

Ega see
teil mingi
arvamus-
festival
ole.

*Projekti rahastatakse Leader-meetmest rahvusvahelise projekti
„Häid näiteid Ungarist ja Eestist” raames*

Väljaandmise aasta 2022

Väljaandja – MTÜ Virumaa Koostöökogu

Koostaja Keit Lipp

Proloog

Nõndaks. Virumaa Koostöökogu artiklikogumik. Miks ja kuidas see teieni jõudis... Virumaa Koostöökogu tegevpersonalil on selle kohta täiesti erinev versioon, aga me pakume teile sissejuhatuseks lugeda mõlemat, saate siis ise otsustada, et kumb teile reaalsem tundub. Ja kumb rohkem meeldib. Ja ülejäänud lugege siis juba läbi selles võtmes, millele ennast algul häälestatite. Või vastupidi. Et vaatenurgaga mängida.

Viimasel paaril aastal, kui COVID on niitnud vasakult ja paremalt ning reisimise üsna lukku keeranud, on ka Virumaa Koostöökogu teinud mõnes mõttes sisekaemust ja ühe programmeerimise lõpuks ja teise alguseks kokkuvõtteid tegemas. Et Kadri särab enda hinnangul kõige muu kui kirjasõna valdkonnas, millega keegi, kes tema kirju lugenud on, muidugi nõus ei ole, libises piirkonna ettevõtjatest kohalikele lehtedele lugude kirjutamine Kadri hoole alt ära. Ja naiivselt arvasin ma esialgu, et mis see artikli kirjutamine ikka siis nii väga ära ei ole. Tehtagem. Aga kui ma sain aru, et mõnikord on ettevõtja intervjuupelglik; tuleb ette, et vestluspartner eelistab vastusteks lühilauseid; vahel veab tehnika alt ja kogu materjal kaob musta auku; teinekord ei saa aru, kas intervjuueeritav teeb nalja või räägib tõsiselt ja juhtub ka seda, et rohkem kui üks kord vestluse jooksul kõlab palve „aga sellest vist ei ole mõtet kirjutada“... Siis... Eksisin! Paras väljakutse oli. Ja tähtaegade osas püüan üldse mitte midagi kommenteerida... Ja mida Kadri sellest kõigest arvab, saab edasi lugeda.

.....

Alguse sai see kõik siiski sarjast Leader-lood. Me tahtsime, et meie tegemised oleksid nähtavamal ja Leader-meede jõuaks piirkonna inimesteni, et meieni jõuaks rohkem taotlejaid. Meie jaoks ehk siis Virumaa koostöökogu jaoks on ülioluline talletada neid ägedaid projekte, mida meie piirkonnas on Leader-toetustega tehtud. Loomulikult on meil olemas ka tavaline statistika kõikide projektide kohta ja me ei peakski kajastama rohkemat. Kuid meie jaoks on olulised ka need ettevõtlikud inimesed, kes selle statistika taga on – nad on meie piirkonna tegijad. Ja see lugu, mis neil on ja see „ekstra“ mida nad tegelikult alati juurde räägivad, on nii oluline ja põnev. Mõni on väga plaanipäraselt jõudnud Leader-toetuseni, mõne puhul puhas õnnelik juhus. See on huvitav ja see on ka nende loo osa. No ja hetkel, ärge unustage, see on kõige keerulisema VIKO enda projektitaotluse osa. Rahvusvaheline projekt „Häid näiteid Ungarist ja Eestist“. Me oleme kogunud suurepäraseid näited Eestist, aga no Ungarisse, kas ka jõuame...

Ajalooline tõde on ilmselt seal kusagil kahe vahepeal. Nende artiklite kirjutamise kõige suurem väärtus piirkonna jaoks on ehk see, et meie ettevõtjad ja Virumaa Koostöökogu ongi nähtavamad. Ajaloo talletamine on väärtus omaette. Lisaks lubasime endale meie igapäevatoos korrektsust, täpsust, regulatsioone, paragrahve ja muu punktipealt olulise järgimise taustal neid lugusid kirjutades veidi mängulisemat lähenemist ja vabamat stiili. Ja üks täiesti omakasupüüdlik aspekt ühe kaasautori jaoks on sellel artiklikogul veel. Äratundmine, kui palju selliste eriliste omainimeste lugude kirjutamine anda võib, leiab kellegi, kes senini kodukandiga üsna hektiliselt ja hõredalt seotud olnud, esmakordselt üles siis, kui ühel suvalisel õhtul Tulivee Rannarestoranis

astub uksest sisse üks kohalik ettevõtja ja noogutab tervituseks. Täiesti iseenesest mõistetavalt, nagu tegemist oleks väga hea tuttavaga. Nii vähe ongi vaja, et kogukonnatunne juured sügavamale ajaks ja mänguülesandest saaks päris.

Ja siin see taies nüüd on, täies hiilguses ja tänu sellele, et olete oma kiiretest ja tegusatest päevadest aega leidnud Virumaa Koostöökoguga vestelda. Mõnel juhul ka enam, kui üks kord.

Kogumikus on kajastatud mõne üksiku erandiga projekte kahest viimasest programmiperioodist ehk alates aastast 2016.

Head lugemist!

Virumaa Koostöökogu, Kadri ja Keit

Ajastule omaselt. Foto - erakogu

Leader meede Virumaa Koostöökogu piirkonnas

2022 jaanuari seisuga on toetust saanud 153 taotlust summas 2 451 196,11 eurot

Meede 1 mikroettevõtluse arendamine 1 004 407,33 eurot kogu eelarvest 41,53% kokku 59 projektitaotlust.

Meede 2 turismiteenuste –ja toodete arendamine 917 182,92 eurot, kogu eelarvest 37,92%, kokku 41 projektitaotlust.

Meede 3 Nutikate energialahenduste kasutusele võtmine 118 079,70 eurot, kogu eelarvest 4,88%, kokku 13 projektitaotlust.

Meede 4 Piirkonna kompetentside tõstmine 278 178,87 eurot, kogu eelarvest 11,50% kokku 17 projektitaotlust.

Meede 5 Noorte aktiveerimine ja kaasamine 100 628,69 eurot, kogu eelarvest 4,17 %, kokku 11 projektitaotlust.

COVID-meede (eraldi eelarve) 32 718,60 eurot, kogu eelarvest 30,89 %, kokku 12 projektitaotlust.

Tegevjuhi kokkuvõte tähtsast statistikabelist

Ehk on juhtunud, et olete märganud siin-seal piirkonna ümberkaudsetes omavalitsustes infotahvleid, mis märgivad, et ettevõtte loomist, tegevuse toimumist või objekti valmimist on toetanud Virumaa Koostöökogu ja Leader-meede. Ehk on tekkinud küsimus, millega täpsemalt tegu? Alates käesolevast väljaandest anname ülevaate Virumaa Koostöökogu Leader-meetme võimalustest Virumaa Koostöökogu piirkonnas, ja sellest, mis juba tehtud – inspiratsiooniks uutele võimalikele projektirahastuse taotlejatele.

Leader-meede on Euroopa Komisjoni algatus, mis toetab maaelu arengut. Eestis on Leader-meedet rakendatud laiemalt 2006. aastast ning tänase seisuga on Eestis 26 tegevusgruppi, kelle käest piirkondlikuks arenguks maapiirkondades on võimalik projektitaotluse käigus oma ideede elluviimiseks raha taotleda.

Üks nendest on MTÜ Virumaa Koostöökogu.

Virumaa Koostöökogu visioon on jõuda projektitoetuste eraldamise läbi Eesti tuntuimaks seikluslikuks puhke- ja turismpiirkonnaks aastaks 2023.

Piirkond on maailma mastaabis unikaalne, põimides põlevkivikaevandamise ning mitmekesise looduse keskkonnasõbralikul moel ühtseks tervikuks ning regioonist on kujunenud atraktiivne ning hinnatud elu- ja ettevõtluskeskkond.

Visiooni saavutamiseks on püstitatud viis strateegilist eesmärki.

Piirkonnas on kasvanud jätkusuutlike töökohtade arv ja/või tõusnud uuen-
duslike kohalikul ressursil põhinevate teenuste ja toodete arv ning mitmekesisus.

Piirkonna võimekus turistide teenindamiseks on kasvanud.

Piirkond kasutab nutikaid energialahendusi.

Kogukonna ettevõtlikkushoiakud on kõrged, elanike silmaring on lai ja oskusteadmiste tase kõrge.

Noorte ettevõtlikkushoiakud on kõrged, silmaring lai ja oskusteadmiste tase kõrge.

Eesmärkideni loodetakse jõuda läbi viie valdkonna finantseerimise, mille alla liigituvaid projekte saab esitada erineval ajal toimuvate taotlusvoorude toimumisel. Nimetatud viis valdkonda ehk meedet on M1 – mikroettevõtluse arendamine, M2 – turismiteenuste- ja toodete arendamine, M3 – nutikate energialahenduste kasutusele võtmine, M4 – piirkonna kompetentside tõstmine, M5 – noorte aktiviseerimine ja kaasamine. 2021 lisandus COVID-meede.

Senini on Virumaa Koostöökogu toetanud oma tegutsemise algusajast 2009. kuni 2021 lõpuni 153 projektitaotlust.

Virumaa Koostöökogu tegus meeskond osaleb ka ise organisatsioonina aktiivselt projektitaotlusvoorudes. Selle tulemusena on käesoleval aastal uuenduskuuri saanud nii organisatsiooni veebileht kui uue hingamise leidnud kohalikku piirkonda tutvustav Virumaa Südamet veebileht www.virumaasuda.ee – valminud on tutvustavad videod piirkonnast, millele peagi ka lisa tulemas ning just äsja on leitud fotograaf, kes meie piirkonna tutvustamise jaoks Virumaa kauneid paiku ja meie tegemisi läbi fotosilma jäädvustama hakkab.

Lisaks on piirkonna strateegiliste eesmärkide saavutamiseks, ja et kõik meie tegusad ettevõtjad ja tegevused paremini kaardil oleksid ja külastajatele ikka leitavad, jõudnud lõpule projekt, mille käigus paigaldatakse projekti lõpuks piirkonda 50 viita, 22 väliturismikaarti, 22 seinakaarti, 15 infotendi, ning valminud on 9000 turismivoldikut turismiasjalistele, mis aitavad külastajatel kõik vaatamisväärsused ja teised turismiobjektid mugavalt üles leida.

Külastajatele mõeldes ja piirkonna nähtavaks tegemise ning looduseskkonna turundamise eesmärgil on kaardistatud ka piirkonna kolm sood 6 infotahvliga – Sirts, Kestla ja Uljaste. 2017. aastal sai alguse erinevate rannäärsete Leaderpiirkondade koostööprojekt „Pealinnast piirilinna”, mille peamine eesmärk on põhjaranniku kui turismiobjekti turundamine.

Esimesed rahvusvaheliste projektide katsetused on ka tehtud – projekti partneriteks Soome ja Ungari. 2021 sai alguse koostööprojekt „Arukas küla“, kus VIKO piirkonnast osaleb Purtse küla. 2022 planeerime osaleda energiateemalises koostööprojektis ning rakendada oma piirkonna MTÜ-dele ja SA-tele vihmavarjuprojektiideed.

Täpsemat infot käimasolevate ja lõppenud projektide kohta leiab organisatsiooni uuenenud veebilehelt www.viko.ee

Mis juhtub, kui pere investeerib hoonesse, mis mõneks ajaks kasutamata seisma jääb?

Laane Auto OÜ

Facebook: Laane Auto OÜ

Projektid: Laane Auto OÜ teenusevaliku laiendamine, 2016; Laane auto OÜ teenusevaliku laiendamine, 2019

Sisu: seadmed, teenused

Foto - internet

Juhtub see, et sinna tekib autotöökoda. Laane Auto OÜ on 2012. a jaanuaris loodud ettevõtte, mis tegeleb autode remont- ja hooldustöödega, elektri- ja rehvitöödega, sõidukite sildade reguleerimise töödega, diagnostikaga ja varuosade ning rehvide müügiga. Virumaa Koostöökogult on ettevõtte omanik ja asutaja Joonas Erm taotlenud edukalt toetust mõlemal programiperioodil – 2013. a meetme 2 ehk mikroettevõtluse arendamise meetme kaudu seadmete soetamiseks ja aastal 2016 sama meetme raames teenuste laiendamiseks.

Kuidas Joonas Erm 15-aastaselt tärnanud huvist oma tarbeks autode putitamise vastu on tänaseks jõudnud ettevõtte omaniku staatusesse, rääkis ta meile septembri keskpaiku.

Teed ettevõtjaks alustas Joonas eneselegi märkamatult – isa ja tema sõprade ostetud hoonekompleksis Sondas, mis seisis kasutusest, oli hea oma esimesi sõidukeid remontida ja ümber ehitada. Info tegasusast noormehest piirkonnas levis ja tuttavaid, kes oma neljarattalised Joonase kätte usaldasid, tekkis üha juurde. Kulus umbes neli aastat kuni Joonas jõudis ettevõtte asutamiseni.

2013. aastal, kui kliendibaas oli juba laienenud, tekkis vajadus seadmete valiku suurendamiseks ja Joonas jõudis otsaga Virumaa Koostöökoguni: „Tuttava soovitusel. Esimese taotluse esitamine oli keerulisem, kuna kogemusi polnud ja paberimajandust ja blankette oli ikka rohkesti. Uuel programmiperioodil, kui taotlesin raha teenuste laiendamiseks, oli juba E-PRIA, kus kõik oli oluliselt lihtsam. Selles suhtes soovitan julgelt huvilistel proovida, et midagi keerulist taotluse esitamises kartma ei pea.”

Ettevõtlusest üldiselt rääkides möönab Joonas, et mõnikord on see omamoodi peavalu ka – 12-tunnised ja vahel pikemadki tööpäevad, vastutus on suurem kui palgatöö puhul, aga positiivne kaalub senini kõik selle üles: „Kuna ettevõttel läheb hästi, saame palgata ka inimesi tööle – raamatupidamine ja tellimuste haldamine ei ole enam ainult minu õlul. Oleme tekitanud töökohti ja palganud endale abilisi. Kogukonnas on eriti vanemad inimesed tänulikud, et nad ei pea kaugele sõitma, et oma autot korda saada.” Muuhulgas ei pea Joonas paljuks ka kliente töökojast vajadusel koju sõidutada, kui tööga pikemalt läheb – täisteenindus 😊 Lõbusa nüansina oma ettevõtjakarjäärist toob Joonas välja selle, et kui mõned ajad tagasi ilmus tema postkasti kutse riiki teenima minna, puhkes kogukonnas pisike paanika – kuhu oma neljarattalistega nüüd minna, kui ettevõtte kinni läheb? Õnneks asi siiski nii traagiliseks ei kujunenud ja ettevõtte tegevus jätkus.

Kõige positiivsemana toob Joonas välja selle, et isikliku auto remondi pealt hoiab suhteliselt suurel määral kokku ja võrgustik ja kontaktid on see, mis ettevõtte omanikuna laieneb üsna jõudsalt. Ja konkurentsi Joonas ei karda: „Erinevad müügiinimesed, muud koostööpartnerid... loodan, et hätta ei jää, kui kunagi peaks millegagi abi vaja minema. Kogemuste põhjal saan öelda, et töö kvaliteet on see, mis otsustab ka klientide rohkuse, seega selles osas tunnen ennast kindlalt.” Õppetund ettevõtjana on, et selleks, et tagasiside klientidelt oleks hea, on kindlam ise veenduda, et töö oleks hästi tehtud.

Teistele potentsiaalsetele tulevastele ettevõtjatele või ka neile, kes juba selleni jõudnud on ja plaanivad oma tegevustele hoo sisse saamiseks või tegevuse laiendamiseks Virumaa Koostöökogusse toetust taotlema tulla, soovitab Joonas südamega ajada oma asja, siis sujub ka kõik muu. „Aga seda tahaks ka öelda, et nii ettevõtlusega algust teha ei ole mõttekas, et mõtled, et kirjutad projekti ja alles siis, et hakkad millegagi tegelema. See peaks ikkagi vastupidi olema – sa tead, mida sa teed, tead, mida tahad teha ja kui siis jääb raha puudu, siis tasub proovida. Eks ma oma ettevõttega oleks ikka edasi toimetanud ka siis, kui ma toetusele millegi pärast poleks kvalifitseerunud. Lihtsalt väiksemas mahus ja aeglasemas tempos.”

Mereoja kämpingu eksootilisimad külalised – matkajad Koreast või... teel Hiina

Mereoja Kämping OÜ

Facebook: Mereoja Kämping

Projekt: Olmehoone ehitus, 2017; Turistidele suunatud teenuste valiku laiendamine – elektriajamiga jalgrattad, 2018; Majutusvõimaluste suurendamine – glampingu ja lisa karavanideala rajamine, 2019; Mereoja Kämpingu tualettruumid (glampingu ja lisa karavanidealal), 2019; Turistidele suunatud teenuste valiku laiendamine – mündiautomaatidega pesumasinad ja kuivatid, 2020

Sisu: ehitus, seadmed, teenused

Mereoja kämping. Foto - Valmar Voolaid

Viru-Nigula vallas Kõrkkülas, idüllilise vaatega Virumaa pankrannikul, on ennast sisse seadnud Eesti Kämpingute Liidu üks asutajaliikmetest Mereoja kämping, mis on külalisi võõrustanud juba kuus hooaega. Kämpingu perenaine Aive Liivaste arvab, et selliseks ettevõtmiseks sellises kohas on vaja kõvasti entusiasmi ja sihikindlust. Kuidas turismivaldkonnas ettevõtjana ennast defineerida ja mis Aive südame põksuma paneb, rääkisime temaga oktoobri keskpaiku.

„Mereoja on eelkõige karavanikämping, sellest spetsiifilisest oma huvist meie pereettevõtte alguse saigi,” alustab Aive. Lisaks autokaravanikämpingule pakub Mereoja ka telkimisvõimalust ja ootab enda juurde kõiki matkasõpru – nii suuri kui väikeseid. Kõige kaugemad külalised on Mereojale sattunud jalgrattaga Koreast või on olnud teel Hiina. „Väikese Eesti pisikese piirkonna kohta üsna eksootiline. Kui ise ei tegutseks selles kämpingumaailmas ja poleks oma silmaga näinud, siis tunduks uskumatu” tunnistab perenaine. „Ühe

erakordse juhusega meenub veel ühe jalaga mootorrattur Hollandist, mis pani mõtlema sellele, kui palju üks hobi võib inimesele korda minna, et ikka leitakse võimalus sellega tegeleda, ka suurtest takistusest hoolimata.”

Klientidest on Aive hinnangul 75% välituristid, kes jõuavad nende juurde tänu rahvusvahelistele organisatsioonidele, mis hindavad kämpingute taset ja standardeid ning annavad välja infomaterjale, mis kõiki kvalifitseerunud kämpinguid koondab. Üks neist, mille süsteemis ka Mereoja 2014. aastast esindatud on, on ACSI (www.acsi.eu). „Ja hästi töötab ka inimeselt inimesele reklaam,” näitab Aive kogemus.

Turismiettevõtjaks Aive ennast hetkel veel tagasihoidlikult ei pea. Tegutsemisaja jooksul on nad küll liikunud kliendile lähemale oma teenuseid laiendades, kuid selleks, et hakata numbraid lugema nii eelarves kui külastajate hulga osas läheb veel hinnanguliselt viis aastat aega. „No 10 aasta pärast võiksime olla rahuldava tulemuseni jõudnud, et siis tahaks öelda, et pole enam hobiprojekt. Aga klientide positiivne tagasiside ja tunnustus on see, mis meie sihikindlust toidab.” Kohaliku Leader-tegevusgrupi Virumaa Koostöökogu toel on praeguseks valminud Mereojal rahvusvahelistele standarditele vastav peamaja sisse seatud retseptisiooniga; lisaks ka olmehoone, kus on olemas kõik kämpingukülastajale vajalik – dušid, WC-d, köök. Teenuste laiendamise tulemusena saab külastaja järgmisest hooajast alates kämpingus rentida ka rattaid, millega piirkonnas ringi kimada ja pere pisematel on võimalus lustida mänguväljakul.

Rõõmu teeb Aivele see, et Eesti kämpingukultuur on aja jooksul kõvasti arenenud. Nii teenuse pakkujate kui kasutajate poolt – kvaliteet on tõusnud ja külalised on võtnud omaks viisaka kämpingukultuuri. Ja unistab Aive sellest, kuidas ta pakib oma karavani ja võtab suuna Maroko poole, külma ja nadi päikeselise aja eest paariks kuuks peitu. „Eks peamine unistus on ikka see, et ettevõtmine perefirmana jääks püsima ja asi ka meie pensionipõlves kestaks. Euroopas on väga paljud kämpingud nüüdseks perekämpingud, millega mitu põlve on seotud olnud ja eks ta ole ka meie peres nii – kui kõik toetavad ja oma lüliliga toimetavad, siis asi toimib.”

Piirkonna plussiks peab Aive eelkõige looduslikku eripära ja merevaadet, mis ka külalistele alati muljet avaldavad. Ja koostööpartnerite võrgustikku, milles Aive näeb ka Virumaa Koostöökogu aktiivse tegutsemise suurt rolli.

Inspiratsiooniks neile, kes veel „oma asja”, millega toimetada, leidnud pole, annab Aive lõpetuseks soovitus: „Alla ei tohi anda. Ja algusest peale peab plaanima teha oma asja hästi. Kui panustad maksimumtulemusele, siis on asjal mõtet.”

Kukruse Polaarmõisas tehakse ajalugu ja teatrit

Sihtasutus Kukruse Polaarmõis

Facebook: Kukruse Polaarmõis

Veeb: <http://kukrusemois.ee/>

Projekt: Lava- ja peotehnika muretsemine, 216; Kukruse Polaarmõisa ekspositsiooni laiendamine, 2017

Sisu: seadmed, noored

Kukruse polaarmõis. Foto - Valmar Voolaid

Jõhvi külje alt Kukruselt leiab 2010. aastast SA Kukruse Polaarmõisa, perenaise Gerli Romanovitši eestvedamisel. Mõisaperenaine Gerli näeb, et nende peamine missioon on säilitada kohalikku kultuuripärandit. Seal kus on, tuleb aga teadupoolest juurde – seetõttu teeb perenaine ühes 3,25 palgalise töötajaga kõik endast oleneva, et kultuuri nii enda kui teiste rõõmuks piirkonnas ikka jaguks. Uurisime Gerli käest, kuidas senini läinud on, mis mõisas teoksil, mis tulevikus plaanis ja mis hengele pai teeb.

Sissejuhatuseks – millega polaarmõis põhiliselt toimetab?

Põhikirjaline missioon on kultuuripärandi hoidmine ja tutvustamine. Lisaks püsiekspositsioonile, mis jutustab kahte lugu – viimase mõisa omaniku Robert von Tolli ja tema vennapoja, polaaruurija Eduard von Tolli oma – pakume ka õppeprogramme koolidele ja lasteaedadele, teeme projekt-teatrit ja hoiame elus rahvapärimust tutvustades rahvakultuuri läbi rahvakalendri tähtpäevade eriuutuste.

Millega polaarmõisas hetkel külalisi püüate?

Uusim asi meie majas on kelgukoerad, kes elavad oma peremehega mõisa vahetus läheduses – Vixen ja Luna. Hetkel küll veel liialt noored, et neid kelgu

ette rakendada, aga väga edukalt täidavad nad teraapiakoorte rolli – nende perenaine on muuhulgas ka mänguterapeut. Etteteatamisel on neid võimalik siis nii patsutada, paitada kui nendega jalutuskäigule minna ja saab ka enda peal katsetada, kuidas tundub rakmete kandmine ühe kelgukoera järel. Detsembris on tulemas juba traditsiooniks saanud lasteetendus ja jõuluküla ning kindlasti tähistame ka rahvakalendri tähtpäevi ja räägime nendega seostuvast kombestikust Eestis. Ükski vastlaliug pole meil tegemata jäänud ka lumevaestel talvedel, sest ettenägelikult oleme mõisas sisse seadnud mängutoa, kus on ka liumägi 😊.

Kuidas tunnete – kuidas kogukonna konteksti sobitute?

Kogukonnale soovime pakkuda eelkõige selliseks kultuurikantsiks olemist – kontsert, teater, rahvapärismus, kõikvõimalikud muud kultuuriüritused. Tahaksime, et nad praegusest veelgi enam teadvustaksid, et meil on sellised võimalused olemas ja ikka meie juurde tuleksid 😊.

Millega sel või ka järgneval hooajal plaanite oma külalisi üllatada?

Kindlasti uus teatrietendus suvel. Ja ehk ka mõned uued õppeprogrammid. Ja kelgukoerad saavad ühel päeval ka ikka päris kelgukoorteks 😊. Kui praegu veab koer inimest, siis mõne aja pärast juba kelku. Ja suviti läheb meie põhiaur ikkagi projekt-teatrile, mis meie jaoks tähendab 12-tunniseid tööpäevi ettevalmistusest viimaste etendusteni.

Mida tegutsemisaja jooksul olete õppinud enim väärtustama mõisa tegevuse kontekstis?

Võib-olla inimesi, kes on motiveeritud võimalikult paindlikult töötama. Neid, kes mõistavad, et madalhooajal ongi rohkem puhkust ja kõrghooajal peab paratamatult rohkem tööd tegema.

Suurimad väljakutsed?

Geograafiline asukoht on Jõhvi ümbersõiduga tekitanud olukorra, kus oleme nagu ära lõigatud. Jääme peamagistraalist kõrvale. Aga suures plaanis on peamine väljakutse, kuidas sellise juriidilise vormiga, nagu meil on, majanduslikult hakkama saada. Oleme omavalitsuse hoone ja rahastusauke on seetõttu vähe, aga ajaga on see paremaks läinud ja Virumaa Koostöökogu näiteks on selles mõttes toeks olnud küll. Omaosaluse protsendi leidmine on see, mille osas me peame selle 3,25 inimesega, kes meil palgal on, siis pead murdma 😊.

Mis inspireerib mõisas toimetama?

Eelkõige külastajate positiivne tagasiside. Et kõik, kes meie juurde jõuavad, leiavad endale midagi – iga ealine vanusegrupp, iga rahvuse esindaja. Slaavi külastaja tunneb huvi eelkõige polaaruuringute poole vastu, Soome külalist köidab maja saamise ajalugu. Kuigi püsiekspositsioon on seitse aastat püsinud sama, leiame ikka uusi võimalusi selle najal oma programme uuendada. Ja projekt-teatrile on tagasiside olnud tõesti väga-väga hea.

Mille üle olete siiralt õnnelik ja uhke, et olete sellega hakkama saanud, polaarmõisa kontekstis?

Ilmselt ongi projekt-teater. Eelmisel aastal käis meil lavastajana näiteks Urmas Lennuk. Ja sel aastal etendame Jaan Tätte näidendit „Ristumine peateega”, millega läheme ka piirkonnast välja – oktoobris on meil külalissetendused Tallinnas Von Glehni Teatris Nõmmel ja Tartus Tartu Uue Teatri laval. Teatriga alustasime seitse aastat tagasi ja põhjusel, et Ida-Virumaal oli selles osas suur auk – kutselist teatrit meil pole. Inimesed imestavad veel tänagi, et meil ei ole külalissetendused, vaid oma väike projekt-teater. See teeb küll hea tunde – oleme selles osas Ida-Virumaal pioneerid.

Milline on teie suurim unistus polaarmõisaga seoses, selline salajane, millest praegu hästi vaikselt ainult mõelda julgete?

Kasutusele võtta kogu maja. Ja kujunedagi selliseks kogukonna omaks võetud ja loomulikuks kultuurikantsiks. Praegu pole meil ka näiteks majutuse võimalust, mis tähendab, et pulmade vastuvõetud toimuvad küll siin, aga kompleksteenust ööbimisega me pakkuda ei saa. See võiks olla see, kuhu ühel päeval võiks jõuda – et ka teine pool majast oleks meie kasutada.

Kukuruse polaarmõis. Foto - Valmar Voolaid

Purtse pulbitseb pruulikoda

Purtse Pruulikoda OÜ

Veeb: <https://www.purtsepruulikoda.ee/>

Facebook: Purtse Brewery

Purtse Pruulikoja tootmisvõimsuse suurendamine, 2017; Pruulikoja pudelivillimisliini investering, 2018; Purgi villimisliini soetamine, 2020

Sisu: seadmed, teenused

Pruulikoja punt. Foto - Valmar Voolaid

Metsik Ida, Industriaal, Mägede Hääl, Siidisuka, Väike Tuhamägi – kõlab meie kandile omalt ja põnevalt? Ongi oma ja põnev. Sest Purtse külas Purtse mõisa vahetus läheduses toimetab aastast 2016 nelja osanikuga Purtse pruulikoda, mille tegevust muuhulgas on toetanud ka kohalik Leader-tegevusgrupp Virumaa Koostöökogu. Uurisime kahelt pruulikoja asutajalt, kuidas neil senini läinud on ja mis plaane tulevikuks peetakse. Juttu vestsime ühe osaniku Janner Eskori ja praeguse pruulmeistri Innar Marmoriga, kelle õlul pruulikojas toimetamine tänasel päeval ongi. Janner tuli hingelise kodukoha patrioodina leiab, et suurim kasu ettevõtmisest on olnud pruulikojas toimetajate panus pisikese Purtse küla ja laiemalt Ida-Virumaa Eesti kaardile sätimine.

Mis juhtus, et Purtseesse pruulikoda tekkis?

Janner: Kõigepealt juhtus see, et oli vaja lisateenuseid Purtse kindluselamu juurde ja tekkis huvi õlletootmise vastu ja Innariga kodus garaazis ajasime seda asja paar aastat. Siis mõtlesime, et võiks ikka pruulikoja teha ja nii ta läks.

Innar: Praegu on meil töötajaid 4 – mina ja kolm kohalikku, kes elavad 2–10 km raadiuses.

Toodangust – on püsinud sama või on olnud õllesõpradele ka üllatusi? Mitu õllesorti hetkel käigus on?

Innar: On kindlad õlled, mis on samad olnud, neid on 5-7. Ja on ka selliseid eksperimentaaltooteid, mida on tehtud vastavalt vajadusele või ideedele. Sel aastal üllatasime õllesõpru näiteks tomatiõllega.

Janner: Ketipoodidest leiab põhitoodangut. Ja siis need eksperimentaalsed, nagu selleaastane tomatiõlle, mida on ka 5 ringis, tehakse vastavalt vajadusele ja kuidas tellimused on.

Pakute lisateenuseid ka, või olete puhtalt pruulimise peal väljas?

Janner: Põhiline on ikka pruulimine, aga juurde tuleb lähiajal ka degusteerimisruum (*tap-room*), siis saab kohapeal ka maitsta, millega tegeleme.

Innar: Ja Virumaa Koostöökogule sai äsja esitatud projekt, mille raames on plaanis tootmismahutusi suurendada ja seada sisse 100-liitrise tootmismahuga pruulikoda seadmetega, mida on läbi klaasi näha. Seal näeme meie siis ka kliendi vahetut emotsiooni, mis rinna rõõmsaks teeb (*naerab*).

Kuidas on konkurentsiga? Kas see on üldse teema käsitööllede maailmas?

Janner: Pigem teevad Eesti käsitöölletootjad koostööd. Aga mingil määral ikka tunnetame konkurentsi, nagu ikka ettevõtluse puhul. Poeriulitel on neid tootjaid ju väga palju tegelikult.

Innar: Hästi saadakse läbi jah – vajadusel vahetatakse või laenatakse toorainet näiteks. Riulil oleme muidugi konkurendid. Oma pruulimistarkusi käisin ka omandamas ikka kohalike tootjate juures – abis pruulimas ja praktiseerimas ja tehnoloogiaga tutvumas. Internet on ka hea abimees (*naerab*).

Millega pruulikoja tegemiste osas olete kõige enam rahul?

Innar: Kui hea toodangu saab ja hästi maitseb ja välja tuleb.

Janner: Ja see, et saame Ida-Virumaa asja ajada. Ja kliendid on meie õlled hästi vastu võtnud.

Mis on eksootilisim paik, kust teie toodangut leida võib ja kas vallutate ka välisurget?

Janner: Kuna Eesti turul väga suurt kasvu ei ole, siis tuleb ikka ekspordiga tegeleda, kuigi see on aeganõudev. Kõige kaugemale oleme saatnud oma toodangut Jaapanisse. Muidu on ekspordiriigid lähiriigid – Läti, Leedu. Soome ja Rootsi on ka sellised, millele keskendume.

Mida pruulikoja pidamine ettevõtjaks olemises õpetanud on?

Janner: Isiklikus plaanis kindlasti teadmised põhjalikkust paberimajandusest. Eriti alkoholitootmisega kaasas käiv bürokraatia on palju praktilist õpetanud küll. Samas see on ka vajalik. Ettevõtte on küll algusjärgus, aktsiisiloo saime 2016. a lõpus, aga kogu aeg läheb ikka paremini. Belgias, kus õllekultuur on ajalooliselt tugevama traditsiooniga kindlasti kui Eestis, on pisikeste kodupruulikodade tegutsemise protsess kindlasti lihtsam.

Mis pruulmeistri ameti juures kõige toredam on? Ja mis kõige keerulisem?

Innar: Positiivne tagasiside (*naerab*). Keerulisem... Müük on kõige keerulisem. Aga 2017. a augustist on meil üks edasimüüja, kes sellega kõvasti abiks on just ekspordi poole pealt.

Kuidas inspireerid ettevõtluse võtmes neid, kes veel kõhklevad, alustama mingi „oma asjaga”, kui nad seda veel teinud ei ole?

Janner: Kui tuleb mingi idee, siis tuleb sellega edasi töötada, kasvõi proovida. Kui läheb õnneks, on hästi, kui ei, pole ka midagi hullu – oled kogemuse võrra rikkam. Hobikorras ettevõtluse loomisel tulemuslikkuse mõttes minu nägemuses pikka perspektiivi pole. Et peaks kohe alguses mõtlema ettevõtluse poole pealt, kuidas asi välja võiks kukkuda.

Innar: Eduka ettevõtte saladus on kolme tähega ja lühidalt – töö (*naerab*). Pruulikojaga olen seotud Purtse 24/7 ja nii ongi. Ja mitu sammu peab ette mõtlema – näiteks tootmises tuleb aasta pärast mahtude suurendamise peale mõelda juba praegu.

Mida tulevik pruulikoja toob? Millest pruulikoja kontekstis unistate?

Innar: tahame oma tootmismahтусid kahe-kolme-kordistada. See on järgmine samm ja eesmärk. Degusteerimisruumi avamine on meie jaoks verstapost. Praegu on igapäevaselt ukse taga kliendid, kel on huvi ekskursioonide ja meie tegemiste osas. Ja järgmiseks hooajaks festivalide jaoks võibolla mingi lastetoode ka mahla baasil on plaanis. Aga see on alles mõte.

Janner: Palju õllesõpru (*naerab*). Eks mahud peavad kasvama ja ekspordi arv, Innaril on õigus.

Purtse mõisas, mis on pruulikoja vahetus läheduses, toimetavat kummitused. Kas pruulikojas on ka mõnda kohata olnud?

Janner: Ei, pruulikojas ei kummita. Kummitused on kindluse majas kindlalt kinni.

Töö käib. Purtse pruulikoda.

Foto - Valmar Voolaid

Puhkus käib. Innar Marmor.

Foto - Valmar Voolaid

Pisipoja sünnipäevatordist sündinud Pagarikoda

Pagarikoda OÜ

Facebook: Pagarikoda OÜ

Projekt: Pagarikoja seadmed, 2018

Sisu: seadmed

Seekordne jutuajamine leidis aset üsna ebatavalisel ajal – pühapäeva õhtul kella kaheksa paiku. Miks nii? Aga sellepärast, et Pagarikoja perenaine Leelo Strauch ütleb ise, et tööpäevadel ei ole enam öö ega päeva vahet ja jõuab parasjagu koju Kiviõli Kunstide Kooli juubeliteleolult, kus ta *catering*’i pakkus. Suisa üksi. Kuhu Leelo tänaseks ettevõttega jõudnud on, mida tulevikus plaanib ja mida talle lisaks tortide valmistamisele teha meeldib, sellest detsembri esimesel pühapäeval vestlesimegi.

Esimene küsimus on – miks? Ja teine – kuidas?

„Eks kooliajal olid kokandustunnid lemmikud ja ema ja isa küpsetasid... Elu aeg olen seotud olnud, sealt see pisik sees on. Ja kaheksa aastat tagasi, kui Eestis koduküpsetajad toimetama hakkasid ja e-poeid võimaldasid esimesi vahendeid, siis kõigepealt hakkasid sõbrannad tellima ja selline ühelt teisele reklaam läks käima. Ja tõesti – esimene pojale tehtud sünnipäevatorst mu ettevõttele lõpuks aluse panigi. Nii ta pihta hakkas. Nüüd on juba visiitkaart igal üritusel kaasas ja Facebook on peamine kanal, mille kaudu kliendid minuni jõuavad. Kodulehe kaudu leitakse vähem; kui, siis peamiselt ettevõtted.”

Facebookist rääkides – Seal on üks ulakate üllatustortidega album. Mis värk sellega on? (Huvi korral uurige Pagarikoja FB lehekülge, on selgem pilt, millest jutt käib ☺)

(Naerab südamest) „Jah, neid... No neid alguses palju telliti, üks oli uudne teema. Põhiliselt läksid meestuttavatele need tellimused, nüüd pole juba tükk aega teinud...”

Kas tööd ja kliente jagub?

„Praegu just on tööd väga palju tekkinud, ei oskagi öelda, millest see tingitud...”

Leelo Strauch.

Foto - Valmar Voolaid

Eks seda kvaliteedi ja individuaalsuse rida olen ikka püüdnud ajada. Milleks teha seda, mida turg täis on? Kaua sa ikka seda poetorti sööd, tahaks ju midagi teistsugust ka. Ja ma olen ka naturaalsuse pooldaja – kõik moosid keedan ise, mis kasutusse lähevad.”

Mida kõige enam endale meeldib teha? Tootevalik kodulehe järgi on üsna lai.

(Mõtleb pikalt, vastab kindlalt): „Tead, vahel kui on palju torte järjest ja siis tuleb mingi soolane tellimus, siis seda teen kohe hea meelega. Praegu mulle meeldibki väga see *catering*’i-rida. Seda on väga palju hakatud küsima. Olen mõtteid mölgutanud, et üks abiline järgmisel aastal enda kõrvale võtta. Kasvõi täna see 150 inimesega üritus – üksi ikka võhm saab otsa.”

Räägi enda klientuurist ka natuke.

„Noh... kohalik kogukond. Lääne-Virumaale läheb palju tellimusi, põhilised on ikka Ida-Virumaa tellijad ja just ettevõtted – enamus tellimustest lähebki ümberkaudsetele kohvikutele – Purtse Kindlus, Maidla Mõisa Kelder, Kohvik Noot, just tegin Narva Vaba Lava avamisele torte, Jäägri Grill on püsikunde, Lüganuse vallavalitsus. Need on sellised suuremad, üksi rohkem nagu ei jõuagi. Ja siis muidugi eraisikud.”

Aga kõige ekstravagantsemad üritused? Või aasta suursündmused, mida alati ootad ja milleks valmistud?

„No kõige suuremad on Jõhvi Kontserdimaja 300 külalisega üritused, kuhu olen torte teinud. Need on olnud tükk tegemist ja nendest ikka ära ei ütle kunagi. Avatud talude päev oli ka sel aastal ikka meeletu. Kolmandat korda osalesime ja inimesi oli nii lähedalt kui kaugelt. Ja kolm aastat oleme nüüd Upline Grupp OÜ-ga osalenud Rakvere kodukohvikute päeval, sel suvel oli see kolm päeva ja oli väga-väga edukas – seda traditsiooni tahaks küll hoida.”

Suhted konkurentsiga?

„Konkurentsiga on nii, et üldises mõttes on see hea, ei lase laisaks minna. Ja seda siin piirkonnas on, kuigi ruumi oleks ehk veel ühele tegijalegi. Kaire Tordid Sondas on väga tugev ja Rakveres on ju ka Pihlaka ja Rohuaia kohvik... Aga üks inimene tahab ikka vaheldust, siis ongi hea, kui meid palju on, saame hakkama.”

Mis plaanid Pagaritöökojas tulevikuks on?

„No igapäevane saia-leiva-pirukate pakkumine võtab veel aega, kuigi see on suur unistus. Aga suveks mölgutan küll mõtteid, et teha väikest kohvikut, nädalavahetustel just. Selline väliterrassiga kohvik võiks olla. Tänu seikluspargile Kiviõlis liigub siinkandis ikka rahvast palju. Suvel pärast avatud talude päevi ju suisa helistasidki inimesed värava tagant, et kas on pirukaid või midagi pakkuda. Võiks ju siis proovida. Ja suvel kolisime uutesse ruumidesse ka – kirjutasin Virumaa Koostöökogule projekti ja sain seadmed ja kodukööki enam nagu ei mahu ka, tahaks tööd ja pereelu ikka lahus hoida.”

Ja kuidas see õnnestub?

„No puhkamiseks ja pere jaoks tuleb osata aega võtta. Praegu olen ikka kõik tööd vastu võtnud. Et kui ettevõtjaks olemine on andnud isiklikus plaanis palju enesekindlust ja paindlikkust, siis võtnud omakorda on ka palju aega

pere arvelt. Seda peab reguleerima hakkama ise vaikselt. Seda, tundub, nagu veel ei oska. Ühte inimest on ikka juurde vaja jah.”

Mis Sa enda ettevõtjaks olemisest üleüldiselt arvad?

„Kui ikka teen, ju siis peab ka meeldima. No ma olen ikkagi päris ettevõtja jah, see on minu ainus sissetuleku allikas. Ma olen kõvasti arenenud, iga aastaga ikka katsun 3–4 koolitusel käia – kõige kaugemal käisin sel suvel Moskvast, Venemaal on ikka tordiasjanduses kõige paremad koolitajad. Virumaa Koostöökogu kaudu on koostöövõrgustik see, mis mind on väga palju aidanud, just toetlustuse vallas. Et käid ja näed, et ei rabele üksi. Ja projektide poole pealt ka muidugi – nii seadmed laienemiseks kui reklaam on see, mis on minu ettevõtmist toetanud. Aga no paberitöö on üks asi, mis mulle küll üldse ei meeldi. Sõbrannaga kahe peale võtame kuus ühe päeva ja teeme kõik ära, aga no seda ma ei naudi küll üldse. Mainori kõrgkooli ärijuhtimise taust aitab siin palju kaasa.”

Kas selle ajaga, kui sa alustasid ja vaadates tänast päeva, on midagi kardinaalselt muutunud ka?

„See isikliku arengu teema ongi. Kui esimene tort oli 2 kilo, siis see tundus nii suur töö. Aga nüüd ühe päevaga 75-kilone kolmes tükis tort... Ühe päeva teen biskviiti, teise päeva panen kokku. Tänu korralikele seadmetele ja ahjule on töö kiiremaks läinud. Aga esimese tordi pilti kui vaatan ja meenutan... Eks ma tundsin ikka väga suurt uhkust.”

Ja kui Leelo torte ei teeks, mida ta siis teeks?

„Siis kujundaks aedasid. Toimetaks aias. Kui olen väsinud või köögis tüütab ära, siis lähengi õue ja panen ukse kinni ja vaatan seal ringi. Või loen raamatut.”

Soovid sõpradele-lugejatele eraldi midagi lõpetuseks öelda?

„Sellist tööd, mida poleks tahtnud vastu võtta, isegi kui hoian peast kinni, et – kuidas nüüd?! – naljalt ei meenu. Kasvõi kuidagi oma käekirjaga, saan ikka hakkama. Iseendale ju sellistes mastaapides ei tee. Eks ma olen seda varem ka öelnud, et tänu oma klientidele ja sõpradele ma üldse olemas olen. Ja arenen. Seega ütlen siis seda, et leidke mind ikka üles, olen olemas 😊”

Pärast telefonikõne lõppu on soe ja hea. Kogu vestlusest ja Leelo olekust kumab läbi, et tõesti – peab ikka meeldima, muidu ei teeks. Ja küllap ei maksagi. Ja Leelole tundub väga meeldivat, siiralt ja ausalt, nagu ta Pagarikoja kodulehelgi ütleb.

Veebruaris täitub Leelol ettevõtte alustamisest juba 5 aastat. Jääme ootele, ehk on Leelol klientidele selleks puhuks üllatusi varuks.

Raske haigus, mis kulgeb meeldivalt: jahikirg + kokandus = Jäägri Grill

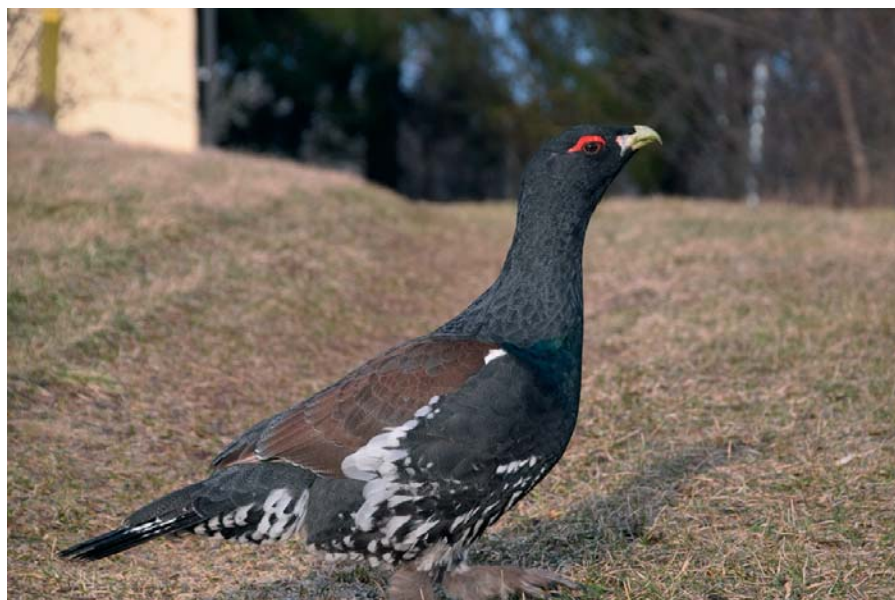
R.K. Riikal OÜ

Veeb: www.jaagrigrill.ee

Facebook: Jäägri Grill

Projekt: R.K.Riikal OÜ teenuste parendamine, köögiseadmete uuendamise näol, 2016; Päikeseelektrijaam ja pelletikatel, 2016; R.K.Riikal OÜ teenuste laiendamine, 2020

Sisu: teenused, seadmed, nutikad energialahendused

„Palun siitpoolt, jah.” Foto - Kalle Kohver

Detsembri algul, kui enamus eestimaalasi mõlgutab juba mõtteid jõulusest seapraest, pidas Virumaa Koostöökogu maha ühe muheda vestluse hoopis meie piirkonna ekstravagantseima ulukiliha serveerija Kalle Kohveriga, Jäägri Grilli peremehega. Mida Kallele endale süüa meeldib ja mis mõtteid ta Jäägri Grillis mõlgutab, jagame ka teiega.

Alustame juttu sellest, et Jäägri Grill on saanud aastal 2013 Virumaa parima toidutootja tiitli. Küsimusele, kuidas tiitli omanik sellisesse tunnustusse suhtub, vastab Kalle mõnusa naerumuginaga: „Eks tiitlid ja auhinnad ikka lähevad korda, mehed on ju suhteliselt edevad, ikka meeldib, kui kiidetakse.” Jahindus ja ulukiliha kokakunst on Jäägri Grilli ja Kalle isiklik leivanumber: „Eks see on jah selline raske haigus, mis kulgeb meeldivalt. See kokaraamat, kuhu mõned aastad tagasi sattusin, see läks ka nii, et koostaja ise otsis mind üles. Minu lemmik –

metssiga – on nüüd küll kauge unistus,” naerab Kalle. „Need jah... kurb küll, on enamvähem kõik ju Aafrika katku tänaseks ära surnud. Aga noore kopra liha on ka isiklikult suupärane. Kui aega on, võtan ikka kulbi kätte. Jõululõuna lasen lastel valmistada, ehk võtan midagi üllatuseks kaasa omalt poolt,” lisab restoraniperemees muigamisi.

Jäagri Grillis pakub Kalle erinevaid ulukiliha roogi: „Metskits, punahirv, põder. Eks see menüü on meil vastavalt hooajale.” Küsimusele, kuhu ja mida ise välja sööma läheb, kui läheb, tuleb vastus – kala ja lambaliha. „Aga kuhu minna, seda ei tea, ei ole ammu käinud,” naerab Kalle.

Oma ettevõttest Jäagri Grillist rääkides on Kalle tagasihoidlik, kuid enesekindel: „No meil on majutus, toitlustus, jahikorraldus, ruumide rent kogukonnaüritusteks ja muidu huvilistele. Jahihooajal ikka kogu aur läheb jahinduse peale. Turiste käib piisavalt, kontrollin olukorda, ei ole väga koormav. Külalised käivad naaberriikidest, Kreekast, Maltalt, Saksamaalt, kogu Lõuna-Euroopast. Itaaliast. Seda, et Itaaliast, teavad meedia kaudu vist küll juba ka jahikauged inimesed,” naerab Kalle, viidates meediakära tekitanud välisjahituristidele, kelle haldamisega jahikorraldajad eelmisel linnujahi hooajal kimpus olid. „Aga eks see ongi jahikorraldajate teema – külalised tuleb hoida kontrolli all. Ei ole nii, et arvad, et tuled kuhugi pärapõrgusse ja siin on kõik lubatud. Kohalik jahiseadus kehtib ühtmoodi nii meie kui turistide jaoks ja keelatud jahindusvõtted, näiteks elektroonilised peibutusvahendid, on igal pool vastunäidustatud, minu asi vastuvõtjana on see neile selgeks teha,” selgitab Kalle.

Seda, miks jahituristid meile nii paljudest eriilmelistest paikadest jõuavad, oskab Kalle samuti põhjendada: „Loodus on mitmekesine, meil ei ole ainult linnujaht. Paljud, kes tulevad, näevad siin vabas looduses esimest korda põtra, karu, vaata et metskitsegi. Lõuna-Euroopas ei kohta väga sellist asja, jah.”

Suurimaks väljakutseks piirkonnas näeb Kalle sarnaselt teistelegi ettevõtjatele tööjõu puudust: „Vahel korraldan jahti, keedan suppi ja koristan tube ka kui vaja on. Kuigi meil palgatöölisi siiski on kolm ja päris pere-ettevõtte me ei ole.”

Minevikust, tulevikust ja igapäevaelust rääkides on Kalle mõtlik: „Eks praegu on pigem selline talvine vaikelu – pulmad ja peied vaheldumisi. Aga ega ilma projektideta seda kohta siin poleks olnud, see on selge. Projektide toel küll püsti pandud, aga nüüd tuleb majandada ja hallata juba iseseisvalt. Kevadel ongi plaanis peamaja lõpuni valmis ehitada, samuti Virumaa Koostöökogu projekti toel. Lisandub majutusruume ja tahaks ka väikest koolitusklassi, kuhu sisse seada laskesimulaator. Sest noori jahindushuvilisi piirkonnas on ikka palju. Tahaks nad metsa meelitada. Et selles mõttes näen sellel ettevõtmisel perspektiivi. Meil on muuseas piirkonda palju ka jahinaisi tekkinud, tundub väga popp teema olevat naisterahvaste seas,” naerab Kalle. Isikliku arengu küsimuse kohta ettevõtjana vastab Kalle muheledes: „Eks koolitama hakkaksin ikka ise jah. Koolitajapaberid on juba taskus, olen ette mõelnud küll niipalju. Aga kui te küsite, et kas ma olen ettevõtjana isiklikul tasandil rahul sellega, kus maal ma olen, siis... No siis ma vastan nii, et kui kaugemale pole saanud, siis järelikult olen rahul.”

Kui intervjuu lõpetame ja uurime Kallelt, missuguse foto võiks artiklile lisada, viskab Kalle aga ootamatu vimka ja saame tema kohta teada veel ühe põneva

fakti. „Jah. Pange see metsisekuke pilt meie kodulehelt, see on see punaste kulmudega lind, käis mul siin õue peal jalutamas,” muheleb Kalle. Nimelt siis, kui Kalle jahil ei käi ja köögis ei kokka, teeb ta fotosid. Nii kavalalt, et tal on õnnestunud tabada hetki, mis isegi profiloodusfotograafide puhul on üsna haruldased. Nii leiavad huvilised internetiavarustest näiteks Kalle foto 10 tunni vanusest põdravasikast ja emakarust kolme pojaga.

Soovime siis Kallele edukat jahti – ka fotopüssiga jahihooaja väliselt – ja kutsume kõiki Jäägri Grilli maitstvat ulukiliha mekkima.

Fotod - Valmar Voolaid

Kes teab eduka pere-ettevõtte saladust?

Viru Haljastus OÜ

Veeb: www.viruhaljastus.ee

Projekt: Lille-tornide konstruksioonide hange, 2018; Treiler Eduard Kallur 2700 hange, 2020

Sisu: soetus, seadmed

Männiniidu aiand. Foto - Valmar Voolaid

Tundub, et Männiniidu aiandi ja Viru Haljastuse eestvedajad. Sest alates 2005. aastast peamiselt pere-ettevõtteks toimetades on nad tänaseks jõudnud sinnani, et aiandus- ja haljastusettevõtlus on nende pere ainus sissetulekuallikas. Sel määral, et ka suuri laienemisplaanide hetkel ei peeta. Kuidas selleni jõuti ja mida soovitatakse ka teistele pere-ettevõtetele, et hoole ja vaevaga loodu püsiks, uurisime detsembri algul aiandi perenaise Katrin Valleri ja tema poja Erik Rüütli käest.

„Kõigepealt töötasin omavalitsuses haljastajana, siis kolm aastat FIEna samas valdkonnas ja siis tegime osatühingu. Kui pärast majandussurutist haljastusturg ära vajus, siis see aiandi idee meil tekkis. Hoovil oli vana vundament, sinna ehitasime kasvuhoone ja nii ta läks,” kirjeldab Katrin ettevõtte algusaega. „Mina olen sisse sulandunud, ma olen enamuse aja koolis käinud,” lisab Erik kõrvalt. „Sisse kasvanud,” täpsustab Katrin muigega ja Erik nõustub: „Jah, 12-13-aastasena käisin lehti riisumas, siis võtsin labida, siis sain juba juhiloa ja oli asju vaja transportida – ajapikku, vaikselt. Töö just meelakkumine ei ole, aga raha on vaja teenida ja olen hakkama saanud senini.” Katrin lisab veel, et Erik otsustas oma saatuse alateadlikult ilmselt siis, kui ta ühel ammusel päeval teismelisena sai suunised midagi hekiga teha ja tükk aega hekki põrnitsenud, ütles siis: „Ah, kui makstakse, võib kõike teha.” Erik naerab ja möönab, et nii oligi.

Praegu on ettevõttes haljastus Eriku rida ja aiandus pigem Katrini oma. Kliendid on ettevõttel eraisikutest kohalike omavalitsusteni. Tööd on tehtud ka Ida-Virumaa turuga, kuid praegu on keskendunud peamiselt Lääne-Virumaale – Männiniidu aiandi lilled kaunistavad Lääne-Virumaa pea kõigi kohalike omavalitsuste avalikku ruumi ja eelmise hooaja suurim töö oli Tapa kesklinna haljastus. „Eks see on hooajatöö. Talvel tegeleme uue hooaja

ettevalmistusega – tellimused, tärned ja müügitöö – mina jaeklientidele lilli ja Erik eraklientidele maastikuehitust. Nüüd novembri lõpul tõmbasimegi hooaja otsi kokku ja see on meil üsna tavaline, et mõneks kuuks võtame aja maha ja puhkame. Et mõtteid koguda ja planeerida – hingamisaeg on oluline,” mõtiskleb Katrin. „Kui ei suuda enne hooaega efektiivselt asju läbi mõelda, siis läheb kõik rappa.” Erik lisab: „Kui on hooaeg, siis on ikka 24/7 töö, jah. Ja hooaeg sõltub ju talvest ka.”

Isiklikus plaanis hindavadki mõlemad vabadust ja arutlevad selle üle, mida kõige enam väärtustavad ja mida ettevõtjaks olemine andnud on. Erik: „Julgust kindlasti; oskust, kuidas ettevõtmisi ja aega planeerida.” Katrin lisab: „Vabadus ise olla, ise mõelda, ise teha, ise otsustada. Piire ei ole – teen nii palju, kui jaksan ja niipalju, kui seda visiooni – kuhu ja kuidas – on. Ma võin periooditi 15 tundi tööd teha, aga talvisel ajal hindan oma iseolemise aega.”

Kui uurime selle kohta, millest pere-ettevõtte aianduse valdkonnas piirkonna või Eesti mõistes unistab, siis selgub, et unistuste täitumisele on juba üsna lähedale jõutud: „Eestis on avaliku ruumi lillemajandus, võrreldes näiteks Lätiga, lapsekingades. Selle üle oleme küll uhked, et olime üks esimesi valdkonna ettevõtteid, kes lõunanaabreid selles valguses avastamas käis ja tõime sealt pioneeridena ka meile avaliku haljastuse elemente, mis väga hästi vastu võeti – parklapiirete lillekaste, kaasaegseid lilleampleide. Pikaajaline unistus oli teha lilletorne, mida mõned aastad tagasi pakkus Eestis vaid üks aiand, Põhja-Eestis mitte ükski. Pärast kooli lõpetamist Rāpinas võttiski Erik esimese tööna ette projekteerida puitkonstruktsioonil lille torn, mis Rakveres kohaliku toodanguna valmis. Esimesel aastal oli puhas omafinantseering, aga kuna vastu võeti väga hästi ja huvi oli suurem, taotlesime Virumaa Koostöökogult Leader-meetmest rahastust. Nii neid Lääne-Virumaa omavalitsustesse kokku kaheksa saigi. See oli jah, selline uuenduslik asi. Tallinnast helistati ka ühest hotellist ja öeldi, et nad tahaksid ka ja kohe on vaja,” naerab Katrin. Erik lisab: „Jah, aga nendega me oleme hetkel maksimumvõimekuse peal, nendega on palju tööd ja ilmselt neid uuel hooajal juurde ei tule.”

Küsimusele, mis mõlemale nende töö juures kõige enam meeldib ja mis üldse ei meeldi, saab üsna kärmed ja konkreetset vastused. Erik: „Tipphooajal mõtled ikka 24/7 tööle ja vahel hommikul ärkad stressist higisena – vastutus on ikka väga palju suurem, kui palgatöölisena. Siis tuleb välja lülitada ja sporti teha, spaasse või sauna minna, magada. Ja meeldibki see, et saab palju õues olla. Ei ole üksluine ja nüri töö, saan teha seda, mida olen õppinud – maastikuehitust, haljastust.” Katrin: „Ausalt öeldes Eesti ilm on aednikule üks paras nöök. Nagu kaks viimast kevadet. Mingil hetkel tüütab lihtsalt ära. Aga inimestega saab hakkama. Kuigi hooajal, kui peab korraga jõudma igale poole, siis see on raske. Aga muidu ma ei tunne millestki puudust ja ei kurda, kõik on väga hästi praegu.” Erik lisab: „No kui mingi hetk peaks laienemisele mõtlema, siis sellist tööjõudu, kes valdaks nii aiandust kui maastikuehitust siitkandist või üldse Eestist oleks raske leida. Ja väljaõpetamine jälle võtab aega.” Katrin nõustub ning lisab, et on ka seda varasemalt proovitud, kuid saadud õppetunnid on teinud oma tarkuste jagamise osas ettevaatlikuks: „Eks me peame seda ettevõtet perefirma ka seetõttu, et me ei suuda 12 kuud aastas tööd garanteerida. Ja nii universaalseid inimesi, kui vaja oleks, on selles valdkonnas vähe. Kes vähegi andekad ja võimekad on, teevad juba konkurendina oma ettevõtte.”

Tulevikuplaanide osas tunduvad ema ja poeg enesekindlad: „Ettevõtlus minu jaoks ei tähenda seda, et on suured käibenumbrid – see ei pruugi ka ajapikku tulla. Jõukuse näitajad minu jaoks on hoopis teised,” arutleb Katrin. Erik lisab pärast mõningast mõttepausi: „Uueks hooajaks väga suuri plaane ei tee. Keskendumine pigem kvaliteedile kui kvantiteedile, eesmärk on firma hoida stabiilsena.” Katrin: „Eks meid võib midagi oodata ees küll, aga las see jääb praegu saladuseks. Ettevõtlus on selles mõttes põnev valdkond, et huvitav on katsetada, ka teistel aladel.” Aga millest Katrin hea meelega avameelselt tuleviku kontekstis räägib, on Virumaa Ettevõtlike Naiste Ühing, mille asutajaliige ta ühtlasi on: „10 kuud oleme nüüd tegutsenud ja huvi on suur. Liikmeid on meil 30 ringis ja eesmärk on koondada piirkonna ettevõtlikke naisi, et olla eeskujuks ja inspiratsiooniks uutele tulijatele, keda meil ka juba ühingu on. 15. veebruaril on meil Rakveres visiooniseminar.”

Intervjuu kokkuvõtteks tahab Katrin aga jagada midagi olulist piirkonna ettevõtjatega, kellel just pere-ettevõtte hallata on: „Mulle meeldib, et Eestis on hakanud taastuma järjepidevus, mis Kesk-Euroopas on täiesti loomulik – väikesed pere-ettevõtted tegutsevad põlvest põlve. Meil olen mina neljandat ja Erik viiendat põlve aednik. Aga et see asi toimiks, peab vanem põlvkond oskama lahti lasta. Peabki otsima uusi väljakutseid, kui õige aja mööda lased, laguneb lõpuks kõik käest.”

Päris lõpetuseks küsime Eriku käest, mida ta siis teeb, kui ta haljastuse ja aiandusega ei tegele. Erik muigab. „Ei teagi. Ma käin koolis tunde andmas vahel. Rääpinas, nii-öelda hobi korras.” Küsimusele, kas läheks kohalikesse koolidesse ka õpilastele oma erialast rääkima nt bioloogia tunni raames, tuleb vastuseks: „Pole kutsutud, aga ikka läheksin.”

Seega – kohalikud koolid, kasutage võimalust noorte inspireerimiseks! Teie naabruses elab rahvusvaheliselt tunnustatud haljastaja-maastikukujundaja, kelle jaoks kooli lõpetades oli loomulik samm naasta kodukanti. Talendid koju.

Virumaa Koostöökogu ettevõtjate võrgustiku kõrval on tegevusgrupil ka tagasihoidlik juhatuse ja tegevpersonali pool. Et strateegiad saaksid vormistatud, ettevõtjad teaksid sihti seada, taotlused jooksesid sujuvalt läbi PRIA torude ja projektid reali-

seeruksid parimal moel. Ettevõtjate lugude vahele pikkisime mõne seiga Virumaa Koostöökogu ajaloost värvikate momentidega juhatuse liikmete meenutustest, mis isegi aastate pärast suu muigele kisuvad. Teeme otsa lahti.

Tutvumas agrikultuuri- dega ehk kuidas Virumaa Koostöökogu esimest korda patendiga hiljaks jäi

Korral või teisel tuleb ette, et mõne projekti käigus käiakse Virumaa Koostöökogu suuna mudijatega ka üle piiri tarkust ammutamas, et seda siis kodukanti importida. Ühel sellistest käikudest leidis aset stseen, kus bussitais Ida-Virumaalt Itaaliasse lähetatud põllumajandusest huvitatud õpihimulisi sõitsid ühe edumeelse, aga mitte just kõige enesekindlama, eestvedamisel kaasreisijate õpetuste järgi siit vasakule ja sealt paremale. Üks muudkui roolis ja keeras, ülejäänud õpetasid „keera märke“, „kääna orgu“. Kõik olid jube targad. Ja et kirjus seltskonnas on ilmselgelt ka üsna värvikaid persoone, rääkimata sellest, et pimeduse ligi hiilides kipub ühe hää l teisest üle käima, et ikka kiiremini (või siis antud juhul

lihtsalt lõpuks) kohale saada, siis üks kaunikesti konkreetne kaaslane, kelle närv hakkas ilmselt üles ütlema, pöörutas ühel hetkel, et kuulge, SEE, kes on roolis, see sõidab sinna, kuhu TEMA tahab; ja kui kellelegi see ei meeldi, siis istub see TEINE inimene rooli ja sõidab sinna, kuhu TEMA tahab, ega meil siin mingi arvamusefestival ole. Tulemus oli muidugi, et ega keegi kuraasikalt sinna kitsa ja mägise tee peale bussirooli õigeid põllulappe või mõisatootmisi otsima enam ei kippunud; sihtkohta, kuhu, hädasti kohale oli vaja jõuda samuti ei jõutud; ja arvamusefestivali kaubamärk jäi ka patenteerimata. Õnneks oli kohalik kaubakuubik veel avatud, kui mägedest pääseti, ja nüüd käiakse arvamusefestivalil Paines.

Valaste puhkeküla valmistub uueks hingamiseks

OÜ Valaste puhkeküla

Facebook: Valaste kohvik-puhkeküla

Instagram: valaste_waterfall

Projektid: Valaste Puhkeküla teenuste parandamine, 2016; Valaste Puhkeküla hoonete energiaauditi ja tasuvusanalüüsi koostamine, 2018; Valaste puhkeküla madalhaljastus, 2018; Valaste kohviku väliterrassi taastamine, 2019

Sisu: ehitus, seadmed, teenused

Valaste puhkeküla. Foto Valmar Voolaid

Indrek Arming, Valaste puhkeküla peremees, jõuab telefoni-intervjuu alguseks koju – kuigi ettevõtja, siis naljatades märgib ta, et mõnikord tekib tunne, et töötajatele palga maksmiseks tuleb ikka palgatööd ka pidada. Vestlesime Indrekuga Valaste tulevikust ja sellest, kuidas Ida-Virumaal ettevõtlusega on ning millest ta ettevõtjana piirkonnas puudust tunneb.

„Eks kohaliku perefirmana kõige uhkemad oleme me selle üle, et kohalike elanikena saame teistele kogukonna liikmetele pakkuda töökohti – kõrghooajal tegutseme kaheksa ja muul ajal viie töötajaga. Raamatupidamine ja ettevõtte juhtimine on oma kätes – et tulud-kulud balansis püsiksid,” kirjeldab Indrek puhkemaja argipäeva. Valastel käib majutus ja toitlustus käsikäes, ning Indrek

märgib, et kui Leader-tegevusgruppid piirkonniti ei toimiks, ei oleks ka Valaste omadega kaugelt jõudnud: „Palju abi on olnud küll nii Virumaa Koostöökogust kui Kirderanniku Koostöökogust, kuhu tegevusgruppi meie vald enne kuulus. Projektirahade toel ja enda säästude najal oleme ennast siin sisse seadnud, olemist värskendanud siseruumides, teinud korda haljastuse ja aegamööda laienenud – kohvikust alustasime, siis puhkemaja ja lõpuks bangalod. Kui järgmine projektiotsus tuleb positiivne, ootab külastajaid uuel suvel uus terrass.” Valastel oodatakse kliente aastaringselt – suvel enam turiste, muul ajal ollakse enamasti korporatiivirituste ja sünnipäevaliste päralt. „Teenuste osas oleme ka kasvanud – meil on jalgrattalaenutus, kümlustünn, matkajate lemmik telkimisplats... Gurmeerestorani tiitlile ei pürgi, aga kõhu saab meie juures kähku täis,” muheleb Indrek.

Suurima väljakutsena piirkonnas toob Indrek välja tööjõurendifirmade puudumise ja kohvikupidaja vaatenurgast väheste hulgimüügifirmade arvu: „Personali leidmine on paras pähele küll. Praegu otsime kolmandat kuud ühte inimest, kuid ka töötaja seisukohast on see keeruline – isiklik auto tähendab kütusekulu ja ühistranspordivõrk hetkeseisus bussiliiklust eelistajatele väga mugavaid võimalusi ei paku. Ja teine asi on jah, hulgimüügifirmad, kellelt tuleb kohvikus vajalik. Neid on piirkonnas kohapeal vaid üks. See on kohvikupidajale mõnikord korralik peavalu.”

Ettevõtlus üldiselt on Indreku sõnul tulus tegevus. Hoolimata sellest, et kaks viimast aastat on puhkekülas väike kahjum olnud, on endale tööandja olla siiski kõige mõnusam amet. Sellepärast julgustab ta kõiki, kes ettevõtluse mõttega veel unistustest tegudeni pole jõudnud, kontseptsioon põhjalikult läbi mõelda – suuremalt ja kulukamalt, et algusest peale teha kõike korralikult detailidele tähelepanu pöörates. Muidu tuleb hiljem parandusi tehes praktilises plaanis ebasoodsam. „Meil juhtus näiteks nii, et bangalode juures pole tänavavalgustust ja hämaral ajal piirab see veidi meie võimalusi, aga eks igast asjast õpid midagi. Ja erivajadustega klientide peale tuleks ka kindlasti mõelda, ligipääsetavuse osas just, rambid ratastoolidele ja nii...” arutleb Indrek.

Uue hooaja ootel on Valaste puhkeküla peremees entusiastlik: „Meil on uus matkarada ja Valaste joa trepistik tehakse kevadeks korda. Eks loodame, et see toob ka enam turismigruppe piirkonda tagasi. See on tegelikult terve meie tulevik. Kui ilma on, siis on looduslikult kaunis vaatepilt garanteeritud nii sügisel, talvel kui kevadel. Suvel jääb siis rohkele päikesele ja hulgale matkajatele loota.”

Tulevikule mõeldes on Indrekul ja abikaasa Ailil kevadeks taskus Virumaa Koostöökogu toel ka retkejuhi tunnistus – et matkarajast ja piirkonna loodusest enda kasuks ja külastajate rõõmuks maksimum võtta. Ettevõtjana on Indrek kahe jalaga maapeal: „Teeme seni, kuni mõtet näeme ja jaksame, siis vaatame edasi, mis tulevik toob.”

Tulge Valastele, kasvõi täna, sest... Valaste puhkeküla – alati avatud!

Virumaa Koostöökogu toetas läbi Leader-meetme PurFestile suunatud noorteprojekti

MTÜ Askele Loovuskeskus

Facebook – PurFest

Projekt: Keskkonnateemalise festivali PurFest korraldamine, 2017

Sisu: nutikad energialahendused, kogukond

Järjekordse PurFesti eel valmistasid Lüganuse piirkonna noored ägedad keskkonnasõnumitega plakatid, millele lisatud päikesepaneelid võimaldavad taastuvenergiaga telefone laadida.

„Meil on kogu aeg olnud tahtmine PurFestist kogukonnale ka midagi füüsilist maha jätta,” ütles jõefestivali üks korraldajaid Gerli Romanovitš. „Alati pole see õnnestunud, aga mõnel aastal ehitasime näiteks lavasid, ka ujuvlavasid, mida inimesed hiljemgi kasutada said ja mis võimaldasid jõele paremini ligi pääseda.” Seekord tuli mõte teha midagi niisugust, mis jätaaks piirkonda keskkonnasõnumi maha, oleks ühtlasi kasulik ja näeks ka lahe välja. Ilmtingimata taheti selle tegemisse kaasata noori.

Nii sündis mõte valmistada plakatid, ühendada sõnum taastuvenergiaga ja anda viimasele võimalus midagi tuntavalt kasulikku pakkuda. „Noortele endile tuli see kasuks: saadi teada, mis on päikesepaneelid, kuidas need töötavad ja mismoodi neid tehakse. Seda kõike õpetas neile vana taastuvenegiahunt Ott Penek, kellele see teema on suur kirk ja hobi,” rääkis Romanovitš.

Kahe poolega plakateid on kokku kuus ja need kannavad noorte endi väljapakutud lihtsaid sõnumeid, mis meelde jäävad. Et väikestest asjadest alustades saame loodusesse paremini suhtuda.

Plakateid aitas noortel kujundada Maidla kooli õpetaja Karmen Raik. Plakatipooli ühendav päikesepaneel võimaldab telefone laadida – seda võimalust kasutavad noored Romanovitši sõnul usinalt – ning paneb ilma pimenedes põlema lambi.

Plakateid on kokku kuus, üles on need rõõmsad värvilaigud pandud noorte kogunemiskohtade juurde juba Aseris, Maidlas, Lüganusel, Sondas ja Püssis; viimane viiakse lähiajal Purtse *skate*-pargi juurde.

Jõefestival Purfest algab 1. augustil traditsioonilise keskkonnaseminariga, mis seekord toimub ebatraditsiooniliselt mitte vabas õhus, vaid hoopis Kiviõli Keemiatööstuse destillatsioonihoones.

Kadri Kuusmik

Foto - erakogu

Loodusturism ja matkasport – Virumaale loodud

Aseri Valla Huvitegevuse Selts

Alutaguse Matkaklubi MTÜ

Veeb: www.matkaklubi.ee

Facebook: Alutaguse Matkaklubi

Projektid: Suusamatka- ja seikluskasvatus piirkonna noortele, 2019;
Aktiivtegevuse instruktorite/matkajuhtide koolitus ja atesteerimine,
2017; Matkapäevade läbiviimine VIKO piirkonna noortele, 2017

Sisu: teenused, noored

Talvematk. Foto - erakogu

Tänane lugu Virumaa Koostöökogu tegevuste kajastamisest jõuab lugejateni ühe märkimisväärselt tegusa piirkonnas toimetava loodus- ja matkahuvilise tegemiste kaudu. Nimelt vestlesime sel korral Ingrid Kuliginaga üle 65. aasta tegutsevast Alutaguse Matkaklubist. Näib, et Ingridil on 100-protsendiliselt õnnestunud siduda oma hobi ja suurim kirg tööga – ta on Alutaguse Matkaklubis ainus aastaringne töötaja hooajaliste kõrval ja hetkel veel Eesti Matkaklubi president. Küsimusele, kuidas ta sellise auväärsse tiitlini jõudis, vastab Ingrid naerdes: „Volikogu valis. Kaks aastat tagasi. Nüüd läheb kolmas ja viimane aasta.” Ingridile täienduseks palusime kommentaare Alutagusel matkavaldkonnas toimetavalt Aseri Valla Huvitegevuse Seltsi eestvedajalt Kaire Kutsarilt.

Looduse ja matkamise juurde jõudis Ingrid juba kooliajal: „1981 oli vist see aasta. Nägin koolis stendil, et matkaklubbisse oodatakse huvilisi ja nüüd olen

ma siin. Hetkel pean Alutaguse Matkaklubi ning kõiki matkamisega ja looduses liikumisega seotud tegevusi ikka oma põhitegevuseks, muid asju kõrval ei ole. Koolitused, turismigrupid, õppeprogrammid, matkaringid koostöös koolidega on põhiline, millega tegeleme. Projektide kirjutamise osas peab siiski ütlema, et VIKO-piirkonnas ei ole ma suures osas isiklikult taotleja rollis olnud. Oleme matkaklubiga kas elluviijad või koostööpartnerid.” Nii on Ingrid teenusepakkujana seotud näiteks Kaire veetava Aseri Valla Huvitegevuse Seltsi kahe projektiga. Ühe raames toimuvad matkajuhtide koolitused ja teise raames viiakse läbi noortele suunatud matkapäevi; lisaks Aseri Spordiklubi projektiga, mis koolitab noori jalgsi- ja mägitatka treenereid ja Virumaa Koostöökogu enda projektiga „Noored sohu”.

Loodusturismi üldist olukorda piirkonnas peavad nii Ingrid kui Kaire soodsaks. Ingrid: „Ma ütleksin nii, et mida aeg edasi, seda paremaks läheb. Meid konkreetset leivad üles aina enam ka tellijad Tallinnast, kes kohalike võimalustega tutvuda tahavad. Loodus on selles osas meiega helde olnud. Koostööpartnerite poole pealt tahaks eraldi välja tuua, et Virumaa Koostöökogu piirkonda sattusin lõppenud aastal isegi rohkem, kui Alutagusel toimetasin. Sealsed turismiasjalised on ikka kõvasti tööd teinud. Ütleks, et viimased kolm aastat on olnud väga tugevad loodusturismi võimaluste arendamise osas üldse piirkonnas.” Kaire lisab omalt poolt, et koostöö Ingridiga on puhas rõõm ja loodab selle pikale jätkumisele.

Indikaatoriks oma tegevuste tulemuslikkusele peab Ingrid Alutaguse Matkaklubi laienevat liikmeskonda, koostööpartnerite aasta aastalt kasvavat hulka ja suurt huvi koolide õuesõppe programmide ning matkaringide vastu: „Tegevuse osas võiks laias laastus öelda nii, et 1/3 meie tegevusest moodustavad tulevaste giidide, matkajuhtide ja matkatreenereite koolitused; 1/3 kohalikule kogukonnale suunatud tegevus – õppeprogrammid, matkapäevad, matkaringid/treeningud – ja 1/3 väljastpoolt kogukonda tulevad tellimused turismigruppidele. Eks apsakaid on ikka olnud, aga senini on tagasiside olnud igalt poolt ikka rohkem positiivne. Ju siis ikka meeldib teistele ka, kui on kellega koos tegutseda ja ikka ühendust võetakse. Mulle endale meeldib kõige rohkem see, et saan palju väljas olla. Konkreetset õues. Looduses.” Noorte osas toob Ingrid välja, et ühe projekti raames plaanitud matkapäevad tegid esialgu ärevaks: „Näis, et jäävad käima rohkem klassigrupid nädala sees ja õppetundide ajal, nädalavahetused tundusid hõredamad olevat. Aga nüüd on see kenasti käima läinud ja ma näen, et huvilisi, kellest võib loota järelkasvu, on.”

Ühe peamise aspektina, mis Ingridile oma tegevuse juures veel väga meeldib ja millele laiemat üldpilti vaadates ja sihte seades alati proovib rõhku panna, on kogukonna sidumine – nii kogukonna liikmete sidumine teineteisega kui oma kodukohaga. Aseri Spordiklubi ja Aseri Valla Huvitegevuse Seltsi tegevuste puhul leiab Ingrid, et see on eriti hästi õnnestunud. „Mingit massi matka- ja loodusturism noorte osas kindlasti oma kodukandiga ei seo, aga meil on Kirderanniku Koostöökogu ühest projektist kogemus täitsa olemas, kus tegevuste lõppedes nii mõnigi leidis piirkonnas rakendust ja ongi jäänud paigale. Selles mõttes ma leian, et meie turul ja selles niis on ruumi küll ja veel ja hetkel on erinevate käimasolevate projektide raames soodsad olud arenguks – koolitame loodusgiide, matkajuhte, matkatreenereid; noori matkapäevade

raames; eelmisel sügisel algas Aidu Spordiklubiga veel üks koostööprojekt, kus koolitame eraldi veematkajuhte.” Kaire lisab, et COVIDi lained on matkaklubi tegevusi halvanud väga suurel määral – mitmed ronimisseina üritused on tulnud tühistada ja iga-aastased noortele toimuvad matkad ja seiklusparkide külastused on jäänud ära põhjusel, et pered on ettevaatlikud noorte osaluse lubamisel. Positiivsema noodi pealt korraldasid värskest koolitatud mägironimistreenerid 2021. a suvel kahe COVIDi-laine vahepeal õppepäeva noortele ronimishuvilistele ja klubi otsib aktiivselt uusi väljundeid – sügisel plaanitakse alustada noorte matkaringiga.

Küsimusele, kuidas Ingrid oma kirjus projektide ja eriilmeliste tegemiste rägastikus joonel püsib ja kas paberimajandus hulluks ei aja, on kärmelt vastus valmis: „Eks ma olen loomult selline strateeg, see on matkamise puhul väga oluline. Ette mõtlemine ja planeerimine ja laia pildi nägemine. Projektide kirjutamise ja läbi viimise juures samamoodi. Et oskaksid leida punktist A punkti B ka siis tee, kui mingi takistus ette tuleb. Nagu liikluseski – kui tee on remondi tõttu suletud, siis kohale tuleb ikka jõuda. Ja see erinevate projektide rohkus on selles mõttes ka olnud teadlik tegevus – meil on Alutaguse Matkaklubiga visioon või teadmine, kuhu matkasport ja loodusturism võiks piirkonnas välja jõuda. Nii paneme vaikselt seda tükkidest kokku ja haagime neid tegemisi omavahel. Teadlikult on üks projekt loomulikuks jätkuks või eeltöoks teisele. Ja eks nii me siis koostööpartneritega koos liigumegi, selle suurema eesmärgi nimel.”

Koostööpartneritele jagub Ingridil ainult kiidusõnu: „Kohalike omavalitsustega, ma võin öelda, on meil matkaklubiga koostöö hea. Virumaa Koostöökogu tahaks ka kiita. PRIA poolt on seda projektide paberimajandust niigi piisavalt ja VIKO on omalt poolt teinud taotlemise ettevõtjatele võimalikult lihtsaks. Nii lihtsaks kui PRIA poolt antud raamid võimaldavad. Meetmed on hästi läbi mõeldud ja midagi üleliigset tehnilises taotlusprotsessis või aruandluses pole. VIKOs on lisarahastuse taotlemine pigem lihtsam, kui mõnes teises Leader-tegevusgrupis.”

Kui küsime, mis on Alutaguse Matkaklubi või Ingridi enda kõige suurem eesmärk, siis julgeb Ingrid rääkida natuke ka unistustest: „Tulevikus tahaks teha piirkonda ühe korraliku matkakeskuse. Aga see nõuab juba suuremaid investeringuid ja rohkem aega ka. Selleni on veel omajagu teed minna.” Kaire toetab Ingridi ideed tagasihoidlikult nõustudes, et ideel on jumet.

Soovime Ingridile ja Kairele jaksu. Ja hoidke silm Alutaguse Matkaklubi ja Aseri Valla Huvitegevuse Seltsi tegemistel peal – jagub tegevusi igale loodusest lugu pidavale maitsele.

Mida tehakse puistevillaga ja kumb kõnetab rohkem – ooper või ballett?

OÜ IFF teenused

Projekt: Puistevilla seadmed, 2018

Sisu: seadmed

Seekordne Virumaa Koostöökogu vestlus toimus Hannes Lumistega, kellel on oma tegevusvaldkonna ja ilmastikuolude kokkulangemise tõttu iga minut arvel. Ehitusvaldkond, millega Hannes enda sõnul juba 100 aastat tagasi juhuse tahtel tutvust tegi ja kuhu pidama jäi, ei anna samuti aega pikalt juttu vesta. Seetõttu läksime sel korral küsimus-vastus teed ja lugejad saavad muuhulgas osa Hannese tundub et üsna konkreetsest ja lakoonilisest loomusest. Mõnikord pole pikka juttu vajagi, et mõnusat lugemist garanteerida.

Lükkate praegu hoogsalt lund, suisa kell 4 hommikul mõnikord. Mis hommikul voodist välja ajab?

Ausalt öeldes ei inspiratsioon ega motivatsioon. Lihtsalt lükkame. Leping on viimast aastat, järgmisel aastal arvatavasti sellist püsilepingut ei sõlmi. Kohati tänamatu tegevus.

Mida veel teete, lisaks lume lükkamisele?

Põhitegevus on ehitus ja sellega kaasnev. Üldehitustööd. Ka välised vee- ja kanalisatsioonitööd. Samuti pakume kaeve-laadimisteenust laadur-ekskavaatoriga, transporti kallurautoga, saame aidata ka kanalisatsioonimahutite puhastamisel ehk fekalistiteenusega.

Tegelete päris süvaettevõtlusega – kuidas konkreetse valdkonna, milles põhiliselt pidama jäänud, valisite?

Esialgu oli ahvatluseks ligi 2x suurem palgasumma, aga nii ta läkski. Olin aastaid piirivalveteenistuses ja kui ehitati uut kordonit, pakuti võimalust proovida kätt projektijuhina. Sellest ajast, juba peaaegu 20 aastat, olen seotud olnud ehitustegevusega. Ka ajal, mil olin tegevuses kohaliku omavalitsuse süsteemis.

Mis kõige rohkem meeldib ettevõtjaks olemise juures üldiselt?

Kui õnnestub. Näed tulemust.

Mis kõige vähem meeldib?

*Viks ja viisakas. Hannes Lumiste.
Foto - erakogu*

Bürokraatia ja riiklik maksusüsteem. Aasta aastalt suureneb. Lihtsalt paberibürokraatia on muutunud elektroonseks suures osas. Väikeettevõtte suur osa energiast lähebki sellele bürokraatiale. Käibemaksusüsteem väikeettevõtjana on minu jaoks sisulises mõttes arusaamatu.

Mis arusaamatuks jääb?

Kui mina teen arve ja maksetähtajad on pikad nagu suured ettevõtted, kellele väiksed ettevõtjad teenust osutavad, eeldavad, siis riik tahab oma 20% kätte saada juba järgmine kuu, kui minul seda raha ei ole veel.

Aga kuidas konkurentsiga on? Olete rahulik või ärev?

Konkurentsi ikka on, aga ausalt öeldes ei ole pidanud eriti konkureerima. Ma usun, et aastatega saavutatud suhteliselt hea maine on taganud tööde piisava pakkumise. Tigidaks teevad „konkurendid”, kes teevad tööd mustalt.

Leader’ist olete taotlenud viimati oma ettevõttega raha puistevilla seadmele. Mida sellega tehakse?

Puistevillaga soojustatakse. Eks seda tahaks ka projektitaotluse esitanud ettevõtte teha. Täna on taotluse esitanud ettevõtte põhitegevuseks kallurautodega transporditeenus, aga vajadus on tegevust laiendada, et hajutada ettevõtlusriske. Lootust on, et tänu puistevilla teenuse väikesele konkurentsile piirkonnas, on asjal potentsiaali ja saab selle ka kenasti käima.

Kuidas Leader’isse jõudsite ja kas olete rahul senini?

Leader’iga olen olnud seotud juba aastaid. Esialgu Kirderanniku Koostöökogus, pärast Virumaa Koostöökogus ja haldusreformi tulemusel uue võimu soovil, peagi jälle Kirderanniku Koostöökogus. Puhtalt isiklikus võrdluses võin öelda, et täna on eelistus kuuluvuse osas kujunenud Virumaa Koostöökogu poole kaldu. Suhtumise põhjal asjadesse. Aga rõhutan, et see põhineb minu subjektiivsel arvamusel.

Ettevõtjana Virumaa Koostöökogu võrgustikus – kuidas hindate kasutegurit? Kas meetmed sobivad, kus oleks arenguruumi ja mis on väga hästi?

Kasutegur sõltub ettevõtja aktiivsusest, aga kindlasti on see just väiksema ettevõtja jaoks võimalus arendada oma tegevust ja viia piiratud ressursside olukorras oma ideed ellu. Meetmed meile sobivad.

Millest ettevõtjana piirkonnas puudust tunnete? Või on Virumaal hea olla ettevõtja?

Tööjõust piirkonnas, aga see on vist viimasel ajal juba trendiks muutunud. Inimesi on, aga töö tegijaid on vähe. Ja Virumaal on ettevõtjaks olemine sama hea või halb, kui mujalgi Eestis. Kõikjal oma mured-rõõmud.

Kas kohalikud omavalitsused toetavad ettevõtjaid ja ettevõtlust piirkonnas?

Kohalike omavalitsuse puhul on tähtsam, et nad pigem ei segaks ettevõtjaid.

Aga kuidas nad segavad?

Avalikud teed näiteks, mis on massipiirangute alla pandud ja siis kui neid remonditakse, on ikka... Saan aru, et see on vajalik, aga ettevõtja peab tööd tegema aastaringselt.

Kuidas tunnete – mida ettevõtjana olete kogukonnale andnud ja mida tagasi saanud?

Me loome töökohti, maksame makse. Toetame vajadusel kogukondlikke tegevusi. Tagasi saame rahulolu.

Kui ei oleks ettevõtja, mida siis teeksite?

Eks ma oleksin siis palgatööline. Aja jooksul saadud teadmised ja kogemused ei lase mul „nälga” jääda.

Piirkonna põletav teema, mille kulgemisel silma hoolega peal hoiate?

Toila valla käekäik peale haldusreformi. Tahaks, et tekkinud ühinemissegadused lõppeksid ja võimu võtmeisikute isiklikud ambitsioonid ei lämmataks valla avalikku huvi.

Mida noortele piirkonnas soovitaksite, kes pole veel ettevõtlusega alustanud?

Inimene peaks tegema lihtsalt seda, mis talle rahuldust pakub. Ainult siis saavad asjad õnnestuda ja ei ole piinavalt valus igal hommikul tööle minna. Olgu siis ettevõtjana või ka palgatöölisena. Nii lihtne see ongi.

Mida põnevat varahommikul ilmas toimub, kui lund lükkate?

Mulle meeldib lükata lund öösel. Hea rahulik ja saab samal ajal omi mõtteid mõlgutada. Sõidad ja vaatad, kuidas metskitsed ja muud loomad oma ööelu elavad.

Kas ooper või ballett? AK või Reporter?

Ooper. Ja Reporter.

Kas suusatamine või talisuplus?

Suusatamine.

Kas Reet Linna või Anne Veski? Peotants või suusabaasi disko?

Anne Veski ja suusabaasi disko.

Hannes: Kui laulaksin karaoket, siis laulaksin laulu „Mis kuradi kohas ma elan” Brigita Murutari repertuaarist. Kui läheksin kuuks ajaks reisile, siis pörutaksin Siberisse. Kui saaksin elada ükskõik kus maailmas, siis valiksin mõne sooja riigi. Kõige rohkem kardan iseenda abitust. Mulle üldse ei meeldi, kui ollakse silmakirjalik. Kõige suuremat rõõmu teeb mulle minu poeg.

Fotod - Valmar Voolaid

Multikultuurilised elamused ehk välk- keeleõpe Virumaa Koostöökogu moodi

Kes meist ei teaks, et rahvusvahelises seltskonnas saab eestlaste tavapärase toostiga alati elevust-kihinat-kahinat tekitada. Valdek Haugas aga on selle paradigma hoopis uues võtmes avanud. Nii on Austriasse tekkinud piirkondi, kus ontlikud lipsuga härrasmehed eestlasi meenutades ehk üks või teine kord toobid kokku kõmatavad ja müristavad – VALDEK! (sest on täiesti inimlik eksitus, et elemen-

taarse keeleõppe käigus ühisel õhtusöömaajal jääb eredalt meelde pigem „Valdek” kui „terviseks!”). Ja katsuge mitte vett kurku tõmmata, kui mõni vanem Austria proua, kellele olete öelnud, et olete pärit Eestist, soovib oma teadmistega teie kodumaa kohta särada, ja tõstab klaasi kõhistades saateks „dhöörtseks”. Kuulmislangus on väärikamas vanuses täiesti tava-
pärane nähtus, see on okei.

Golfist, muusikast ja muust Ojasaarel

MTÜ Ojasaare Loodusmatk

OÜ Ojasaar

Veeb: www.ojasaare.ee

Facebook: Ojasaare Golf

Instagram: ojasaaregolf

Projekt: Ojasaare spordiplatsi hooldustehnika, 2016; Lauamäng Ojasaare golf, 2017; Ojasaare spordiplatsi teenindushoone mööbel, 2017; Ojasaare spordiplatsi esitlusvahendid, 2019

Sisu: seadmed, teenused

Ojasaare golf. Foto - Valmar Voolaid

Ojasaare Golfi peremees ennast suureks golfiasjatundjaks ei pea ja oma põhitegevuseks peab siiski muid ettevõtmisi – maastikuehitust ja haljastust, mis on abiks Ojasaare arenduses. Aga põhjaliku inimesena, kes soovib rahulikult süveneda, eelistab Jaan Virumaa Koostöökoguga kirjalikku intervjuud. Nii jõuabki teieni sel korral meili-intervjuu järgmise Virumaa Koostöökogu liikmega – Ojasaare Golfi peremehega tema senistest tegemistest ja edasistest plaanidest Ojasaarel.

Miks golf? Mitte näiteks tennis?

Golf lihtsalt sobis meie tegemistega paremini kokku ja pakkus huvitavat väljakutset. Ojasaare kinnistul oli võimalus rajada tiike, koondada põllukive ja

rajada muru, mis kõik on väga sobilik just golfi jaoks. Välismaa eeskujul tekkis hasart proovida, kas oleme võimelised rajama muru, mida niidetakse 5 mm kõrguselt. Saime enamvähem hakkama. Tenniseväljaku rajasime ka, mis peaks olema senini ainus ehtsa murukattega väljak Eestis. Ja kuigi kasutust leiab see pigem vähe, on hea meel tõdeda, et Anett Kontaveit sai noore mängijana esimese muruväljaku kogemuse just Ojasaarel.

Kas golfi saab talvel ka mängida?

Eestis juhul, kui talv ei ole õige talv ja maad ei kata lumi ning jää. Tavapäraselt kestab hooaeg ikka aprillist oktoobrini. Kes talvel tahab golfiga tegeleda, sõidab soojale maale või harjutab siseruumide treeningkohtades. Lähim neist asub muuseas Kadriinas, kuhu aktiivsed Ojasaarel mängivad noored on omal algatusel rajanud simulaatoriruumi.

Kuidas Ojasaarel senini läinud on? Kas tõusvas joones või on vahepeal olnud ka tunne, et ei tea, kas sellises kohas ja sellisel kujul peaks golfiasjandust meie piirkonnas üldse ajama?

Ei kurda. Nagu ettevõtluses ikka, on nii tõuse kui tagasilööke, aga loobumise mõtteid ei ole veel kordagi tekkinud. Teadaolevalt oli möödunud aastal Eestis ainult üks väljak kasumis. Aga alati ei saa vaadata ainult rahalist poolt. Meie puhul tasub asi sellepärast ära, et tegeleme sellega, mis meeldib. Kui endale meelepärane tegevus pakub rõõmu ka teistele, siis see ongi kõige suurem tasu. Tore on see, et juba õige mitu aastat elame aastaringelt Ojasaarel, nagu kunagi unistasime, kuigi tegemist on siin küll ja veel. Senini oleme pööranud rohkem tähelepanu väljaku ja teenindushoone ehitamisele, millega võib nüüd juba rahul olla.

Olete Leader'i toel korda teinud oma talus suure maakivihoone ja selle kasutusse võtnud. Mida seal täpsemalt teha saab?

Hoone pärineb aastast 1910 ja on väga hea meel, et suutsime majale uue elu sisse puhuda. Hoones on WC-d, duširuumid ja saal koosviibimisteks. Käesolevast aastast tahame panna suuremat rõhku ruumide rentimisele koolitusteks ja seminarideks. Kõne alla tuleb ka ruumi rent üritusteks, aga selleks on meil oma kindlad tingimused, et läbuks ja lärmiks ei läheks.

Kas sõbrad, kes 10 aastat tagasi arvasid, et olete hulluks läinud, et võtate ette golfiväljaku rajamise sinna ja kujul, nagu Teie tahtsite, on nüüdseks oma meelt muutnud?

Seda oleks neilt päris huvitav küsida. Pole nagu aru saanud, et nad halva pilguga vaataksid, pigem vastupidi. Aga tuleb tõdeda, et Ojasaare tegemiste kaudu oleme tuttavaks saanud väga paljude uute huvitavate inimestega ja sõpruskond on tublisti laienenud.

Kes Teie juures peamiselt käivad? Kas kohalik kogukond või tullakse ka kaugemalt golfirada kaema?

Kõige rohkem mänguringe tuleb ikka neilt, kes elavad lähemal kui nelikümmend kilomeetrit Ojasaarelt. Vähem on möödasõitjad, kes ühe mänguringi teevad. Tõelisel golfimängijal on varustus pea alati autos kaasas ja kasutatakse mänguvõimalus ära kui väljaku lähedale asja on. Leidub muidugi ka neid, kes spetsiaalselt teekonna meile ette võtavad. Eraldi seltskond on veel grupid,

kes käivad meie juures golfiga esimest tutvust tegemas. Korraldame esmast golfiõpet, mis sobib suurepäraselt peredele, ettevõtetele ja sõpruskondadele oma ürituste korraldamiseks.

Kuidas hindate piirkonnas ettevõtjate vahelist koostööd ja võrgustikutööd?

Ojasaare algusajal meie veel mingitesse koostöövõrgustikesse ei kuulunud. Minu jaoks on Virumaa Koostöökogu võrgustik aga täiesti omanäoline nähtus. Sellist koostööaldist kampa pole varem kohanud. Väga hea meel on, et oleme siia piirkonda sattunud.

Kas ettevõtja meie piirkonnas on hea olla?

Usun, et Eestis on üldiselt väga hea olla. Valikuvõimalusi pole vast kunagi nii palju olnud kui praegu. Tahad, ole ettevõtja, kui ei, mine palgatööl. Üldiselt võiks inimestel olla ehk rohkemgi julgust ettevõtlusega tegelemiseks.

Rääkige oma abikaasast ka natuke – millega ja kus tema tegeleb?

Abikaasa on tubli. Tal on oma väike ettevõtte Hõbeniit, kus õmbleb valdavalt reklaamtooteid, nagu pleedid, pused, mütsid, sussid, padjad ja muudki. Päris mitmed laulukoorid ja tantsurühmad on temalt tellinud esinemisriideid. Laulupeo aasta on käsil, kel huvi, võib ühendust võtta. Aga peab kiirustama – suvel tal õmblemiseks kuigipalju aega ei jää, sest kogu Ojasaare lillepeenarde alla jääv tohutu maalapp on vaja korras hoida, millega ta samuti suurepäraselt hakkama saab.

Mis teile endale kõige rohkem meeldib selle juures, mida te teete? Mis on need ettevõtluse võlud, mida nautida saate?

Ettevõtjal on oma elu korraldamisel suuremad vabadused. Ettevõtja oled 24/7, samal ajal kui palgatöölisel on nii tööst vaba aeg kui ka ametlik puhkus. Mina tunnen ennast Ojasaarel küll väga omas elemendis. Ideede puudust pole ja teotahet veel jätkub. Tore ju, kui saad olla oma aja peremees ja ei pea kelleltki käske ootama.

Siseinfo ütleb, et Teil on golfi-teemaline lauamängu tegemine käsil. Kuidas Te selleni jõudsite ja kus maal olete?

Siseinfo ei peta. Tuli selline mõte jah ja õnneks saime Leader programmist toetust ka. Mäng on täiesti unikaalne ja imiteerib mängimist Ojasaare väljakul. Väljak on küll papist ja mängijateks nupud, aga reeglid on väga sarnased päris mängule. Hetkel oleme kujunduse lõppfaasis ja suhtleme trükikojaga. Loodame hooaja alguseks mängu valmis saada. Mängu idee on tutvustada golfi olemust, reklaamida meie piirkonda ja sobib mängimiseks nii lastele kui ka täiskasvanutele.

Olete varasemalt öelnud – sellel, kes tümpsu kuulab, ei ole teie golfitalus suurt midagi teha. Aga kui linnuhääled välja arvata, mis muusikat peale linnuhääle siis eelistate?

Oma olemuselt sobib vaikne muusika meie kompleksi paremini. Nii segame naabreid ja külastajaid vähem. Eelmisel aastal olid meil mängimas Kukerpillid, Kihnu Virve pereansambel, Trio Naturale ja Kungla. Kõik väga suurepärased artistid ja seejuures ääretult südamlikud ja soojad inimesed. Looduses on väga palju ilusaid hääli, mida kuulata. Ka vaikust on ilus kuulata.

Piirkonna noortele mõni mõte, mis inspireeriks samuti millegagi alustama, mis silmad särama paneb?

Soovitan kõigil leida endas üles eriala, millega tahaks tegeleda. Vastumeelne tegevus ei tee head endale ega teistele. Veel võiks teada, et tulemust ei saa mõõta ainult rahas. Edukuse esimene kriteerium ei ole raha vaid rahulolu. Reaalseid eesmärke püstitades ja sihikindlalt tegutsedes tuleb soovitud tulemus.

Mida disc-golfist arvate?

Ise pole ma mänginud, aga nii palju tean, et reeglid on golfiga sarnased.

Kas oskate öelda, mis on läbi aegade kõige eksootilisem koht, kus on golfi mängitud?

Suur golfi asjatundja ma ei ole. Midagi nagu seostub kosmiliste avarustega, aga ega seal üleval päriselt kindlasti mängida ei saa. Suhteliselt eksootiline on maailma pikim golfiväljak Nullarbor Links Austraalias, mis on mõeldud riigi tutvustamiseks. Rajad asuvad üksteisest kilomeetrite kaugusel ja 18 raja läbimiseks tuleb läbi sõita 1365 km. Muide selle on läbi teinud ainult üks eestlane, Rein Auväärt, kes on professionaalne golfi treener ja kõik Ojasaarel toimunud *green card* i kursused on tema läbi viidud.

Jaan on õigel teel – golfipall on jõudnud 1970ndatel Kuule, kuhu üks Apollo 14 liikmetest selle kaasa võttis ja Kuu pinnal ka ühe löögi tegi. Aga jääme ühiselt ootama põneva uue lauamängu valmimist ja huvilistel soovitame julgelt kasutada võimalust pidada maha oma sisukad seminarid väärikas uuenduskuuri läbinud kompleksi teenindushoones. Virumaa Koostöökogu on juba testinud ja igati rahule jäänud.

Foto - Valmar Voolaid

Edukast brändingust, ajaloost ja keele-vimkadest Liimalas

Trogar OÜ

Veeb: www.tulivee.ee

Facebook: [Purtse Jahisadam](#)

Projekt: Tulivee rannarestorani ehitus ja köögi sisseseade soetamine, 2016

Sisu: ehitus, seadmed

Tulivee rannarestoran. Foto - Valmar Voolaid

Seekordne Virumaa Koostöökogu lugu valmis piirkonnas hetkel vaieldamatult kõige enam sahinaid ja põnevust tekitanud ettevõtmise ühe eestvedaja Hannes Prits'iga. Juba avatud Tulivee Rannarestoran ja valmimisjärgus külastuskeskus ootab kõiki huvilisi Liimalas. Mida põnevad Hannesel ja tema vennal Heigol, kes üheskoos seal asja ajavad, hetkel käsil on, sellest Hannesega vestlesimegi.

Olete piirkonnas üsna jõuliselt alustanud. Milles edu saladus peitub?

No päriselt alustasime juba 2012. a Trogar OÜ asutamisest ja sealt edasi tuli 2015. a jahisadam. Arvan, et peamine on see, et meil on väga tugev võrgustik – kontaktid erinevates valdkondades on meid palju aidanud. Paljud asjad on

leidnud lahenduse kuidagi iseenesest. Ja muidugi see, et alustasime oma asjaga pigem brändingust. Mõtlesime algul välja kontseptsiooni, selle, kuhu tahame jõuda, panime üldpildi paika ja siis hakkasime tegutsema. Detailideni päris läbi ei mõelnud, aga siht, kuhu jõuda, oli silme ees. Kasvõi meie ettevõtte nimi – Trogar OÜ. *Pirtutrokari* on otsetõlkes soome keelest salapiirituse vedaja.

Mis hetkel Tulivee kompleksis kõige päevakohasem on?

Ehitus. Ikka ehitus. Kõik, mis plaanis on olnud, tuleb ju valmis saada. Ja kogu võhm ja aur lähebki praegusel hetkel sinna.

Mida ettevõtlusest piirkonnas üldiselt arvate? Kas tasub ära?

Ikka tasub. Kuigi teenindusvaldkonnas siinkandis päris miljoneid ei teeni. Aga meie põhimõte on, et kohalikult tasandilt edasi tuleb ka mõelda. Me oleme algusest peale mitte ainult kogukonnale keskendunud, vaid tervele Eestile. See on ka ehk üks edu võti. Meie klient on heas mõttes ja ülekantud tähenduses sageli nn Tallinna inimene – harjunud tarbima toitu ja kultuuri ka väljaspool kodu. Aga tänaseks näeme, et piirkonnas ja kogukonnas on meie sihtgrupp täitsa olemas. Ja muidugi see, et info meie kohta levib, toob ka möödasõitjaid meile.

Mida Virumaa Südame koostöövõrgustikust arvate? Tundub kasulik ettevõtmine?

Meile on kasu toonud küll. Turundust peabki koos tegema, mitte igaüks omaette, nii päris ei toimi. Ettevõtjad võiksid selles osas minu hinnangul ka ise veel rohkem aktiivsed olla, et ennast nähtavaks teha. Piirkonnale ainult kasulik.

Aga kuidas konkreetset teie turundusega on? Teete ise? „Keeldudest kangemad elamused” on väga intrigeeriv slogan.

See konkreetne *slogan* on jah meie enda töö. Mul on selline filosoofia, mida ma ka oma pojale hiljuti tutvustasin, et IBM ja Apple on küll kenad erandid oma juhtidega, kes ülikooli pooleli jätsid, aga reegel on ikkagi see, et mingid teadmised aitavad sind elus paremini edasi. Ja turundusteooria tundmine on selles konkreetses aspektis meie ettevõtmise juures kõvasti kaasa aidanud kindlasti. Mõned asjad võiksid teoorias selged olla, siis mõjub ka praktikas paremini.

Kuidas töötajatega on? Kas tööjõudu piirkonnas on?

Seda on meie käest palju küsitud. Meil on 12 töötajat hetkeseisuga ja kõik on kohalikud. Eks see kajastub ka organisatsioonikultuuris ja viisis, kuidas oma töötajaid kohtled. Järjekorda meil ukse taga just ei ole, aga tunne me ennast kindlalt. Kui keskus valmis saab, siis usun, et saame ka hakkama ja leiame meeskonna. Meil on selline loogika, et iga ametikoht on oluline ja peab olema mehitatud proffidega. Seega ka uute inimeste palkamisel räägime kõik meeskonnaga läbi.

Kas oskate ka välja tuua midagi, mis ettevõtjana piirkonnas kõige keerulisem on?

Kas just keerulisem aga... Mulle isiklikult tundub, et ettevõtlikku vaimu üldiselt on vähe. Madal ettevõtluse protsent iseloomustab meie piirkonda. Mujal Eestis ringi sõites on väikeettevõtteid ikka minu meelest rohkem – Lõuna-Eestis,

sealt ringiga Pärnu poole sõita. Majandusteooria seisukohalt on see loogiline – traditsiooniliselt inimesed tööstuspiirkonnas on harjunud töötama tehastes ja ettevõtluseks nagu aega ei jäägi. Me oleme ju pikka aega olnud puhas tööstuspiirkond. Aga eks aega see muutub.

Olete saanud oma ettevõtluse arendamiseks EAS-ilt üsna suure rahastuse. Mida selle rahaga plaanis on teha?

No kogu projekti ehk kompleksi välja ehitamise maksumus on oluliselt suurem, kui meie toetussummad. Aga konkreetset... No tuleb vaadetorn, mis on üsna muljetavaldav – 15m kõrgune. Endine piirivalve torn siinmail oli 12m. L-kujuline peahoone ca 600m², mille ühes tiivas on siis muuseum ja teises hotell. Siis tuleb katusega välilava, et ka kohati kasinas Eesti suves oleks talutav kultuuri nautida väiksema vaevaga, kui väliüritustel kehvema ilmaga meil tavaks. Et tahaks niipidi, et ei peaks purjetades õhemaids riideid selga panema, kui teatrietendust nautides.

Olete taotlenud tegevuste ellu viimiseks ka Leader'ilt raha. Kuidas kogemused on ja kas kaalute ka edaspidi?

Protsess oli lihtne, hilisem raporteerimine on pigem keeruline. EASiga on selles osas lihtsam. Aga abiks oli kindlasti ja vajadusel tuleme ka edaspidi.

Mis teil senini Tulivees toimunud on? Ja mis puhkudel inimesed teie juurde tee võiks leida?

Läinud suve suurüritus oli kindlasti Muinastulede öö, mida korraldasime koos kohaliku omavalitsusega. Erinevatel hinnangutel käis läbi ca 4500 külalist, mis piirkonna mõistes on üsna muljetavaldav. Erinevad teatrietendused on ka mitmel korral meie juurde jõudnud. Head muusikat naudime ise ja kutsume ka teisi kuulama. Näiteks Ines käis meil külas. Aga muidu ootame enda juurde pulmalisi, juubilare ja üldse seltskondi, kes soovivad mõnusalt aega veeta, head toitu nautida ja häid emotsioone kogeda. Meil on võimalus ehedale kalatraalerile rajatud sauna rentida, pakume jahisõidu võimalust. Tagasiside on senini olnud väga hea. Inimesed on rahul personaalsuse, paindlikkuse ja mitmekesisusega. Pulmad, juubel ja matused on need kolm üritust, mille jaoks inimene on valmis oma eluaja jooksul nii-öelda raha välja käima. Ja seejuures peied on see valdkond, mille osas näeme, et kohalike pakkujate turg on üsna täis. Eks me siis keskendume neile teisele kahele. Tulevaks suveks eriürituste osas juba läbirääkimised käivad, aga kuna tõesti alles käivad, siis veel nendest täpsemalt ei räägi.

Heast toidust lugu pidajad tunnevad kindlasti huvi, kas restorani menüü tooraine on kohalikku päritolu. Jagub üldse menüü tarbeks kohalikku ainet piirkonnas?

Niipalju kui võimalik, ikka jaa. No õunamahla saame Mihklilt Talupoest, sealihaga Sigwarist, leib ja leivaretsept on meil enda omad. Kala niipalju kui võimalik, sõltub hooajast. Kohalikuna võtame meie ikka tervet Virumaad – Rakvere on meie jaoks samasugune tõmbekeskus nagu Jõhvi ja tarnijaid on ka sealtpoolt.

Kuidas tundub, mida kogukonnale oma ettevõtmisega andnud olete?

No peamine, mida me anda tahaksime, on võib-olla see ajaloo säilitamine. Ja piirkonnale laiemalt... Ehk see üleriiklik mõõde. Me selles mõttes vaatame alt üles ja vaimustusega Kiviõli Seikluskeskuse poiste, kes on samuti algusest peale

suurelt mõelnud ja Kiviõli või ka Ida-Virumaa laiemalt, mis varasemalt oli tuntud ainult tossavate korstnate poolest, pannud Eesti turismikaardile heas mõttes. See on see, mida ka meie oma ettevõtmisega tahaksime saavutada ja kuhu pürgime ja natuke oleme ka jõudnud. Juurtelt ida-virulasena ma tahangi, et kogu Eesti teaks, et siin on muud ka, kui narkomaanid ja suitsev tööstus. Me oleme üldse minu meelest kõige mitmekihilisem maakond ehk Eestis – meil on puhast põlismetsa Alutagusel hoolimata paljuräägitud raietest; meil on Narva, mis on oma nägu; meil on rannapiirkond, mis on täiesti eristuv. Muusika- ja teatrikultuuri on. Igatühele oma.

Koostööpartnereid, tänu kellele saate edukalt toimetatud?

Muidugi. Meremuuseum, Rannarahva Muuseum. Oleme saanud viimasel ajal koostöös nendega muuseumis avatava ekspositsiooni jaoks just esemelisi väga huvitavaid asju. Ja eelmise küsimusega haakub ehk see, et info meie tegemiste kohta on levima läinud ka kohalikus kogukonnas ja siinkohal kasutatakse võimalust ja kutsuks üles just kohalikku kogukonda panustama samuti meie piirkonna ajaloo säilitamiseks huvi korral kaasa aitama. Kuna oleme eraettevõtte, siis lähtume loogikast, et igal ajal on väärtus ja meie ekspositsioon tähendab ka meile väljaminekuid ning oleme sellega arvestanud. Julgustamegi just kohalikke meie muuseumi jaoks nii esemelisi väärtuseid kui pärimust jagama, et talletada oma perekonna lugu. Tahaksime, et piirkonna lugu säiliks. Ja seda kokku panna on koos just kõige õigem. Iga infokild on meie jaoks väärtuslik ja oluline. Viimane idee on meil näiteks selline, et võrgukorgid või võrgukäbid, kus neid kuidas nimetatakse – sellised korgist asjandused, mis võrku vee peal hoidsid – võiksid jõuda omaette kollektsiooni. Neil oli igal peal oma pere või piirkonna märk ja kui oleks selline kogum, oleks ju tore. Üks on meil juba olemas ka, nii et algus on tehtud, aga võiks mõni veel ju juurde tekkida.

Seda küsimust kuulete ilmselt peatselt valmiva keskuse intervjuudes korduvalt, aga me küsime ikkagi ka – salapiiritus ja pereturism? Kuidas seote ja kuidas küsijatele põhjendate?

(Naerab) Eks on ette tulnud ka seda küsimust juba jah. Aga üks me seda kuvandit oma koostööpartneritega praegu loomegi ja läbi mõtleme. Vaata, sellega on nii, et ajalooline mälu on ühest küljest visa tuhmuma ja teisest küljest väga suhteline. Salakaubandus on ju iseenesest kriminaalne tegevus. Aga Põhja-Eesti Tallinna-poolsema rannarahva salakauba artiklid olid mingil hetkel ju ka apelsinid, tikud ja kohv. Aga ma usun küll, et ka pered leiavad meie juurest seda, mida vaja. Lõppeks on see ju osake meie ajaloost. Ka metsavendlus oli ühtede jaoks barbaarne kõriloikajalik tegevus ja teistele aus heroiseeritud vabadusvõitlus. Tõde on kusagil vahepeal.

Mis ettevõtjana kõige enam heameelt teeb?

No... tuleb tunnistada, et ikka tunnustus ja positiivne tagasiside. Restorani kohapealt on nii, et White Guide oli algusest peale meie eesmärk. Aga Hõbelusikas oli boonuseks. Kuni viimase hetkeni ei tahtnud hästi uskuda, nominatsioon ise oli juba meie jaoks kõva sõna. Ja see, et meie tegemistesse usutakse ja kui öeldaksegi, et ägedat asja teete.

Mõnikord on ettevõtja olla ka üsna närvesööv. Millest jaksu ammutate ja kuidas ennast maha laete?

Mul on imeline pere – naine, kelle plaanin Tallinnast siia tagasi meelitada lähiajal ja kolm vahvat last. Lugeda meeldib, skandinaavia kirjandus kõnetab väga. Just leidsin ühe Norra krimikirjaniku enda jaoks, Silver Anniko „Rusikad” lugemin uuesti läbi. Veesport meeldib meie perele, purjetamine. Surfamine ka, kuigi sellega on siinkandis kehvem lugu. Ja hiljuti sai minust ka ühe vana maja omanik – vana piirivalve kordoni hoone. Hakkan seda taastama. Palju vaba aega olengi viimasel aastal sinna pühendanud. Eile värvisin ja lihvisin seal. Süüa teen ka õhtuti hea meelega. Valikuvõimalusi on.

Soovitused neile, kes oma ettevõtlusega veel alustanud pole, aga millega võiks alustava ettevõtjana kindlasti arvestada?

See on hea küsimus, sest pean noortele veebruaris inspiratsioonipäeval sellest just rääkima minema, aga ei ole jõudnud veel palju ettevalmistusi teha. Aga las ma mõtlen... Ei tohi karta suurelt mõelda ja ei tohi karta suuri numbreid. Ei tasu illusioone luua, realistlikult tegutseda on oluline. Ja nagu öeldakse – *where there's a will, there's a way*.

45 minutit Hannesega möödus lennates. Loodame, et suutsime põnevast vestlusest peamise välja noppida ja veenda lugejaid, et kui veel ei ole Tulivesse jõudnud, siis asja on sinna minekuks küll ja veel. Ning kuigi kogu kompleks on veel valmimisjärgus, siis külalisi restoranis võtavad nad juba praegu vastu aastaringsest, seega asugem nädalavahetuseks plaane tegema. Ja enne kui sammud Liimala poole seate, rääkige oma abikaasa, sugulase või vanaisaga – ehk saate külakostiks mõne vahva loo vanadest aegadest ja piirituseveest kaasa võtta, et oma perekonna lugu valmiva muuseumi tarbeks ajalukku talletada.

Foto - Valmar Voolaid

A mida Virumaa Koostöökogu teeb?

MTÜ Virumaa Koostöökogu

Veeb: www.viko.ee

Facebook: Virumaa

Koostöökogu

Eestisesed projektid

2016–2020: Virumaa Südamed

piirkond nähtavaks, Noored

sohu, Pealinnast piirilinna,

Ühisturundus Virumaa

Südames, Ettevõtjate

võrgustamine, Viru Leader

võrgustiku tugevdamine

Rahvusvahelised projektid

2016–2020: Nuoret Seprat,

Häid näiteid Ungarist ja Eestist

Kalvi rannamets.

Foto - Valmar Voolaid

Lugu sellest, kuidas MTÜ Virumaa Koostöökogu (VIKO) on vähese ajaga suutnud üht väikest piirkonda arendada nii, et süda lausa rõõmust rõkkab.

VIKO ajaarvamine käib Euroopa Liidu programmperioodide kaupa. Käesolev programmperiood algas 2015. aastal ning lõppeb juba 2020. Programmperioodi lõppedes järgneb järelevalveperiood, mille käigus tähtsad ametnikud kontrollivad, kuidas me oleme hakkama saanud. Selle vähese ajaga on VIKO panustanud üsna suurte summadega piirkonna arengu heaks ja võtnud osa ka rahvusvahelistest projektidest, et piirkonna võimalusi mitmekesistada. Märtsis toimunud strateegiaseminaril, kus liikmetega vaadati otsa nii strateegia sisulisele kui vormilisele poolele, tõdeti rahuloluga, et algusest peale on toimetatud targalt, arvestades piirkonna väiksust ja eripära. VIKO juhatuse liikme Valdek Haugase sõnul on näiteks suur pluss väga avatud suhtlemine – nii juhatuses kui ka liikmetega – valitseb koosmeel ja probleemid lahendatakse kohe.

Sellist koondinfot nagu täna, annab VIKO välja iga-aastaselt, kuid seekord soovime, et inimesed päriselt ka loeksid, mida maaelu arendamiseks on ette võetud ja seda Leader-meetme toel. **Rõhutada soovime seda, et need on VIKO ja VIKO liikmete suled, mitte kellegi teise omad**, mis nüüd auga välja teenitult puheville aetakse. Igal aastal võetakse endale kolm suuremat eesmärki ja koostatakse tegevuskava, mille alusel siis toimetatakse.

Kuna uue taotlusvooru projektid on veel hindamata, siis hetkel analüüsime andmeid **2018. aasta lõpuni**.

Viimasel programmperioodil on kokku olnud 6 taotlusvooru, seitsmes on menetluses. Antud statistikas on arvestatud andmeid **Lüganuse valla**, Viru-Nigula valla **Aseri piirkonna**, Toila valla **Kohtla piirkonna** ja Vinni valla **Rägavere piirkonna** osas.

Statistika näitab päris loogilisi tulemusi – kõige suurema elanike arvuga Lüganusel on ka kõige suurem hulk taotlejaid. Arvestada tuleb ka haldusreformiga, mida Lüganuse on lausa 2x üle elanud. Viimast programmiperioodi puudutab üks ühinemine. Suur rõõm on tõdeda, et Kohtla piirkond on projektide laekumise osas järgmine. Tihedalt on kannul Aseri piirkonna taotlejad ja siis endine Rägavere piirkond. Kokku on investeeritud piirkonda miljoneid, täpsemalt **2 807 045 eurot**, Leader-meetme toetus sellest on **1 456 423 eurot**.

Kas teate mitu uut majutusasutust on ehitatud Leader-meetme toel Virumaa Südamas? Täpselt 5. Need on Rosi Puhkemaja (10 kohta), Tuhamäe Hosteli puhkemaja (6+4 kohta), Karukella Puhkemaja (10 kohta, avatakse suvel), Sonda Puhkemaja (10 kohta, avatakse 2019 lõpus), Mereoja Kämpingu (20 karavani kohta ja 5 glämpingu-stiilis katusealust – 20 voodikohta). Ehk siis **täpsemalt – 40 voodikohta, 20 karavani kohta ja 20 voodikohta glämpingutes, kokku 80 voodikohta**.

Kuna käimasolev taotlusvooru menetlus pole veel lõppenud, siis mitteametlikult on teada, et majutuskohi Virumaa Südamasse tuleb veelgi. Ja on ka neid, kes selleks Leader-meedet ei kaasa, vaid investeerivad ise. Oma majutusasutuse teenuse parendamisega on tegelenud 2 ettevõtet.

Väikese piirkonna jaoks on oluline, et inimestel oleks tööd. **Leader-meetme toel on piirkonda loodud viimasel programmiperioodil kokku 61,5 töökohta. Võib öelda, et statistika oli vägagi rõõmustav!** Ja muuseas – järelevalveorganisatsioon PRIA kontrollib antud lubadusi väga hoolega.

Virumaa Südame kaubamärgist olete kuulnud? Sisuliselt on VIKO ise organisatsioonina võtnud vastutuse ja teinud piirkonna ja liikmete hüvanguks lõppeval programmiperioodil üle 200 000 euro väärtuses projektitaotlusi. Suurim uhkus on turismisektori arendamine – piirkonna projekti „Ühisturundus Virumaa Südamas” raames on paigaldatud maanteele teenusepakkujate juurde suunamiseks 50 teenindusmärki. Uuendatud info 10-l ja lisaks paigaldatud veel 12 uut väliturismikaarti. Valmistatud 22 seinakaarti ja 15 turismiinfostendi ning tuhandeid turismivoldikuid teenusepakkujate juurde meie külalistele jagamiseks. Paigaldamisel on 15 suunaviidapuud, igaühel kuni 10 suunaviita. Valminud on turismivoldikud eraldi loodusturismi, pereturismi ja majutuse&toitlustuse kohta, mille sisu koostas iga ettevõtja ise ja mille ühtse kujunduse disainis reklaamibüroo Bassein OÜ. Valminud on 4 videoklippi piirkonna kohta – iga aastaaja kohta üks. Ning just arvestades aastaagu, vaadake ja imestage ise, kui kaunid paljad tagumikud piirkonna soodes ringi kalpsavad! Filmimeister on Hans Markus Antson, ettevõttest Antson Production OÜ <https://www.youtube.com/channel/UCKh1eA3dva2zXkBF-RiQvGg>. Koostatud on korralik fotopank, fotode autoriks on Valmar Voolaid, lisaks kõigele eelpool nimetatule on meil ka inforohke koduleht www.virumaasuda.ee, millelt on võimalik leida põhjalikku infot piirkonna kohta.

Ja olgem ausad – kord aastas võtame piirkonnast pundi kokku ja näitame ennast Tallinnas turismimessil TourEst, et külalised kohalikud näod ära tunneksid.

Niipalju siis turismist, mis on meetmete hulgas populaarseim. Kuid VIKO suurim väljakutse on alati olnud ka muu ettevõtluse taotluste hulga suurendamine. Turismi on sõltuvalt asukohast ja piirkonna eripäradest alati panustatud ja selle valdkonna esindajad on tee siia ka leidnud. Muude valdkondade ettevõtlustaotlused on need, mida piirkonda väga oodatakse. Ja oh seda rõõmu! – nüüd oleme jõudnud punkti, kus meetme eelarve on lõhki taotletud ja võib rahul olla, kuna valdkond on laienenud kohalikust toidust, metallist, aiandusest ja puudust rõivatootmiseni välja. Ka juhatus leiab, et valitud strateegilised tegevussuunad, nagu mikroettevõtluse toetamine ja noored, on end õigustanud, kui vaadata seda, kui erinevates valdkondades projektitaotlusi laekub. Valdek Haugas, juhatuse liige: „Piirkond on viimase 4–5 aastaga silmnähtavalt arenenud ja VIKO-l on selles kindlasti roll. Oleme loonud keskkonna, kus paljud ettevõtjad on hakanud tegema koostööd, selle asemel, et konkureerida, sest nad näevad ühistegevuses kasu.”

Kuna soovitakse piirkonnas ka muud ettevõtlust aktiveerida, on ellu kutsutud rahvusvahelise koostööprojekti „Häid näiteid Ungarist ja Eestist” raames ettevõtlushommikute algatus – varahommikul värskeima peaga, 08.00–09.00, saavad piirkonna ettevõtjad ja omavalitsuste juhid kokku, et tutvuda üksteise tegemistega, saada kasulikke kontakte, küsida vajadusel omavalitsuselt otse küsimusi, mis neid huvitavad, ning igakord tutvutakse ka võõrustava ettevõtja tegemistega. Seni on osalejate arv olnud kuni 25 ja uusi tegijaid/huvilisi tuleb aina juurde. Lisaks on soov ka noorte ettevõtlikkust kasvatada – panustasime aasta algul ka Lüganuse valla noortele suunatud inspiratsioonipäeva.

Rahvusvahelistest projektidest on piirkonnal ette näidata ka koostööprojekt „Nuoret Seprat – Noored Sõbrad” Soomega, mille raames on piirkonna noored kahe aasta vältel osalenud rahvusvahelistes ja kohalikes noortelaagrites, millest kaks toimub veel käesolevalgi aastal.

Koostööprojektiga „Ettevõtjate võrgustamine” on kaasatud kahe tegevusgrupi ettevõtjad, et külastada nii välismaad kui ka Eestis tutvuda erinevate Leader-projektidega. Häid uusi mõtteid on ikka vaja ja selleks tuleb oma keskkonnast välja astuda. Lisaks on koostööprojekti raames toimunud suurepäraseid koolitused motivatsiooni, läbipõlemise, ajajuhtimise jms teemal, kus koolitajateks on olnud Kristo Krumm ja Harald Lepisk.

Suled on küll juba väga puhevil, aga – peame väga lugu ka soodest. Kaardistatud on kolm sood (Uljaste, Sirtsu ja Kestla). Sood on tähistatud infotahvlitega koostöös RMK ja Keskkonnaametiga. Samuti on Leader toel koolitatud mitmeid retkejuhte, nii et turvaline retk piirkonna sohu on täiesti võimalik, ja arvestades, kui ilus seal on, suisa hä-da-va-ja-lik!

Üks meie strateegia suundadest, mis toimib hästi, kuid mida on vaja jooksvalt korrigeerida, kuna tegemist on üsna uuendusliku meetmega, on Nutikate energialahenduste meede. Ott Penek, VIKO kontori projektispetsialist: „Meetme avamisel on tehtud väga põhjalik eeltöö – viidud läbi infopäevad, õppepäevad, õppereis Eestis. Lisaks on meetme tingimuste väljatöötamisel kaasatud oma eriala spetsialiste ning täiendatud meedet pärast õppereisi Austriasse, kus taastuenergia kasutamise osas ollakse Eestist ikka sammuke ees. Meetme abil on ehitatud nii 17,5, 8 kui ka 2 kW päikeseelektrijaamasid, ehitusel hetkel 2,4 ja 15 kW jaamad; lisaks ka kaks tuugenit (kokku 6 kW).

Teostatud on 3 energiaauditit ja 1 on veel pooleli. Taotlemiste ja ehituste perioodil viimasel programmperioodil toodetakse omatarbeks ligikaudu 350 000 kWh taastuveneeriat ja tänaseks kasutab või alustab taastuveneeria kasutamist piirkonnas 5 objekti. Järgmisel programmperioodil võiks toetada ka hoonete soojustamist, kui tulevikku vaadata. Taotlejaid meetmes on – meetmesse esitatud ja ka toetatud on 10 erinevat projekti. Indikaatorite täituvust tuleb muidugi nüüd pingsamalt jälgida ja sihttaseme saavutamist”.

Piirkond ei suuda konkureerida oma naabritega elanike arvu ja eelarve osas, kuid oma algatuste ja investeeringutega piirkonna arendustegevusse pakume konkurentsi ka kõige suurematele Leader-piirkondadele.

Arvate, et ennast kiitmast me ei väsi? Loomulikult ei väsi, puhkame ja kiidame edasi 😊 Järgmise korrani!

*Püsi tuhamägi.
Foto - Valmar Voolaid*

*Tuulikud Aseri tuulepark.
Foto - Valmar Voolaid*

Liimala rannavaade. Foto - Valmar Voolaid

Miks noortele on vaja suvel noortelaagrit?

MTÜ Rägavere valla huviklubi

Veeb: <http://atvmatkad.eu/>

Facebook: ATV Matkad - Mõedaku Puhkekeskus

Projekt: Energiaauditi koostamine Mõedaku puhkebaasile, 2018;
Tehnikaalase huvitegevuse mitmekesistamine VIKO piirkonnas, 2018;
E-Driftikeskuse loomine, 2021

Sisu: teenused, nutikad energialahendused, noored

Noorte tehnikalaager. Foto - Valmar Voolaid

Teadupoolest Mõedakul mõnuled. Kuigi praegu on sügav talv ja Mõedakul mõnuletakse hangedes, siis tagasivaatena suvele avaldame sel korral saabuvaks suviseks isutekitajaks loo noorte tehnikalaagritest. Nimelt mõnulesid Mõedaku puhkekeskuses läinud suvel ka Virumaa Koostöökogu piirkonna tehnikahuvilised noored, kellel oli võimalus osaleda Leader tegevusgrupi Virumaa Koostöökogu toetusel MTÜ Rägavere Valla Huviklubi korraldatud noortelaagris. Rääkisime projekti vedaja Rene Metslaga sellest, mis inspireerib teda ettevõtluse kõrval noortega toimetama ja mida ta noortelaagrite korraldamisest üldse arvab. Ja kas tuleval suvel ka laagrisse saab.

„No see on selge, et ilma hea meeskonnata seda tööd ei tee,” ütleb Rene sissejuhatuseks. „Tiim – see on juhendajad. Meil olid mehaanikud, õpetajad, droonimeistrid, kasvatajad,” loetleb Rene õhinal. „Ja noortelaager peab avardama silmaringi. Ei ole nii, et maksad raha ära, võtad ujumisprillid kaasa ja lähed mere äärde. Noortele tuleb anda idee, mida teha, ja küll nemad siis teevad plaani, kuidas seda täpselt teha,” arvab Rene.

Laager ise toimus Vinni vallas Mõedaku külas ja ruumi jagus 10-le noorele. Ööseks pakiti ennast kokku ja lõkkeõhtuid peeti Samblamäe hostelis. Laagritegevus viis

aga noored suisa kirjutesse paikadesse – Mõedaku puhkekeskusesse, Uljaste järve äärde, Mõedaku ATV-rajale, Väike-Maarja mudelautode sisehalli... „... ja kohaliku põllumehe hernepõldu ka. Lastel lusti laialt. Eks kasvatustöö tuli pärast seda,” muheleb Rene.

5-päevases laagris said noored juhendajate käe all harjutada ATV- ja bagisõitu, omandasid droonide käsitlemise algtõdesid ja katsetasid droonifotode tegemist, müttasid maastikul looduslikesse tingimustesse ühisel jõupingutusel rajatud mudelautode rajal. Ja kuna kogemused tulevad ikka praktika käigus, siis tuli ka remondimehe ametit harjutada.

Kõikide tegevuste puhul oli rõhk eelkõige ohutusel, oskuste omandamisel ja respektil enda ja teiste vastu. „Ikka kõigepealt teooria, siis praktika. Ja siis remont. Ja kõige olulisem noorte puhul on reeglid. Reeglid teineteisega suhtlemisel, reeglid liikluses ja ohutuse tagamiseks. Liiklusohutusele ja üldse reeglitele peab juba noorest peast tähelepanu pöörama,” rõhutab Rene. Kui võrrelda ühte noortelaagrit praegu ja ajal, kui laagrikorraldajad ise noored olid, siis peamise erinevusena toob Rene välja selle, et vanasti oli distsipliini rohkem, aga nüüd olevat lastel loovust rohkem – anna aga ots kätte, ja edasi las harutab juba ise.

„Tead, aga kõige toredam oli see, et pasteerimine oli vanasti laagris teema ja on nüüd ka. Mind neil ei õnnestunud pasteerida, magasin üks silm lahti,” naerab Rene, „aga see, kuidas nad seda plaani pidasid, keda ja kuidas – see oli väga pull.” Kiidusõnu jätkub Renel noortele veelgi: „Ja see, et lapsed unustasid oma telefonid, oma tahvlid, oma arvutid ära ja ise hääletasid, kuidas on öörahu, millal äratus, millal suhtleme kodustega... See on oluline. See ongi see, mis tegelikult loeb – et me suhtleme üksteisega ja meil on üks tiim ja ühised kokkulepped.”

Suurima õppetunnina toob Rene välja, et turundusvaldkonnas on arenguruumi. „Õnneks mul on selle Virumaa Koostöökogu liikmete võrgustikuga tekkinud niipalju tuttavaid noortega töötajaid inimesi, et sain kõik asjad õigeaks ajaks aetud. Kohalik liikuv noorsootöötaja Errast – Angela – tuli mulle appi ja leidsime need lapsed üles, kes ise meid ei leidnud. Aga nüüd ma tean, millele järgmisel korral rõhku panna.”

Küsimuse üle, miks üks tavaelus kasumit taotlev ettevõtja üldse noortelaagritega toimetama peaks, on Rene varem juurelnud, sest vastus tuleb kõhkluseta: „Elus on selline reegel – nii palju kui elult võtad, tuleb ka anda elule tagasi. Ja kuidas ma muudmoodi annan? Noortele peabki andma.”

Kui läinud suvel jõudsid Mõedakule tehnikalaagrisse lapsed Lüganuse ja Vinni vallast, siis sarnaseid laagreid korraldab MTÜ Rägavere Huviklubi ka järgmisel suvel ja noori oodatakse kogu Virumaa Koostöökogu piirkonnast. Seega julgustab Rene infol silma peal hoidma: „Meie Facebooki lehel on galerii ka, vaadake kui äge meie noortel oli ja tulge tuleval suvel ka,” soovitab Rene lõpetuseks.

Kui vestlus läbi, heliseb 5 minuti pärast allakirjutanu telefon. Rene: „Kuule, pane see ka, et evakueerumine on ka oluline. Seda harjutasime lõkkeõhtul.”

Ja me senini ei tea, kas ta tegi nalja või... mitte. Ja kui, siis mille osas.

2021. aastal on Renel käsil driftiraja projekt, ikka noortele, millega oma MTÜga samuti Virumaa Koostöökoguni jõuti. Et aga 2020 ja 2021 on möödunud COVID-i lainel, on Rene otsustanud driftiraja tibusid lugeda järgmisel sügisel.

Niidukitest lumesahani – LEI OÜ on tööks valmis!

Lei OÜ

Projekt: Lei OÜ uued teenused, 2018; Lei OÜ kopateenused, 2018; OÜ LEI niitmis- ja veoteenused, 2021

Sisu: seadmed, teenused

Tõsised mehed, massiivsed masinad. Indrek Tapner. Foto - erakogu

Lühikese ja konkreetse ettevõtte nime taga peidab ennast ka üks üsna konkreetse jutuga tubli kohalik ettevõtja, Indrek Tapner. Virumaa Koostöökogu vestles Indrekuga märtsi alguses, kui ta parasjagu lumesaha roolis oli. Aga sahk sai mõneks hetkeks peatatud ja intervjuu kärmelt peetud, et töösse pikka pausi ei tuleks ja kõik turvaliselt koju jõuaksid. Head lugemist!

Alustuseks natuke Teietaustast – olete Türija Järvamaa maamajanduskoolides hariduse omandanud. Kas teadlikud valikud õppima asumisel?

Isa tegeles põllumajandusega ja selles mõttes oli tegemist teadliku valikuga küll, et isa eeskuju oli olemas. Kindlasti mitte peale sunnitud valik, aga võib-olla natuke suunatud. Ja ma pean ütlema, et ma olen täna selle valikuga rahul.

Kuidas oma ettevõtte loomiseni jõudsite? Mis innustas?

No vaatasin isa kõrvalt, et ta saab sellega hakkama ja tundus, et saaksin ise ka. Ja tundub, et sain ka. 2015. a alustasin ja siia maani olen toimetanud ja hakkama saanud.

Mis ettevõtte nime taga peitub, kui see saladus ei ole?

(Naerab) – Ei ole saladus. See on lihtne – minu, minu elukaaslase ja tütre eesnimetähedest koostatud lühend.

Mis ettevõtjana kõige keerulisem tundub?

Hmm ... Takistus on võib-olla tööjõu leidmine. Laienemisplaane tehes olen naaberettevõtjate käest kuulnud, et pole väga leida. Inimesi on küll rohkem, kui Võrumaal, aga töötajate leidmine on ikkagi keeruline. Kui teenustega laienema hakkan, siis pean sellega arvestama.

Mida oma töö juures kõige enam naudite?

Kõige enam on see ikkagi vabadus, mis ettevõtjaks olemine annab. Et kui talvel lumelükkajana sai jaanuari kuu veri ninast väljas ööd kui päevad saha roolis istuda, siis pool veebruarit oli päris mõnus lihtsalt puhata. Ei pidanud muretsema, et pean ikka kuhugi minema, palgatööl on teistmoodi.

Mis projektidega olete Virumaa Koostöökogu juurde jõudnud – kas laienemine on olnud või töötab tulla edukas?

Seadmete soetamine on see, milleta alustada ei oleks saanud. Esimese projektiga niidukid ja lumesahk, mis on hooajaliste tööde jaoks ja teisega frontaallaadur, kopp ja käru, millega saab siis aastaringselt tegelikult teenust osutada. Ja laienemise osas on nii, et kui Viru-Nigula vallas kuulutati välja hange lumelükkamisteenuse osutamiseks, siis oli 3 teenusepakkujat ja 3 piirkonda, mida vaja katta. Niitmisteenust tegin eelmisel aastal nii Jõhvist Iisakuni kui Jõhvist Narvani riigimaanteedel. Ja sel aastal ilmselt tuleb ka kogu Viru-Nigula piirkond niitmisteenuse osas meie ettevõtte hallata. Seega tundub, et olen energia paigutanud õigesse kohta.

Kas lisaks rahalisele toetusele on Virumaa Koostöökogu võrgustiku mõttes Teile ettevõtjana samuti abiks?

On. Olen oma teenuseid osutanud näiteks Liimala kämpingus, Purtse sadama ehitusel. Kuna see organisatsioon toetab piirkonna ettevõtjaid uute ettevõtete loomisel ja teiste arendamisel, kes siis omakorda tekitavad juurde meile tööobjekte, siis ma ütleks, et meie ettevõtte kasu on üsna konkreetne.

Mis järgneva viie aasta plaan on ettevõtte kontekstis?

Plaanin veel laieneda ja palgata juurde töötajaid. Üks traktor on plaanis kindlasti juurde osta.

Millest ettevõtjana unistate?

(Naerab). No millest ma ikka unistan. Isemajandamine on minu jaoks kõige olulisem ettevõtjana. Vabadus, oma kodu noore inimesena. Et saaks lubada endale seda, mida tahad.

Olete Põhjarannikule käesoleva aasta jaanuaris rääkinud lõbusa loo juhuste kokkulangemisest, kes viitsib otsida, loeb jaanuari lõpu Põhjarannikust. Aga kas LEI OÜ toimetamistes ka mõnikord juhus muigama paneb või on see ainult tõsine töö?

Hmm... See oli jah selline ekstreemne asi... Aga lumelükkamisega võib-olla on see asi, et mõnikord mõtlen, et teed küll oma tööd ja võimalikult hästi, aga

meil on inimestel erinevad arvamused sellest, kuidas lund peab lükkama... Et nagu... iga auto ees peab sõitma lumesahk. Paraku see ei ole tõepoolest kuidagi võimalik. Kuigi isegi tahaks.

Mõned isiklikud küsimused ka – Teil oli hiljuti sünnipäev. Kas sünnipäeva-soovid läksid kõik täide?

Erilisi soove ei olnudki nagu. Aga oli tore. Väikses ringis perega tähistasime.

Olete kandideerinud 2017 kohalikel valimistel valimisliidu Meie Kodu ridades – kas poliitika kõnetab ka täna ja kuna märtsikuu on valimiste kuu, siis kas valimas käisite?

Tegelikult olen isegi kaks korda kandideerinud. Üks kord Meie Kodu ridades ja teisel korral tegime täitsa oma valimisliidu Viru-Nigulas. Eks ikka mind huvitab kohaliku elu edendamine. Aga ei, Riigikokku ei kandideerinud (*naerab*). Nii suuri ambitsioone ei ole. Kodukant on minu jaoks olulisem. Ja valimas käisin ikka ka. Leian, et see on igati normaalne ja vajalik.

Kas on midagi, millega lisaks tööle hobikorras ka tegelete? Mis silmad särama paneb ja kodust välja ajab, kui tööd tegema ei pea?

Seesama Kaitseliidu teema, kus mõnikord juhuste kokkulangemine lõbusaid seiku kaasa toob. Kuulun jah Kaitseliitu ja hea meelega võtan kõigest osa, mis sellega kaasneb.

Lugu külalislahkusest ehk miks on 10 km/h parem kui 30 km/h

Kas teie teate, miks on Itaalias sõiduki liikumiskiirus 10 km/h parem kui 30 km/h? Sest selline sõidustiil on kaasreisijatest hooliv ja kohalikku kultuuri ja kogukonda väärtustav. See laseb päiksel tuppa tulla; võimaldab alla keritud sõidukiakna kaudu kohalikele noogutada, lehvitada, neid isegi kättpidi tervitada, kui selleks peaks teise osapoole huvi olema. Ja eriline rõõm on sellest, et kõik need viinamarjapuud (või on need põõsad...), mis sellise sõidustiiliga külavaheteedel

kutsuvalt degusteerimiseks oma oksid sirutavad, saavad möödasõitjatel pika pai ja tänusõnad ning kohalik põld omalt poolt neile head soovid kaasa anda. Et kui igas juhatuses on vähemalt üks üsna sirge ja konkreetse jutuga liige, siis sageli ei puudu sealt ka keegi, kes maksimaalsel määral oskab lugu pidada kohalikust köögist ja sellega kaasas käivast külalislahkusest, kott kombekalt taskus rulli keritud, juhuks kui vaja peaks minema. Kasvõi läbi liikuva sõiduki akna.

Lastest, meestest, riietest, ettevõtlusest. Alexandrina OÜ – 100% Eesti

Alexandrina OÜ

Veeb: <https://www.alexandrina.ee/>

Facebook: Alexandrina OÜ

Instagram: alexandrinaeesti

*Projekt: Rõivatootmise käivitamiseks vajalikud prototüübid
ja turundusinvesteeringud, 2018*

Sisu: teenused

Alexandrina OÜ. Foto - erakogu

Rätsepmeistrid on erinevates kohalikes kogukondades au sees olnud juba ammustest aegadest. Kes Lutsu „Suve” lugenud või ekraniseeringut näinud, teavad. Ja kuidagi on juhtunud nii, et just Lüganuse vallas on viimastel aastatel peenema näputöö ettevõtted käima lükanud suisa mitu erinevat värvikat persooni. Sel korral on Virumaa Koostöökogu lugu Alexandrina OÜ tegemistest ja selle ühest eestvedajast Piretist. Kuidas ta Alexandrina OÜ rõivabrändini jõudis, mida ettevõtlusest õppinud on ja mida arvab kiirmoest? Kuhu sobitub ühe ettevõtliku naise elus pereelu ja mida ta rõivatootmise juures oluliseks peab, saate teada, kui jõuate lugemisega lõpule.

Kui intervjuud kokku lepime, mainib Piret, et enne rõivaärrisse sisenemist on ta tegutsenud pikalt haridusvaldkonnas – töötanud Rakvere Ametikoolis arendus- ja kvaliteedijuhina, osalenud üle-eestilises kutsehariduse arendamise protsessis ja jõudnud konsultandina ka Gruusiasse. „Lemmik osa tööst on olnud kõik loov ja loominguiline, olen tundnud puudust sellest, et midagi võiks ka silmaga nähtavalt valmis saada – sellest idee kasvama hakkas. Alexandrina on õigupoolest ju kahe tegusa naise ettevõtte. Teine tegus, Katrin, oskab lisaks ka õmmelda. Katrin tegelebki rohkem õmbluspoolega ja mina turundusega. Aga enda ja oma laste riideid olen alati ise „tuuninud” – tikkinud, kudunud, heegeldanud... Õige hetk ettevõtlusega alustada saabus siis, kui teise lapsega koju jäin.”

Tootevalikus on Alexandrinal laste ja beebiootel emade rõivad. „Alustasin tegelikult naiste särkidega oma esimest last oodates. Särkidele kirjutasin vahvaid sõnumeid käsitsi ja need said alati positiivset vastukaja. Mõni sõbranna kauples endale või siis kingituseks ka mõne toote. Mõttele andis hoogu see, et lapseootel naistele mõeldud poed pole Eestis kunagi olnud minu meelest kõige ajakohasemad ja tahtsime ka lapseootel naistele mõnusat valikut. Praegu on tootevalikus nii siira emotsiooniga kui ka muheda sõnumiga tooted – bodid, T-särgid, topid, tuunikad,” kirjeldab Piret algust ja seda, kuhu tänaseks jõutud on. Loomeprotsessis on parimaks tulemuseks kaasatud heale rõivabrändile omaselt ka sihtgrupp: „Lõigete koostamine käis koostöös konstrueerija ja lapseootel naistega, beebid ning lapsed ka kaasas. Just lapseootel naisele universaalsete toodete tegemine oli väljakutse – et topid esteetiliselt kõik uued kumerused kataks ning erinevate ja kiiresti muutuvate mõõtudega ka sobiks. Meie jaoks oluline oli ka õige kanga leidmine, mis veniks ja hingaks,” räägib Piret. Tootmise juures ongi Alexandrinale olulised võimalikult tarbijasõbralikud lahendused: „Tooted on 100% Eestist – kangast trükini; pooldame säästlikku tootmist – katsume kangast maksimumi võtta. Lapseootel naiste toppide jääk läheb näiteks laste T-särkide tegemiseks. Kasutuses on ka ökoloogilisest puuvillast kangad. Oleme kasutanud veel tööstuslikke jääke, kui need meie toodete õmblemiseks sobivad on olnud. Hindan sellist lähenemist ka teiste disainerite juures. Viimastel aastatel eelistan teadlikult üha rohkem Eesti tootjaid ning naturaalseid kangaid. Kiirmoodi selles mõttes ei poolda. Teen oma lastega siinkohal ka selgitustööd. Ehk kasvab nii vastutustundlikum põlvkond.”

Konkurentsi osas on Piret rahulik: „Konkurents just lasterõivaste puhul on Eestis suur, aga minu jaoks on esialgu oluline, et klient oleks rahul. Mulle muidugi väga meeldivad sellised edulood, kus väikeses kohas ilma tehakse,” viitab Piret Sleepy Foxile, mis samuti meie kandi ettevõtte on. „Aga väga tore on näiteks teada, et vanaemad ostavad meie „Eesti beebi” kirjaga toodet katsikukingituseks sündivatele lastelastele,” mõtiskleb Piret. „Me oleme ikkagi väga värsked tegijad. Müügiga alustasime Alexandrinaga alles 2018. a lõpus, praegu on käivitamise periood. Ootame natuke,” muheleb Piret. „Aga numbritest rääkides võib nii palju julgelt öelda küll, et alustamiseks on rohkem kulunud kui esialgu planeeritud oli. Eks ta nii kipub vist iga asjaga olema. Kõige toredam on see, et tagasiside toodetele on väga positiivne olnud.”

Üldiselt ettevõtlusest rääkides on Piret väga konkreetne ja analüütiline: „Kindlasti pole kulgenud sujuvalt. Juhtunud on kõike, mida üldse juhtuda

võib ja sellest saaks ilmselt omaette loo kirjutada,” naerab ta. „Ja kõike tuleb kogu aeg kontrollida. Hästi peab tundma inimest, kellega koos ettevõtlust alustad – tundma peaks tema tööharjumust ja väärtuseid, see on kindel.” võtab ta ettevõtluse olemuse kokku.

Virumaa Koostöökoguni on Alexandrina OÜ jõudnud peamiselt teenuste arendamisega seotud küsimustes: „Konstrueerimise jaoks kirjutasime projekti, lisaks prototüüpide loomiseks ehk toodete nn läbi katsetamiseks. Sellest õppisime ise palju – teadmised trüki kvaliteedi, kanga jms kohta. Ka turundustegevused nagu kodulehe loomine, tänukaartide ning toodete siltide kujundamine, mille üle oleme eriti uhked. Oma vahenditest oleks kõige selle tegemine seadnud ka idee teostuse küsimärgi alla.”

Kuna märts on valimiste kuu, siis küsisime Piretilt poolkohustuslikus korras peavoolu meedia mõjutustel ka seda, kas ta valimiskabiini jõudis: „Vabariigi sünnipäeval e-hääletasin, väga moodne ja mugav! See on minu võimalus kaasa lüüa. Ja ma ei salli, kui hiljem virisetakse, aga samal ajal peetakse paljuks valima minna,” on Piret otsekohene.

Unistustest rääkides tunnistab Piret, et hindab väga oma aega ja vabadust: „Tahan jõuda selleni, et saan ise oma töid ja tegemisi planeerida – sportida, reisida... 5 aasta perspektiivis võiks jõuda selleni, et oleme sihtgrupile leidnud just kõige sobivamad tooted ja siis saaks ehk stabiilselt selle eesmärgi poole püüelda,” mõtiskleb Piret.

Intervjuu lõpetuseks uurime, kuidas pereelu Pireti ettevõtja vaimuga sobitub. „Valetan kui ütlen, et on jube lihtne! Perele meeldib, et ema on kodus. Kaasa aitavad enesedistsipliin ning aja planeerimise oskus. Ma pole kunagi armastanud asjade viimasele minutile jätmist. Ise ka vahel imestan, kuidas Alexandrina asjad kahe lapse ja muu kõrvalt tehtud saavad,” tunnistab Piret.

Aga sellegipoolest võib Piretil Alexandrinaga mingil hetkel veel üllatusi varuks olla, sest uue elu algust väärtustades ei saa me päris lõpetuseks mööda minna ka meestest. Küsimusele, kuhu ja kas mehed ka kunagi Alexandrina rõivabrändi mahutuvad, vastab Piret naerdes: „No peamiselt on siiski plaan keskenduda edevamale osale inimkonnast – naistele, beebidele, lastele. Meestele mõned mõtted on ka. Aga elame ja näeme...”

Tootmine, mida toetab roheenergia – kas see on võimalik?

Miila Mahe Aed OÜ

Projekt: Päike ja tuul maheaiandis, 2018

Sisu: nutikad energialahendused

Milla mahe aia talv. Foto - erakogu

Vinni vallas Miila külas toimetab oma kunagises vanavanemate talukohas, Aili ja August Juhasoo talu maadel Uuetoal, juba mõned aastad Kärt Juhasoo. Peamiselt viibib arhitekti haridusega ja hetkel välisministeeriumis diplomaadiametit pidav Kärt praegu küll Peterburis Eesti peakonsulaadis konsulina ja külastab Eestit vaid 2–3 korda kuus, kuid neil kordadel katsub ta alati ka Lääne-Virumaal ära käia.

„Pere on mul üldse Harjumaal Jõelähtmes. Kui Miilas esimest korda käisin, õunaaia idee kummitama hakkas ja kui siis sellest veel kodus rääkisin, oli pere skeptitsism ikka suur,” muigab Kärt, „aga nüüdseks on abikaasa ikka käinud abiks aeda ehitamas ka. Sõbrad-tuttavad on ikka toetavad olnud.”

Aga mida Miilas Uuetoal täpsemalt ja parasjagu tehakse?

Tehakse maheaeda. Täpsemalt Miila Mahe Aeda, mis pikemas perspektiivis on seadnud eesmärgiks toota mahesaadusi ja teha seda vaid taastuenergia ja väljaspool elektrilevi võrku toodetud elektrienergia najal. Kärt koos sakslasest ettevõtluspartneri Michelle'iga, kes tänasel päeval statsionaarselt Miilas Uuetoal elab, on võtnud plaaniks luua elektriliselt autonoomne tootmisega tegelev majapidamine, mis on mitmes mõttes unikaalne – tuule-päikese energia põhine ja orienteeritud põllumajandustoodangule. Algust on nii elektrisüsteemi loomise kui põllumajandusega juba tehtud: „Eelmisel aastal kaotas küll põuale enamuse

kevadest istutatud murelipuid ja 2017. a istutatud õunapuuaia tegelesid istikud rohkem ellujäämise kui suureks kasvamiseks, aga sellegipoolest on hetkel kasvamas üle 1300 viljapuu,” kirjeldab Kärt senist tegevust. „Õunapuuaed sarnaneb visuaalselt küll rohkem viinamarjaistandusega – meil on madalakasvulised taimed, mille vahele on plaanis rajada 200-ruutmeetrised põllulapid, kus siis hakkame katsetama, mis meil üldse seal kasvab. Alustame kartulist. Aga Michelle liitus mu õunaaia projektiga omal algatusel, kuna nägi võimalust vabalt ja loovalt katsetada roheenergia kasutamist tootmises, mis pakub suuremat väljakutset, kui vaid elamine väljaspool tavapärase pingega elektrivõrku. Saksamaal ei pruugi hoonetele ehituslubagi saada, kui elektrivõrguga ei liitu, seega Eesti oli tema jaoks hea valik,” selgitab Kärt.

Kärdi ettevõtluspartner Michelle on Eestiga üldse väga kenasti kohanenud: „Pärast esimest aastat siin oli tema peamine etteheide mulle muidugi see, et ma olen talle eestlaste kohta valetanud,” naerab Kärt. „Et mis jutt see on, et eestlased on kinnised ja ei otsi eriti kontakti jne. Michelle'i kogemus on eestlase stereotüübist, mille me ise oleme siis nähtavasti endist ja endile loonud, küll väga kaugel. Eestlane pidavat väga huvi tundma oma naabri vastu, maanteel mööda sõites auto ikka kinni pidama ja uurima tulema, et millega sa siin toimetad... Kohe palju uurima ja küsima ja pärima. Ja ei ole üldse kinnised, on sõbralikud,” kirjeldab Kärt Michelle'i kogemust. „Ja eriti positiivsena toob ta välja, et Rakveres on olemas kõik poed, kust saab erinevaid juppe, mida meil vaja on; iga inimene, kellega tal kontakt on olnud, räägib natukegi inglise keelt ja boonuseks peale mõni veel ka saksa keelt. Kogukond on ta kenasti vastu võtnud.”

Miilal juba tehtud töödest loetleb Kärt aastaringselt elamiseks sobiliku tootmist toetava hoone üles ehitamist, ühe pisikese tuuliku püstitamist, viljapuuaeda metsloomade eest kaitsva aia rajamist, puurkaevu puurimist ja siia-sinna hargnevate kraavide kaevamist: „Eks see üks paras songermaa on kohati seal veel,” naerab ta ise. „Kõige raskem ongi vast senini olnud see, et pinnas on ebahühtlane – mõnes

„A kuspöolt ta tuleb, ah?” Foto - erakogu

kohas saab labidaga kaevata ja mõnes kohas on puuri vaja, et üldse midagi teha, aga erinevad projektitoetused on meid kõvasti edasi aidanud. Oma ressursidega ja ka puhtalt oma teadmistega ei oleks me paralleelselt nii kaugele jõudnud, kui praeguseks. Naabrite toetus ja kogukonna huvi selle vastu, millega me siin tegelema hakkame, tõi meieni Virumaa Koostöökogu ja Oti telefoninumbri. Ott Penek oma teadmistega taastuenergiast on meie jaoks olnud hindamatu ressurss, käies ise kohapeal ja arutledes meiega, kuidas ja mida oleks võimalik teha. Võin julgelt öelda, et kui sellist konsultanti ja projektitoetusi poleks olnud, siis oleks väga raske, kui mitte võimatu Miila Mahe Aia roheenergia projekti sellisel viisil teha nagu see praegu võimalikuks on saanud.”

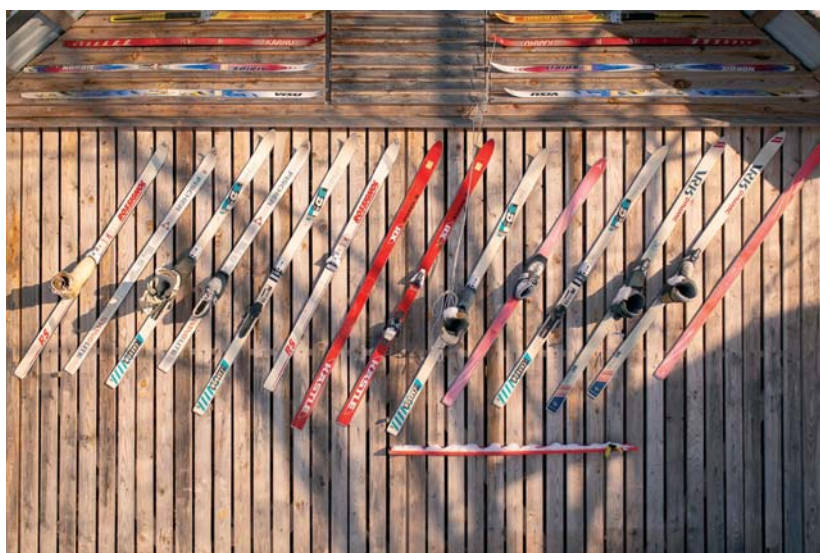
Hetkel ongi kõige aktuaalsem Miilas projektide toel võimaldatud toimumisvõimekust tagavate vahendite soetamine, nende käivitamine ja kevadiste tööde planeerimine: „Ettevõttes tarbitav elekter masinate, valgustuse, niisutuse jpm jaoks on toodetud üksnes tuulest ja päikesest. Isegi segumasin maja vundamendi jaoks töötas meil toodetud taastuenergiaga. Kuigi see ei ole meie jaoks selles mõttes peamine, nagu Eestis tegutsevates ökokogukondades tavaks, aga põnev on katsetada, kuidas sellised teoreetilised ideed nii-öelda päriselus toimivad. Ja kui läheb soojaks, saame tuulegeneraatori püsti panna, millele detsembris betoonvundamendi valasime. Päris kindlasti on vaja jätkata niisutussüsteemi väljaehitamisega, sest NASA ennustuste kohaselt on meil tulemas samasugune kuum suvi nagu oli 2018.”

Küsimusele, mis piirangud on autonoomse elektriga toimival majapidamisel, on Kärtil vastus valmis: „Tulebki erinevaid võimalusi ise leida. Ehitada ja kohandada tuleb palju. Kasutada elektrimootoreid, mis tarbivad vähem, kasutada seadmeid, mis on mõeldudki töötamiseks madala pingega (24VDC). Seadmed – külmikud ja muu koduelektronika – on meil majapidamises sellised, mida kasutatakse laevadel ja kaugsõiduautodel. Michelle on selles osas tubli, uitab ringi erinevates Saksa, Alaska ja Ameerika foorumites ning ammutab sealt meile vajalikke teadmisi selles valdkonnas.”

Unistustest rääkides loodab Kärt, et ühel päeval, ehk isegi mitte väga kauges tulevikus, võiksid nad olla oma ettevõtmisega eeskujuks neile, kelle jaoks hajaasustusega paikades elektrivõrguga liitumine võib küündida kohati kuni 100 000 €: „Tahaks, et mingi aja pärast oleks Miilal selline avatud aed, kuhu võiksid tulla roheenergia huvilised vaatama, mis on üks võimalus asju teha. Meie kogemus võiks inspireerida ja abistada teisi, kes sooviks teha midagi samalaadset ja tõestada, et see on reaalsuses võimalik. Lisaks tahaksime luua sihtasutuse, mis oleks huvilistele avatud ja koondaks ning toetaks selliseid algatusi.”

Lähima viie aasta perspektiiv on aga see, et õuna- ja maguskirsiaed, rabarberipõld ja kasvuhoone võiksid anda täies ulatuses saaki, mida on kavas turustada peamiselt Eestis. „Kokandus on jah selline väikest viisi kirk, millega mulle ka meeldib katsetada. Kapsapõld tuleb kartulite kõrvale kindlasti ka, et saaksin hapukapsast teha, erinevaid maitseid katsetada,” naerab Kärt.

Seega vastuseks pealkirjas esitatud küsimusele – selgub, et on. Sest Kärt Juhasoo ja tema ettevõtluspartneri Michelle'i tehtud kalkulatsioonid näitasid pärast esimest tegutsemisaastat, et tuulest ja päikesest saadav energia vastas ootustele ja nüüd ootavad nad põnevusega, mida suuremate elektritootvate seadmetega teha saab.

Fotod - Valmar Voolaid

Fotod - Valmar Voolaid

Turismist, ettevõtlusest, koostööst ja noortest Virumaa Südamas

Tertur OÜ

Facebook: Karukella Puhkemaja

Instagram: karukella_puhkemaja

Projekt: Pärimusmuusikafestivali KOOLIFOLK korraldamine Lüganuse ringhoones Eesti 100 tähistamiseks, 2016; Karukella tegevustalu esimese puhkemaja arendamine, 2017; Karukella Puhkemaja võimekuse tõstmine ning jagamisteenuseks vaba aja tegevuste vahendite soetamine, 2019

Sisu: kogukond, noored, ehitus

Karukella esindusfiguurid. Terje ja Jaanus Rattur. Foto - Valmar Voolaid

Leader lood on pisukeselt puhkuselt tagasi!

Sel korral vastas meie küsimustele ja rääkis oma tegemistest kindlasti Ida-Virumaa, aga ehk ka terve Virumaa ainsa 4-tärni majutusasutuse Karukella Puhkemaja perenaine Terje Rattur, kes hindab esimest puhkemaja tegevusaastat üsna hoogsaks – kõik nädalavahetused on olnud välja müüdud, midagi sekka ka nädala sees.

„Hetkel käib aktiivne suve broneerimine, nii jaanipäev, järgmised jõulud kui aastavahetus on välja müüdud,“ rõõmustab Terje, kes leiab, et turismiettevõtlus ongi nii tema teema, et millegi muu jaoks ettevõtjana ilmselt aega ei teki. Päris

esimene majutushuviline tekkis puhkemajal juba siis, kui Terjel abikaasa Jaanusega olid sõrmed alles tsemendised ja majutusasutuse asukoht Google Mapsis Lüganuse valda maha märgitud sai, et ehitusmaterjalid oskaksid kohale sõita: „Et käimas oli Purfest, siis otsiti majutusk kohta. Salvestasin ka helistaja numbri oma telefoni – nimega „esimene klient Karukellas 17.08.2018” – lootuses, et ehk aasta pärast sama kuupäeva paiku toimub taas Purfest ja ehk on meie maja juba valmis külalisi vastu võtma. Uus Purfest toimus aga augusti algul ja pooleliolevaid asju oli nii palju, et ega ise poleks julgenudki klienti kutsuda. Paar heas mõttes hullumeelset seltskonda oli, kes turritavatest juhtmetest seinal end segada ei lasknud ja siiski meie juurde sel ajal jõudsid,” naerab Terje. „Aga sel aastal võtan oma „esimese kliendiga” kindlasti ise ühendust 😊!”

Karukella plussiks peab Terje koduse õhkkonna miksistust luksuse ja mugavusega. „Oleme eesmärgiks võtnud tiheda koostöö kohalike ettevõtjatega, pakkudes oma külalistele ise välja erinevaid vabaaja tegevusi, broneerides neile ka ajad ning vajadusel arveldades, et külalist hoida 3–4 erineva ülekande sooritamiseks.” Terje toob välja, et ka kohalik kogukond klientidena on neile oluline – korraldatakse erinevaid käsitöö töötubasid ja kontserte: „Kohe on algalmas salakontsertide sari, millest esimene toimub 26. veebruaril. Ja just lõppes pärimusteemaline väele keskenduv töötubade sari.” Suveplaanidesse mahub eduka turunduse ja positiivse rahavoo korral Karukella perel krundi haljastus ja ehk ka õppeaed, krundisisesed valgustid ja krundi piirdeaia ehitus ootavad samuti oma järke.

Virumaa Südametes ettevõtjaks olemine Terjele sobib ja suuresti näeb ta seal ka Leader-meetme teenet: „Kiviõli Seikluskeskus on teinud VIKO piirkonnast tõmbekeskuse ja turismiga seotud mikroettevõtlus on hoo sisse saanud. Palju toetab VIKO laiahaardeline tegevus – professionaalsed infopäevad, avatud konsulteerimine taotlemiste eel ja ajal, tasakaalus meetmed, mis annavad võimaluse eraldi huvigruppidele. Ja rõõmustab see, et kui tuleb mõni hea plaan, siis pöördudes mõne kohaliku ettevõtja poole, koostöö toimib – kogukond tuleb hea meelega kaasa.”

Neile, kes Virumaad pole veel enda jaoks avastanud, on Terjel sõnum: „Kui mujal Eesti piirkondades on turism koondunud linnadesse, siis Virumaa Südametes on turism hajunud maapiirkondadesse laiali. Siin saab sisustada vabalt kuni 5 erinevat minipuhkust. Lüganuse, Põhjaranniku, Alutaguse, Narva-Jõesuu ja Vaivara ning Narva – iga turismipiirkond erinäoline ja kordumatu ja sobilik päeva kaupa ette võtmiseks.”

Terje teine sõnum läheb kodukohale oluliselt lähemale: „Meie noortele tahan rõhutada, et käige ära, õppige, tehke oma uurimustööd kodukandi näidete najal siinse elu parendamiseks ja tulge siis tagasi. Kuna meil ei ole suurt hulka spetsialiste ja keskastmejuhte, nagu Eesti suuremates linnades, siis on konkurents madalam. Piirkonda tekib juurde põnevaid töökohti, hajaasustus annab head võimalused eluks maal ning kinnisvara hinnad pere loomiseks on taskukohasemad. Ja kui KOV täidab oma ülesannet olla piirkonna peamiseks müügi-meheks ning arendab piirkonda ja elukeskkonda soodsa ettevõtluskeskkonna säilimiseks tegeledes vähem politiseerimisega ja jõuvõtetega skandaalide tekitamisega, ongi juba hästi. Tarbetult konflikti minnes kogukonna ja ettevõtjatega ei võida keegi.”

Lõpetuseks arvab Terje, et selleks, et noored kodukanti maha ei jäta, tuleb neile toeks olla – võimaldada neil kohalikus elus kaasa löömist, vabatahtlikuks olemist ja suvevaheajal kohalike ettevõtete juures tööl olemist: „Tänu Ettevõtliku Kooli võrgustikule on meie noortel suurepärase teoreetiline baas, et koolis saadud teadmised, praktikas ammutatud oskused vabatahtlikuna või hooajatöölisena ja kohaliku turu nõudlus kokku panna ning leida need teenused ja ettevõtmised, millest sinne piirkond puudust tunneb.” Noored (turismi)ettevõtlushuvilised – pange kõrva taha, see on teie võimalus!

Terje lõpetab meie intervjuu konkreetse lubadusega, millest soovitame kinni haarata: „Mina olen valmis ühele tegusale noorele mentoriks hakkama. Küsitagu julgesti, kes ees, see mees!”

Terjega valmis seoses veidi teisema nurga alt veel üks intervjuu, mille samuti täispikkuses teieni toome.

Ettevõtjaid iseloomustab teatavasti pealehakkamine kõiges, mis neile pinget pakub. Seetõttu on Terje tegelikult peamiselt ettevõtlusprojektidega Virumaa Koostöökoguni jõudes ka kogukondlikul tasandil aktiivne ning eest vedanud senini ainsat meie kandi folgifestivali – suunatud noortele ja läbi viidud noorte ning kohalike koolidega (Kiviõli Kunstide Kool, Maidla Kool, Lügánuse Kool) ühiselt. Kuna 2021. aastaks polnud Terjega ammu juttu olnud, rääkisime temaga Koolifolgist ka, ettevõtjajuttudele vahepealaks. Ja mis me teada saime?

Saime teada, et muusikat eelistas Terje üheks vahvaks kogukonnaetevõtmiseks põhjusel, et spordivaldkonna eestvedajad on Lügánuse vallas sedavõrd tublid, et see niis on juba kaetud. Ka peenem näputöö ehk käelised tegevused on aegade jooksul erinevate koolitajate, õpitubade ja ringidega kaetud olnud ning muusika tundus uudne ja põnev väljakutse. Kuna Lügánuse vallas on pilli- ja laululapsi omajagu, koolides näideldakse, tegeldakse pärimuse ja kodulooga, sai valitud žanriks just folk, mis juba olemasolevat skeenet täiendaks.

Esialgselt plaanist korraldada koolifolk suve keskpäiku vabaõhuüritusena Lügánuse aleviku keskel asuvas Püssi karjasetallis ehk ringhoones, et oleks üle Eesti kuulsa Viljandi folgi hõngu, aga lastele suunatud kohalik üritus, sai töö käigus küll korralik folgipidu hoopis Maidla mõisa aias, kuid Terje nendib tagantjärele, et see oli kõige parem lahendus, milleni üldse jõuda võis ning eriti rõõmustab teda see, et 2-aastase projekti vältel liitus esialgsele kolmele partnerkoolile veel kolm – Kiviõli 1. Keskkool, Sonda kool ja väike põhikool Lääne-Virumaalt Vastalt. Ja kava sai igavesti vahva – muinasetendused, liisusalmid, ringtantsud. Lisandunud partnerid andsid Terjele kinnitust, et esimene koolifolk oli edukas ja järgmisel korral kogukonnale oodatud sündmus ning ta peab seda kõigi asjaosaliste koostöö tulemuseks. Eriliselt soojalt korraldusliku poole pealt meenutab Terje Pilet Maidla Koolist, Kaarinit ja Jaanust Kiviõli Kunstide koolist ja fotopartner Casparit sama kooli seinte vahelt ning hindab kõrgelt ja tunnustab seda tööd, mida õpetajad tegid koolis lastega – pühendumus lavalaudadel ikka ilma suure tööta ei tule ja kõik olid andnud oma parima.

Püsivaks väärtuseks ettevõtmisest peab Terje tänasel päeval eelkõige seda, et tal õnnestus olla osa kahest väga vahvast lastele suunatud folgitrallist – esimesel folgipeol osalesid näiteks kohalikkude taustaga Villu ja Eva Talsi ja Kulno Malva,

kes tõmbasid käima toreid jämme. Noorte kodukandiga seotud mälestused seovad neid tugevamalt kogukonnaga ja Terje leiab, et igas väikeses Eesti paigas, ka Lüganusel ja Ida-Virumaal on seda väga vaja, et mitte öelda, eriti.

Kui küsisime, kas koolifolgist võib Terje eestvedamisel ka tulevikus osa saada, ütleb Terje, et põhitöö kõrvalt ei jää selleks ilmselt enam aega. Aga kui mõni suur folgisõber ja kogukonna sädeinimene selle enda südameasjaks võtaks oleks vahva küll. Eelarve on kohalikule omavalitsusele arendamiseks ja sisendiks edastatud ja ehk ühel päeval õnnestub meil Lüganusel siiski üks mõnus folk jälle maha pidada.

Fotod - Valmar Voolaid

Uus ettevõtte piirkonnas – Purtse Vineerikoda

Purtse Vineerikoda OÜ

Veeb: <https://purtsevineerikoda.ee/>

Facebook: Purtse Vineerikoda

Instagram: purtsevineerikoda

Projekt: Seadmed vineertoodete valmistamiseks Purtstes, 2019; Vahendite soetamine teenuste laiendamiseks Purtse Vineerikoda OÜ-s, 2020

Sisu: seadmed

Vineerikoja tööprotsess. Foto - erakogu

Hiljuti tõi Virumaa Koostöökogu lugejateni loo Purtse Pruulikojast, kus uue villimisliini ootel pruulmeistril juba sõrmed sügelevad. Tuleb välja, et Purtstes on ettevõtlik vaim üldjoontes ka muudes valdkondades au sees, sest sel korral õnnestus meil teha intervjuu samuti Purtse ettevõtjaga, nimelt Evelin Männiga, kes on asunud soovist teha midagi loovat ja huvitavat looma pere-ettevõtet, mille nimeks on saanud Purtse Vineerikoda. Kuidas ideeni jõuti ja millega vineerikoda tegeleb – seekordses Virumaa Koostöökogu lugude rubriigis.

Evelin Männi: „Rahutus alustada ettevõtlusega oli juba ammu, kuid ei leidnud päris seda oma ideed, mis silmad särama paneks. Idee tuli üsna ootamatult ühest tavalisest vestlusest sõpradega, millest sai ka alguse ettevõtte loomine aasta tagasi.” Tänapäevaks on jõutud selleni, et Evelini pojal Joonasel on käimas õpingud CNC-freespingi operaatori erialal, kuid juba praegu valdab ta töökojas olevaid pinke ja CAD-programme tasemel, et seal tööd teha.

„Mida me teeme... Me loome erinevaid tooteid vineerist sisutuselementidest kuni tööstuslike rakiste lahendusteni. Toote- ja teenusevalik on üsna lai ja eriilmeline. Hetkel on põhirõhk vineerist valmistatavatel sisustustoodetel ja ärikingitustel kuna neid oleme enim reklaaminud. Karukella Puhkemaja on meie käest tellinud oma majapidamisse erinevaid tooteid. Üldjoontes liigume selles suunas, et CNC annab põhilise töömahu ning lasergraveerimine, lõikus on lisaks selle juurde,” selgitab Evelin.

Kuigi aktiivset saginat on vineerikojas olnud vaid neli kuud, on Evelin tulemusega rahul: „Algus oli väga tormiline, vaevalt saime seadmed üles, kui tulid allhanketööd jõulukingitustele logode, tekstide graveerimiseks ja jõudsime ka ise paar väiksemat toodet müügiks valmis teha,” meenutab Evelin mullust jõuluheelset aega. Ja kuigi hetkel hindab Evelin tegevust pigem hobiettevõtluseks, siis pikemas perspektiivis on asjaga algust tehtud siiski eesmärgiga tulevikus pakkuda tööd kuni kolmele töötajale.

Lähimateks väljakutseteks peab Evelin leida üles need kliendid ja koostööpartnerid, kellega saaks teha lisaks omatoodete valmistamisele ka regulaarset koostööd. Ja oma ettevõttel näeb ta piirkonnas kindlasti tulevikku: „Ettevõtluseks üleüldiselt on meie piirkonnas loodud väga head eeldused juba LEADER-meetme tõttu. Vineerikoja tegevus on võimalik suures osas põhjusel, et saime LEADER-toetuse teel endale suuremad seadmed – lasergraveerimiseadme ja freespingi. Ja Ida-Virumaa on tugevalt arenenud turismiteenused, mis meie ettevõtte edukusele samuti palju kaasa aitavad.”

Keda vineerikoja tegemised nüüd enam huvitama hakkasid, siis rohkem infot ja tooteid osta saab vineerikoja kodulehelt. Jälgiga nende tegemisi ka Instagramis ja Facebookis.

Kuidas üks VIKO juhatuse liige teist kiusas ja kolmas esimest korda elus saladust suutis hoida

Ajaloolise tõe huvides olgu öeldud, et kiusajaid Virumaa Koostöökogus ei sallita. Kui aga keegi oma... hajameelsusega on teiste närvid ära söönud, võib juhtuda säärane lugu, et kellegi teise peas lööb põlema üks natuke vähem kiuslik ja natuke rohkem riualik lambike, mis senini süttimata on jäänud. Ja süttib see siis, kui pehmele diivanile lõsakile vajudes ja käe mõnusaalt diivanipadja vahele lükates hakkab sealt näppu – voila! – selle hajameelse esimese kellegi ID-kaart, mis piiritagustelt aladelt tagasi koju pääsemiseks on parasjagu oluline. Et hajameelset

õpetada, rändab see kaart siis selle teise kellegi rahakoti vahele ja jääb sinna kindlalt seniks kuniks. Ja siis see teine keegi kügeleb, käib delikaatselt ühe ja teise manu; mida päev lähemale kojusõidule, seda närvilisemalt ohkab. Siis tuleb juba sosistades pealiku jutule, et oleks vaja saatkonda minna... Ja noh, tagasi see kaart tema rahakotti rändab, mis sa udupeaga ikka ära teed. Kõige märkimisväärsimaks peavad asjaosalised tagantjäreli hoopis aga seda, et kõige suurem lobasuu seltskonnas suutis kõik need päevad vaikida kui haud. Ta ise on selle üle täna kõige uhkem.

Virumaa Ettevõtlike Naiste Võrgustik nihutab piire

Virumaa ettevõtlikud naised MTÜ

Facebook: MTÜ VEN - Virumaa Ettevõtlikud Naised

Projekt: Virumaa Ettevõtlikud Naised MTÜ (VEN) võrgustiku projekt „Ületades piire”

Sisu: kogukond

Virumaa ettevõtlikud naised. Foto - erakogu

Virumaa Südames on ellu kutsutud ettevõtlike naiste võrgustik. Kes on MTÜ Virumaa Ettevõtlikud Naised (VEN), millega nad tegelevad ja keda endaga pardale ootavad, küsisime nende liikme Berit Soosaare käest. Berit leiab, et 2018. a asutatud ja 2019. aastal hoo sisse saanud MTÜ peamine eesmärk on naisi võimestada – ikka selleks, et püsiks selge siht silme ees või oleks julgust elus teha kannapööret, kui mõte sellest on juba mõnda aega mees mõlkunud.

„VEN ühendab ettevõtlikke ja tegusaid naisi ja loob sotsiaalse platvormi mõttevahetusteks. Soovime panustada Virumaa ettevõtlikesse inimestesse – toetada üksteist teadmistega, tuua meile põnevaid koolitusi, aga samas käia ka niisama koos, et oleks lihtsalt lõbus. Ühingu hingeksi on ajada ühist asja – kõik on võrdset olulisel ning soovime, et iga meie ühinguks kuuluval naisel oleks visioon, kuhu ta elus liikuda soovib. Üksi jõuab kiiremini, aga koos jõuab kaugemale,” võtab Berit võrgustiku mõtte lühidalt kokku.

Praegustest liikmetest rääkides ütleb Berit, et praktiliselt kõik on vähemal või

rohkemal määral terve elu sinse kandiga seotud olnud, mis on hea selles osas, et piirkonna arenguvõimalused ja tugevused on teada. „Meie MTÜ-sse kuulumiseks ei pea olema kindlasti ettevõtja. Meil on seltskonnas säravad, hakkajad ja julged naised kõikidest eluvaldkondadest, kuid kindlasti julgustame naisi ettevõtlusega tegelema. Püüame küll oma fookust hoida kodukandil, mis jääb maakonna piiri mõistes pigem Lääne-Virumaale lähemale, aga Virumaa Südame kontekstis loodame koostööle ka Ida-Virumaa poolsete tegusatega. Koostöös peitub jõud, meil on palju imelisi kohti, mida külastada ja inimesi, keda enda ühinguga liituma kutsuda.”

LEADER-rahastuse toel korraldab VEN lähiajal ehk 14.04.2020 VIKO piirkonna ettevõtlust tutvustava ringsõidu „Piirkonna värvid ja maitseid”. See on osa kaks aastat vältavast LEADER-meetmest rahastatavast projektist pealkirjaga „Ületades piire”, mille eesmärk on VIKO piirkonna ettevõtlikkuse ja teadmiste taseme tõstmine läbi kogukondliku võrgustiku toimimise, kogemuste vahetamise ja partnerlussuhete loomise. Projekti raames toimuvad konverentsid, õpitoad, koolitused, seminarid, õppereisid ja muud põnevad. Projekti raames pööratakse tähelepanu nii geograafiliste piiride ületamisele Ida- ja Lääne-Virumaa vahel koostöövõrgustikku luues kui ka personaalsete piiride ja mugavustsooni nihutamisele. Vahva on see, et oma üritustele ootavad VENi eestvedajad ka neid, kes ühingu liikmeks astunud pole.

„Nende õppekäikude, konverentside ja seminaride üks eesmärkidest on ka saada teadlikuks iga ettevõtmise sünniloost, mille jagamine julgustab tihti ka teisi midagi tegema ja mõistma, et ükski asi ei tule murelt, vaid iga eduloo taga on ka läbikukkumine ja raske töö, mis on normaalne osa ettevõtlike inimeste igapäevaelust,” selgitab Berit projekti eesmärke.

Virumaa Koostöökogu ja LEADER-meetme plussina toob Berit välja, et tänu sellele võrgustikule ja teadmiste ning ressurssidele, mis sellega kaasnevad, areneb ka nende organisatsioon edukamalt: „See annab meile võimaluse tuua piirkonda uusi üritusi ning laiendada silmaringi. VIKO tugi ja Leader-meede loovad tegelikult suurepärase keskkonna kõikideks võimalusteks pakkuda Virumaa naistele olla ettevõtlik igas mõttes.”

Pikema perspektiivi eesmärkidena toob Berit välja MTÜ liikmeskonna kasvu ja rohkem naisi ettevõtluses: „Soovime, et meie MTÜ-l oleks tulevikus suurem kogukondlik sõnajõud, et veel rohkem suuremaid asju ära teha, et jõuaksime igasse Virumaa nurka. Meie eesmärk on julgustada ja jõustada pakkudes tuge ja avaramat vaadet. Ühingu käimas hoidmine ja liikmete aktiivsus on see väljakutse, millega hetkel igapäevaselt tegeleme. Püüame tegevuste profiili hoida kõigi jaoks põnevana, kuid soovime pakkuda ka seda, et naistel oleks argielu rutiini kõrval lihtsalt tore kokku saada. Liikmeks ootame astuma kõiki täisealisi naisi, kellele me ülemist vanusepiirangut ei sea.”

Võrgustikku toetavaks peab Berit meie enda inimesi, tublisid ja ettevõtlikke naisi ja nende perekondi, tänu kellele täna ka noored piirkonda jäävad ja varasemalt ära kolinud tee Virumaale tagasi leiavad.

Lõpetuseks ütleb Berit, et ideaalses maailmas võiksid kõik teha seda, mida nad armastavad, siis oleks nende missioon vist täidetud. Soovime siinkohal omalt poolt jõudu unistuste reaalsuseks muutmisel ja julgustame kõiki, keda ettevõtmine kõnetab, Virumaa Ettevõtlike Naiste Võrgustikuga ühendust võtma ja liituma.

Ettevõtja Valdek haugas: „LEADER liidab”

9. jaanuaril toimunud Virumaa Koostöökogu (VIKO) üldkoosolekul valiti mittetulundusühingule uus juhatus, kus järgmised viis aastat esindab Vinni valla ettevõtjaid Valdek Haugas.

Haugasel on pikaajaline kogemus nii ettevõtjana kui Leader-maastikul – lisaks VIKO juhatuse liikme kogemusele (varasemalt Rägavere valla ettevõtjate esindajana) on ta alates 2017. aastast olnud LEADER-tegevusgruppide katusorganisatsiooni Eesti Leader Liit juhatuse esimees. Viimases ametis on Haugas vedanud LEADER-lähenemise laiendamist maaelu edendamisel. „Leader-lähenemine ehk otsuste tegemine alt-üles meetodil kohalikul tasandil on end igati õigustanud ning väärib laiendamist lisaks maaelu küsimustele ka sotsiaalvaldkonnas ning linnalistes piirkondades,” sõnas Haugas.

„Administratiivsed üksused ei liida inimesi, kuid Leader liidab. See ühendab erinevaid huvigruppe – ettevõtjaid, kohalikku võimu ja mittetulundusühinguid – kes kõik taotlevad Euroopa Liidu põllumajandusfondi LEADER-programmi meetmest rahastust projektidele oma kodukoha elu parendamiseks. Samuti liidab LEADER erinevaid piirkondi, kuna tegevusgrupis üheskoos tegutsedes tuntakse paremini naabreid ning ühiselt tehtud otsused on parema kvaliteediga. Võib ka öelda, et Leader-tegevusgruppide tegevus on teatud mõttes kompenseerinud haldusreformi tagajärjel inimestes tekkinud segadust piirkondliku kuuluvuse ja identiteedi osas,” on Haugas kindel.

Ettevõtjakogemuse najal teab Valdek Haugas, et ettevõtlus tähendab mitte ainult võimalusi, vaid ka palju vastutust. „Ettevõtlusele tuleks inimesi suunata ja julgustada, kuid samas tuleks pidada meeles seda, et ettevõtlus annab vabaduse sellele, kes oskab vastutust kanda. Tänapäevane ettevõtja on osaliselt ka sotsiaaltöötaja, kellele riik on pannud järjest enam kohustusi inimeste heaolu tagamise eest. Küsimus on, kui palju on mõistlik ettevõtjate kaela veeretada, et elulust alles jääks,” märkis Haugas.

Virumaa Koostöökogu tegevjuht Kadri Kuusmiku sõnul on alati huvitav, kui juhatus vahetub. „Enamasti tähendab see muutusi ja toob kaasa uusi arenguid, mis on alati positiivne. VIKO-l on 7 juhatuse liiget, kellest 2 vahetus. Valimised võiksid alati tuua rohkem värsket verd, kuid aktiivsetel inimestel pole tihti aega panustada. VIKO-l on käimas mitu projekti, teiste hulgas ka rahvusvahelised, ning

*Valdek Haugas. Kaubikuga.
Foto - erakogu*

igal juhatusel liikmel on ka oma valdkonnapõhised reaalsed tööülesanded, millega nad saavad tegevmeeskonda toetada,” selgitas Kuusmik VIKO edu saladust. „Leader-meede on mõeldud maaelu arendamiseks. Kuna programmiperiood on lõppemas ja kõikidel tegevusgruppidel on käsil viimased taotlusvoorud, peaksid ettevõtjad ja mittetulundusühingud üle vaatama, millised on nende võimalused projektitoetuse taotlemiseks – kas meie ettevõtte või organisatsioon vajab uusi seadmeid või hoopis turundustegevusi, kas meie kogukond plaanib mõnd suurüritust vmt. Tasub käia ka infopäevadel,” julgustab Kuusmik Vinni valla Rägavere piirkonna ettevõtjaid ja külade aktiivi osalema märtsis avanevas projektiteotuste taotlusvoorus.

Vinni valla erinevad piirkonnad kuuluvad kolme erinevasse LEADER-tegevusgruppi – haldusreformieelse Vinni valla territoorium (koos Haljala, Rakvere ja Viru-Nigula vallaga ja Kunda linnaga) kuulub tegevusgruppi Partnerid; haldusreformieelse Laekvere valla territoorium (koos Tapa ja Väike-Maarja vallaga) kuulub tegevusgruppi PAIK ning haldusreformieelse Rägavere valla territoorium (koos Lüganuse ja Viru-Nigula valla Aseri piirkonnaga) kuulub tegevusgruppi Virumaa Koostöökogu.

Rahel Lepp

Vinni valla kommunikatsiooni- ja turisminõunik

Lugu hiljaks jäämisest ehk miks giidi jaoks on oluline lisaks ajaloole ka kella tunda

Aastal 2010 ammutati teadmisi Ungaris. Strateegiliselt ja aja ning avaliku raha maksimaalselt efektiivselt kasutamiseks mindi sinna bussiga ja kaasa võeti ka giid, et mitte ära eksida ja õigeaks ajaks punktist A punkti B jõuda. Giid oli pärit Pärnust, õppereisieltskond Ida-Virumaalt ja bussiga sõideti läbi Poola. Buss oli nagu buss ikka, ainuke häda oli see, et selles oli 43 kraadi sooja. Giidi

see väga ei takistanud, ta teadis, kuhu tuleb minna. Muuhulgas teadis ta ka iga kivi, kändu ja metsatukka, mille juures nii Poolas kui Ungaris ristirüütlike võitlused olid ammustel aegadel aset leidnud. Mida ta väga hästi ei teadnud, oli see, et sihtkoht, kuhu kindlaks kellaajaks jõudma pidi, oli hoopis ilusa sinise Doonau teisel kaldal, kuhu sai graafikujärgse praamiga. Hiljaks jäime.

Saagem tuttavaks – VIKO uus juhatuse liige Eve Ojala-Bakradze

Jaanuaris kogunes Virumaa Koostöökogu üldkoosolek ja valitud sai meie uus juhatuse. Täiesti uue liikmena meie juhatuses tahame sel korral tutvustada meie lugejatele Eve Ojala-Bakradze't, kes esindab Viru-Nigula valda.

*Eve Ojala-Bakradze. Nominent kõige muhedama naeratuse tiitlile.
Foto - erakogu*

Kui pikalt oled Leader tegemistega seotud olnud?

Algusest, kui kohalikud tegevusgrupid loodi. 2000. aastast sotsiaalhoolekande valdkonna MTÜ Elulõng kaudu ja 2006. aastast MTÜ Partneritega olles seal juhatuse liige. Nüüd siis Virumaa Koostöökogu juhatuses.

Mis Leader süsteemi või Leader lähenemise juures kõige enam meeldib?

Kuna riigi tasandil on regionaalpoliitika pigem poliitiline loosung ja kohaliku arengu toetamine keskendub suurematele keskustele, siis kindlasti kohaliku arengu toetamine ja väärtustamine. Optimistlikult võttes – kogukonna toetamise võimalus on veel olemas ja loodan, et see jätkub.

Mida näed, et saaks parendada?

Suurem koostöö ministeeriumitega ja ka ministeeriumite vahel. Mulle tundub, et maaeluministeerium on liiga ära reguleerinud ka Leader-tegevuse, võiks olla kohati paindlikum. Rahandusministeerium liigub sinna suunas. Ja selline nii-öelda alt üles süsteem võiks olla see, mida saaks arendada, näiteks külavanemate süsteemi rakendamine ja taas ellu kutsumine. Aseri piirkonnas hakkame neid just perioodiliselt kokku kutsuma.

Kuidas tunne on VIKO tegemiste sees olles ja jälgides? Kas tundub, et oleme õigel teel?

Ikka õigel teel, mulle VIKO lähenemine meeldib. Lähtutakse kohalikest vajadustest, toetatakse MTÜ-sid ja ettevõtjaid, ollakse suunatud vabatahtlikule initsiatiivile. See on minu hinnangul positiivne.

Mis tunduval oleval uue perioodi väljakutsed?

Seoses haldusreformiga peavad tegevusgrupid ka ennast ümber hindama ja koostöö teiste tegevusgruppidega läbi mõtlema. Ja seda ka abikõlblikkuse osas, ka väiksemad linnad võiksid olla abikõlblikud, VIKO piirkonnas näiteks Kiviõli.

Kuidas tundub, kas Leader-meetmest võetakse meie piirkonnas maksimum ja kas Leader võimalusena on jõudnud kõigi meie piirkonna kohalike inimeste teadvusse, kellel sellest kasu võiks olla?

Rahaliselt on Leaderist võetud maksimum, kas see on jagunenud ka vajaduspõhiselt ja arengu mõttes edukalt, peaks näitama läbi viidud projektide monitoorimine ja hindamine pikema aja vältel kohapeal. Koostöö ja infoliikumise osas on päris kindlasti veel arenguruumi. Leader-lähenemise inimeste teadvusesse jõudmise kohta ütleks, et see on hetkel nii ja naa küsimus. Need, kes ise on kohalike tegevusgruppide liikmed, on ka sellest kindlasti rohkem teadlikumad, samas laiem avalikkus aga vajaks kindlasti rohkem ja süsteemsemat informeerimist.

Kui sina saaksid teha ühe ägeda kogukonnaprojekti, siis millele ja kellele see suunatud oleks?

Kui see oleks ainult minu teha (arvestamata selleks kuluvat rahalist ressursi), siis ühendaksin kõik valla asustatud kohad omavahel kergliiklusteedega. Ja kvaliteetse esmatasandi tervishoiuteenuse tahaksin ka tagasi inimestele lähemale tuua.

Eriolukorra erilised ja erinevad lahendused

www.virumaasuda.ee

Tulivee rannarestoran – www.tulivee.ee

Pagarikoda OÜ – Facebook: Pagarikoda OÜ

5 kopikat lõunabuffee – Facebook: 5 kopikat lõunabuffee

Foto - erakogu

Ilmselt on viimase paari kuu jooksul suur hulk piirkonna ettevõtjaid pidanud endalt küsima, kuidas edasi? Märtsis pidi näiteks nii mõnigi tootlustaja ajutiselt oma ukseid sulgema ja need, kelle jaoks sulgemine mingil põhjusel polnud variant, pidid leidma viise, kuidas ettevõtte elus püsiks. Kui Virumaa Koostöökogu liikmetega mai alguses juttu ajasime ja uurisime, kuidas keegi eriolukorra lahendas, selgus, et võimalusi oli rohkem kui üks.

„Keeruline on, aga eks me oleme ettevõtjana sitked ja paindlikud ja leidsime meile sobivad erilahendused. Müüsimise kaasa kooke, pestot, pasteeti, mis osutus väga popiks,” kirjeldab Hannes Prits **Tulivee rannarestorani** eriolukorra-aegset tegutsemist ja lisab: „positiivne on see, et siseturismil võivad ees oodata head ajad ja suvises perspektiivis leitakse meid isegi nüüd ehk paremini üles – inimesed otsivad uusi kohti, kuhu minna.” Vaiksemat aega kasutati ära ka restorani ja kogu kompleksi arendustegevusteks – täiendati Tulivee kompleksi Salapiirituse muuseumi püskikogu, võeti ette väiksemaid parandustöid ja tegeldi

restorani suvise menüü kokku panemisega, millest leiab ilmselt nii mõnegi üllatuse ka eriolukorra-menüüst.

Toitlustusvaldkonna kiirreageerija Leelo Strauch **Pagarikoda OÜ-st**, kes eriolukorralväljakuulutamise päeval hakkas Lüganuse valla piires oma toodangut soovijatele tasuta koju transportima, rõõmustab hetkel aga peamiselt selle üle, et on oma ettevõtte senini hoidnud väga perekeskse ja selle ülesehitamisel hakkama saanud targalt toimetades peamiselt omal jõul ilma suuremate laenukohustusteta: „Kuna rendikulu ja töölisi ei ole ning transpordikulu on õnnestunud miinimumini viia, siis uksi kinni panema ei pea, see on peamine. Kojukanne töötas päris hästi. Nüüd on inimesed jälle ise liikuma hakanud, ilmad ilusamad ja välikohviku saab nõuetele vastavalt nädalavahetusei jälle avada.” Positiivsena toob Leelo välja ka selle, et eriolukorra-aegse kojukande tulemusel tekkis talle juurde nii mõnigi püsiklient, kes tema olemasolust varem teadlik ei olnud: „Isegi nii väikeses kohas nagu meil, 10–15 km raadiuses on võimalik veel kedagi üllatada, selle üle on küll hea meel,” naerab Leelo ise. Sarnaselt Tuliveele loodab ka Pagarikoda algaval hooajal siseturismile, kuna toitlustusteenuse pakkujale on suuremad suveüritused, mida sel suvel eriolukorrajärgsete piirangute tõttu ei toimu, olulisimaid sissetuleku allikaid.

Kiviõli Keemiatööstuse territooriumil toimetav Sigrid Vålbe **lõunabuffee 5 kopikat** kasutas aga eriolukorda maksimaalselt oma pere seltsis veetes ja isikliku sisekaemuse tarbeks: „Ettevõtjale, kes peab kogu aeg leidma tasakaalu töö ja pereelu vahel, kulub selline puhkeaeg igati ära. Saigi välja magada, lastega õppida, mõelda tuleviku peale.” 5 kopika ukseid on samuti taas avatud ning ka Sigrid on läinud seda teed, et hakkab lisaks igapäevasele buffee-menüüle pakkuma oma tooteid ning seda ka sarnaselt Pagarikoda OÜ-le kojutoimetamise teenusega: „Püüame pakkuda uusi tooteid jah – põnevate marinaadidega grill-liha, suupistevaagnaid, kringleid. Ja igapäevast menüüd toimetame soovi korral samuti nii koju kui kontorisse.”

Hoolimata erinevatest lahendustest, saame kõigilt toitlustajatelt kinnitust, et kõigile soovijatele on nad jätkuvalt avatud ning tuleviku suhtes mõõdukalt optimistlikult meelestatud. „Eks ettevaatlik peab olema, olukorda ümber hindama, lootma, et nii kohalik elanik kui ka siseturist leiab meid ikka üles ja kasutab neid võimalusi, mida meil pakkuda on,” võtab Sigrid kõigi toitlustusettevõtjate südamesoovi lühidalt kokku. Ja Hannes Tuliveest lisab: „Küsimus on põhimõttes – meil kõigil on soov eriolukorrast väljuda, ettevõtja või mitte. Ja see, kuidas maksimaalselt taastada eriolukorra eelne aeg on meie kõigi käitumises natuke kinni. Telli kohalikku toitu, kui plaanid midagi ehitada – telli see ehitaja või elektriku töö täna. Me oleme selles sees kambaga ja kõrvalist abi minu hinnangul kuskilt loota ei ole, hakkama saamine on oma kätes.”

Seega Virumaa Koostöökogu omalt poolt julgustab samuti külastama kõiki kohalikke toitlustusasutusi ja leidma tee ka teiste põnevate teenusepakkujate juurde, nii et elu Virumaa Südames seisma ei jääks. Meie piirkonna teenusepakkujad leiab Virumaa Südame veebilehelt

„Hakkame kuskilt otsast pihta!”

Ojasaare Golf: Facebook – Ojasaare Golf

Mõedaku Puhkekeskus: www.moedaku.eu

Eriolukord on sundinud raskete katsumuste ja valikutega silmitsi seisma nii mõnegi ettevõtja. Oodates piirangute järkjärgulist leevendumist on aga meie piirkonnas ettevõtjaid, kes kõigest hoolimata püüavad leida ka üsna lootusetus olukorras midagi, millega ennast või oma sõpru rõõmustada. „Oi-oi-oi... Ohjahh.... Ei pankrotti ei terenda,” naerab Rene Metsla, kes Rägavere Valla Huviklubiga Mõedakul spordi- ja majutuskompleksi peab ja ATV matku korraldab, oma mürisevat naeru. „Päris eriolukorra alguses juhtus nii, et mitte ainult kohalik tervisesportlane ei leidnud meie kaunist loodust ja terviseradu üles, vaid ka näiteks ühe Tallinna asenduskodu noored, kes kogu perega meile distantsõpet ja oma elu korraldama tulid. Kuni aprilli lõpuni elasid meie juures,” räägib Rene. Edasi plaanib Metsla vaikselt jälle erinevaid teenuseid pakkuma hakata, nii nagu eriolukorrajärgsed regulatsioonid võimaldavad. Mais hakkab Rägavere Valla Huviklubi taas pakkuma ATV matku kuni 8-liikmelistele seltskondadele koos kahe instruktoriga.

Lisaks oodatakse Mõedakule ka peresid ja väga lähedalt läbi käivaid sõpruskondi, kes ise vastutustundlikult teavad, et teineteisele nakkusohhtlikud ei ole. „Tulge meie Grillikotta värskesse õhku aega veetma ja saunamõnused nautima. Meil on kümblustünn ka. Ja ka *disc*-golfi rada on Mõedakul avatud, tegevust jagub” kutsub Metsla ja jätkab: „senini on inimesed väga vastutustundlikud olnud, isegi autod pargitakse teineteisest kaugemale.” Kuigi Rene tunnistab, et

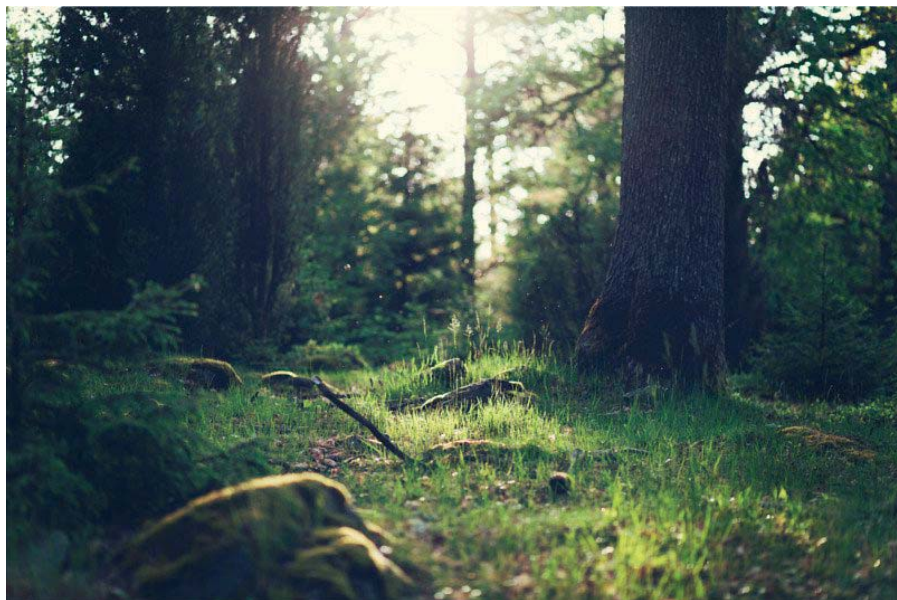

Foto - erakogu

teadmatus tuleviku eest teeb ettevaatlikuks ja murelikuks, möönab ta, et elu peab ju edasi minema: „Hakkame kuskilt otsast siis pihta sellega, hoiame aga 15 meetrit turvalist pikivahet ATV-dega ja naudime loodust” lisab ta lõpetuseks muheledes.

Vastutustundlikke teenusekasutajaid kiidab ka Jaan Lipsmäe Ojasaare Golfist, kelle sõnul eriolukorra mõju golfimängu võtmes on keerukas hinnata: „Golf on olnud paljude teiste spordialade suhtes eelisolukorras, kuna mäng on kontaktivaba, vabas õhus ja mängijad üksteisele lähedale minema ei pea. Tuleb tunnustada meie külastajaid, kes on väga vastutustundlikult käitunud. Saaksime läbi viia ka võistlusi 2+2 reeglit rikkumata, kuid senini seda luba kõrgemalt poolt kummalisel kombel tulnud pole.” Veel toob Jaan välja, et erilise talve tõttu on golfiväljak lõppenud talvel kogu aeg kasutusel olnud ja eriolukorra ajal on nad pakkunud ka golfimängu populariseerimiseks võimalust igal mängijal mängukorra kohta kaasa võtta kellegi, kes pole kunagi golfi proovinud. Kahjuks on seda võimalust üsna vähe kasutatud, nendib Jaan: „Nii et teen üleskutse, et kui jõuate, võtke mõnel oma tuttavalt golfimängijal nõobist ja tulge Ojasaarele, praegu oleme avatud igapäevaselt, kuniks hooldustööde maht muru niitmise arvelt kasvab.” Tulevikuplaanide osas on Jaan sarnaselt Renega ettevaatlik: „Ojasaare väljakuga lepingulises suhtes oleval golfiklubil on kavas lähiajal korraldada golfi demooiritusi vastavalt praegustele ohutusnõuetele, aga kuidas ja millal, praegu veel konkreetset öelda ei oska, peab reklaami jälgima.”

Seega kokkuvõtlikult võib öelda, et vastutustundlik ja enda ning teiste tervist väärtustav teenusetarbimine on juba mõnda aega võimalik ning üha hoogustumas. Kasutage võimalust ja veetke mõnus päev Ojasaarel golfi mängides ja suunduge siis edasi Mõedakule grillima ja sauna.

Virumaa Südame ettevõtjad-teenusepakkujad ootavad teid!

Saagem tuttavaks – Virumaa Koostöökogu juhatuse uus liige Anu Needo

Anu Needo tööd ei karda. Oma senises tööelus on ta meelsasti ikka midagi ehitanud, remontinud, torusid maasse kaevanud, asfalteerinud jne. Olles 2003. aastast kohalikus omavalitsuses tegev, ei ole ka muud teemad talle võõrad. Anu toimetab Ida-Viru Ettevõtluskeskuses, Viru Filmifondis ja turismiklastris, et siinsetele ettevõtjatele ja MTÜ-dele toeks olles piirkonna üldisele arengule kaasa aidata. Käesoleva aasta jaanuarist on Anu Needo muuhulgas ka Virumaa Koostöökogu juhatuse liige.

„Ah fotot või? Ikka saab!”
Anu Needo. Foto - erakogu

Mida Anu meie piirkonna suurimateks väljakutseteks peab, mis meil tõeliselt hästi on ja kuhu poole meid veel tüürida tahab?

Mis on teie hinnangul olnud Leader-meetme kõige suurem pluss piirkonnale?

Kogukonna omavahel tutvustamine ja ühendamine, kasvanud on kogukonnatunnetus. Näen, et headeks sõpradeks on saanud tootjad, teenuste pakkujad, kaupmehed, põllumehed, turismiarendajad, toitlustajad; kaasatud on omavalitsused, vabaliidud ja noored. Osaliselt tänu Leader-tegevustele on tekkinud erinevad sõpruskonnad ja võrgustikud, kes teineteist toetavad ja tegutsevad mõtestatult ja ühiste eesmärkide nimel.

Mis on teie jaoks Virumaa Koostöökogu uue juhatuse liikmena kõige suurem väljakutse?

Olen terve Ida-Virumaa patrioot ja oskan näha terve maakonna pilti. Oleme teinud ära suure töö maakonna maine parandamisel. Uuel 5-aastaselt perioodil on vaja seista selle eest, et ka meie valla keskus, väikelinn Kiviõli, saaks Leader-rahastuse mõttes abikõlblikuks piirkonnaks. See on hädavajalik, kui soovime, et kogukonnatunnetus kasvaks ja piirkond ühtlaselt areneks. Ja tahaksin jätkata moto „räägi inimestega” järgi tegutsemist. Tihti jääb vajaka aktiivsetest ettevõtjatest või kohaliku elu edendajatest MTÜ-des, kes tahaks midagi ära teha, kuna nad kas ei tea infot või ei oska olemasoleva infoga midagi asjalikku peale hakata. Tuleb need inimesed ära kuulata, osata luua seoseid ning suunata võimalustele lähemale. Seda tööd teeb igapäevaselt VIKO meeskond nagunii, aga alati võib seda teavitust teha rohkem.

Kas piirkonnas on mõni konkreetne sihtgrupp või suund, mille osas tunnete vajadust selle esindajaid/organisatsioone julgustada aktiivsemalt Leader-meetme võimalusi kasutama?

Arvestades elanikkonna vähenemist ja noorte osakaalu selles, siis ehk peaksime senisest rohkem pöörama tähelepanu noortele. Soodustama noortes ideede tekkimist, kuidas nad saaksid panustada kohalikku piirkonda. Väga hea

näide on hiljutine Maidla noorte projekt – triibulised pingid Maidla–Kiviõli kergliiklustee ääres. Mõelda tuleks koos noortega. Kas elu ka siin on võimalik – õppida selgeks hea amet või omandada oskus, tegeleda ettevõtlusega, tekitada töökoht endale ja heal juhul sõbrale, luua oma pere, rajada kodu, kasvatada lapsed omakorda ettevõtlikeks ja lõppkokkuvõttes ennast kogukonnas hästi ning vajalikuna tunda? Tasuks viivuks peatuda ja mõelda.

Kui saaksid teha ühe vahva kogukonnaprojekti, siis millele või kellele see suunatud oleks?

Igasse suuremasse kogukonda tuleks rajada korralik ja äge vaba aja veetmise ala lastele ja teismelisele. Pean silmas mänguväljakut, rulaparki, rattarada, karusselli või palliplatsi. Kusjuures selle ala korrashoid peaks osaliselt jääma kohaliku kogukonna kanda, et tekiks kogukonnatunne ja väärtustataks tehtut.

Fotod - Valmar Voolaid

Kas ja milleks eriolukord hea oli?

Jäägri Grill – Facebook: Jäägri Grill

SKW – veeb: www.skw.ee

Viru-Nigula valla ettevõtjad leiavad üksmeelselt, et oli küll. Positiivseim aspekt kahekuise eriolukorra puhul on see, et kõik tööd ja tegemata asjad, mis senini olid lükatud teadmatusse kaugusse, said nüüd tehtud. Kes ehitas eriolukorra ajal maja ja kes veebilehte, saate lugeda seekordsest Virumaa Koostöökogu Leader-loost.

Kõrtsialusel asuva toidukoha Jäägri Grilli ja sinna juurde kuuluva Kõrtsialuse majutuskompleksi peremees

Kalle Kohver juhatas eriolukorra ajal usinalt ehitustöid – lasi paigaldada õhksoojuspumpasid ja teha väiksemaid remonditöid, ühtlasi mõtles ka uue hooaja turunduse peale: „Eks sügis tuleb jahihooaja mõttes ilmselt üsna nutune, aga tundub, et kuna siseturismi prognoosid on pigem positiivsed, siis ehk on meile sügisel oodata kohalikke Kesk-Eesti jahimehi, kes ranna-ala veelinnujahi rõõme sisemaal nautida ei saa,” mõtiskleb Kalle. „Ja hetkel veel on hea meel tõdeda, et suvekuude majutusbroneeringud pole ka tühistatud. Mai küll, aga eks siis paneme rõhku toitlustusele,” on Kalle tagasihoidlikult optimistlik. Lugejale teadmiseks, et Jäägri Grill on nüüd jälle tavapäraselt avatud ning ootab külastajaid ka välikohvikusse: „Panime varjud välja jah, inimesed juba keeravad sisse meie juurde,” rõõmustab peremees.

Lisaks tegeldi Viru-Nigulas eriolukorra ajal ka teist sorti ehitusega, nimelt ehitati veebilehti. Üks uus, Meistrimööbel OÜ oma, sai päris valmis. Janner Eskor, Meistrimööbel OÜ asutaja ja omanik vastab esialgu küsimusele, kuidas eriolukord tema ettevõtet mõjutas: „Kõik on... (*hingab sügavalt välja*) no kirjuta – tuksis,” ja naerab.

Meistrimööbel OÜ, uue nimega SKW, tegeleb keevitustööde ja metallitoodete vahendusteenusega. „Eks ta ikka mõjutas – kõik on kinni, kliendid sundpuhkusel, keegi midagi ei telli, kõik seisab.” Aga Janner möönab nagu Kallegi, et eriolukord andis aega tegeleda nende asjadega, milleks varem ei olnud mahti – veebilehe loomisega ja tootearendusega: „Töötasime välja tooteid, mida saame pakkuda veel enne suvegi – tahame tootma hakata roostevaba välimööblit. Ja uhiuus veebileht on meil ka nüüd, mööblit sealt veel ei leia, aga teised meie pakutavad teenused on seal kenasti olemas.” Ettevõtte nimemuutust põhjendab Janner suunamuutusega tegevusvaldkonnas: „Kuna mööblitootmise suund on asendunud keevitusega, siis tundus kohane ka teine nimi leida, Meistrimööbel oli eksitav. Aga sellise turundamise, mõttetöö ja müügitöö jaoks oli see eriolukord hea.” Murelikuks teeb Jannerit aga see, et oma ettevõttega ei kuulu ta ühegi abipaketi alla, mis ettevõtjaid eriolukorrajärgsel ajal turgutada võiksid: „No palgatoetust saan töölistele maksta. Aga muus osas

tuleb ise hakkama saada. Eks ettevõtja ongi selline imelik loom, kes peabki ise hakkama saama. Kui juba oled ettevõtja, siis ega ikka naljalt püssi põõsasse ei viskagi, tuleb lihtsalt leida lahendusi,” võtab Janner jutu kokku.

Seega nagu Viru-Nigula näitel veenduda võib, ei ole eriolukord meie piirkonnas ettevõtjaid päris jalust maha rabanud. Vastupidi – mõõduka optimismiga tulevikku vaadates on olukord andnud lisaks praktilistele lahendustele nagu õhksoojuspumbad ja veebilehed, ainest ka hingele, ehk puhast kohalikku folkloori.

Kalle Kohver: „Täna oli meil juba üsna lõbus, esimesed sööjad arutasid omavahel, et mida nad siis söid ja üks ütles teisele – seda ma ei mäleta, aga peaasi, et lauale kantakse.”

Fotod - Valmar Voolaid

Suve lilled Lüganuse Lilleaiast*

Lüganuse Lilleaed OÜ

Facebook: Lüganuse Lilleaed

Projekt: Lüganuse Lilleaed OÜ arendamine, 2018

Sisu: ehitus, seadmed

Rohkem lilli on kindlasti parem. Villu ja Janne Pärtna. Foto - erakogu

Hubane ja kodulähedane aiand, Lüganuse Lilleaed, tegutseb juba neljandat hooaega. Juuni algul vestles Virumaa Koostöökogu aiandi pererahva **Janne** ja **Villu Pärtnaga**. Neil, kes veel lilleaeda sattunud pole, soovitame kindlasti veel selgi suvel kiiremas korras kohapeale kaema minna, sest eriolukorra käigus on endas rohenäpugeeni avastanud sedavõrd palju uusi kliente, et lähimüük võrreldes eelmise aastaga on kõvasti kiirenenud. „Amplitaimi ja roosbegooniaid veel on,” kinnitab Janne. Ka Villu nendib, et eriolukord mõjus ettevõttele pigem positiivselt, kuna välitingimustes värskes õhus, nagu nende kasvuhooned, oli 2+2 reegliti kindlasti lihtsam jälgida, kui mõnes poes.

Ida-Virumaale on Janne tulnud aga hoopis Järvamaalt: „Villu võttis kaasa ja tõi,” muigab Janne vastuseks küsimusele, kuidas nii läks. Villu lisab naerdes: „Panin autole käre ja taha ja töin ära jah.” „No ja polnud variantigi, et Villu sinna tuleks, sest tal oli siin juba oma firma, põllud, elamine,” jätkab Janne. Villu: „Eks me mõlemad teeme seda asja siin – tema on lillekasvatuse ajud ja mina olen see muu pool. Mul on ehitusfirma ka. Kohtla-Nõmme Kaevandusmuuseumis jõulinnaku panime viimati püsti. Aga siin Lüganusel

meil on veel põllumaad, kanu natukene enda tarbeks ja viis lammast, need niiduki eest.”

Hetkel on pererahval kibekiire – aiandis on kõrghooaeg, samal ajal hakkab Janne Räpinas kooli lõpetama. Kool Jannele meeldib, eriti väikeaia kujunduse ja dendroloogia osa selles: „Mul on töökogemust nii palju, et õnneks on eksam vaja ainult teha, praktikast pääsesin. Villu siis toimetab siin sel ajal.” Villu naerab: „Istun kasvuhoones, jah.” Aga pärast lõbusat riskisütlust selgub, et ainult istumas Villu kasvuhoones siiski ei käi, vaid kastab seal taimi, ehitab midagi või komplekteerib ja sätib hoopis talvel valminud lillekastidesse lilli valmis ehk pakub kena ning täiskomplektset toodet neile, kes lillemajandusega kodus alles alustavad ja ehk ei tea, mis taimed kõrvuti kasvama kõlbavad ja kuhu neid siis täpselt panna. „Talvel, kui ehitus- ja põllutööd oli vähem, sai tehtud jah lillekaste. Läks nagu eelmisel aastal – küsisin Janne käest kogu aeg, et no paneme siis kastid lilli täis või? Ja siis ta läsksi kooli ja ei jäänud muud üle kui ise vups-vups-valmis,” naerab Villu.

Lisaks lilledega majandamisele oodatakse Lilleaias sel aastal ka esimest suuremat viinamarjasaaki, millega Villul on konkreetne ja otsekohene plaan: „Käärimal!”. Aga Janne, kellel on rohkem nagu kääritamata jookide huvi, lisab naerdes: „Ma tahaks rohkem ikka mahla.” Eks augustis-septembris selgub, millega 4-aastased taimed täpselt rõõmustavad, aga hulganisti õiekobaraid annab lootust mõlema jaoks.

Virumaa Koostöökogu toel on pererahvas oma tööd aiandis hõlpsamaks muutnud – Leader-rahastust on taotletud ühel korral ja kasutati seda kahe kasvuhoone ehitamiseks, lillekasvuhoonesse kastmissüsteemi rajamiseks ja ruumisäästvate rullikutel taimelaudade ehitamiseks. Janne kirjeldab muiates: „Otti (*Penek, VIKO projektispetsialist*) abiga saime ikka tehtud jah selle taotluse. Ega kui valmis oli, siis mõtlesin, et polnudki midagi üleliia keerulist. Aga alguses ikka helistasime väga tihti... Aga saime ka väga palju tagasisidet ja tuge, mis edasi aitas. Lõpptulemusega rahul.”

Küsimuse peale, kas see aiandusvärk on nüüd siis töö või hobi, tuleb üsna kiire vastus mõlemalt, et mõlemat. Janne: „Lapsena kasvatasin toalilli. Kui siia tulin, siis algul panime iseendale seemnest ja siis tuli mõte, et teistele ka... Nüüd tellime juba beebitaimed, siis on kasvuiga lühem ja ei pea kasvuhoonet kütma poolest talvest.” Villu lisab naerdes: „Esimene aasta meil oli üleval korrusel kasvandus – magamistoas pikad päevalguslambid huugasid, pool õue oli valge.” Klientuuri on aga nelja hooajaga kõvasti juurde tulnud. Mõlemad nendivad, et käiakse juba ka Rakvere ja Jõhvi poolt suvelilledel järel. „Müüme tegelikult mõningaid püsikuid ka ja köögiviljataimi – kurke, tomateid – mida sageli küsitakse. Aga suvelilled on jah ülekaalukalt esindatud,” kirjeldab Janne.

Tulevikuplaanid venitavad Janne ja Villu suud jällegi muigele. Selgub, et põhjus on ideaalide ja reaalsuse vahelised käärid. Janne: „No ideaalis on meil üks kasvuhoone viinamarjadele ja kaks lilledele, aga üks lilli peab ju kohati ikka hajutama kasvuruumi jaoks, nii et nad kolivad vahepeal sinna viinamarjadele seltsi. Ma ütlen küll Villule, et kui juba neljas kasvuhoone, siis peab tööjõudu juurde palkama...” Villu lisab: „Eks hooaja lõpp näitab, kas neljandat on vaja.” Tööjõu teemadel jätkates rõõmustavad aga mõlemad selle üle, et kuigi aiandusharidusega müüjaid on hooajatööks piirkonnas keeruline leida, siis

kahel järjestikusel aastal on neil lisapersonali palkamisega vedanud: „Sel aastal saime põhimõtteliselt naabrinaise, kes müüs varem lilli, üle maantee tuleb meile.” Ja eelmisel aastal vedas Lilleaial ka – sattus müügi-inimene, kes Villu sõnul küll lilledest suurt ei jaganud, aga see-eest oli hea peaga – kõik jäi kohe meelde – ja väga osav guugeldaja; õppis lilled selgeks ja muudkui tulistas.

Viimaks küsime, mida praegusel hetkel üks aiandipidaja kõige vähem ja kõige rohkem ootab. Vastus on jällegi konkreetne ja lihtne – külma ilma ei oota, sest siis ei taha ükski klient tulla ja kodus aiatöid teha, aga uusi ja vanu sõpru Lilleaeda taimede järele ootavad nii Villu kui Janne: „Meil on palju toredaid kliente, need kes on käinud, tulevad tagasi... Paljud lillemüüjad, kes müüvad ise lilli, ka käivad meie juures.”

Lõpetuseks veel niipalju, et Virumaa Koostöökogul on vedanud, et meil on nii erinevatest valdkondadest liikmeid, mis tähendab korralikku sõnavara laienemist. Seekordne uudissõna, mida nüüd tänu Jannele teame, on närpima. Kui perekond Pärtnatele Lüganuse Lilleaeda külla lähete, uurige Jannelt, miks ja millal närpima peab ja miks see petuuniatele just erilisel meeldib.

**Kui ettevõttele nime valiti, siis Villu pakkus, et nimes võiks sees olla suvelilled, sest Janne neipõlvenimi oli Suve. Arvestades, et peamine müügiartikkel Lüganuse Lilleaias on suvelilled ☺, oleks ju üsna kohane, aga perenaisele meeldis Lüganuse Lilleaed rohkem. Ja heliseb küll kenasti, meie meelest ka.*

Foto - erakogu

Mehine metallivärk

SKW Eesti OÜ

Veeb: <https://skw.ee/>

Projekt: Keevituse mehhaniseerimine, 2020; Metallitööstuse seadmete soetamine, 2020

Sisu: seadmed

Seekordne Leader-lugu toob teieni, nagu pealkirigi viitab, jutu sõna otseses mõttes raskematel teemadel, ehk metallimaailmast. Nimelt tutvustame Viru-Nigula ühest küljest uue, aga samas juba üsna pika ajalooga, ettevõtte tegemisi. Saagem tuttavaks – SKW Eesti OÜ. Tootmisettevõtte, mille asutamise taga on Janner Eskor – visa ettevõtjahingega kohalik mees, kes puhkehetki naudib mitte lõunameresaares palmi all, vaid koduaias ehitades, ning kelle ettevõtet konkurentidest eristab see, et keskendutakse vaid roostevaba metalli töötlusele.

„Põhitegevus on meil roostevaba metalli keevitus. Lisaks vahendame mööblidetaile ja mööblit Skandinaaviasse ning erinevaid plaatmaterjale endistest SRÜ riikidest Euroopa ja Skandinaavia klientidele. Kuna tootmine eriolukorra ajal seisis, siis tegelesime kodulehe, müügitöö ja kontaktide üles soojendamisega. Ettevõtja on sitke loomuga olevus, tulevikku tuleb vaadata ja selle nimel tööd teha,” räägib Janner.

Kuigi peamine tootmine SKW-s on suunatud allhankena tööstus- ja laevaehitusettevõtetele, siis tiserist isalt päritud mööblitootja geeni on Janneris nii oluline kogus, et ta on sel aastal välja töötanud roostevabast metallist ja termopuidust kombineeritud terrassi- ja suveköökimööbli sarja: „Kel huvi kauakestva suvemööbli vastu, saab valida juba valmis mudelite hulgast või räägime läbi muudatustes ja toodame siis vastavalt kliendi soovidele.” Sel hooajal ongi senini valminud näidised, mille kohta info SKW kodulehel ka juba olemas. Seega haara võimalusest kinni ja ole esimene, kes endale kõige värskema kodumaise aiamööbli soetab!

Otsus 15 aastat Meistrimööbel OÜ nime all tegutsenud ettevõtte nime ja suunda muuta, tuli Janneril kergelt: „Vahendasin roostevabast metallist tooteid seni, kuni tekkis võimalus osta ära detailide tootmises see osa, mis

*Punane on alati kindlapeale minek.
Tootenäidis. Foto - erakogu*

minu tellimusi valmistas. Asjaolude kokkulangevus, nii nagu ikka elus...” Et tootmist suunata efektiivsuse ja stabiilsuse poole, on SKW taotlenud ka Virumaa Koostöökogult toetust, et soetada vajalikke seadmeid seeriatootmiseks – näiteks automaatsed keevituse pöördlauad ja keevitusrobot: „Robotil on kvaliteedieelis, kuid arvestama peab sellega, et masinat juhib ikkagi inimene. Seetõttu üks teema, millega eriolukorra ajal veel tegelesime, oli meie töötajate ja ettevõtte sertifitseerimine, et meil oleks üldse luba teatud keevitustoiminguid ja protseduure teha. Inimesi on meil praegu peale minu veel kolm; 10 aastat oleme koostööd teinud.”

Viie aasta perspektiivis loodab Janner eelkõige SKW kliendibaasi kasvatada. „Praegu oleme juba valmis võtma tellimusi ka keerukamatele seadmetele lihtsate detailide kõrval ja oleme ka koguste puhul paindlikud. Eksportturg roostevabast metallist toodetele ja plaatmaterjali vahendus on ka miski, mille suunas töötame,” võtab Janner SKW senised ja tulevased tegevused kokku.

Kui suveplaanidest räägime, siis nendib Janner, et ta pole puhkust kui sellist ettevõtjana juba mitu aastat välja võtnud, aga üks oma moodused enda laadimiseks on temalgi: „Mina puhkan siis, kui ma kodus toimetan ja ehitan – tahaks suvel teha katusealuse õues istumiseks valmis, tikud on juba püsti. Ja kasvahoone saan ka varsti valmis.” Küsimuse peale, mida Janner sinna istutada plaanib, vastab ta naerdes, et tema ei istuta sinna midagi, aga ehk Sigrid, kes Sigridi enda määratluse kohaselt juba omajagu aega tagasi punti on võtnud ja ühist elu jagab, istutab. „Ja kui ei istuta, siis kasvatame seal umbrohtu.”

Suure tõenäosusega saab seal siiski midagi muud peale umbrohu kasvama, aga mis, jääb siis praegu saladuseks.

Kuidas sündis VIKO esimene strateegia ehk taaskasutusest ja innovaatilistest lahendustest

Taaskasutus on moes. Ja oli seda juba ammu enne Virumaa Koostöökogu ajaarvamist. Kui sõja ajal kasutati kase-tohtu ja teravat küünt teadete edastamiseks ühest lahinguvälja servast teise ja talletati sel moel ajalugu, siis Virumaa Koostöökogu esimene strateegiadokument kritseldati teises Eesti otsas, ühes Valga turismitalus, juba 2006. aasta paiku, ausale pappkastile. Teatakse

rääkida, et too pappkast on VIKO kontoris muu mandi hulgas, mida sinna aegade jooksul on tassitud, alles. Praegune tegevpersonal ei kinnita, ei lükka ümber. Omadest kogemustest rääkida ei tea, sest intsidendist on kuulnud ainult lugusid ja legende. Aga miks siis pappkastile? Sest mõte tahtis tulla ja paberit ei olnud. Ja miks just ausale? In vino veritas!

Mis Miila külas uudist?

MTÜ Miila Hiiemäe

Facebook: Miila Küla

Projekt: Valgus ja soojus päikesest, 2016

Sisu: nutikad energialahendused, ehitus

Raigo Rebane. Tagasihoidlikus ent täies hiilguses. Foto - erakogu

Miila külaselts tähistab käesoleval aastal 15. tegutsemisaastat. Praegu 22-liikmelise külaseltsi liikmete nimekiri ja seltsimaja uksed on avatud kõigile huvilistele. Liikmeid on ka Ulvisti ja püsielukohaga Tallinnastki, aga peamiselt toimetavad seltsis ikka Miila küla kohalikud noored – ja mitte enam nii noored – pered: „Ilus kuupäev oli jah, 05.05.2005. Omalegi ootamatult on nii palju aega möödas seltsi asutamisest,” muigab **Raigo Rebane**, Miila küla külavanem ja üks seltsi eestvedajatest, kellega seltsi asjadest ja muustki seekordse Leader-loo jaoks juttu ajasime ja kes **külaseltsist vabal ajal** RMK-s maakorraldaja ametit peab. („Kuule, see küsimus on sul tagurpidi,” naerab Raigo, aga ühiselt jõuame järeldusele, et ega amatöörajakirjaniku töö ei olegi kerge).

„Mis meil plaanis... No praegu ootame kuna seltsimaja põrand kuivab, ise tegime. Nii palju on saanud 10 aasta jooksul tantsida, et põrand kulus ära,” naerab Raigo ja räägib, et kuigi seltsi aastapäevapidustused tuli COVIDi tõttu edasi lükata, siis järgmisel aastal on tulemas küla 780. aastapäev ja peamurdmist väärika tähistamise osas on kõvasti, et eelmisel korral kõrgele seatud lati alt järgmisel korral läbi ei jookseks. Üks neid asju, mis külaseltsil hinge sees hoiab, ongi Raigo sõnul just isetegemise võlu: „Tore on see, et kogu selle seltsimaja ehituse, seltsi loomise ja elus hoidmisega on omandatud nii palju oskusi, mida muidu ei olekski. Kõige vingem seltsimaja ehituse juures

oli näiteks see, kuidas me ühiste jõududega seltsimaja maakiviseina taastasime – oskustega naaberküla mees tuli appi ja meie 10–15 inimest, lisaks ka lapsed, said mökerdamisel käe valgeks. Ja tulemus jäi tõeliselt äge, seda ägedam, et ühiselt tehtud.”

Päevakajalistest sündmustest rääkides tunnistab Raigo, et üks eriolukord räsib natuke ka seltsitegevust ja nende külaelu: „Vastlapäeva pidasime märtsi algul ära, lasime liugu lumel, siin isegi oli natuke. Aga üks nüüd jaanidega peame mõtlema, mis me teeme ja kuidas.” Ent – nagu toimekale ja väljakutsetele avatud seltsile ja selle liikmetele omane, leidsid Miila küla elanikud eriolukorra-aegsel perioodil endale leidlikult rakendust ja võimaluse ellu põnevust tuua. „Vaata, eriolukorras palju telliti ja vahetati kaupa ja asju pakiautomaatide kaudu. Ja siis meil tekkis siin selline süsteem, et kui keegi linnapeale liikus, siis krabas teiste pakid ka pakiautomaadist kaasa ja minagi olin siin pakikandja vahelduva eduga,” muheleb Raigo.

Virumaa Koostöökogu Leader-meetme viimasest taotlusest on külaseltsil juba omajagu aega möödas. 2017. a paigaldati seltsimajale päikesepaneelid, et püsikulusid madalamal hoida. Täna rõõmustab Raigo, et toonane otsus nutikate energialahenduste meetmesse taotlus esitada on ennast igati ära tasunud: „2019. a tootis meie väike päikeseenergiapark 6400 kWh energiat, mis katab meie aastase vajaduse ja jääb veel veidi ülegi, nii et energiale rahalisi kulutusi lisaks tegema ei pea. Võrreldes päikesepaneelide-celse ajaga on meie elektrienergiele tehtav kulu ca kolm korda väiksem,” kirjeldab Raigo rahulolevalt. „Ja sama projekti raames paigaldasime LED-välisvalgustuse ka. Lisaks veel eriti nutika lahendusena klaaspõranda ehk aknad seltsimaja vahelaele, mis kombinatsioonis paigaldatud peeglitega suunavad muidu üsna hämaras väikeste akendega hoones päevavalgust.”

Ott (*Penek, Virumaa Koostöökogu projektispetsialist ja nutikate energialahenduste meetme isa*) oma inseneri peaga olevat küll Raigole öelnud, et ei võimenda need peeglid midagi, valgusvihk jääb ikka samasuguseks, aga seda peab nüüd igauks minema kohapeale kaema ja mõõtma, et kuidas see nutikas ja veidi vallatu süsteem Miila seltsimajas töötab ja kas sai ka valgem. Ja kui juba sinnakanti oma silmaga selle muheda külaseltsiga tutvust tegema lähete, siis Raigo turgutab omalt poolt ka siseturismi ja ütleb lõpetuseks, et tublisid tegijaid ja põnevaid kohti on Miila ümbruses küll ja veel, tuldaugu aga külla: „Jaa, tulge ikka meie kanti. Meil on Ojasaarel golfirajad lähedal, Männiniidus on aiand, Uljaste äärde tulge rannamõnusi nautima, Kunda jõel juba kanuud sõidavad...”

Seda, kas Raigot ennast nendes kohtades kohata võib, ei tea. Sest kui ta RMK-s maad ei korralda – külaseltsist vabal ajal – või parasjagu kohalikus omavalitsuse volikogus pole, kust teda ikka veel minema pole saadetud, nagu ta poolnaerdes nendib, vaid suisa majandus- ja revisjonikomisjoni töö kallale on lubatud, siis ta käib hoopis kalal.

Miila seltsimaja on aastaringelt saadaval ruumide rentimiseks ja erinevate ürituste korraldamiseks.

Avagem kodukohvikud? Miks mitte! Ja Viru Toidu võrgustikust ka üht koma teist...

MTÜ Kohalik Toit

Facebook: Viru Toit

Projekt: Viru Toidu võrgustiku arendamine ja tugevdamine, 2020

Sisu: toitlustus, teenused

Teed maailma parimaid pannkooke? Või oskab just sinu memm teha suus sulavaid kaneelisaiu? Või papi suitsutab võrratut kala? Väga hea, sest nüüd on meil kõigil võimalus kutsuda naabrid lähemalt ja kaugemalt oma koduõuele just enda esindushõrgutisi mekkima, sest MTÜ Kohalik Toit Leader-rahastuse toel korraldab üle Ida-Virumaa kolmes Leader-piirkonnas kodukohvikute päeva.

Kuidas kodukohviku päeval osaleda? Pole midagi lihtsamat. Kõigepealt ole valmis 18. juulil avama oma koduõu kõigile võimalikele huvilistele; mõtle välja menüü, mida külastajatele pakkuda ja lähtu selle koostamisel sellest, et kasutad võimalikult palju kohalikku toorainet; tee toidud valmis ja *voila!* jää ootama külalisi, kes sinu maitvad saiad-supid-burgerid ära söövad. Hinnapoliitikas püüa olla mõistlik ja mõtle kas sellele, et külastajad saaksid vajadusel külastada WC-d ja pesta käsi ning järgida 2+2 reeglit. Serveerida võid ka võileibu – kõik on lubatud seni, kuni järgid toiduohutuse nõudeid. Osalemine on MTÜ Kohalik Toit või tuntuma nimega Viru Toit võrgustiku liikmetele tasuta, kõigile teistele huvilistele 15 € ning osalustasu läheb ürituse korraldamise kulude katteks. Näiteks viitade püstitamiseks, et külastajad teie kodukohviku ikka üles leiaksid. Järgmisel päeval toimub üle Eesti ka avatud talude päev, seega rahvas on igas kandis liikvel juba ngunii ja külastajate puuduse üle loodetavasti kurtma ei pea.

Üks kodukohvikute päeva korraldaja Viru Toit võrgustiku piirkonnas Ülle Marits: „Sel aastal osaleme üle-Eestilises kodukohvikute päeva projektis Viru Toiduga esimest korda, aga kuna see mujal nii populaarne on, siis loodan, et jääb igasuviseks ürituseks.” Veel kutsub Ülle neid, kel sel aastal veel julgust ise kohvikut püsti panna ei ole, osalema kohvikutepäeval külastajana, sest eks kellegi teise õue piiluda muul ajal ju väga võimalust pole ja võib-olla on just see

Kala? Foto - erakogu

moodus, kuidas ise seda pealehakkamist järgmisel korral leida, kui sel korral mõte laagerduma panna.

Kuigi kodukohvikute registreerimine kohvikutepäevale veel käib, siis Lüganuse vallas on vähemalt üks kindlapeale minek Purtse kanti **Sigrid Välbe** avatavasse **Purtse Putkasse**: „Nojah, ega sellest ei ole ju vähe, et üks toitlustaja põhitööna kogu aeg selle toiduga majandada saab, peab ikka ära katsetama ka vabast ajast toidu serveerimise võlud,” nendib Sigrid, kes muul ajal Kiviõli Keemiakombinaadi endises sööklas buffee-lõunat kohvikus **5 kopikat** pakub ja lubab, et kuigi menüü ei ole veel päris paigas, siis burksi saab kindlasti, aga ilmselt ka grill-liha. Seda, kas siis grill-liha ka kindlasti saab, peab juba **juuli kolmandal laupäeval, 18. juulil**, ise vaatama minema.

Sigrid, kes on toitlustusettevõtjana Viru Toidu võrgustikus ka Virumaa Koostöökogu esindaja, rääkis meile Viru Toidu võrgustikust lähemalt ka pärast kohvikutepäeva toimumist, kuna Virumaa Koostöökogu taotluseni on jõudnud ka Viru Toit, mis on Ida-Virumaa toitlustajate ja toidutootjate ettevõtjate katusorganisatsioon. „Mõningad piirangud võrgustiku liikmeks astumisel seab liikmeks astumise eeldus – 75% toodangust peab olema kohalik tooraine. Samas torditootjate puhul, mille esindaja meie piirkonnas on üks tugevamaid ettevõtjaid, on see ju praktiliselt võimatu. Et selles mõttes on meil veel arenguruumi organisatsioonina. Et veidi ümber ja läbi mõtestada seda kohaliku toidu terminit.” Võrgustiku toimimise tugeva plussina toob Sigrid välja asjaolu, et aegade jooksul on toimitud edukalt ja väga edukalt. Paraku on aga igasuguste suuremate võrgustikutevõtmistega lugu selline, et suurel määral toimivad need liikmete sisemise motivatsiooni najal ning võrgustik on täpselt nii tugev, kui on tema liikmed. „Eks see ongi iga ettevõtja enda sisekaemuse ja rolli sõnastamise küsimus – et kuhu ja mil määral sa siis organisatsiooni paigutud ja panustad, mille liikmeks oled astunud. Ja muidugi eestvedaja küsimus on alati ka. See on loomulik, et kui põhitöö kõrvalt kellelgi väga palju ressursi ei jagu, et arendustega tegeleda, kujuneb olemine juba traditsiooniks saanud ettevõtmistes osalemiseks – messid, laadad, kodukohvikud.” Traditsioonide poolt peab Sigrid aga väga tänuväärseks, kuna vaiksamad ajad ongi head sissepoole vaatamiseks ja edaspidiste sihtide seadmiseks. Tegevjuht säärasel organisatsioonis kuluks ikka marjaks ära, tõdeb Sigrid organisatsiooni toimimise teema kokkuvõtteks.

Toitlustusvaldkonna väikeettevõtjate osas murekohana toob Sigrid välja selle, et kohalikku toorainet on periooditi hankida üsna võimatu – näiteks talveperioodil, kui ikka kala ei püüta või oma kasvuhoones juurikaid ei kasvatata, siis kohalikku kala ja juurikaid ei ole. Purtse kindluse restorani päevilt, kus Sigrid hea mitu aastat samuti Virumaa Koostöökogu osalisel toel toimetab, on tragil ettevõtjal meenutada kohaliku toidu protsentuaalse sisalduse osas räimepraad, mis klientidel keele alla viis, aga muu menüü sõltus siiski suures osas hooajast.

Tulevikuperspektiivis näeb Sigrid ettevõtjana võrgustiku liikmeks olles seda, et võimalik ühinemine sarnaste organisatsioonidega võiks ehk Viru Toidu võrgustikule soodsalt mõjuda. „On ju iseenesest variante liitumiseks näiteks Ida-Viru turismiklastriiga või ka Põhja-Eesti Toidu kaubamärgi all tulevikus toimetada. Perspektiivi igatahes on. Peame oluliseks, et just see mõte võrgustiku hingeelu lahkamisest peajasjalikult meelde jääks.

Sellised lood Viru Toidu võrgustikuga. Tagasi tulles artikli alguse juurde, oleks Virumaa Koostöökogul aga hirmus hea meel, kui kõik, kelle hinges väike kokanduspisik elab, oma ukseid külalistele valla lööks ja kes teab, ehk leiab nii mõnigi teist endas veel leidmata kutsumuse ja järgmisel aastal on meil piirkonnas ja Viru Toidu võrgustikul üks usin liige juures 😊

Kodukohvikute päevale saad oma kodukohviku registreerida kuni **19.06.2020** e-posti aadressil info@virutoit.ee. Lisainfo ja -tingimused osalemiseks veebi-aadressil www.virutoit.ee.

Suupisteid? Foto - erakogu

Armastust? Foto - Valmar Voolaid

Aserist Põhja-Venemaale ja tagasi. Ottiga.

Ehk et täpselt nüikaugel käisime augusti esimestel päevadel Ott Penekuga, kes nüüdseks juba Virumaa Koostöökogust 2 kuud on puhkust ja pensionipõlve nautinud. Kiiktooli kiigutamiseks, nagu ta naljatamisi viimasel VIKO üldkoosolekul lubas oma pensionipõlve alustada, Ottil suvel aga mahti ei ole olnud. Augustikuu esimestel päevadel oli Ott ametis ühe garaaži ehituse juhendamisel ja praktilise töö käigus tegeles ka ideekorjega ehituse jaoks, mis tal endal veel plaanis on.

Meie Ott. Foto - erakogu

Põlise ida-virumaalasena, juurtega Aseri kandist endisest Abaja külast ja viimased 7 aastat Kõrtsialusel elanud Ottil, on ametialaselt ja hobikorras niipalju õnne ja hakkamist olnud, et igavuse üle pole kunagi kurta saanud. Suure reisisellina on Ott jõudnud üsna kaugettesse paikadesse nii turistina kui tööpostile komandeerituna. „25 aastat, 1988. aastani töötasin Aseri Keraamikatehas, kus toodeti telliseautomaate, mida me siis üle Nõukogude Liidu paigaldasime ligi 30 tükki. Viimane läks kaugele Põhja-Venemaale, Logossovosse, kus viimased 100 km autoteed ei olnud, jõelaevaga viidi meid kohale,” meenutab Ott.

Lisaks keraamikatehasele, kus Ott töötas metroloogina ja automaatika osakonna juhatajana, koostas ja valmistas telliseautomaatide loogilisi skeeme, on ta asutanud veel väikeettevõtte AVE; automatiseerinud euroaluste tootmise masinaid ettevõttes Radix, ehitanud elektriseadmeid Kalvi Mõisa hoonetes. Olnud abivallavanem, vallavanem ja koolis arvutiõpetaja. Enne kirjut karjääri jõudis Ott õppida veel Tallinna Polütehnikumis automaatika ja telemehhaanika erialal, ära käia Kaliningradis sõjaväes, kus ta eesrindliku polügoni elektrikuna elektrisüsteemid välja ehitas ja siis pool aastat varem enne ettenähtud aega kodumaale tagasi saadeti, ning paralleelselt ehitada 7 (!!!) elumaja (nendest üks kaupluselamu, milles tema abikaasa 15 aastat lillepoodi pidas) JA projekteerida 11 hoonet. „Ühe maja jõuan ehk veel ehitada, siis aitab,” naerab Ott ise.

Kõik ehitustehniliselt vajaliku õppis Ott oma lahtise peaga isalt ehitusel ja remonditöödel abiks käies. „Praegu ei ole muud, kui ainult ehitada. Vanasti pidi enne täitevkomiteest loa saama, et metsast materjali tuua, mida siis pidi lõikama, kuivatama, servama, katusepleki saamise jaoks eraldi loa taotlema... Krube, kui neid kuskilt üldse sai, keerati kruvikeerajaga, akutrellist ei teatud siis midagi,” muigab Ott.

Kui küsin Otti käest suurima saavutuse kohta Virumaa Koostöökogus töötamise ajal, siis on ta julgelt tagasihoidlik: „Ma pole ju kunagi tegevjuht olnud, aga mul on hea meel, et ma sain Kadrile toeks olla ja koos VIKO kriisist välja tuua. Kadri on väga korrektne, teinud väga head tööd. Me oleme siia piirkonda 3,8 miljonit eurot toonud toetuste näol. Mul on hea meel, et ma olen suutnud nõustada neid inimesi, kes on minu nõu selle aja jooksul soovinud.”

Sel suvel on Ott jõudnud ära käia Ahvenamaal ja Lätis. Ja korra Narva-Jõesuus, kust tuli tagasi päikesepõlenult punane nagu keedetud vähk, aga vähemalt ujuda sai, nendib ta rahulolevalt. Sellisele reisiselile, nagu Ott, on koroonapandeemia eriline nuhtlus, aga eks tuleb siis lähemate kohtadega leppida. Eesti viimase aja kõige vingemaks reisikogemuseks peab ta aga Lõuna-Eesti kollaste raamide tuuri, mille paar aastat tagasi kahe päevaga läbi tegi. Pikisilmi ootab Ott kolleegide kingitud SPA-puhkust sügisel Wagenküllis. Senini veedab Ott aega muude suvetegemiste kõrval oma isakodus isa raamatukogu ja vanu käsikirju sorteerides, et väärtuslikumad neist välja noppida.

OTTI TRIVIA

Ott on pärit 5-lapselisest perest, tal on tütar, lapselaps ja 2 lapselapselast, õde, reisikaaslane Inna ja süsimust kass Bagira.

Oma suurimaks saavutuseks peab Ott oma pikka abielu abikaasa Tiiaga, kellega veetis pea 50 ilusat ja õnnelikku aastat.

Ott on ainuke Nõukogude Liidu komsomoli preemia laureaat kogu NSVL-s, kes **pole kunagi** komsomoli kuulunud (kuidas see juhtus, küsige temalt järgmine kord, kui temaga kohtute ☺).

Ott ei ole ei pilli- ega laulumees (kuigi aru saab küll, kui keegi valesti laulab ja mängis ka puhkpilliorkestris 1960. ja 1965. a laulupeol), aga on tantsumees. Otti lemmiktantsumuusika on üks korralik valss (selline, mida pillimehed oma viguritega pole rütmist välja ajanud ☺).

Kõige kaugem koht, kus Ott on käinud autoga, on 1980. aastal üle Uurali mägede Tseljabinskis.

Hoolimata sellest, et Ott on tehnikalemb, peab ta kõige paremaks teejuhiks ikka vana head harilikku atlast, sest kui GPS-id näitavad kõik erinevat teed, siis atlas ainult ühte korralikku pilti.

Otti esimene ja viimane uus auto oli valge Žiguli, mis oli seest must nagu kirst. Sest tumesinine talle ei meeldinud ja muud valikut ei olnud.

Ott oli Aseri AUTOM klubi esimees ja seisis hea liikluskasvatuse (noorte) massidesse viimise eest (Otti endised kolleegid VIKOst kahtlustavad, et tegelikult õonestas ta selles organisatsioonis vaikselt nõukogude võimu, aga sellepeale Ott ainult muheleb ja ütleb, et võis ka vast nii olla ☺).

Ottil on kodus Aseri Keraamikatehase peainseneri töölaud, mille taga ka ta ise 3 kuud on tööd teinud.

Ott on olnud Virumaa Koostöökogu praeguse tegevjuhi Kadri Kuusmiku arvutiõpetaja.

Ja viimaks – Otti käsutuses on Exceli-vallutamise saladus, mis on tegelikult imelihtne – kui korra põhifunktsioonid selgeks teed ja seda, mida ei oska, raamatust järgi vaadat või lihtsalt PROOVID, siis on käpas!

Konkreetsuse võlu – Peeter Tapner

Tapner Peeter FIE

Projekt: Transporditeenuse arendamine, 2020

Sisu: teenus, soetus

Mis siin ikka pikalt. Traktoripark. Foto - erakogu

Septembri esimesel nädalal vestles Virumaa Koostöökogu ilmselt Virumaa kõige konkreetsema mehe, ettevõtja Peeter Tapneriga, kes tööst vabal ajal ka abipolitseiniku ametit peab ja Kaitseliidu liige on.

Peetri pikad tööpäevad nihutasid meie vestluse üsna hilisesse õhtusse, aga oma otsekohesuse ja sirgjoonelisuse tõttu võtsime kogu Peetri ettevõtluskarjääri ja muugi kiirelt kokku ja jagame seda nüüd ka teiega.

Millega Peeter Tapner erialaselt tegeleb?

Praegu teenustöö kallurkärudega. Varasemalt piimakari, kuni 2005. Siis pullvasikad – ostsin ja kasvasin – praegu veel viimased, selle lõpetan ära. Põllumajanduses kõigile tööjõudu ei jätku pean natuke vahet, vaatan, mis elu toob.

Kui kaua olete ettevõtja olnud?

Esimene dokument on 1989. aastast – Aseri külanõukogu rahvasaadikute... mingi tõend. Sisuliselt tähendas see seda, et sel ajal hakati Eestis lubama juba mingit ettevõtlust – sai paar hektarit vilja külvata oma loomade tarbeks. Enne seda, vene ajal, oli loomapidamine mittetöine tulu. Olid spekulant ja rahvavaenlane. Eesrindlik kommunismiehitaja tuli olla.

Kuidas hindate Virumaa ettevõtlusmaastikku? Olete rahul?

Minul pole keegi keelanud midagi teha. Niipalju kui ise viitsid ja pealehakkamist on – anna minna!

Mis on hetkel kõige suuremad väljakutsed?

Mis väljakutse... Hommikul tõused 5.30 et 7.30 Sillamäel promenaadi ehitusel tööll olla, kui see töö on tehtud tuleb järgmine objekt leida ja nii see elu praegu käib. Teenustöödele lisaks mingid mõtted on aga enne peaks munema kui kaagutama hakata.

Mille jaoks Virumaa Koostöökogult toetust olete taotlenud?

Eelnevatel aastatel olen saanud toetust lumesaha ja teleskooplaaduri ostmiseks. Üksi ja Kestla maade saagikusega on raske praegu ellu jääda. Oli soov ettevõtlussuunda muuta ja osta suuremad kallurkärud teenustööde tegemiseks.

Kui tööd ei tee, mida siis teete? Kuidas vaba aega veedate?

Nagu mul oleks seda (*naerab – toim*).

No aga ärkate, ütleme, laupäeval üles, ei pea mitte midagi tegema, mitte kuhugi minema, mis te siis teete?

No... ma olen kolmes organisatsioonis vabatahtlik. 1994. Kaitseliidus. 2007st, sellest aprillimöllust, abipolitseinik ka ja nüüd talvel läksin veel Purtse Vabatahtlikusse Päästesse. Läänud nädalavahetusel laupäeva öösel olin Kiviõli ja Kohtla-Järve piirkonnas patrullis. See on ka mingit moodi puhkus mu jaoks, teistmoodi asi.

Ja lõpetuseks ütleb Peeter, et niikaua, kui majapidamises on mõni elusolend, kasvõi ainult koerad, ei ole sellist asja, et midagi teha ei ole, niiet midagi peab ikka iga päev tegema.

Selline lugu seekord.

Peeter Tapner TRIVIA

Kas suvi või suusad? – Suusad. Ma ei kannata kuumat.

Varahommikul kalale või hilisõhtul päikeseloojangut vaatama? – Hilisõhtul.

Kas Vikerraadio või SkyPlus? – SkyPlus.

Kas teatrisse või kinno? – Teatris olen rohkem käinud.

Kiluvõileib või kaneelisai? – Kaneelisai, sest kiluvõileib... Ei... Ei taha (*naerab*).

Punk või klassika? – Mitte kumbki. Traktorites mängib raadios RetroFM.

Hobinikerdajast tootmisettevõtjaks

Noville Grupp OÜ

Facebook: Noville mööbel

Projekt: Noville Grupp Oü puidutöökoja seadmete soetamine, 2020

Sisu: seadmed

Vinni vallas Nurkse külas tegutseb aastast 2018 pere-ettevõtte Noville Grupp OÜ. Esialgu hobikorras ja põhitöö kõrvalt põlve otsas tellimustööde nikerdamisest on tänaseks saanud juba sedavõrd mahukas tootmisettevõtte, et üksnes oma jõududest tundub väheks jäävat ja nii Noville Virumaa Koostöökoguni ja selle taotlusvoorudeni jõudiski. Septembri algul vestlesime ettevõtte asutaja Jarmo Eerikuga sellest, mis parasjagu ettevõttes kõige päevakohasem ja kes täpsemalt Noville Grupp OÜ nime taga peidus on.

Jarmo Eerik. Foto - erakogu

Millega Noville üldjoontes tegeleb?

Valmistame mööblit ja puidust tooteid kõigkvõimalikest materjalidest alustades melamiinist lõpetades väärispuiduga nagu tamm saar jne. Toodete valik on üsna suureks kasvanud ja võib öelda, et kasvab iga kuuga. Oleme teinud näiteks puidust lemmiklooma puure, mänguajakaste, liivakaste.

Kuidas tootevalik laieneb?

Tasapisi. Oleme ise mõelnud, mille järgi nõudlust võiks olla ja klientide poolt on ka tulnud ettepanekuid, et mida soovivad. Suures osas ikka eritellimuste peale oleme leidnud uusi lahendusi. Algul käis asi nii, et pärast tööpäeva sai kodus lihtsalt saetud, tükeldatud, hekseldatud... Ja siis mõeldud, et mis nüüd välja tuleb (*Jarmo muigab paariaastast tegevust meenutades*).

Olete puhtalt pere-ettevõtte?

Pere-ettevõtte jah. Teeme koos Nataliaga, aitame üksteist kaasaga. Aga arendustöödest on päevakorral ikkagi see, et plaanime tootmisruumi laiendama hakata. Ei mahu enam oma seadmetega ära senisele pinnale ja abilisi on ka vaja. Need, mis VIKO toetusega tulevad – CNC-pink, sukeldumissaag, tapitööpink, millega lihtsustaks keerukamaid projekte ja saaks tõhusamalt töid teostada – mahutame ära, aga siis enam ei jää ruumi. Ja meie eesmärk on ikkagi luua töökohti. Et külaelu arendada eelistaks oma küla inimesi ikka.

Tulevikuplaanid – kus Noville viie aasta pärast on?

Viie aasta pärast võiksime olla konkurentsisis teiste ettevõtetega – soovime olla arvestatav teenusepakkuja, tuua turuhind optimaalseks ja pakkuda palgatööd. Kindlasti näeme, et lisaseadmeid on veel vaja, et tootlikkust tõsta. Ja võib olla ka, et oleme mingi kindla oma brändini välja jõudnud – mingi kindel oma asi, mida toodame ja mida seostatakse Novilliga. Aga mis see on... See on vaja välja mõelda. Mõne mõttega oleme mänginud... Märksõnadeks kodusisustus, lapsed, lemmikloomad.

Millega vabal ajal tegelete?

Olen natuke jahimees, mõnus looduses olemine, saab puhata ja nautida vaikust. Nataliale meeldib kokata. Küünetehnikuks on ka hobikorras, endale ja sõbrannadele. Perega käime matkarajal, grillime, teeme sauna, naudime lihtsalt hetki... Et mõtteid eemale lasta. Tuleb jaksu koguda. Ei tohi survet maha lasta, tuleb hoida tuli all, et saaks uuesti töösse sukelduda, muidu hakkab lonkama.

Mis lemmik-matkapaik on?

Viru rabas oleme käinud rohkem kui üks kord. Seal on kohe selline kodune tunne. Ida-Virumaal peamiselt Ontikal, Aiduga oleme tutvunud, Uljaste ääres käinud ilma ja loodust vaatamas (järvele pole veel ringi peale saanud).

NOVILLE TRIVIA

Kas sport või raamatud? – Ikka sport. Kooliski sai klassiõdede käest raamatute kokkuvõtete osas nõu küsida, aga sporti meeldis teha – sai motokrossi sõita ja jooksmine meeldis. Kaasa on ka pigem spordilainel – liikuda ja avastada meeldib.

Kas AK või Reporter? – Mulle mõlemad. Need on erinevatel kellaaegadel. Aga kaasa eelistab AK-d, see hakkab varem, Reporterit ajaks on uudised teada juba.

Müsli või hommikupuder? – Mulle müsli. Pole pudruinimene. Nataliale puder. Pealik meil küll turtsub, kui putru teen, aga pole pääsu, sööb küll (*pealik* = *tüdrukutirts*)

Kiired autod või kallid kellad? – Kiired autod. Adrenaliin. Mis sa nende kallite kelladega ikka teed.

Mets või meri? – *Jarmo*: Seekord meri. Metsas olen töötanud kuus aastat. Mere ääres on hea rahulik. *Natalia*: Pigem meri, sest Jarmo tuli metsast töölt ikka hilisõhtuti ja nüüd mets ei meeldi üldse. Aga meri ka kaugelt, sest muidu tuleb merehaigus.

Jarmole Anne Veski või Liis Lemsalu? – Mõlemad. Anne Veskil on mõnusad rütmikad lood ja Liis Lemsalu on lihtsalt tänapäevasem. Olen natukene nõukainimene, tundub.

Nataliale Ivo Linna või Taukar? – Ivo Linna. Eks me oleme vist veidi vanamoelised jah. Aga väga-väga toredad.

Rosi Puhkemaja – 11 aastat hiljem

Eviss OÜ

Facebook: Rosi Puhkemaja

Veeb: <http://www.rosipuhkemaja.ee/>

Projekt: Rosi puhkemaja, 2016; Rosi puhkemaja parkimisplasti väljaehitus, 2020

Sisu: ehitus

Miks 11 aastat hiljem? Aga selle pärast, Rosi Puhkemaja peremehel, kakskeelsest perekonnast pärit Veiko Rosil oli majutusasutuse ehitamise plaan juba aastal 2007, kui Kiviõlli oli toimuma planeeritud esimene külgkorviga mootorrataste mäkketõusu MM. Veiko võttis jalad selga ja läks EASi, sai konsultandilt rohelise tule ja pika pai, et muidugi ehitada, seda on piirkonda väga vaja. Aga siis sai Veiko aru, et ta käib ju alles koolis ja raha nagu õieti polegi.

11 aastat hiljem, aastal 2018, sai esitatud esimene projekt Leader-rahastuse taotlemiseks Virumaa Koostöökogule. Ja täna on Veiko esimese poolteise tegutsemisaastaga rahul – läks nii, nagu planeeritud – külastajaid on. Seekordne Leader-lugu on pühendatud visadust premeerivale tegutsemistahtele.

Oma tausta osas on Veiko detailiderohke, aga konkreetne: „Pere – on. Koduloomad – on. Jahikoer – olen muuhulgas Kiviõli jahtkonna esimees. Pärit olen *зопод зепов Еппа*. Koolid on igasugused. Käisin Kiviõli Vene Gümnaasiumis, kodune keel on mul osaliselt vene keel. Vahepeal õppisin Jõhvi kutseks. Lõpetasin keskkooli ja läksin Luua Metsanduskooli puidu ja puittoodete kaubandust õppima. Ja siis EPAsse (*Мааулікool*) kaugõppesse metsamajandusse.” See on Veikol veel pooleli, aga ta lisab naerdes, et varsti lõpetab ära, palju pole enam jäänud.

Rosi Puhkemaja esimesed poolteist aastat on kulgenud ootuspäraselt rütmis. Töökohti on piirkonda juurde tekkinud kaks; külla satuvad peamiselt sünnipäevaseltskonnad, ettevõtete suve- ja talvapäevade pidajad, on ka läbisõitvaid sise- ja välisturiste. Pandeemia valguses viimaseid küll vähem, aga enne seda siiski. „Koostööd teeme Adrenaatoriga, kes Aidus toimetab; Kohtla-

Rosi puhkemaja pere.

Foto - Valmar Voolaid

Nõmme kaevandusmuuseumiga; Kiviõli Seikluskeskusega – kui kliendid tulevad ja meelelahutust soovivad, siis ikka suuname neid sinna. *Catering*’i teenust pakub meil Pagarikoja Leelo. Tulivee restorani saadame sööma,” kiidab Veiko kohalikku ettevõtlusvõrgustikku, millega ta väga rahul on. „Kuulume Virumaa Koostöökogusse oma ettevõttega ja võin öelda, et minu ettevõttele on sellest küll praktilist kasu olnud – kontaktid, kogemused, õppereisid, võrgustumine. Kohaliku omavalitsuse poolt võiks vähem bürokraatiat olla minu seisukohast, aga eks ma saan aru ka, et nad on ju seadustega piiratud ja mõnikord asjad võtavad lihtsalt kauem aega.” Seda meelt on Veiko küll, et ettevõtluse arendamisega on nii, et kui ikka keegi midagi juba teha tahab ja kuhugi jutule läheb, siis tuleks tal käest kinni võtta ja mitte enne lahti lasta, kui asi tehtud. Virumaa piirkonnas on sellised jõuvõtted lubatud, ütleb ta naerdes – ikka hea eesmärgi ja ettevõtluskeskkonna nimel.

Konkurentsi Rosi Puhkemaja ei karda ja on sellest rääkides isegi rahul, et kõik Virumaa Südamel piirkonna majutusasutused on leidnud oma turuosa: „Oleme kõik natuke erinevad. Ja aitame üksteist. Mina vähemalt enda poolt, kui meil on kõik täis, soovitan alati kedagi kõrvalt.”

Virumaa Koostöökogult on Veiko taotlenud raha kahel korral – puhkemaja ehituseks paari aasta eest ja nüüd puhkemaja parkla rajamiseks. „Kui midagi nüüd totaalselt katki ei lähe, siis kuu aja pärast hakkame ehitama,” muigab Veiko, pidades silmas jällegi pandeemiat ja viiruse levikut, mis kõigil kuklas tiksus.

Tulevikku vaadates on Veiko positiivselt meelestatud ja loodab, et kuigi Leader-rahastuse käesolev programpperiood hakkab lõpule jõudma, siis ehk tuleb ka ikka järgmine. „Just väikeettevõtetele on see Leader-rahastus ikka suureks abiks. Aga ega elu seisma ei jää, eks ettevõtja on selline nähtus, et kui keeruliseks läheb, siis hakkab uusi võimalusi otsima,” möönab ta mõtlikult.

Veiko Rosi TRIVIA (küsimused ajasid intervjuueeritavat miskipärast hirmsasti naerma, aga naerupahvakud mõtleb iga lugeja siis sobivas kohas ise juurde, on autentsem).

Kas kelgutama või liivaranda? – Liivaranda kelgutama.

Koolipink või päris elu? – Päriselu.

Karlsson Katuselt või Pipi Pikksukk? – No ikka Karlsson katuselt.

Jüri Ratas või Taavi Rõivas? – Veiko Rosi.

Mustikamoos või soolaheeringas? – Soolaheeringas moosiga.

Arvo Pärt või Tõnu Trubetsky? – Tõnu Trubetsky.

Kui tööd ei tee, mida siis teed? – Tööd. Ja no nüüd olen poisiga jalgpallis kõik oma vaba aja.

Tee äärest nähtaval ja lava taga – külaselts KAI

Külaselts KAI

Veeb: <http://kantkyla.planet.ee/>

Facebook: Kantküla

Projekt: KAI kolme päeva kohvik, 2019

Sisu: teenused

Harilik rodeo. Kohalikus võtmes. Foto - erakogu

Täpselt seal, Kantkülas, Vinni vallas, tegutseb juba 2005. aastast külaselts KAI. Vestlesime ühel novembrialguse õhtupoolikul külaseltsi juhatuse esinaise Terje Kulliga seltsi tegemistest. Muuhulgas Eestis toimuvast päris oma rodeost. Kes oleks arvanud? Mille võrra Eesti veel rikkam on tänu külaseltsi tegemistele, saate lugeda seekordsest Leader-telefoni-intervjuust, mida jagame teiega... meeleolu mõttes üsna muutmata kujul. Head lugemist!

Soojenduseks lühidalt taustast. Millega senini tegelenud, mis roll külaseltsis?

Ürituste korraldamine.

Ah nii lühidalt kohe?

(*Naerab*) See oli väga lühidalt, tahtsite ju lühidalt. Ma olen 2001. a alates seltsis. Kõigepealt oli külaseltsing ja siis 2005 registreerisime MTÜ.

Kuidas sinna jõudsite?

Peamine põhjus on ikka see majandamise teema – projektirahad. Aga koos käisid inimesed juba enne. Ma olen kohalik tegelikult, kuigi kolinud paar korda elus siia ja sinna. Ja siis nii vabas vormis sujuvalt ja sunniviisiliselt (*naerab*).

Võib siis nii sõnastada, et kogukonda taassulandumine?

Ei, nii ei või. Aga kuidas sõnastaks... No olid vanemad daamid, kes hakkasid ära

kaduma ja mina olin siis kõige noorem ja hakkas huvitav ja igav ühekorraga. Ja siis sai hakata nooremaid üles utsitama. Lapsed olid ka kaasatud.

Aga kuidas lastega täna on? Kas noorte jaoks teie piirkonnas on külaseltsindus heas kirjas?

Jaa, meil käib ikka atraktiivne ja aktiivne tegevus. Meil omal pole külas enam palju noori, aga meil käib kaugemalt rahvast – Rakverest, Viru-Jaagupist.

Mis tegevustest jutt?

Oleme teinud igasugu õpitubasid, praegu on meie maja niikaugel, et saame teisele korrusele koroonalaua üles panna. Mehed on käinud vormelsõitu ja filme vaatamas, meil on suur 3x3 ekraan. Regulaarne huvitegevus noortele pole hetkel mõeldav – transpordi ja terviseküsimuste tõttu. COVIDi-nuhtlus ju. Suvel toimus kohvikute päev. See oli ainus suveüritus, mille saime ära pidada.

Kui tulevikku vaatate, mis siis ees seisab?

Leader-meetmest taotletud rahastus seadmete soetamiseks, et nädalavahetuseti kohvikut pidada, on pooles ulatuses paigutatud. Pooled seadmed on olemas. See mõte tekkis aga elu käigus. Meie juures käidi ikka küsimas Rannapungerja poolt tulles, et kas kohvi ka pakute. Ega me mingit *à la carte* restot siin pidama ei hakka. Aga kui emad-isad kohvi joovad, siis lastele oleme plaaninud külameestega mõnusaid õuetegevusi tekitada. Järgmisel suvel saab ehk juba nooleseina, ronimisrattaid, õuemalet ja -kabet testida.

Kus te täpsemalt asute?

Tee äärest nähtaval ja lava taga (*naerab*). Me pole kogu aeg ühtedes ruumides olnud. Esialgu olime vanas poemajas, kaminasaalis. Aga siis ostsime endale oma maja. Mille oleme nullist oma jõududega talgute korras korda teinud. Suuremaid asju on rahaliselt ka toetatud: majavooder, talade vahed, katus. Aga muidu puhtalt ise.

Aga KOV on toetanud?

Hmm... vot... ei mäletagi. Kunagi kindlasti on. Sest eelmise aasta toetuse määramise paber on pärast liitumist vist kaotsi saanud. Aga küllap ikka on.

Kas Teil mõni vahva foto on lisada artiklile?

On ikka. Meil on kodulehel galerii ja Facekooki lehel ka. Võtke sealt, need on avalikuks kasutamiseks. Oktoberfestist ja...

Oot-oot... Meil on Eestis oma Oktoberfest?

(*Naerab*) Jah. Meil oli rodeo võistlus ka.

Ahaa... no selge. Rohkem küsimusi ei ole. Foto tuleb siis sealt. Aitäh ja turvalist teed, kuhu minema pidite.

Koju, ikka koju. Kõike head!

Loodame Virumaa Koostöökogu poolt, et kohalik omavalitsus nii väärt ettevõtmist, kus erinevad generatsioonid on ühiste jõupingutustega kogukonna heaks midagi ilusat ja selgelt kasulikku teinud ja nagu näib, teevad veel, ka tulevikus toetab, kasvõi külaskäiguga. Jaksu külaselts KAlle.

Virumaast, võileibadest ja ühistranspordist – Gaido Kentem

Aseri Tööstuspark OÜ

Projekt: LED valgustussüsteemi paigaldamine, 2018

Sisu: nutikad energialahendused

Gaido Kentem, Aseri Tööstuspargi asutaja ja osanik, loodab, et ei pea Virumaalt kunagi ära minema. Tema juured on Aseris, kõik tema pereliikmed peavad ennast... aserilasteks. Või on see nüüd aseritekaks... Igatahes – hoolimata sellest, et erinevaid ettevõtteid, millega Gaido seotud, on Eestis veelgi, tunneb ta ennast kõige kodusemalt just Virumaal ja mereäärses Aseri väikelinnas.

Aseri tööstuspark. Foto - erakogu

Seekordne Leader-lugu kohalikust ettevõtjast ja vallavolikogu liikmest Gaido Kentemist sündis kolmandal katsel. Gaido on nimelt üsna hõivatud persoon ja tegus varahommikust hilisõhtuni. Nü me siis temaga ühel hommikupoolikul telefonitsi juttu ajasimegi – tema Soomes, Virumaa Koostöökogu amatöörajakirjanik siin.

Mis Te siis kõik oma päevaga ära teete?

Ah nii peabki kohe rääkima? No... Hommikul avan silmad ikka juba kuus, pool seitse. Koosolekud ja tööplaanid on kuu aja lõikes ette planeeritud. Kes kodus, kes kontoris või ehitusobjektidel. Kasutame küll kaasaegseid kommunikatsioonivahendeid, aga suur osa päevast möödub ikka autoroolis, aasta peale ca 70 000 km. Üldjoontes... arendan oma ettevõtteid ja üritan kaasa rääkida kohaliku piirkonna edendamisel. Tegelen Aseri sadama, Aseri Tööstuspargi ja Koogu logistikapargi arendamisega. Muuhulgas toodame Eesti suurima puitmajatootja Harmetiga Keilas ja Lieksas (Soomes) koos moodulvannitubasid Harmet Bathroom OÜ nimelises ettevõttes, kus töötab kokku 70 töötajat, see toodang läheb Soome korterelamutesse ja hotellidesse. See on minu igapäeva sisu.

Miks Te Virumaalt ära ei lähe? Näib, et ka see oleks ju variant.

Tead, sellega on nii, et ega kõiki ärisid ei saagi ühes kohas hoida, need tulebki laiali panna. Ja oleme perega mobiilsed, liigume ka pealinna vahet. Lapsed õpivad Jõhvis 12. klassis ja lähevad edasi töenäoliselt Tallinna, kus on meie kolmas kodu. Teine on Jõhvis. Pere vanim laps on õppimast Tallinnas tagasi Virumaale tagasi pöördunud ja toimetab vaikselt Aseri Tööstuspargis. Eesti on piisavalt väike. Loeme ennast ikka põlisteks Aseri asukateks, mere ääres kasvanud. On maa- ja linnainimesed. Mina olen maainimene, mulle meeldib rahu ja vaikus, nädalavahetused mööduvad Aseris.

Noored peaksid siis ikkagi Virumaa kui võimalusterohke elukohaga arvestama?

Kindlasti. See on aga ka see koht, et riik peaks mõtestama sügavamalt regionaalpoliitikat äärealadel ja eriti endistes tööstusasulates ja rajama sinna korraliku ühistranspordi võrgu. Mina ettevõtjana saan paindlikkuse tõttu endale lubada seda, et olen oma lastele ja endale isiklik logistik-autojuht, kui on vaja, ja on vaja. Palgatöölised seda ju teha ei saa. Korralik ühistranspordivõrk tagab valikuvõimaluse nii töö kui koolide osas, ei pea kodukohast lahkuma ja elu jääb maapiirkondades ka alles.

Mis Te Virumaa ettevõtlusmaastikust arvate?

Mulle meeldib Soome mudel, kus kohalikud omavalitsused soodustavad ettevõtlust maapiirkondades infrastruktuuri, maksu- ja ettevõtluskeskonna loomisega. Ma saan aru, et Eestis on maksupoliitika juba teine. Aga üldiselt oskustöölisi ja spetsialiste, kes suudavad iseseisvalt töötada, on meil vähevoitu Tööharidust tuleks koolides väärtustada enam ja võimaldada koolivaheaegadel lastel tööd teha. Kutseõpe on minu hinnangul üks võtmesõna, kuhu tuleks senisest rohkem panustada riigil ja ettevõtjatel. Ja Virumaa võiks minu nägemuses olla ühtne, et poleks seda ida-lääne teemat. Nagu soovitakse teha õiglase ülemineku fondiga – saavad ainult need omavalitsused, kes on Ida-Virumaal.

Räägime Leader'ist. Mis projekt, mis tehtud ja kuidas toimib?

Leader-rahastust taotlesime LED-valgustuse paigaldamiseks Aseri tööstusparki. Nüüd on olemas ja kõik toimib. Rendime ühele metallitööstusettevõttele näiteks tootmispinda. Ja rendipindu meil on, ootame kohalikke ettevõtteid rõõmuga, tulda. Eks see pikemaajalisel kulutõhususel põhinev otsus oli. Väiksem energiakulu. Kui poleks toetust saanud, siis oleks ilmselt tol hetkel tegemata jäänud, ega siis rentnikud sellepärast rohkem renti maksuma ei hakka. Ja üldiselt ehitusvaldkonna osas ma näen, et meie Leader-strateegial on arenguvõimalus kogu piirkonna mõistes. Toetades muude valdkondade kõrval enam neid, mis piirkonda rohkem töökohti loovad, oleks Virumaa jätkusuutlikkuse ja ettevõtluse aspektist kindlasti mõistlik.

TRIVIA

Kui tantsite, siis mida? – Valsi tantsin ära.

Kui reisite, siis kuhu? – Perega kruisilaevaga igale poole. Meeldivad Balkan, eriti Horvaatia, Vahemere-äärsed riigid ja Kariibi mere saared.

Mis rõõmu teeb? – Kui kõik läheb hästi ja muret ei ole (*naerab*)

Aga muret? – Kvalifitseeritud tööjõu puudumine ettevõtetes. Ja ühistransport.

Kes USA presidendiks saab? – (*Ohkab*) Ausalt on ükskõik. Aga ilmselt Trump, sest pole veel ükski president ainult üht ametiaega järjest figureerinud.

Raamat või film? – Kui reisil, siis raamat ja kui film, siis kinos.

Võileib või maasikad vahukoorega? – Põhimõtteliselt mõlemad. Aga kui kaks on laual, siis võtan võileiva. Magusasõber olen ikka.

Rongisõit või autopedaalid – Pigem autopedaalid. Aga nagu öeldud, seetõttu, et rongisõit ei ole minu vajaduste ja asukoha mõistes Eestis veel piisavalt mugav.

Ilmalik töö kiriku juures? Kindel jah.

EELK Ristija Johannese Lüganuse kiriku kogudus MTÜ

FB: EELK Lüganuse Ristija Johannese kogudus

Projekt: Lüganuse kiriku elektrisüsteemi renoveerimine, 2017; EELK Ristija Johannese Lüganuse kiriku fassaadi renoveerimine, 2019

Sisu: ehitus

Lüganuse kirik. Foto - Valmar Voolaid

November hiilis ligi. Kohe on jõul käes. Tegelikult on jõul käes juba pärast jaanipäeva, aga sel korral räägime jõuluhõngulise Leader-loo ära novembris. Ikka selleks, et head lugejad jõuaksid oma detsembriplaanidesse ka värskest renoveeritud Lüganuse kiriku tulevased üritused kalendrisse sättida.

„Päris esimest korda Leader’isse me MTÜga (*Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Lüganuse Ristija Johannese Kogudus MTÜ*) ei kirjutanud projekti. Aga seda peab küll ütlema, et praegu poleks renoveerimistöid tulnud, kui Leader’ist ei oleks positiivset otsust. Pool rahastusest tuli ikka sealt. Ainult sponsorite ja kohaliku omavalitsusega poleks hakkama saanud,” nendib Risto Lindeberg, MTÜ esindaja ja projekti koostaja. „Varasemalt oleme kirikule elektritööde jaoks raha taotlenud,” meenutab Lindeberg. Taotlusprotsessi kohta ütleb Risto julgustavalt, et kuna tegemist on elektroonse süsteemiga, siis

kui esimesel korral on kohaliku tegevusgrupi kontori tuge ehk rohkem vaja, siis teisel korral läheb kõik juba libedalt.

Ristol on Lüganuse kirikuga muuhulgas lisaks väga isiklik ja ilus side. Koguduse juurde sattus ta nimelt siis, kui abieluranda purjetas. „Siis sai järjest ristimine, leerikool, leer ja lõpuks ka abiellumine tehtud, kõik teed käisin läbi” meenutab ta muheledes.

Kohalikku kogukonda siduva elemendina Risto Lindeberg Lüganuse kirikut hetkel veel ei näe: „Aga me liigume sinna. Meil on traditsioonilised jõulu- ja emadepäevakontserdid, talgud on korraldatud kiriku ja ümbruse korrastamiseks... Püüdleme selle poole, et kirik poleks lihtsalt mingi sümbol, vaid ikkagi kogukonna osa ja kogukonna oma.”

Sama kinnitab ka Lüganuse kiriku õpetaja diakon Tõnis Tamm: „Eks ma olen seda varem ka öelnud, aga ütlen veel. Mis see Lüganuse kirik siis on? See on kiriku hoone, üks väarikamaid Eestis, vanuselt kolmas, ja eriti nüüd kohe kena vaadata, kui kaugelt tuled. Ja siis on see kiriku kogudus. Kogukond, mis on meie inimesed.” Sellest viimasest mõttest ajendatuna on Tõnisel lähiajal plaanis keskenduda lisaks igapäevastele missadele ja traditsioonilistele jõuluüritustele advendiajal ja pärast seda ka pastoraadis ilmalikumas vormis kristliku kultuuri ja piiblitemaatika laiemale tutvustamisele. Ikka silmaringi tarbeks. Muidu juhtub nii, et inimene vaatab maali... vormikast naisest, teab küll, et see on Madonna, aga mis see kontekst on, kust see tuleb, see jääb puudu, nagu ta elavalt selgitab.

Hoone üldilmet kiidab ka Lindeberg: „Pärast korrastamist on ta ikka turismi-objekt. Viru Filmifond tahab meiega juba praegu fotosid teha, oleme niiõelda kaardil. Eks sageli inimesed jõuavadki kirikusse näiteks kontsertide kaudu. See on ka meil plaanis – tuua kirik kogukonnale lähemale ehk ka ilmalikku tegevust pidi.”

Selline kirik, diakon ja tragi MTÜ siis meie kandis. Tekitab meeldivat elevust. Rahust ja vaikusest lugu pidav allakirjutanud amatöörajakirjanik seab sammud igatahes järgmisel korral kodukanti sattudes Lüganusele. Enne, kui jõulusagin algab ja inimesi rohkem liikvel on. Sest... miks mitte? Läänud aastal ilmus Lüganuse kirikust muuseas ka raamat, mille Tõnis Tamm isiklikult koostanud. Vihjeks niipalju, et seda on veel raamatupoodidest saada. Aga autentse ja häirimatu kogemuse mõttes soovitab Virumaa Koostöökogu uhiuues kuues kirikut ikka oma silmaga kaema ka minna – ehk veab ning Tõnis on ka kohal, saab raamatusse autogrammi küsida.

Maaelu rikkus – inspiratsiooniks ja... traditsiooniks?

Projekt: Häid näiteid Ungarist ja Eestist

Sisu: ettevõtlus, kogukond

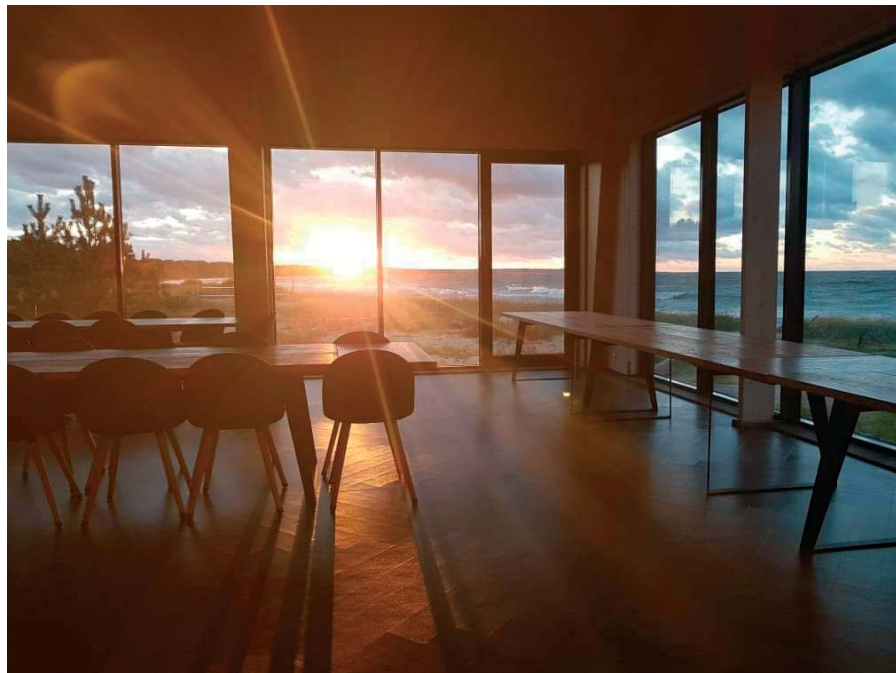

Foto - erakogu

Kes kohalike lehtede kõrval ka üleriigilist meediat jälgib, juba teab, et MTÜ Virumaa Koostöökogu novembri teises pooles korraldatud ettevõtluskonverents „Elu rikkusest maal” jõudis Postimehe kaante vahele. Päris uhke järelkaja.

Hardi Murula, konverentsi moderaator, ürituse korralduslikust poolest: „Kindlasti julge ettevõtmine. Viiruse leviku tõttu on füüsilised kokkusaamised pigem eksklusiivseks kujunemas. Lisaks rääkida rikkusest maal... Tavapäraselt keskendutakse eelkõige üldse elu võimalikkusele maal. Ja nimetada ettevõtmist konverentsiks – ka selleks peab julgust olema. Korralduslikult see nii aga välja tuli. Olin algul skeptiline tehnilise lahenduse osas – kas veebikaamera ja arvutiga poleks võimalik saavutada sama tulemust? Aga kõigil on tüdimus halva kvaliteediga pildist ja hakkivast helist, kvaliteetne järelvaatamisvõimalus peale selle – sellist taset peab hoidma.” Vastates küsimusele, kas tulevikus esinejana osalemist võiks hetkel servapidi eraettevõtlusega katsetav Murula ise ka tulevikus kaaluda, jääb ta tagasihoidlikuks: „Ettevõtluskonverentsil esinemiseks peab kõigepealt ettevõtjaks saama, seda ma kindlasti ei ole. Hetkel saaksin rääkida iseenda vigadest, mida siis teised vältida saaksid.”

Millest konverentsil siis täpsemalt juttu oli? Elu rikkusest selle kõige laiemas mõttes. Arutleti küsimuse üle, mis maapiirkonna elu rikastab ja miks on tehtud valikud just Virumaa kasuks. Kuidas rikkust mõtestada, mida sellega teha ja kas on võimalik, et tänased kohaliku omavalitsuse võtmetegelased, kohalikud ettevõtjad, MTÜ-de ja koolide esindajad saavad midagi praeguses hetkes ära teha, et tulevikus rikkus selle igas mõttes Virumaalt ei kaoks, vaid ikka kasvaks.

Konverentsi korraldajana oli rõõm tagasiside üle. Einar Vallbaum, Viru-Nigula vallavanem: „Eriliselt meeldis see, et ettevõtjad ja kohalik omavalitsus haakisid omavahel. Kui rääkisid ettevõtjad, siis KOVi taustaga inimesed noogutasid, kui omavalitsuse esindaja, siis ettevõtjad. Oli näha, et kohale tulnud ootasidki, et keegi räägib asjadest nii, nagu need on, mitte ei peida pead liiva alla.” Tuleviku mõttes on Vallbaum sarnaste ettevõtmiste osas lootusrikas: „Ühtse Virumaa kontseptsiooni silmas pidades ma oleksin rõõmus, kui kahe Virumaa piirilähedased omavalitsused ja organisatsioonid ühiselt ka tulevikus midagi sellist korraldaks ja ehk kasvaks sellest siis juba üle-Virumaaline konverents.”

Erik Rüütel Viru Haljastuse esindajana noorte ettevõtjate paneeldiskussioonis ütleb, et pole oma etteastele veel süvaanalüüsi jõudnud teha, aga üldjoontes oli tegemist tänuväärt üritusega ja on rahul, et tulekule oma jah-sõna andis: „See, et noored ettevõtjad said sõna, on väga meeldiv. Ma isiklikult kuulakski noori rohkem. Suuri ärimehi ja kogenud ettevõtjaid on igal konverentsil ja neid kuulan ka muidugi hea meelega, aga noored on minu jaoks huvitavamad.”

Konverentsi veebiülekanne viis esinejad lisaks kohal viibinud osalejatele, keda oli 40 ringis, veel ca 140 huvilise kodudesse ja jälgijaid oli üle Eesti. Isegi Soomest.

Konverentsi on võimalik täismahus järelvaadata MTÜ Virumaa Koostöökogu veebilehelt www.viko.ee ja Youtube'i kanalist Virumaa Süda.

„Arukad külad” algatus – kas ka minu külale ja milleks?

Projekt: Arukate külade arenguprogramm

Sisu: võrgustik, kogukond

Aga... miks mitte? Foto - internet

Millest me täna räägime? Arukatest küladest. Ehk sel korral tutvustab Virumaa Koostöökogu kohalikele kogukondadele suunatud siseriiklikku Leaderkoostööprojekti „Arukate külade arenguprogramm”, millega on võimalik liituda ka sinu külal ja külakogukonnal.

Euroopa Komisjoni ellu kutsutud rahvusvaheline algatus keskendub jätkusuutlike maapiirkondade ja kogukondade toetamisele. Arukad külad ja kogukonnad täiustavad traditsioonilisi ja uusi võrgustikke kombineerides lahendusi leida püüdes digitaalsuse, mobiilsuse, innovatsiooni ja kohapealsete väärtuste parima kasutuse. Seejuures tõuseb kohalike elanike ja ettevõtete heaolu.

Selges eesti keeles tähendab see seda, et kui sinu külal või sinu külal ja naaberkülal on ühine murekoht, mis vajab lahendamist, et saaks parem; ühine idee, mille elluviimiseks napib teadmisi, oskusi, kontakte ja mis muudaksid sinu elukeskkonna paremaks, siis meil on sulle võimalik lahendus. Külakogukondadel on vaja ainult pealehakkamist ja ideed, mida hakata ellu viima. Arenguprogrammi raames on võimalik ühineda nii Eesti-sisese kui

rahvusvahelise arukate külade võrgustikuga, luua oma piirkonna huve silmas pidav strateegiline tegevuskava, viia ellu üks rahastatud piloottegevus ja tutvustada oma piirkonda laiemale avalikkusele.

Eestis on projektiga ühinenud juba 13 Virumaa Koostöökogude sarnast tegevusgruppide ning ka Virumaa Koostöökogul on võimalus maksimaalselt kahe soovi avaldanud külaga liituda, andes soovist teada 2021. a veebruaris.

Edukaim näide arenguprogrammist Eestis on sadamaalevik Virtsu poolsaar, kes on jõudnud piloottegevuse läbiviimisele juba üsna lähedale.

Stanislav Nemeržitski, Virtsu Arenguseltsi liige: „Kuna ootame veel rahastusotsust, siis ütleksin hetkel niipalju, et meie tegevuse fookus on keskkonnateadlikkus ja roheenergia, sest see on meie piirkonna väärtus ja ressurss.“ Üldjoontes annab Stanislav kõigile kaalujatele kaasa kolm soovitud, mis arenguprogrammis osalemise puhul nende näitel eduelamuseni võiksid viia. Esiteks – kaotada pole midagi. Kogukonna arengusse panustatud aeg on võit igal juhul. Teiseks – mõelda tuleb suurelt. Esialgu ka kõige ulmelisemana tunduvat ideed harutades võib jõuda päriselt teostatava lahenduseni. Kolmandaks – terve kogukonna kaasamine on ilus ja vajalik, AGA. Väga oluline on alusetapis selekteerida välja ka need inimesed, olgu neid või käputäis, kes kogu protsessi vältel jõuavad ja soovivad kaasas olla.

Piiritagustest näidetest arukate külade kontekstis on külakogukonnad lahendanud näiteks ühistranspordi süsteemi murekohti, et tagada ka piiriäärsete külakogukondade mobiilsus ja teenuste kättesaadavus; kasutanud kohalikkude ressursse piirkonna põllumajanduses ringmajanduse põhimõtetel; täiustanud meditsiiniabi sujuvat kättesaadavust; turustanud efektiivsemalt oma põllumajandustoodangut.

Inspiratsiooni ammutamiseks külastage veebiaadressi www.smartrural21.eu

Põhjalikum ülevaade programmist ja selle tegevustest
www.maainfo.ee – Arukad Külad

Ja nüüd mõttetööle! Kas ja kuidas minu külakogukonnal sellest kõigest tulu võiks tõusta?

Huvi korral kirjutage meile info@viko.ee või helistage +372 5626 8633 ja andke oma mõtetest-soovist teada hiljemalt 08.02.2021.

Perekonnakroonikast õppeprogrammideni. Lüganuse näitel.

MTÜ Purtse Jõe Arenduskeskus

FB: Purtse Jõe Arenduskeskus MTÜ

Projekt: Piirkonnaspetsiifiliste ühismarsruutide ja eksperimentaalalajaloo õppeprogrammide käivitamine Purtse jõe alamjooksul, 2018; Virtuaalse muuseumi loomine, 2020

Sisu: kogukond, teenused

Välitööd. Foto - erakogu

Seekordne Leader-lugu tutvustab ühte tänuväärset ettevõtmist, mis sai alguse kohaliku koduloohuvilise sugupuu uurimisest ja sealt edasi kõige sellega kaasneva jäädvustamisest. Ajalugu on aga suuremal või vähemal määral kõigi, mitte ainult ühe suguvõsa ühe ärksama herra huviobjekt. Ja nii sündiski idee mingit pidi Lüganuse kihelkonna kohapärimust ja muinasaega, millest sageli kohalikudki, ammugi siis kaugeltnurgamehed, midagi ei tea, põhjalikumalt jäädvustama ja esile tõstma hakata. Ikka eesmärgiga mõeldes tulevastele põlvetele ja olgem ausad – ka praeguste kohalikele turismiettevõtjatele, kes iga väiksemagi piirkonna turundusvõimaluse eest kindla peale tänulikud on.

Laila Meister, MTÜ Purtse Jõe Arenduskeskus eestvedaja: „Me peaksime õppima

oskust vana väärtustada ja ei tohiks võtta ajalugu kergekäeliselt. Inimesed tulevad ja lähevad, üldist ülevaadet ajaloost teavad üksikud. Ja ega nemad ka jõua kõigile rääkida.” Ettevõtmise raames valminud õppeprogrammide väljatöötamine, matkamarsruutide märgistamine ja vaatamisväärsuse nime kandvate objektide kaardistamine on kahe aasta töö tuumakas tulemus. Lisaks kohalikele giididele, kelle tööpõld on nüüd laienenud, ja tänulikele turistidele, kes kindlasti Virumaa Südamesse tee leiavad, lõikavad projektist kasu ka üldharidusasutused, kes valminud programme õuesõppel kasutada saavad. Ja miks mitte ka ajalootudengid, kes põhjalikuma piirkondliku uurimistöoga tegelevad. Laila Meister on kindel, et senine töö on iga pühendatud hetke väärt: „Ma olen rahul, et meil oli niivõrd mitmekülgne kaasamõttelejate seltskond – ajaloolased, arheoloogid, matkajuhid, suvitajad, kohalikud elanikud, omavalitsus. Asjaolu, et koroonas suunas meie seminarid osaliselt värskesse õhku, mängis pigem meie kasuks ja arutelud olid tõeliselt tulemuslikud.” Tõepoolest – mis võiks olla veel inspireerivam keskkond kohapärimuse teemadel mõtteid vahetada, kui need samad künnad ja nende vahelised sakris rohumaad, mille kohta väärt info hiljem silutumal kujul laiematesse massidesse paisatakse. Ei tule ette.

Projekti raames valminud matkamarsruute saab läbida nii jalgsi, jalgrattal kui autoga. Kui praegu on need veel mõeldud giidiga kogemiseks, siis jätkutegevuse mõte on Lailal juba mõeldud: „Need kohad on paljuskii tähistamata või kui ongi muinsuskaitsemärgis, siis tekstilist sisu nende objektide juures ei ole. Eks see on nüüd lahendamise küsimus, infotahvlid, äpp ja virtuaalmuuseum tuleb tööle panna, et tekkelood oleksid omal käel ka kättesaadavad. Muidu ei ole neil kivide ja lohkude vaatamisel erilist mõtet.”

Lõpetuseks kutsub Laila üles kõiki lahtiste silmadega ringi käima. Ka põldu kündes või aiamaad kaevates võib komistada põnevatele leidudele, mis on laiemas plaanis palju väärtuslikumad asjatundlike ajaloolaste terava pilgu all, kui kellegi kodusel kaminasimsil.

Aga selleks, et teada saada mis üks lohukivi siis ikkagi on, kus ta täpselt seal Lügenuse-kandis asub ja kas kivikirstkalmed on ka selle lähedal või kuskil järgmise käänaku taga, või et kas see mullakuhil seal põllupeenral on lihtsalt mingi mäta, või midagi sisukamat, on vaja veidikeseks veel ootele jääda. Et lumi ära sulaks ja täpsem info avalikkuse ette jõuaks. Kevad algab 23. märtsil. See on ju peaaegu, et... kohe.

Fotod - Valmar Voolaid

Kogemata-bränding ehk kuidas Virumaa Koostöökogu teist korda patendiga hiljaks jäi

Olete kuulnud väljendit puhta Purtses? Novaat, ei pea kaugelt otsima. See visati esmakordselt õhku niiöelda oma koduõues ehk Purtse Kindluses ja ikka omade ehk ühe teravmeelse VIKO juhatuse liikme poolt kirjeldamaks olukorda, millesse parasjagu oldi... satunud. Tagantjärei meenutades nendivad asjaosalised, et küllap seal lossis mingi jama või ikaldus jälle lahti oli ja jäädes džentelmeniks kasutas autor... diplomaatiliselt korrektsemat väljendusviisi. Paraku ei taibanud

VIKO aga sedavõrd geniaalset väljatust kärmelt patenteerida ja nüüd on bränd täie auga, ja olgem ausad, tegelikult ka õiglaselt, Purtse, mitte Virumaa Koostöö jagu. Tagantjärele analüüsides võib selle ühe intsidendiga aga kokku võtta üsna kaunilt ja kujundlikult, et mitte öelda ninatargalt ja eneseirooniliselt Virumaa Koostöökogu pundi ideoloogia: VIKO on sõna- ja väljendusvabaduse etalon – kõike võib öelda, aga viisakas võtmes, nii ei jää miski tuha alla hõõguma.

Millal te viimati karu nägite?

OÜ Natourest

FB: NaTourEst

Projekt: Karu – ja teiste loodusvaatluste ning loodusfotograafia teenuste arendamine Alutagusel, 2018; Loodusvaatluste teenuste edasiarendamine ja innovatsioon Alutagusel, 2018

Sisu: seadmed, teenused

*Karu. Metsas. Eestvaates.
Foto - erakogu*

Mäletate seda laulusalmi, kus oli juttu paksust metsast ja karudest, kes vastu tulevad? Henno Käo kirjutas, Tõnu Aare... tegeles muusikalise poolega. Karudest on veel igasuguseid laule. Kuidas nad laulavad mömm-mömm, sest uni ei tule, kuidas nad Mutionu peol on käinud... Et Vändra metsas Pärnumaal leidis üks neist kõrges vanuses õnnetu lõpu...

Aga miks karu täna niipalju tähelepanu saab? Sest Virumaa metsades on kaks karuvaatlusonni, mille taga on muuhulgas 2011. aastal parima Eesti turismi turundaja tiitli pälvinud ettevõtte NaTourEst, mis tegeleb loodusvaatlustururidega.

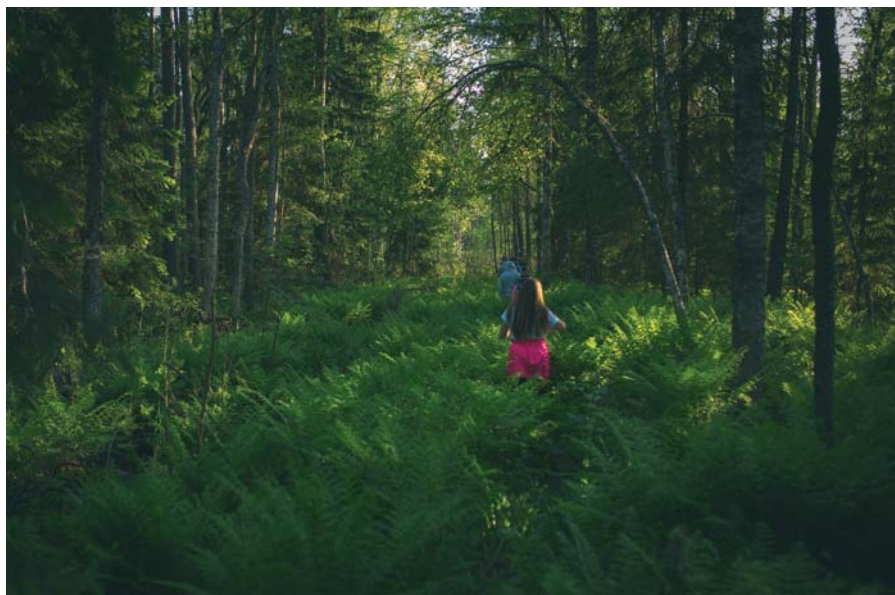
„Üldjoontes on meie teenused suunatud Eestit külastavatele välismaalastele, kuid on ka Eesti kliente. Just nende hulgas on karuvaatlusonnid kõige populaarsem atraksioon,” selgitab Bert Rähni, üks ettevõtte NaTourEst vedaja. Virumaale sattusime isiklike kontaktide kaudu. Ahto Täpsi on siitkandist pärit. Rein Kuresoo on ka meil kambas. Praeguseks olme oma tegevusega laienenud ka Virumaalt kaugemale, Läänemaale.” Põhjus on soov pakkuda klientidele vaheldust – Ida-Virumaal, Alutagusel on metsa, Läänemaal avamaastikud ja meri. Looma- ja linnuliigid on samuti erinevad.

Kuigi senini on ettevõtte suund olnud pakkuda teenust peamiselt välituristile, kuna süvaloodushuvilised liiguvad Eestis peamiselt omal käel, siis tulevikuplaanides on seoses eestlaste ostujõu kasvamisega plaanis keskenduda ka enam kohalikule loodushuvilisele. Eesti kliente viivad NaTourEsti loodusgiidid lisas karuvaatlusele ka põtru otsima ja matkadele hundijälgedes: „Just käisime Ida- ja Lääne-Virumaa piiril ühe seltskonnaga räätSAMATKAL hundi jälgedes. Sellised lühemad ja konkreetsemad matkad on peamiselt ikka kohalikule tarbijale suunatud.”

Viimasel ajal kohustuslikuks kujunenud COVIDi mõjutuste küsimus sai ka küsitud ja saime lootusrikka vastuse, et kuna vaksineerimine on alanud, siis loodavad asjaosalised, et ühel hetkel avanevad ka piirid ning ettevõtte uksi sulgema ei pea. Ja pandeemia taustal, kui aega vabamalt käes on, kui senini, saab rõõmu tunda näiteks tänavusest imelisest talvest.

Kuna kõik on lukus, aga meeliülendavatest emotsioonidest pingelises pandeemia-seisus ei ütle vast keegi ära, et vähegi mõistuse juures püsida, siis meie omalt

poolt soovitame kindlasti NaTourEst internetist üles otsida ja nende karudega, kes enam talveund ei maga, ning teiste metsaloomadega tutvust minna tegema. Värske õhk ja liikumine hoiab vaimu ärksa ja tuju hea. Mindagu.

Fotod - Valmar Voolaid

Lüganuse valla võlurid

OÜ Aiavõlur

Facebook: OÜ Aiavõlur

*Projekt: OÜ Aiavõlur teenuste
arendamine, 2021*

Sisu: teenused

Ja mitte mingid harilikud võlurid – no need kes muinasjuttudest või muidu igapäevaselt tuttavad ja ringi hõljuvad – vaid imelised aiavõlurid.

Lüganuse vallas Sonda alevikus elavad Janis ja Liis Liblik, kes 2019. a algusest on ettevõtjad. Pereettevõtte loomisele olid nad mõelnud ka varem, kuid peljanud kaasnevat paberimajandust olid senini seda sammu edasi lükanud. Lõpuks sai peamiseks tõukeks siiski soov tegeleda igapäevaselt millegi südamelähedasega ning olla oma aja peremees ja kuna Janisel oli juba taskus ka Räpina aianduskooli haljastuse eriala diplom, tundus aiandus-

ja haljastusvaldkond kõige loomulikum ja ainuõige valik. Nii saidki Janisest ja tema abikaasast Liisist, kellega aprilli algul juttu ajasime, juriidiline keha nimega OÜ Aiavõlur, mis tegeleb nii üksikute teenuste kui kogulahenduste pakkujana haljastuses. Nimekirja kuuluvad näiteks heki- ja viljapuude lõikus, peenarde- ja aiakujundus, hauahooldus, kasvuhoonete ehitamine ja sillutiste rajamine.

„Meie töö on küll hooajaline, aga praegu on niipalju tegemist, et ei jõua tööd äraagi teha, järjekord suisa tekib. Info levib. Läheme objektile ja siis tuleb naaber ja ütleb, et tulge meile ka. Siis tuleb naabri naaber ja siis naabri naabri vend,“ naerab Liis, kes samuti tulevikuks ja ettevõtte laienemiseks juba õppimisplaan peab. „Viie aasta perspektiivis tahaks, et meil oleks juba enda kasvuhooned, kus lilli kasvatada, ja ka köögiviljataimi. Hetkel ostame neid veel projektide jaoks sisse,“ selgitab Liis.

Kuigi värske ettevõtte, on Aiavõluri teenuste valik üsna lai ja teiseks hooajaks, mis just käima läinud, on kujunenud juba ka kindlad koostööpartnerid – Viru Kivi ja Purtsu Metall kohalikest ettevõtetest ning kuna Liis on ise pärit Hiiumaalt ja tegemist on tõeliste ettevõtjahingega inimestega, on nad oma tegemistega jõudnud ka Virumaalt kaugemale – lisaks Hiiumaale ka näiteks Tallinna.

Küsimusele tööjaotuse kohta Liis esialgu mõtleb ja siis pahvatab naerma: „Ma olen lastega kodus praegu, mees teeb tööd.“ Aga tegelikult on nii, et üks seda vankrit ühiselt veetakse. „Kellel aega on, tegeleb hinnapäringutega, ehk siis hetkel peamiselt mina. Ja kes saab, läheb hekki pügama. Praegu on jah nii, et põhiaur on ikka Janise peal... Aga üks kui vaja, siis lapsed kaasa ja tööle.“

Autentne aiavõlur. Foto - erakogu

Neil, kes ehk kevadel enam aiavõlureid oma aeda kutsuda ei jõua, ei maksa heituda. Liis annab lootust sügiseks – viljapuuoksi võib hõredamaks sasida ka septembris ja oktoobris.

Virumaa Koostöökogu on igatahes veendunud, et investeering teenuste laiendamise toetamiseks on läinud igati õigestesse kättesse ja soovib värsketele ettevõttele teiseks hooajaks jaksu ja edaspidiseks palju pügamist vajavaid hekke ja lõikamist vajavaid viljapuid.

PS! Mis te arvate, kes ettevõttele nime pani? Vihjeks niipalju, et Liisil, tundub, on väga vedanud. Lisaks sellele, et Janis oskab erinevaid tööriistu käsitseda, on ta ka hingelt ilmselgelt tõeline romantik 😊

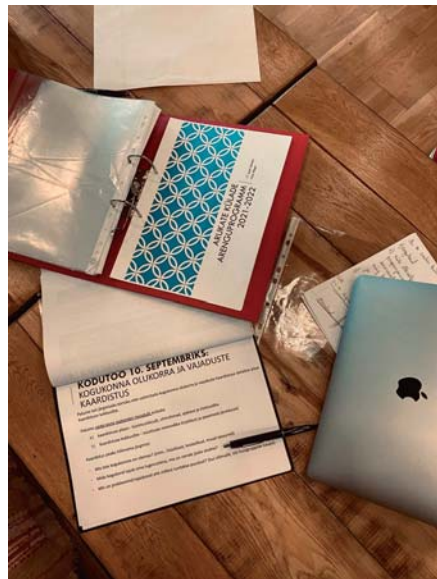

Purtse küla osaleb Arukate Külade programmis

Hea algus pole pisiagi, ehkki algab pisiast... Selle aasta jaanuaris ilmus Lüganuse vallalehes lugu, kus Virumaa Koostöökogu tutvustas ja tegi oma piirkonna külade üleskutse liituda Arukate Külade arenguprogrammiga, mis on suunatud kohalikele kogukondadele. Purtse küla arukad inimesed said kohe aru, et see on midagi just neile, ning otsustasid seda suurepärasel võimalusel kasutada – täitsime ära osalemiseks vajaliku ankeedi ning jäime ootama, mis juhtuma hakkab. Ja juhtuma vähehaaval hakkaski...

17. juunil toimus Jänedal Arukate Külade arenguprogrammi esimene kohtumine, kuhu oli kutsutud ka Purtse külast kaks esindajat. Sellel päeval saime teada, millega end sidusime ning mis nutikaid inimesi ees on ootamas. Avaseminaril räägiti täpsemalt juba programmi eesmärgist, milleks on luua Eesti arukate külade võrgustik ja seosed rahvusvahelise samanimelise võrgustikuga. Iga küla koostab oma strateegia, viib ellu ühe piloottegevuse, mis valitakse välja strateegia loomise käigus ning mida toetatakse 5000 euroga. Programmi kestel toimuvad temaatilised koolituspäevad, kus kogutakse tarkust sellistel teemadel nagu sotsiaalne innovatsioon, digitaalsete lahenduste kasutusele võtmine, rohepöörde lahendused, isemajandamise võimekus jms. Toimuvad mitmed õppereisid, mille käigus tutvutakse põnevate ettevõtmistega Eesti maapiirkondades, et pakkuda arenguprogrammis osalevatele küladele inspiratsiooni, kontakte ja sisendit oma piirkonna arukate külade strateegiate loomiseks. Igal külal on võimalus kasutada ka mentortuge. Programmis osalevad 24 küla ning programm kestab kuni 2022. a detsembrini.

Et kõik eelnev ei jääks ainult jutuks anti meile esimesel kohtumisel ka kodutöö, kus pidime koostama küla olukorra ja vajaduste kaardistuse detailse plaani ning tegema kaardistuse kokkuvõtte. 3. augustil korraldasimegi Purtse Pruulikoja mekitoas esimesed mõttetalgud, koondasime mõtteid jagasime ideid ning panime paika tegevuste ajakava. Ja et mitte kohe alguses omadega rappa joosta ja ikka õige suund leida, kasutasime loomulikult võimalust ning kutsusime külla meie mentori Sille Roometsa, kelle olime eelnevalt pikast mentorite nimekirjast välja valinud, tundes ära temas just selle, kes saab meile sel teekonnal abiks ja toeks olla. Mõttetalgute raames koostasime Purtse küla elanikele väikese küsimustiku, mida oli võimalus täita kuni 20. augustini nii

Valmis. Alustame. Foto - erakogu

interneti teel kui ka paberkandjal. Küsimustiku eesmärk oli kokku koguda info, millega on külaelanikud rahul ning mis võiks meil külas paremini olla. Tulemustest teeme kokkuvõtte ning esitleme seda 13. septembril toimival kohtumisel Jänedal ning kogutud teadmised on aluseks juba edasise strateegia koostamisel. Püüame ka edaspidi teid oma tegemistega kursis hoida, sest Purtse küla on ees ootamas põnevad ajad. Arukate Külade arenguprogramm on siseriiklik Leader-koostööprojekt, mille eesmärk on pakkuda tuge ja koolitustegevusi programmis osalevatele küladele oma piirkonna arukate külade strateegia loomiseks ja piloottegevuste rakendamiseks. Arukate Külad (Smart Villages) kontseptsioon viitab jätkusuutlikele maapiirkondadele ja kogukondadele, mis tegelevad nii olemasolevate tugevuste ja väärtustega kui arendavad välja uusi võimalusi. Nende külade puhul täiustatakse traditsioonilisi ja uusi võrgustikke ning teenuseid digitaal-ja telekommunikatsioonitehnoloogia ja innovatsiooniga ning lõigatakse senisest enam kasu vajalikest teadmistest. Eesmärk on tõsta kohalike elanike ja ettevõtete heaolu! Hea Purtse küla elanik, suvitaja või lihtsalt Purtse küla andunud fänn – kui Sa tunned, et ka Sina soovid aktiivselt küla tegemistest osa võtta, kuid Sinuni ei ole veel mingil põhjusel jõudnud uudised kogukonna tegemistest ja koosviibimistest, siis ole palun hea ning anna endast ise märku Facebookis MTÜ Purtse Külaselts lehel või e-kirja teel: liina.lipp@gmail.com.

Reili Soppe

MTÜ Purtse külaselts

Fotod - Valmar Voolaid

Nutikas Kõrtsialuse Küla Selts

Kõrtsialuse Küla Selts

Projekt: Päike ja puidugraanul kütavad Kõrtsialuse külastuskeskust, 2016

Sisu: nutikad energialahendused, ehitus

Kõrtsialuse külaseltsi hoone. Foto - Valmar Voolaid

Kas teadsite, et Kõrtsialusel käib 2003. aastast kokku külaselts? COVID-i olud on külaseltsi asutajaliikme Ott Peneku sõnul tegevuste osas küll omajagu rehitsenud. Aga millega hetkel 17-liikmeline külaselts tegelenud on ja kuidas nad Virumaa Koostöökoguni jõudsid, uurisime Ottilt suve hakul.

Külaseltsi juured on tegelikult hoopis kaugemal, kui 2003. aastal. Ärkamisaegsed aktiivsed külavanemad püüdsid kinni toonase SAPARD programmi, mis toetas külamajade ehitust, ja asusid vana ja suures osas lagunenud Rannu kooli hooneid taastama. Seltsimaja projekteeriti koolimaja abihoonest. Ott Penek: „Praegu on meil seltsis selline põlvkondade vahetus käsil, nagu üldse külaseltsidel üle Eesti. Üks põlvkond hakkab kaduma. Meil on kaks väga tubli noort külameest ja rõõm on näha, et mantlipärijaid ikka tuleb. Liikmed on kohalikud või ümberkaudsed, mõned on ka Aserist.”

Virumaa Koostöökoguni jõudis külaselts eesmärgiga testida, kui edukas on alternatiivenergia rakendamine. Nutikate energialahenduste meede pühendas abinõu nii saigi seltsimaja graanulkatla ja päikesepaneelide võrra rikkamaks. Nüüd soojendabki vett seltsimajas päike ja 50 kW graanulkatel kütab läbi

keskkütte süsteemi maja. Külaseltse julgustab Ott nutikate energialahenduste meedet kindlasti kasutama, kui vähegi mõtted sennapoole liiguvad, sest kuigi seadmed on ajaga odavamaks läinud ja ettevõtmine nõuab omajagu investeringut ning ka tasuvuse osas tuleb end ette valmistada kannatlikkuseks, on lõpptulemus seda väärt. Alustada soovitab Ott soojustusest, sest see annab lõppeks kõige enam efektiivsust. Energia kokkuhoid ja tootmine tulevad pärast seda. Kokkuvõttes mugav ja ökonoomne. Kinnitust sellele soovitab Ott lisaks Kõrtsialuse näitele minna uudistama Miila küla seltsimajja või pärida huvilistel kohaliku ettevõtja Kalle Kohveri käest, et kuidas lahendus ettevõtluse edukust toetab.

Aga millega seltsis elu põnevaks tehakse? Oi, variante on palju. Külla saab minna reisijuttude sarja kohtumistele, millele COVID mõneks ajaks kriipsu peale tõmbas, aga mis ehk sügisel jätkuvad. Ja digioskusi lihvimas on seltsimajas ka võimalik käia – kui kohale kutsutud professionaalid midagi olulist rääkimata jätavad, siis nutikad lahendused on ka selles valdkonnas Ottil ja kamraadidel seltsis varrukast võtta. Tuleb ise rääkida. Nii toimuski näiteks digitarkuse infopäev, mille raames jagati kogemusi kõikvõimaliku tehnika käsitsemisel – alustades arvuti ABC-st ja moodsate nutitelefonide fotofunktsioonidega tutvust tehes ja lõpetades videote kokku monteerimise katsetustega. Vahva on see, et osalejaid oli vanuse poolest seinast sein, seega Eesti rahva ütelus väärikas eas uute trikkide omandamise kohta Kõrtsialusel igatahes paika ei pea. „Mõnikord on vaja asjadest rääkida lihtsalt ja praktiliselt, mitte suure teooria võttes, kasutegur on suurem,“ muheleb Ott. Hoidke siis silm peal, ehk lubab ärev olukord siiski sügisel sammud digitarkuse tundi seada.

Üks väga vahva ja üllatuslik fakt seltsi tegemiste kohta on aga see, et Kõrtsialusel peetakse nõidade kokkutulekuid. Kergitab kulmu, jah? No eks see natuke provokatiivne väide ongi ja praegu jääb see juba kaugemasse minevikku, aga tegelikult on selle taga päris uhke saavutus ühe külaseltsi tegemiste nimekirjas. Nimelt kogunesid Kõrtsialusel omanäolise ürituste sarja raames alternatiivmeditsiini huvilised ja praktiseerijad üle Eesti, kokku oli neid 60-kanti. Ennustajad, ravivõtted ja kõik muu valdkonda kuuluv sai kaetud. Ott meenutab: „Pidasime temaatilisi loenguid, tegime lõket, lõime šamaanitrummi.

Kes Ottil tunnevad, teavad, et võhma on Ottil omajagu. Aga see ei keela tal nentimast, et vaikselt tahaks seltsi vedamist hakata noorematele ruumi tehes üle andma. Seega hea Kõrtsialuse kandi rahvas – jätke see mõte endale kuklasse tiksuma ja kui järgmisel korral seltsimajas kokku saate, arutage seda asja. Kui Ott ümbermaailmareisile läheb ja sealt naaseb, tahab ta kindlasti teiega muljeid jagada ja kohvi rüübata. Soojas ja nutikas seltsimajas. Heade kodukandi sõpradega.

Kommiparadiis? Jah, päris meie kogukonnas!

Comeford OÜ

Facebook: Mon Laureé

Projekt: Comeford OÜ

Sisu: seadmed, teenused

Palun, jah! Foto - erakogu

Palun, veel! Foto - erakogu

Kas teie olete juba Mon Laurée suus sulavaid *bonbone* proovinud? EI? On viimane aeg!

Grete Bulavko, kohaliku taustaga noor ettevõtja, kelle ema mäletab tema lapsepõlvest eredalt seda, kuidas vaagnatäite kaupa komme sööjaid ootasid, aga enne Grete saabumist perekonda lauale jäidki, vastab küsimusele, kuidas temast ettevõtja sai naerdes – lihtsalt juhtus. Võib-olla juhtuski seetõttu, et ema lapsepõlves komme vaikselt ülemiste kappide servadele hakkas sättima, aga lihtsalt juhtumise tulemus on igatahes jõudnud üsna lühikesse tegutsemisaja jooksul ka kõige mitte just magusalembelisemate valdustesse ja siis sealt erakordselt kiirusel tarbimise läbi ka kadunud. Nii head need maiused ongi! Vestlus Gretega, milles toeks oli elukaaslane Janek, leidis aset juba suve hakul, kuid kuna magusasõprade- ja kingihooaeg kestab aastaringselt, siis päevakohane on Mon Laurée tegemised teieni tuua Virumaa Koostöökogu poolt just täna.

Mida sa täpsemalt teed?

Komme teen (*naerab*). Need on tegelikult *bonbonid*. Pole päris harjumuspärane trühvli-tüüpi šokolaad, *bonbonidel* võib olla väga palju erinevaid koostisosi, maitseid ja kuju võib samuti varieeruda; valmivad mitme päeva jooksul kiht kihi

haaval. See on väga lühidalt. Algusest lõpuni teen kõik ise – šokolaad, täidis, pakend. Ka kaunistused on kõikidel kommidel käsitsi joonistatud, mis teeb iga kommi unikaalseks.

Klientuur kuidas koguneb?

Kasvab kuidagi inertsist. Üllatuslikult. Senini pole süüvitsi läinud turundamisega. Iga asi omal ajal.

Kui ma Su tausta kohta küsin, mis Sa ütled?

Ida-Viru taustaga, siin kasvanud ja siia tagasi jõudnud. Kümme aastat töötasin Tallinnas pangandussektoris.

Lapsed, lemmikloomad?

Lemmikloom on – koer Donna. Ja kolm last. Vanim on juba kommivalmistamises ka abiks olnud. Nooremad degusteerivad hoolega.

Kuidas jõudsid ettevõtluseni? Kaua mõte peas küpses? Kaua tegutsenud?

Kevade seisuga pool aastat, aga juba on tunne, et tööjõudu oleks juurde vaja. Pere on ettevõtlusega tegelenud kogu aeg. Seega minu teekond on ka üsna loomulik valik olnud. Olles tagasi Ida-Virumaal ei tundunud Tallinna tööle käimine väga ahvatlev ja mõistlik. Ettevõtlust kui sellist olin kaalunud juba pikemalt. Mon Laurée ideest käivitamiseni kulus pool aastat. Selle aasta jõuludeks saab aasta tegutsetud. Töö- ja pereelu ühildamine on vast kõige suurem väljakutse, aga kuna oleme elukaaslasega mõlemad ettevõtjad, siis see on koht, kus oleme kõige rohkem üksteisele toeks.

Kuidas Virumaa Koostöökoguni jõudsid?

Õde ütles, et kas nüüd või ei iial (*naerab*). LEADER-programmperiood hakkas lõppema, tulemas oli viimane taotlusvoor ja võtsin julguse kokku.

Kas sinu eduloo juures midagi keerulist ka on olnud?

Kuna Eestis sarnaseid tegijaid väga palju ei ole, siis toorainet on kohati keeruline kätte saada. Selle aasta kevadel, kui Texas olid lumetormid, ootasin üle kolme nädala kaupa, kuigi muidu tulevad saadetised ca kolme päevaga. Ja COVIDi periood, mis enamusele ettevõtjatele on pigem keeruline olnud, minu puhul just turgutas tegevust – osalesin USA-s šokolaadimeistri koolitusel, kus muul ajal poleks see mõeldavgi olnud. Pandeemia kolis koolitused veebi ja nii tekkis ka minul võimalus.

Ajavööndi vahe oli algul hirmutav, aga tagasiside teistel osalejatelt ja koolitajalt innustas jätkama ja ka öötundidel ärgas olema. Eesti kohta öeldi näiteks, et meie kliima toetab käsitöökommide tootmist täiel määral, kuna temperatuur on kogu aeg selline, et komide transport ei ole küsimus. Lõppenud suve valguses seda küll sajaprotsendiliselt väita ei saa, aga saime hakkama.

Kuidas Su kommidel ligi pääseb, kust osta saab?

Osta saab tellides läbi sotsiaalmeedia. Ja sügisel valmib ka e-pood. Et olla kohalikule tarbijale kättesaadavam, saab osta ka Uus tn 2 lillepoeist.

Viie aasta perspektiiv. Uued tooted, uued maitseid?

Toodete osas jään ikka esialgu kommade ja šokolaaditahvlite juurde. Ja toodangu valmimise sooviks stabiilsena hoida. Et kui mahud ka suurenevad, siis valmistamise intensiivsus oleks ühtlane. Praegu on ca 1000 ühikut nädala norm. Aga uusi maitseid tuleb kogu aeg, ise tahaks ju ka midagi erinevat katsetada. Hitt-toode, mis ilmselt jääb kauaks, on passioonikaramell krõbeda põhjaga ja Virgin Mojito.

Mida sa oma klientidelt ootaksid?

Hmm... Peamiselt seda, et klientideni jõuaks teadmine, et me ei tegutse ainult tähtpäevade aegu, komme võib maiustamiseks ja kingituseks tellida aastaringset.

Selline üleskutse siis. Omalt poolt tahab Virumaa Koostöökogu lisada veel seda, et kui komme tellima või ostma asute, siis andke Gretele aega atra seada, ehk mida varem tellimus sisse saab, seda parem. Värsked kommid on õigeaks ajaks garanteeritud. Allakirjutanu õppis seda oma ämbri kolinal, teie võtke see teadmiseks meie vigadest õppides. Mõnusaid maitseelamusi!

Ilm on nagu on, maasikale!

FIE Kaie Ilves

Projekt: Marjaistanduse rajamiseks vajalike seadmete ost ja uute toodete välja töötamise eesmärged, 2016; Investeering kohaliku toidu turustamiseks, kasvatamiseks ja töötlemise seadmetesse, 2017; Fie Kaie Ilvese tootmise arendamine, 2018

Sisu: seadmed, teenused

Siit stardivad Kaie maasikad. Foto - erakogu

Suur suvi käes – mis muud, kui maasikajahile. Et eristuda peavoolumeediast, mis peaaugjalikult maasikakilo hinnale keskendub, kui marjad ajaleheveergudele jõuavad, kirjutame meie hoopis sellest, kust Virumaal maasikad kätte saab.

Üks võimalus selleks on leida üles Otepää kandist pärit Kaie Ilves, kes paarikümne aasta eest tee Virumaale leidis. Mõned haridustest tulenevad põiksed jäid teele ka – Jänedale, Soome Lapuasse, Tartusse – aga nüüd on raamatupidaja kõrgharidusega Kaie kaks dekaadi Virumaal seljatanud ja kalkuleerib enne maasikahooaja algust, et mis teda sel aastal siis õige ees ootab.

„Ah et kuidas ma ettevõtluseni jõudsin? No... Abikaasal ja pojalt on suuremat sorti teraviljakasvatuse talud ja et ennast ka kasulikuna tunda, siis hakkasin tegelema marjakasvatusega,” naerab Kaie meie vestluse sissejuhatuseks. Vastuseks

küsimusele, miks just maasikad, nendib Kaie, et tegelikult on ta katsetamas ka arooniaistandusega ja seda esialgu Lõuna-Eestis, aga üldjoontes siiski püsib marjalainel, kuna marjad on hooajaline ettevõtmine. Kiiresti realiseeritav ehk kulud-tulud kärmelt nähtavad ning ettevõtet asutades otsis ta pigem lisategevust palgatöö kõrval.

Küsimusele, mis maasikakasvatajale muret ja rõõmu teeb, tuleb üsna konkreetne vastus – ilm ja töäjõud. „No... ilma pärast ei pea tegelikult muretsema, see on nagu on,” naerab Kaie ja lisab, et töäjõu pärast võib omajagu peamurdmist ette tulla küll. Senini on Kaie vajadusel ja võimalusel kasutanud nii hooajalist võõrtöäjõudu kui pakkunud tööd kohalikele – nii marjakorjamisel kui kevadistel hooldustöödel. Virumaa Koostöökogu jaoks on eriti rõõmustav, et ajutist tööd leiavad Kaie juures õpilased.

Klientuur jääb Virumaa piiridesse – hulgas on olnud näiteks ka hooldekodused ning suur osa Kaie marjadest jõuab eraklientideni, kes on juba püsikunded. Ja kuigi suurtele turgudele Kaie toodang ei jõua, sai mõned aastad tagasi soetatud mobiilne müügikiosk, millega tolmu ja vihma eest nii marju kui müüjat kaitstes jõuavad Virumaa marjad ka vast üle Virumaa piiri.

Viie aasta perspektiivis soovib Kaie eelkõige püsida, kuna leiab, et sellisel äreval ajal nagu ettevõtjatel viimasel paaril aastal olnud on, on eduelamus ka see, kui uksi sulgema ei pea. „püüdlen stabiilsuse poole, võõrtöäjõust tuleks mitte sõltuda,” võtab Kaie lähima aja plaanid lühidalt kokku.

TRIVIA

Suvi või talv? – Eesti kliimas peavad mõlemad meeldima.

Kas vara ärgata või kaua magada? – Meeldib kaua magada, aga pean vara ärkama.

Tennis või murdmaasuusatamine? – Suusatamine. Ühe korra noorest peast olen Tartu maratoni läbi teinud.

Muusika? – Oleneb tujust, kas klassikaline või pop.

Kui peaks filmi vaatama, mille valiks? – Romantilised filmid meeldivad. Sobib maasikatega kokku.

Taavi, Gert, Villu ja Reili. Juulist ja Priidikust rääkimata

Purtse Metall OÜ

FB – Purts metall

*Projekt: Purts Metall OÜ
tootmishoone renoveerimine ja
seadmete soetamine, 2018*

Sisu: seadmed

Purtsest oleme oma Leader-lugudes varasemalt juba rääkinud – pruulikojast ja vineerikojast ja... Aga näib, et põhjustest veel puudu ei tule. Isetekkeline väike ettevõtlusküla pakub sel korral avastamisrõõmu mehistel teemadel. Juttu tuleb metallist.

Nimelt on Purtses tuule tiibadesse saanud metalli-väikeettevõtte Purts Metall, mis suures osas orienteeritud eraklientide ja pigem väiksemate ettevõtjate tellimustele. Heiki Kuusmik, Purtsmetalliomanik,unistab pikemas perspektiivis suuremast iseseisvusest ja lühemas ehk saabuvasuvises naudib tõenäoliselt oma hiljutise isikliku lemmiktoote – lõkkealuse – hoogsat levimist üle Eesti. Täna on see universaalne kokkupakitav ja ka Eesti kõigi hipsterite Mekasse – Tallinna Kalamajja – jõudnud lõkkealus reisinud nii Lõuna-Eestisse kui Hiiumaale. Rapla- ja Harjumaal olla teda ka nähtud. Ja ennekõike on toode ennast sisse seadnud paljudesse kohalikesse hoovidesse, millest tema tähelelend alguse ongi saanud.

Heiki peab ennast elupõliseks põllumeheks: 2001. a just sealt ta oma ettevõtluskarjääri alustaski ja on nii kaua ettevõtja olnud, et enda sõnul teisiti enam ei oskaski.

Loo kangelane Purts Metall sündis aga 2018. aastal suures osas soodsate olude kokkulangevusel: „Huvitavad otsused sünnivadki rasketel aegadel. Põllumajanduses oli lihtsalt kaks-kolm aastat järjest väga raske ja selle käigus süvenes arusaam, et tuleks mune korvide vahel hajutama hakata. Kuidagi liikus mõte metalli peale. Et töökojad meil ju on ja tööriistad on ja oskus ka nagu on... Et kui nüüd natuke asja tagant tõugata, siis... Ja nii me jõudsime ka Virumaa Koostöökoguni – mahukamate investeeringute vajadus.”

Täna on ettevõtte seevõrra kasvanud, et Heiki toimetab tootmises juba koos abilistega, kuna üksi jääb tööd paljaks. Kvalifitseeritud tööjõudu on metallitootmisvaldkonnas küll keerukas leida, kuid siin on abiks olnud pikaajaline põllumajandusettevõtluse kogemus ja aja jooksul kujunenud kolleegide ja tuttavate võrgustik – nii võib puhtjuhuslikult õige inimese otsa komistada. Heiki

Ekstra Tummine Taavi.

Foto - erakogu

Kuusmik: „Olen ääretult tänulik kogu oma meeskonnale, kes on kahtlemata selle ettevõtte ühiseks edasiviivaks jõuks. Ilma nendeta ei oleks ka Purtse Metall.” Konkurentsi Purtse Metall ei karda ja kiidab hoopis teisi piirkonna metalliettevõtteid – ühegi ukse tagant pole mind abi vajades keegi minema saatnud ning koostöö sujub kenasti. Turgki on iseenesest nii jagunenud, et klient, kes vajab personaalsemat lähenemist ja erilahendusi seab sammud meile Purtsesse ja kellel suuremahulisemad standardprojektid Kiviõlli või Rakverre, kus suuremad metallitootjad. Ja turul on Heiki arvates veel ruumi ülegi. Nii et neile, kellel lugedes mõtted liikuma läksid, on Purtse Metallil muigamisi jagada oluline ettevõtlusõppetund, kuna tark õpib ikka teiste vigadest – tootmisahel valmistootest müüginäi peab olema selge, muidu kasumit ei teeni.

Piirkonna ettevõtjad saavad üldse palju kiita – Kiviõli Kaubahoov, Jäägri Grill, Lüganuse vallavalitsus, Tulivee Rannarestoran ja see nimekiri jätkub – kuna hoiak toetada piirkondlikku tootmist teeb kohalikul ettevõtjal südame ikka soojaks. Ja veel teevad südame soojaks väljakutset pakkuvad tellimused, seega head lugejad – laske oma fantaasial lennata.

Kui ikka ettevõtte ütleb, et liinitöö on igav ja nimetab toodetud lõkkealused Väikeseks ja Suureks REILiks, või saunaahi ristitakse Tuliseks PRIIDIKuks ja bullerjanahi Vihaseks VILLUKs, kahepoolne eriti matsakas topeltsuitsuahi Jummel JUULIKs, siis meil tekib küll kohe tahtmine öelda – väljakutse vastu võetud!

Kuidas need nimed just sellised said ja miks need nii töö tegijale kui tellijale olulised on – tööst kirjutajale ka, ega nad muidu loo pealkirja saanud torgatud –, saate teada, kui oma esimese tellimuse esitate. Jookske tormi!

Lennujaamalugu No1 ehk värvilised pantalooned

*Statistika väidab – ilmselt see kõige sõltumatute briti teadlaste oma –, et meil kõigil on garderoobis aluspesu, mida me ei viska minema isegi siis, kui me saame aru, et selle aeg oli läbi juba kaks aastat tagasi. See lihtsalt on meile armas. Küll aga võib meid tabada õud, kui me oleme oma lemmikaluspesu endale hea õnne ja turvalisuse huvides ebausklikult enne lennureisi hommi-
kul üll venitanud ja sammud õppereisi seltskonnaga samas suunas sättinud. Ja siis, üritades end meeleheitlikult läbi turvaväravate litsuda, saabub teadmine, et need värvilised pantalooned, mis peaaegu põlvini ripuvad ja üleriiete all elavad, saavad kohe tuttavaks kogu*

ülejäanud seltskonnaga.

Kusjuures õudne ei ole mitte see, et need neetud pantalooned jalga said aetud, vaid see, et mitte keegi ei lase sul seda mitte kunagi unustada, kuidas sa tegid väikse valearvestuse ja eemaldasid pükstelt rihma ilma, et oleksid taibanud pükse enne teise käega üleval hoida, kui asusid püksirihma selle plastist kolaka peale sättima, et see neetud värv ei piiksuks. Praktikale toetudes peab möönma, et lähiringi õppereisi seltskond pole selliste juhtumite puhul sugugi ainus, kes kõhutäie naerda saab. Hea, et need, kellega sellised lood juhtuvad, omavad tervet närvikava ja peavad ka muidu lugu heast huumorist.

Kuidas Aseris pandeemia ajal rahvusvahelist projekti tehti

Projekt: Häid näiteid Ungarist ja Eestist

Sisu: noored

Merkuur, Veenus, Maa... Foto - erakogu

Jah – ka see on hea tahtmise korral võimalik hoolimata sellest, et reisimine Euroopasiseselt, rääkimata kaugematest kohtadest, ei ole viimase aasta jooksul lihtne olnud ja ei saa ka lähiajal ilmselt just kuigi sujuv olema... Aga Virumaa Koostöökogu ettevõtlusalase rahvusvahelise koostööprojekti „Häid näiteid Ungarist ja Eestist” raames võeti sel kevadel Aseris korralikult ette ja võeti ette koos noortega.

Et rahvusvahelisse projekti olid planeeritud ka kohaliku tasandi tegevused, leidis Aseri Kooli kunsti- ja käsitööõpetaja ja Aseri noortekeskuse noorsootöötaja Kirstel Allikmäe tee Virumaa Koostöökogu juurde ja nii sündis noortele suunatud ettevõtlik kunstinädal.

Kokkuvõtlikult võib öelda, et kunstinädala eesmärk oli ettevõtluse lähemale toomine noortele läbi neid kõnetavate lahenduste ja Kirstel hindab tulemusi õnnestunuks – ettevõtlusnädala tegevustest sai osa paarkümmend noort, osaleti töötubades, külastati kohalikke ettevõtteid. Kirstel Allikmäe, ettevõtlusnädala eestvedaja: „Minu jaoks on projekti kui sellise kirjutamine väga raske, ma

võin enne midagi maalida või etendada... Aga alustasin sellest, et mul on väga andekaid ja häid tuttavaid kunstivaldkonnas ja mõte, et kunst ei ole ainult maal või foto seinal, vaid vaatab vastu igalt poolt, kasvõi võtmehoidjalt või margilt, oli sümpaatne ka neile.” Nii viisidki töötube läbi ettevõtjad, kelle töös on kunstil üldiselt mingil moel oluline roll täita – kunstitarvete edasimüüja; markide, rahatähtede ja lauamängude kujundaja. Ettevõtluse igapäevast toimimist käidi piilumas Purtse Metallis ja Purtse Vineerikojas ning projekti käigus valmis ka Aseri külamaja seinale ühistöös noortega Kristi Larensi eestvedamisel vinge grafiti. Nukufilmi ja Linnateatri taustaga Pärtel Tall tutvustas animatsiooni ja rääkis plastiliinist tegelastest, kes selle käigus liikuma pannakse.

Vaba ajaga Kristel enda sõnul just hüilata ei saa, kuna hobisid on tal üksjagu – on vabatahtlik Aasukalda Maa- ja Merepääste komandos, veab enda MTU-d Loomes, peab Rannu Külamajas stuudiot, kus meisterdab, maalib, viib läbi saviringe ja plaanib suvel ka lastelaagri korraldada. Muuhulgas on Kristel suur taaskasutuse sõber – see on teema, mida püüab sisse põimida kõikvõimalikul moel oma töödese-tegemistesse.

Seega – kui nüüd enne suve paarile möödunud aastale Virumaa Koostöökogu ühe programmiperioodi lõpu valguses otsa vaadata, õpetas pandeemia muuhulgas seda, et ka rahvusvahelised projektid ei pea meist olenematute põhjuste korral seisma jääma. Orienteeritud lahendustele!

Kes teeb see jõuab. Jaksu ja aitäh Kristelile ettevõtlikkuse ideed ja ettevõtlusvaimu noortele lähemale toomast.

Tule maailmamuutjaks sotsiaalse ettevõtlikkuse noortelaagrisse!

Mõedaku puhkekeskus - www.moedaku.eu

MTÜ Maidla Noored (ja Maidla noortekeskus) Facebook: Maidla Noortekeskus

Projekt: Häid näiteid Ungarist ja Eestist

Sisu: noored

Laagriline. Foto - erakogu

Mõedakul toimub sel suvel üks põnev noortelaager. Virumaa Koostöökogu projekti „Häid näiteid Ungarist ja Eestist” raames veab organisatsioon Changemakers laagrit, mis aitab kasvada uutel maailmamuutjatel. Mida see täpsemalt tähendab, rääkisime laagrikorraldaja Gerri Alametsaga meie piirkonnast ja saime teada üht koma teist ka tema enda kohta.

„Noored paraku on meie piirkonna suurim ressurss, loodusväärtuste kõrval, ja see on ka põhjus, miks ma Virumaa Koostöökogus juba nii kaua tegev olen olnud, et millal täpselt alustasin, ei mäletagi. Aga seda ei tohi kirjutada, see on selline vanaema jutt,” juhatab Gerri laagrijutu naerdes sisse. Suvises laagris ootab Gerri sõnul noori ees kolm päeva töötube, lusti ja mõnusalt sisustatud lõõgastust – viktoriinid, joogatunnid, loovteraapia, loengud, vestlusõhtud, ajurünnakud, teenuste arendamise õpitoad ja prototüüpide loomise võtete omandamine. Tiimitöö ja loovmängud – täpselt need meetodid, mille kaudu noored, kellest saavadki tulevikus meie maailma muutjad, tänapäeval kõige enam õppida armastavad.

Kes Gerriga kohtunud, teab, et kodukandi noortest rääkides läheb ta sisemiselt niivõrd põlema, et kohati tekib vaata et oht ka tema krussis punase juuksetuka leekidesse lahvatamiseks, aga seda ainult põhjusel, et hoolimata oma pikast noorsootöötaja karjäärist ei paista ta jaks noortega maid, puid ja elutarkust jagada raugavat. Küsimusele, mida Gerri hetkel teeb, reageerib ta omaselt emotsionaalselt ja silmi pöörítades: „Mhh, ohh, ahh... Püha Peetrus. Seda sa tead ju isegi, mis küsimus see on. Ma mõtlesin, et sa tahad midagi intrigeerivat teada ikka.” Hästi, intrigeerime siis. Töö tellija materjalist.

Liigume alustuseks selle juurde, mis Gerrit torgib ja selgub, et ka see valdkond on ikka noortega seotud: „Ma võin vist julgelt öelda, et üks asi, milles ma meie piirkonna arengukohta näen, on noorte kaasatus kohaliku võimu juurde – komisjonide töösse, kohalikus poliitikas ja nende endi kogukonda puudutavate otsuste vastuvõtmises kaasa rääkimine. Ja ma ei pea silmas kahe-kolme noore kaasamist. Noortevolikogu, mis seda rolli nii mõneski omavalitsuses täidab, on noorte esindusorganisatsioon. Konks on aga selles, et need noored, keda esindada, tuleb üles leida ja neis see huvi üles korjata ja seda innustada. Ma näen, et see

on kohaliku omavalitsuse initsiatiivi ja järjepidevuse küsimus. Valimisealiseks saavad noored juba 16-aastaselt. Ma leian, et kui neil on võimalus valida, peaks neil olema ka võimalus hiljem otsuste tegemistel kaasa rääkida.”

Et osatine kriitika kohe balanssi viia, kiidab Gerri aga piirkonnas nii mõndagi, mida iseenesest mõistatavana võtta ei tohiks. Näiteks on meil ettevõtjaid, kes noortega tänuväärsed kokkupuutepunkte ja ühist olemist leidnud on – Kiviõli Seikluskeskus, kes on leidnud võimaluse noortele aastaringset tööd pakkuda. Ka Jõhvi Kontserdimaja võib siinkohal eeskujuks olla, kuigi väljapool Virumaa Koostöökogu piirkonda, kuid näitena tõestab see, et hea tahtmise korral on võimalik juba varajases eas kasvatada noorte sidusust kodukoha ja kogukonnaga. „Ja siiralt on mul muidugi hea meel, et meie haridusvaldkonnas töötas väga pikka aega Kiviõli I Keskkoolis Heidi Uustalu, kes kooli oma hoolikalt valitud meeskonna parimate võimalike võimaluste ja vahendite abil, mis tal kasutada olid, Eesti haridusmaastikul pildil hoidis. Ja mul on suur rõõm, et seda tööd jätkab järgmine suure südame ja motivatsiooniga inimene.”

Piirkonna arenguvõimaluste osas on Gerri oma olemuselt ikka optimistlikult meelestatud. Väga suur potentsiaali näeb ta Aidu võimalikes arendustes, kiidab kohalikke eriilmelisi ja tublisid-hakkajaid ettevõtjaid ja on elevil, kuna näeb, et üha enam noori peresid on hakanud kodukanti tagasi liikuma. „Ma olen väga rahul sellega, et ma ise olen Ida-Virumaal sündinud, kasvanud, siia elama jäänud, siia panustanud. See minu jaoks suur väärtus.” Töölasele suurematest saavutustest rääkides on Gerri pigem tagasihoidlik, kuid väga tänulik on ta saatusele, kes on tema teele toonud häid inimesi, kellega koos töötada. Nii enne kohaliku omavalitsuse süsteemis töötamist kui selle ajal. „Ma hindan väga kõrgelt neid juhte, kelle alluvuses mul on olnud võimalik töötada. Ma olen neilt väga palju õppinud.

Virumaa Koostöökogu aegadest on kõige eredam kogemus ja arengukoht aastatetagune terve aasta väldanud noorte meediaring, mille käigus õppisid lisaks Gerrile endale ka noored. Või siis... vastupidi. Noored õppisid töötubades professionaalide käe all videokunsti – stsenaariumi kirjutamist, operaatoritööd, monteerimist –, Virumaa Koostöökogu sai endale piirkonda tutvustavad videod igast aastaajast ja Gerri sai õppetunni, et selline ettevõtmine, õppimise käigus toota midagi praktilist koos noortega on üks suur amps küll. Kõhutäis sai kenasti söödud ja rahul olid nii noored ise kui projektivedajad.

Leader-tegevusgrupi osas on Gerri juhatuse liikmena rahul sellega, et Virumaa Koostöökogu kasvab selle parimas mõttes ja igas võimalikus aspektis – nii liikmete arvu poolest, inimeste teadvuses organisatsiooni ja selle võimalustena kui ka praktiliselt ja visuaalselt terves piirkonnas. Suurima pai jagab Gerri selle osas meie praegusele tegevjuhile Kadri Kuusmikule, sest paisid ei ole kunagi liiast ja Kadril on seda Gerri arvates väga vaja. Virumaa Koostöökogu on tema hinnangul avatud organisatsioon. „Me oleme nähtavad nii füüsiliselt kui virtuaalselt, see on piirkonna arenguperspektiivis oluline,” võtab Gerri teema kokku.

Lõpetuseks küsime, et kui Gerri noortega ei tegeleks, mida ta siis teeks: „No... siis ma oleksin sotsiaalvaldkonnas. Eakad ilmselt. Ikka nõrgem sihtrühm on see minu teema.” Ja kes veel ei teadnud, siis Gerrile meeldib väljaspool tööd (ja mis seal salata, ka töö ajal koos noortega) kokata. Kaneelisaiu, niisama saiu ja leiba ka. Oleme maitsnud, imehead ☺

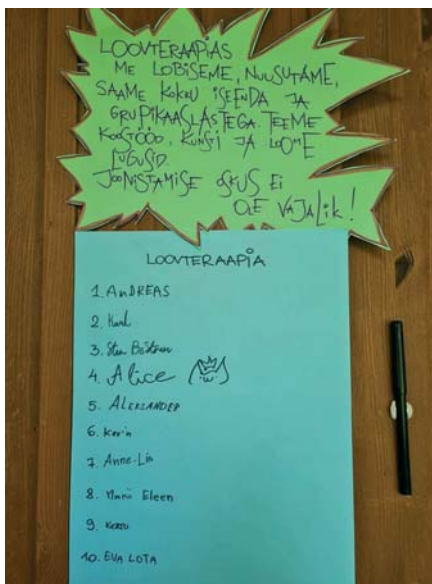
Niiet noored – kes veel kirjas pole, minge laagrisse. Ehk õnnestub Gerriga suts juttu ajada ja mõni kaval vimka lisaks praktilistele teadmistele ettevõtluse vallas kaasa võtta – neid tal paistab jaguvad.

Kui intrigeeriv sai, jääb iga lugeja enda otsustada. Järgmiste lugudeni.

Lisaküsimused laagri kohta: Gerri Alamets, gerri.alamets@maidla.ee, +372 5342 8507

Registreeru laagrisse hiljemalt 31.07.2021.

Laager viiakse ellu Leader koostööprojekti „Häid näiteid Ungarist ja Eestist” siseriiklike noortele suunatud tegevuste raames.

Täiesti harilik päevakava. Eriti nuusutamise osa sellest.

Foto - erakogu

Gerri Alamets omas elemendis - noortega kõrvu ja hirmus elevil.

Foto - erakogu

Mis on ühist Eesti filmil „Metskannikesed” ja Sonda Puhkemajal?

OÜ Kaupex Grupp

Kaupex Arenduse OÜ

Facebook: Sonda Puhkemaja

Projekt: Kaupex Grupp OÜ teenuste valiku laiendamine, 2018; Sonda Puhkemaja, 2017; Sonda puhkemaja spaa, 2020; Sonda Puhkemaja päikeseelektrijaam, 2020

Sisu: ehitus, nutikad energialahendused

Sonda puhkemaja. Foto - erakogu

Kes teab, kus on Lügänuuse vallale lähim SPA? Ei ole Toilas, ei ole Rakveres. Lügänuuse vallas on. Nimelt Sonda Külalistemajas. Tegelikult on õigem öelda, et saab olema, kuna COVID on nüüd kaks aastat juba laineid löönud, siis paratamatult takerduvad mõned tööd globaalsetesse probleemidesse, näiteks tarneraskused. Aga see ei takista meil teile teada andmast, et külalistemaja majutusasutusena, kus lisaks ka head-paremat süüa saab, töötab juba täiskäigul ja sauna saab külalistemajas ka, kuigi kompleksis sauna veel ei ole. Tundub... keeruline? Ei ole. Andrea Eiche, Sonda Külalistemaja peremees, teeb meie abiga kõik puust ja punaseks.

Kas puhkemajas on kõik valmis? Mis veel ei ole?

Maja on valmis ja võtab külalisi vastu. SPA... see ei ole veel valmis. Ja pole valmis selle pärast, et Hiina ei saada meile suurt SPA-vanni. Suvine lubadus jäi täitmata, sügisesest taganeti just nüüdsama ka ja nüüd tundub, et ootame järgmist kevadet. Ja päikesepaneelid on paigas, aga pole töösse veel läinud, kuna ootame auditit. Siis saab võrku lülitada.

Kuidas puhkemajal senini läinud on?

Juuni oli kehv, juuli oli päris OK, august on juba päris kreisi ja september tundub ka tuure koguvat. Augustis on kõik nädalavahetused kinni, septembris ka nädala sees on broneeringuid juba ja tundub juurdegi tulevat. Kummalisel kombel.

Mida külalistel oodata on?

Korralik ports põnevat ajalugu. Meil on kogu maja seotud Sonda kitsarööpmelise raudtee ja selle minevikuga. Tubade nimed on meil ka selle järgi sätitud – Sirts, Tudu, Suigu ja Peressaare. Ja meil on ruumi palju – toad on suured, terrass on varustatud grilli ja aiatoolidega, lastele ja noortele on mänguvõimalused. Ja miinus on see, et meil ei ole endal sauna. Aga pluss on see, et meil on väga hea koostööpartner Saluaasa OÜ, kellel on. Tünnisaun nimelt, mida ta meile transpordib, kui kliendid küsivad. Ja seda küsitakse väga palju. Ja loomulikult on meil cateringi võimalus. Sonda Kõrtsiga on leping, et kui külalised vajavad toitudest, hommikusööki, siis saab neilt tellida.

Miks Virumaa Koostöökogu?

Oleks teinud ka ilmselt ka ilma, aga kindlasti tunduvalt pikema aja jooksul. Selle pärast.

Viie aasta perspektiiv?

Novaat, see on see oma sauna projekt nüüd. Praegu valmistame ette, projekteerime saunamaja peahoone kõrvale. Ja juba ehitame ka ühte väikest sauna – koopasauna, mis on praegu tegelikult maa-alune kelder, aga kui valmis saab, siis on saun. Ja me tahame teha ikka erinevad saunad – auru-, soola- ja soome saun on plaanis.

Kui küsisime, mida puhkemaja peremees siis teeb, kui ta puhkajaid ei võõrusta, kukkus ta esimese katse läbi. Või siis meie. Sest eeldatavaks vastuseks oli – olen vallavanem. Kuigi tuleb tunnistada, et seda vastust ootasime rohkem naljaga pooleks. Ja kui osutatud sai, järgnes sellele Andreale omane nakatav naerupahvak. Aga tegelikult leiab Andrea puhkemaja peremeheks olemisest ja vallavanema ametist vabal ajal turgutust ja meelerahu päris mitmest asjast. Näiteks on ta viimasel ajal avastanud purjetamise võlud, osaleb Kaitseliidu tegevustes ja sõidab ATV-ga. Viimast koos pojaga. Ja eriline pärl, mida ehk teavad tõesti vähesed, on fakt, et ta on suur seenesõber. Küll aga ainult koriluse valdkonnas, seeni süüa ta ei armasta. Nukralt tuleb tõdeda, et sel aastal suuremat seenesaaki kuiva suve tõttu oodata ei ole, lemmikpaigad on tal juba üle vaadatud, aga lootusrikkalt ootab Andrea nüüd vihma ja küll need korvid täis ja purgid kuumutatud saavad. Sööjaid leiab kindlasti.

**Ahhaa, ja et mis siis on ühist legendaarsel Eesti filmil „Metskannikesed” ja Sonda Puhkemajal. Ei, me ei unustanud. Aga siis te poleks ju ehk lõpuni lugenudki 😊 Ajalooliselt on lugu nimelt selline, et neid kahte ühendab üks osatäitja. Valge hobune, kellel oli filmis tundliku vaataja hinnangul vaat et kandev roll, elas terve oma elu Sonda Puhkemaja kõrval tallis. Selline põnev kultuurilooline fakt. Soovitame nii filmi kui Sonda Puhkemaja!*

Minu Leader-lugu

Sport kui niisitoode – Aidu spordiklubi Ida-Virumaal

Aidu Spordiklubi MTÜ

Facebook: Aidu Spordiklubi

Projekt: Veematkatreenerite koolitus, 2018

Sisu: teenused

Instruktorite koolitus. Foto - erakogu

Ida-Virumaa on rikas. See on fakt. Rikkust on ilmas ju mitmesugust ja alati ei ole ehk kõige tulusam seda esmajoones mõõta rahas. Küll aga võib olemasolevat piirkonna ressursi leidlikul moel kasutada nii, et üks lähenemine toetab teist. Sellise filosoofilisele mõtisklusele pretendeeriva heietusega juhatame sisse seekordse Leader-loo, milles vaatame põgusalt sisse Ida-Virumaa tööstusparandisse ja veidi põhjalikumalt sellesse, kuidas kohalik kogukond kohalikku ressursi oskuslikult kasutades mineviku taaga leidlikul moel tuleviku võimalusteks saab pöörata.

Ida-Virumaa ütleb muule Eestile esmalt seda, et meil on multikultuurne rahvastik ja hulgaliselt tehaseid, mõned väljasurnud alevikud, kus elab kaks elanikku ja kolm kitse ja mille tänavatel jalutades on ühel hobiantropoloogil ja arhitektuurihuvilisel erutusest pihud niisked. Võimas. Päriselt.

Aga neile, kes Ida-Virumaad juba lähemalt uurima on asunud, avaneb kirjeldatu kõrval hoopis mitmekülgsem pilt. Tühjade asulate kõrval, mis ootavad uut elu ja hingamist, on paiku, mis on selles suunas juba suure sammu edasi astunud. Eredaim näide konkreetsemaks minnes on kindlasti kunagine Aidu karjäär ja praegune maastikuala, mis on konkurentsituult lähedasim kogemus massiivsetele mägedele ja kristalliselgetele veekogudele, kogu respekti juures Lõuna-Eesti järvede ja Munamägede vastu.

Aidu Spordiklubi eesotsas Eimar Aidmaga on üks neist ettevõtmistest, mis suletud karjääri potentsiaali parimal moel on püüdnud ümber mõtestada ja arendab Aidu kanalitel kõigvõimalikul moel ja professionaalsel tasemel veesporti – sõudmisest veemotoni. Spordiklubi liikmed käivad koos harjutamas, treeningutel ja osalevad võistlustel. Igapäevaselt on Eimar kontorilaua taga Jõhvi vallavalitsuses ja tegeleb toetusprojektidega, ning selles valdkonnas „kodus olles” jõuab ühel hetkel koos Alutaguse Matkaklubiga ka Virumaa Koostöökoguni, mille toetuse abil võeti ühiselt eesmärgiks veesportialase teadlikkuse tõstmine piirkonnas. Projekti käigus täiendatakse klubide liikmete veesportialaseid kompetentse, et suurendada võimalust uute ja pädevate instruktorite abil veesporti harrastamist laiemale huvigrupile pakkuda. Läbitud on koolitused kanuu, kajaki, rafti ja SUP lauaga sõitmiseks ning loodud treenerite üldainete (sh spordimeditsiini) koolitus, mis lõppeb kutseksamiga.

Kuigi COVID-periood on ka spordiklubi tegemisi mõjutanud ning mõned projektitegevused on piirangute tõttu paratamatult edasi lükkunud, on Eimar tuleviku osas optimistlik: „Hetkeseis on rahulik tõesti, aga klubi liikmed käivad siiski aeg-ajalt koos, lihvivad väiksemates gruppides oma oskusi ja sõidutehnikaid ning valmistuvad ajaks, kui juba laiemale seltskonnale jälle läheneda saab.”

Aidu üldiste arenduste osas on Eimar samuti rahul: „Spordiklubi tulevikule mõjub kindlasti positiivselt see, et Aidu areneb vähehaaval edasi. Kanali ääres on alustatud taristu ehitustöödega, järgnevatel aastatel on valmimas spordikompleks, mis kindlasti huvilisi juurde toob. Meie vaatest liigume õiges suunas.”

Seega minevikust kaasa antud külatäie inimeste ja perekondade traagika, kes kaevanduse rajamise tõttu pidid ümber asuma vajab kindlasti meeles pidamist. Ja on osati küüniline öelda, et suunamine pilgu tulevikku. Aga ehk võime vestlusest Eimariga kaasa võtta kõige olulisemana selle, et asutusest minevikupärandi vastu ja kompensatsiooniks olnu eest on meil kõigil võimalus lahtiste silmade ja ärksate mõtetega keskenduda sellele, mida me hetkel saame teha, et piirkonna väärtust kogukonna huvides tööle panna.

Instruktorite koolitus. Foto - erakogu

Põhjus pikemaks peatuseks teel Toilast Valastesse

Toila ja Valaste vahel asub üks suhteliselt hästi varjatud pärl, nimelt 17. sajandist pärit Toila rüütlimõis ehk Kuldkaru mõis. Turismi seisukohast on aga tegemist mitmete oluliste vaatamisväärsuste keskel asuva paigaga ning seega on potentsiaali arenemiseks rohkelt. Seda enam, et vaatamisväärsused ei asu mitte ainult ümbruskonnas, vaid ka mõis ise on vaatamisväärsus nagu seda on ka pankrannik, millel mõis asub.

Valaste Grupp OÜ peab seal nimelt juba alates 2014. aastast majutusasutust, mille juurde kuulub kogu teenuste pakett alates seminaride pidamise võimalustest ja toitudest erinevate vaba aja veetmise võimalusteni. Tegemist on pereettevõttega, kus toimetavad endistest sportlastest ema, isa ja ka peretütar, kes nopib Eestis vabamaadluses kõrgeid kohti.

Ettevõtte astub jõudsaid samme ning areneb mitmes suunas korraga. Majutuse poolele on soetatud uus mööbel, voodid ja tugitoolid. Toad on sisustatud maitsekalt ja stiilselt, tagasiside põhjal tunnevad külalised, et nad asuvad kvaliteetses ja lõõgastavas keskkonnas – 4-meetrise torusauna ja kõige muu mugava majutuse juurde kuuluvaga.

Kuldkaru mõisaste leiab ka väliköögi, grillinurga ja mugavamale kliendile välitingimustes toimiva elektripliidi. Meeles peetakse ka lapsi. Hoovi on rajatud mängumaja ning kogu keskkond muudetud lapsesõbralikuks, et peredega peatujad samuti tee mõisa leiaksid.

Et info külalisteni jõuaks, on uuendatud ka kodulehte ning kuna kliendigruppideks näha on vene-, soome-, inglise- kui ka eestikeelseid külalisi, siis on ka koduleht ligipääsetav kõigis nimetatud keeltes.

Vahva on see, et suviti näha on eraldiseisva kliendigrupina lapsi. Korraldatud on muuhulgas ka spetsiifilisi laagreid spordiklubidele. See on oluline nišš, sest ühelt poolt on lastevanematel suviti alati mure oma laste tegevuste leidmiseks. Teisalt aga soovivad spordiklubid suviti korraldada intensiivseid treeninglaagreid, et uueks hooajaks paremini ette valmistuda. Paremate

Valaste noorteküla. Foto - erakogu

sportimisvõimaluste tagamiseks on kavandatud eraldi treeninguteks sobilik katusealune, et ka vihmase ilmaga saaks trenni teha.

Kuldkaru mõisa pidajatel jätkub ambitsiooni veel enamakski. Nende jaoks on olulised märksõnad lapsesõbralikkus ja loodustlähedus ning lisaks juba praegu saavutatule soovitakse külalistega koos edasi areneda ka loometegevuse ja näitlemisvaldkonda muutudes selles valdkonnas Põhjaranniku silmapaistvaimaks keskuseks. Ja ka see ei ole veel kõik. Lisaks on kavandatud aeda rajada miniatuurne Ida-Virumaa ehk siis teemapark kaevanduskäikude ja päkapikkudest kaevuritega.

Ilmselt on üllatusi tulemas veelgi.

Valaste noorteküla. Foto - erakogu

MTÜ Püssi Avatud Noortekeskus – alternatiivsed lahendused muusikalembestele

MTÜ Püssi Avatud Noortekeskus

*Facebook – Püssi Avatud
Noortekeskus*

Projekt: Noored talendid II

Sisu: noored, seadmed

MTÜ Püssi Avatud Noortekeskus jõudis Virumaa Koostöökoguni noorte meetme kaudu 2018. a, Tänaसेks ehk 2021. aastaks on noorte meede liidetud piirkonna kompetentside tõstmise meetmega. Eks kompetentse tulebki juba noorest peast arendada, seega õigesse kohta jõudis MTÜ nii vormiliselt kui sisuliselt igal juhul.

Peole! Foto - erakogu

Projekti peamine eesmärk oli tõsta noorte ettevõtlushoiakuid ja oskusteadmiste taset ning laiendada nende silmaringi läbi noorte endi algatatud ja korraldatud muusikaürituste. Tulemuseks oli mobiilse helitehnika soetamine, et Lüganuse valla territooriumil, kultuurimajades-noortekeskustes-koolides ja vabas õhus välilavadel oleks võimalik korraldada kaasaegse ja kvaliteetse lavatehnikaga noorteüritusi.

Mairo Gorbatšjov, MTÜ Püssi Avatud Noortekeskuse esindaja ja Püssi noortekeskuse noorsootöötaja: „Kuna MTÜ finantsvõimekus ei lubanud, aga noorte soov oli suur, siis taotluseni jõudsimegi. Mõtlesime, et nii on võimalik ürituste eelarved väiksemad hoida. Nägime tol hetkel, et see vajadus on kogukonnas katmata ja noortel huvi oli. Soov oli koolitada noori diskoreid, kes tegelevad aktiivselt noorte muusikaürituste traditsiooni arendamisega ja luua elektroonilise muusika huviring. Pikemas perspektiivis arvestasime ka sellega, et seadmeid on võimalik välja rentida ja kasutada ka muudel kogukonnaüritustel. Enne COVID-i pandeemiat jõudis lavatehnika näiteks Maidla noortekeskuse korraldatud lumelinna ehitusele. Nüüd on kõik kinni, imelik on kohe olla, kõik tegevused seisavad” nendib Mairo.

Aga vabama hingamise lootuses ja edasistest plaanidest rääkides tunnistab Mairo, et kuigi jätkuprojekte hetkel veel plaanis pole, loodab ta jätkata sellega, mis ajutiselt pausile sai pandud – sise- ja väliürituste korraldamisega, elektroonilise muusika ja dj-nduse teadmiste jagamisega noortele (kuna see on üks tema isiklikest kirgedest) ja mototehnika ringitegevuste taaskäivitumist ootab Mairo noortega ka juba pikisilmi – motoring on plaadikeerutamise kõrval teine hobi, millest kohalikud noored Mairo kõrval osa saavad.

Soovime MTÜ-le jaksu ja julgustame mõtlema vajaduse tekkides ka jätkuprojektidele. Lavatehnikale pikka iga – vajadus on Lüganuse vallas kindlasti olemas ka tänasel päeval ja sõlmitud ühiste kavatsuste kokkulepped noorte alternatiivse muusikahuvi turgutamiseks kehtivad eduka koostöö vaimus kindlasti ka pärast projekti lõppu.

Kas müüa või väärindada – selles on küsimus

Projekt: Kõivu tallu mobiilsete puidutöötlemisseadmete soetamine, 2017

Sisu: seadmed

Läbi ja lõhki Virumaa mees Andres Vääk on metsaga seotud olnud terve elu. Isapoolse suguvõsa kaudu vähemasti neljandat põlve Lüganuse valla juurtega ja Virumaal nii koolitee alguse kui lõpu läbinud Andres on FIE-na tegutsenud juba 20 aastat, muuhulgas töötanud pikalt ka RMK-s. Virumaalt mujale rändamise plaani või mõtet leib lauale tuua muus valdkonnas kui metsandus ja puidutööstus pole Andres kaalunud kunagi. Aga alates 2013. a on Andres ettevõtlusega tõsisemalt tegeleenud ja nii ka Virumaa Koostöökoguni jõudnud.

Andres nendib, et kuna elu on ta sättinud peresse, kus isa eeskuju metsamehena oli varnast võtta ja mets on olnud tema elus lapsest peale, juba enne Luua metsanduskoolis studeerimist, tunneb ta ennast selles valdkonnas väga koduselt ja kindlalt. Ka COVID-i aeg ei ole tema tegevust kuigivõrd mõjutanud, sest seda, millega tema tegeleb, on inimestel vaja järjepidevalt – ahjud vajavad kütmist igal ajal, olgu pandeemia või ei.

Taotlusprotsessi hindab Andres sujuvaks ja nendib, et eks see oli lihtsalt kättevõtmise asi – see liigutus oli kõige keerulisem. Aga pärast Virumaa Koostöökogu infopäevi ja omaenese tarkuse toel sai taotlus valmis nokitsetud ja tulemus käes.

Enim naudib Andres oma töö juures värsket õhku ja füüsilist tööd, mille kõrval oma aja peremees olemine on veel eraldi boonus. „Keerulist ei ole siin midagi, kui juba hoog on sees, siis läheb isevoolu teed,” võtab mees oma töised tegevused kompaktselt kokku. „Üks eesmärk minu projektitaotlusel oligi see, et saan teenust osutada inimestele lihtsalt ja kiirelt – panen liikuva saekaatri autole taha ja sõidan kohale, teen oma töö ära ja sõidan koju tagasi,” kirjeldab Andres oma tööpäeva.

Tulevikku vaadates on Andresel plaan oma tööiste tegevustega asukohta vahetada – praeguses pole nimelt kolmefaasilist elektrivoolu, mis Andrese töö jaoks vajalik oleks ja hetkelahendus – generaatoriga nikerdamine – ei tundu pikemas perspektiivis kuigi apetiitne lugu. Ja kui suisa pensionipõlvele mõelda, siis tuleb hetkel veel nentida, et pojale pakub paraku traktorimajandus puidu omast vist rohkem pinget. Aga Andres on optimistlik – naised on ka kõvad metsatöölised – see tõesti on kasvav trend, allakirjutanu kortermajas Tartus on üks preili üle nädala Lõuna-Eesti metsades laaste lennutamas; pidavat toimiv teraapiavorm olema (COVIDi ajal eriti rentabel lahendus muuseas) – ja kui need lapselapsed veel tulevad...

Selline lugu siis.

Ahjaa... metsa müümisel üldiselt Andres muidu mõtet ei näe. Seega – väärindada, ikka väärindada.

TRIVIA

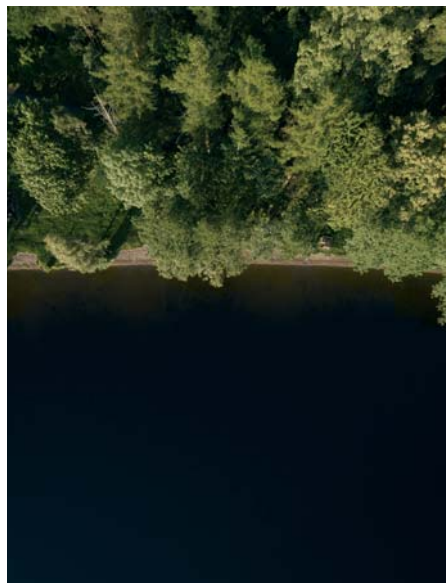
Kui Andres tööd ei tee, käib ta jahil ja kalal. Ükskord olla püüdnud Norrast 12-kilose tursa ja Eestis õngitsenud välja 2-kilose haugi. Ja kala sööb üldiselt

ära, mis temaga muud ikka teha. Kokandust hobiks ei nimeta, aga nälga mees ennast ka ei jäta.

Ärgata meeldib pigem hiljem, kaheksa-üheksa paiku. Pool üksteist ei ole vara – tema jaoks

Suvele ja ujumisele eelistab pigem talve ja suusarada. Aga ära ei upu.

Eelistab vaarikaid ja kohupiima vorsti asemel. Vorst on nagu on.

Fotod - Valmar Voolaid

Sonda Arenduskoolituskeskus edendas tervist ja kehalist aktiivsust

MTÜ Sonda Arenduskoolituskeskus

Projekt: Ettevõtlikuse ja teadlikuse tõstmine läbi tervise edendamise ja kehalise aktiivsuse, 2018

Sisu: teenused, kogukond

LÜGANUSE
KULTUURIKESKUSE POSSI
KULTUURIMAJAS

TAEDLIKKUSE
TÕSTMINE LÄBI
TERVISE EDENDAMISE
JA KEHALISE
AKTIIVSUSE

VÄIKELASTE
TREENING-
LIIGUME!

IGAL
NELJAPÄEVAL
KELL 16.00 -
17.00

UUEL AASTAL
UUE HOOGA :)

Oodatud on kõik
lapsed vanuses
5 - 7 aastat

MTÜ VIRUMAA
KOOSTÖÖKOGU

1960/19

DSC_0837.JPG
09:51
FINE
34928x3264

Foto - erakogu

Ja tegi seda ettevõtlikkuse ja teadlikkuse tõstmise eesmärgil kolme aasta vältel koos Lüganuse valla päevakeskuste, Lüganuse Kultuurikeskuse, Püssi lasteaia Marjakese ja Kiviõli I Keskkooliga. Projekti käigus anti väikelastele ja noortele teadmisi tervise, terviseriskide ja ennetuse kohta. Viidi läbi infopäevi, töötube, treeninguid, praktikume ja õuesõppepäevi, et suunata noori tervemate eluviiside juurde. Projektivedaja soov oli õigete elustiilimuutuste ja nõuannetega aidata kaasa ettevõtlikkusele ehk **julgustada väikelapsi ja noori hindama liikumise tähtsust ja võtma vastutust enda tervise eest. Liikumisest peaks saama harjumus! Projektist rääkisime projekti kontakti Krisli Kaldaruga.**

Kuidas projekti kokku võtad?

EDUKAS! Kokkuvõtteks läks projekt hästi, sest püstitatud eesmärk sai täidetud ja piirkonna elanikud olid teemadest huvitatud. Noored osalesid aktiivselt liikumistundides, jääb ainult loota, et harjumuspisik saadi ajapikku külge.

Mille üle eriti hea meel on?

Kaasasime suurel hulgal elanikke ja teadlikkuse tõstmise võtmes oleme tulemustega väga Rahul. Projekti käigus said osalejaid infot ka tervise häiringute kohta. Selle eesmärgiks oli tõsta muuhulgas elanike oskusteadmisi oma tervise eest hoolitsemisel ja suunata noori tervete ja teadlikumatenä tööturule. Õigete elustiili muutustega ja nõustaja poolsete nõuannetega on lootust, et tulevikus on piirkonna terviseprofiil parem. Eraldi noortele suunatud liikumistunnid ja vestlusringid füüsilise ja vaimse tervise olulisusest sai ka väga head tagasisidet, mis rõõmustas.

Kas midagi läks nii ka, nagu üldse ei oodanud?

Nagu mitte keegi, ei oodanud ka meie epideemiat, see lõi pisut treeningute graafiku segamini ning projekt venis (just dokumentide ja aruanduluse esitamise osas) päris palju. Aga õnneks olid nii Virumaa Koostöökogu kui PRIA mõistvad.

Midagi, millele tagasi mõeldes eriti soe tunne tagantjäre?

Soe on juba see, et inimesed kohale tulid ja väärikamas eas inimesed koolituse lõpus küsisid, millal veel tulete ja andsid ka ise sisendi, mis teemad neid edaspidi huvitaksid. Noorte liikumistundides puhul oli sama – pärast treeningute lõpetamist lapsevanemad kirjutasid ja helistasid, et kas ikka jätkame oma treeningutega, lapsed ootavad. See kinnitabki veel täna, et tegime midagi vajalikku ja tuleks kaaluda ka jätkamist Erik Orgu loeng tervislikust toidust lasteasutustes oli ka väga soe kogemus.

Kas jätkuprojektide peale olete ka mõelnud?

Oleme. Sarnasele sellega, mida juba tegime, kuid soovime järgmisel korral paremini kaasata ka erivajadusega lapsi ja noori, et oleks programm, mis adresseeriks ka neid ja ka neil oleks võimalus tegevustest osa saada. Initsiatiiv on tulnud lapsevanematelt, mis on meie jaoks jällegi väga hea sisend.

Igati tänuväärne ja Virumaa Koostöökogu jääb jätkuprojekti ootele.

Põllumehe ameti hingeelust ja odra DNA-st

Valaste Agro OÜ

Projekt: Valaste Agro remonditöökoja seadmete soetamine, 2018

Sisu: seadmed

Foto - internet

Hooaeg läbi, räägime põllumajandusest.

Põllumehi on Virumaa Koostöökogu piirkonnas omajagu. Kõik ei ole küll Virumaa Koostöökoguni veel jõudnud, kuid neid, kes on, tutvustame heal meelel teilegi. Seekordne lugu valmis Valaste Agro OÜst, mille tegemiste taga on Ülari Vent – 2021. a kevadine Maaülikooli magister ja hingelt idavirulane, kuigi pooled juured Lõuna-Eestis.

Ülari Vent: „Kuna kogu mu lähisuguvõsa (isa, ema, emapoolne ja isapoolne onu, ka tädi) on seotud olnud ettevõtluse või põllumajandusega, siis ei olnud nagu teist valikut. Hakkas huvitama ja jõudsin ka õpingutega sinnani. Alustasin Olustveres ja kevadel kaitsesin oma uurimustööd teemal, missugused on erinevad DNA eraldamise meetodid ja kui tõhusalt nende abil on võimalik tuvastada odras säilivaid seenhaigusi.” Tulu põllumehele on sellest teadmisest küll kaudselt – tulevikus võiks seda rakendada näiteks oma teravilja kvaliteedi hindamiseks, kuid kuna kvaliteetne teravili on ilmselt iga tooraine hankija jaoks

üks olulisimaid hindamiskriteeriume konkreetse põllumehe juurde sammud seada, võib öelda, et praktiline kasutegur on sündinud.

Oma tööpäeva võtab Ülari kokku nii – igal hommikul kui tööle lähen, pean olema valmis nentima, et plaane võib ju teha igasuguseid, iseasi kuidas nende teostumine päeva lõikes õnnestub, põllumehe päev on üsna etteaimamatu. Väikeettevõtjana on Ülari ise nii planeerija kui ka elluviija, kuigi tegutsedes pereettevõttena mõningad abikäed ikka on – kõik annavad oma panuse, et erinevad teraviljad, raps, hernes, hein ja silokultuurid sirguks, kosuks ja kasvaks ning siis õigel ajal õigesse kohta jõuaks.

Rõõmustab Ülari ettevõtjana selle üle, kui sügisel on näha, et tehtud pingutusel on tulemus. Põllumehe elus sõltub sedavõrd palju ilmastikuoludest, et muud rõõmustavat on isegi raske välja tuua. Miinuspoolest rõhutab ta aga tuntavat survet ühiskonna poolt põllumeeste tegevusele. Kui põllumehed jõuavad ajaleheveergudele või üldse meediasse vaid negatiivses kajastuses – kui ohtralt kasutatakse taimekaitse vahendeid, kes kui palju toetust sai ja enamasti sai ikka liiga palju – siis see paneb mõtlema, kui palju inimesed üleüldiselt oma eksistentsi mõtestavad. Tähelepanuta jääb see, kui suurt tööd ja erinevaid vahendeid hea saagi ja tulemuse saavutamiseks, millest valmib toit, mis jõuab meie kõigi lauale, vaja on. Ja sageli tuleb teha ka raskeid otsuseid. Ükski põllupidaja ei kasuta heal meelel taimekaitsevahendeid, mis on kulukad ja millega seonduvad tööd väga ajamahukad. Ja iga põllumees mõistab, et võtmeküsimus on, kui keskkonnasäästlikult üht ruutmeetrit tulevikus üldse võimalik kasutada on, et inimkond nälga ei jääks. Sest kui kasutada ongi vaid piiratud arv ruutmeetreid ja inimeste arv planeedil vaid kasvab; sest kui maa kõrbestub ja põllumajanduse mõistes tootlik ja väärtuslik osa maast liigub erakätesse, kus rendihinnad tõusevad kõrgustesse, mille puhul põllupidamine ei tasu enam majanduslikult ära... Siis mis meie väljavaated üldisemalt on? Nii põllumeestest ettevõtjate kui põllumajandustoodangu tarbijate ehk iga inimese omad. Aga nagu öeldud – kui sügisel kõlab hooaja lõpuvile ning töö on kiitnud tegijat, tunneb ilmselt iga põllumees ja nii ka Ülari, et järgmist hooaega võib oodata küll.

Virumaa Koostöökoguni jõudis Valaste Agro OÜ teenuste laiendamise eesmärgil – põllumajandus on paratamatult hooajaline ja leidlikud lahendused ning teenuste mitmekesistamine toovad leiva lauale ka hooajaväliselt. Nii varustaski Ülari oma ettevõtte võimalusega pakkuda soovijatele remonditöid, rehvide vahetust, masinate hooldust ja puhastust ning metallitööstustöid vajalike seadmete soetamise läbi.

Et jutt liiga tõiseks ja tõiseks ei kisuks, küsisime lõpetuseks ka seda, millega põllumees siis tegeleb, kui ta tööd ei tee. Kunagine kirk autosport on tänaseks küll tagaplaanile jäänud, kuid variante on veel. Selgus, et Ülari toidab siseturismi – mäesuusad paneb alla ja suundub Kiviõli Seikluskeskusse, kui lund antakse, ja kui lund ei ole, siis kruisib ta ringi erinevates Eesti paikades, et näha, mis väljapool kodukanti toimub.

Õnnitleme Ülarit omalt poolt eduka magistrikraadi kaitsmise puhul, soovime igaks hooajaks põllumajandusele soodsat ilma ja hooajaväliselt palju kliente, et tööd ka talveks jaguks.

Bobikelkudest, suitsusaunast ja juurtest Kaja Kreismani võtmes

Facebook: Tuhamäe Hostel

Veeb: <http://tuhamaehostel.com/>

*Projekt: Tuhamäe hosteli
teenuste valiku laiendamine,
2017; Tuhamäe hosteli
puhkemaja ehitus ja sisustuse
soetamine, 2018; Tuhamäe hosteli
õueala asfalteerimine, 2019;
Majutusvõimaluste laiendamine
Lüganuse vallas, 2019*

Sisu: ehitus, teenused

Kas keegi teab, kes on Kaja Kreisman?
Oot... vastupidi – kas keegi ei tea, kes
on Kaja Kreisman?

Haa... Need, kes veel ei tea, saavad
kohe teada. Sest sel korral kirjutasime
teile Leader-loo just Kajast, kes on
Virumaa Koostöökoguni jõudnud
erinevaid teid pidi ja lisaks ärksale
ettevõtlusvaistule on tal ka muid
krutskeid küljes. Mis me siis Kajast
teada võiks? Ja miks üldse?

Kaja on Ida-Virumaa tulihingeline
fänn. Juurikad sügavalt maasse
ajanud, 400 aastat on tema teadaolev
suguvõsa siin elanud. „Ja elab veel,
senikaua kui see minust sõltub,” lisab ta naerdes. „Meil on selline pereprogramm,
et kõik lapsed, kes siia elama jäävad, saavad meie õla alla majaehitusel,” täpsustab
ta kohe, et veksilil ikka oleks vettpidavat kaalu. Kahel lapsel ja nende peredel on
juba majad kohalikus vallas olemas, nüüd jääb veel kaks last paika sättida.

„Tead, Ida-Virumaa on selline ekstreemne kant. Viivikonnas tehakse güdituure,
väga autentsed – olen tuttavalt güdilt kuulnud, et on ikka kohe mure olnud, et
äkki keegi tapetakse maha ekskursija käigus. Ega siin tuleb ikka mõnes kohas
ettevaatlik olla. Endalgi. Võib intsidente juhtuda, tead.”

Ettevõtlusest võib Kajaga rääkida tunde, sest ettevõtjakarjääri on tal seljataga
29 aastat. Virumaa Koostöökoguni on ta jõudud eelkõige Tuhamäe Hosteli
arendustega, mis sellisel kujul oleksid toetusfondideta olemata olnud. Kuid
muuhulgas on tal ka üks kaubandusega tegelev ettevõtte Ida-Virus ja Pärnus
üks hulgimüüjiga tegelev ettevõtte, mille osanik ja juhatuse esimees ta on. Ida-
Viru ettevõtja murekohana toob Kaja välja eelkõige tööjõupuudust – kui Pärnus

*„Ise tegin! No okei, koos Mehise ja
teistega. Töötab.” Foto - erakogu*

on kahele kohale kokku 30 kandideerimisavaldust ja 20 neist oleksid sobivad, siis siinpool on pilt hoopis teine... Küll aga näeb Kaja positiivse tendentsina, et ka Ida-Virus on palga kõrval muude hüvede hindamine moodi minemas: „Kui inimene vahetab töökohta kõrgemalt madalamale töötasule põhjusel, et eelnev töö oli liiga stressirikas, siis see paneb mõtlema nii mõnelegi asjale...”

Rinna rõõmsaks teeb Kajal ettevõtjana see, et tema mätta otsast tundub talle, et Ida-Viru ettevõtlusvõrgustik hoiab kokku: „Omasid peab hoidma ja toetama. Kui mul on vaja mingit metallvärki, lähen Purtse Metalli; kui ma tulen Tallinnast ja mul on porgandeid ja piima vaja, lähen Kiviõlis poodi. Pealinnas on neid inimesi küll ja veel ja ressursse ka, las jagavad seal neid omavahel. Et ma jah ei konda mööda Eestist ringi, et kaks eurot paremat pakkumist saada, ei tundu nagu mõistlik.” Ja sponsoriusega on sama teema – kui keegi koputab Kaja uksele kuskilt Eesti kaugemast nurgast säärase palvega, siis süsteemselt püüab Kaja leida hoopis kohalikke asutusi ja inimesi, kellele oma toetus suunata. Ja samasugust ühtehoidmist märkab ta ka näiteks meie turismi- ja toitlustussektoris, ning legend, kuidas meil ettevõtjad teineteist toetavad, on jõudnud ka mujale, ilmnus viimatisel matkal Hiiuimaale, kus üks majutuse pakkuja rääkis Ida-Viru turismiklastrist ülivõrdes. Eks näis, kas siis, kui Kaja viie aasta pärast ümbermaailmareisile saab minna, kui ettevõtted käivad edasi sedavõrd õlitatud käigul, et võib rahus seljakoti selga sättida ja määramata ajaks minna, kuuleb neid legende kaugemaltki...

Kui Kaja millegi üle ettevõtlusvaldkonnas südant valutab, siis selle üle, et tema pensionisambaid ähvardab põhjaminek: „Selle rabamise, mida ma siin aastakümneid teinud olen, eesmärk on ju see, et kui pensionipõlv käes on, siis oleks vaja, et need ettevõtted ikka edasi tulu tooksid. Mis minust muidu siis saab. Ja ei ole nii, et lapsed on luuserid, et ei saaks hakkama juhtimisega. Lihtsalt nad kõik on nii maru aktiivsed, et on endale juba mingi oma asja, millega tegeleda, leidnud. Ja see on ka teiste kohalike ettevõtjate mure. Et tahaks teatepulga üle anda, aga peab kalkuleerima ja väga hoolikalt mõtlema ja riske jaotama, et need sambad mul püsiks ja keegi, kellele ma selle siis usaldan, seda põhja ei laseks.” Ja midagi, mille üle Kaja veel on mõtteid mölgutanud on see, et ettevõtjana on tänapäeval kasvamise võimalusi tegelikult lõputult, aga selle kasvamise juures jääb lõpuks vähem aega enda ja pere jaoks. Ja siis tuleb mõelda, et kas see kasv ikka teeb sind õnnelikumaks. Selline dilemma. Sest pere üle on Kaja elus kõige enam õnnelik ja uhke. „Pere on prioriteet. Töö ei ole mingil juhul kõige olulisem. Ja ei ole ka nii, et lapsed on kõige tähtsamad, minu enda elu on ikka minu jaoks tähtis. Mina elan oma elu ja kui sellega on võimalik ka laste elu lihtsamaks teha, siis on hästi. Tähtis on see, et oled oma juurte juures ja üksteisele toeks. Näiteks isa tahtis mul surnuaiale minna üksipäev. Hea meelega käin seal haudu kaapimas, see on selline rahustav ja meditatiivne tegevus. Aga läksin siis isa juurde, et no, hakkame minema ja tema, et ega me siis sel kellaajal nüüd enam ei lähe. Läksin küll. Ja käisin üksi,” kirjeldab Kaja elavalt oma diskussioone suguseltsis.

Kui Kaja tööd ei tee ja ei matka, sest matkata meeldib talle rohkem, kui ühele keskmisele kodanikule, siis ta ehitab. Lapsest saadik ehitab. Esimene objekt pärineb juba lapsepõlvest, kui kelgumäele minekuks oli vaja katkistest suusaotsest valmis nikerdada bobikelk, sest poest polnud seda ju võtta, aga vaja oli väga. Ja siis sellega ta seal Lüganuse mäel paarutas slaalomit sõita, nii et lumi tuiskas ja kõik vaatasid – vägev! Elektrikuameti hingeall on Kaja ka

ebatraditsiooniliselt varajases eas süüvinud. Praktika käigus, enne kui kohale jõudis, et plussi ja miinust ei saa kokku panna, löid korgid neljal korral välja, aga riiuli valgusti oli vaja ju valmis ehitada. Ilmselgelt. Kuidas siis ilma selleta... Kaja imestab seniajani, et isa talle nende eksperimentide käigus pidurit ei tõmmanud ja ta närvid vastu pidasid. Aga hetkeseis näitab, et just see täna kannabki vilja. Motoks on – ei saa öelda, et sa midagi ei oska, kui pole enne proovinud! Kui proovimisel selgub, et ei oska, siis nii ongi!

2021 aastal sai valmis kolm suuremat projekti – autokaravani kuur, klaasidega väliterrass ja suitsusaun. Suitsusaun on vist Ida-Virumaal senini ainus naisterahva juhtimisel ja abikaasaga kahepeale oma kätega tehtud sauna. Saunameistri paberid sai Kaja 3 aastat tagasi Mooste mõisas ja sauna materjal pärineb sellest samast 400 aastasest metsast, mis juuripidi suguvõsa Lüganuse vallas paigal hoiab.

Kõiki neid projekte viib Kaja ellu koos abikaasa Mehisega. Suuremate tööde jaoks tulevad lapsed ja nende elukaaslased appi. Isadepäevad, jaanipäevad ja muud tähtpäevad on sageli seotud mõnusate talgutöödega ja vähemalt Kaja on veendunud, et neis osaletakse rõõmuga. Kommentaari asjaosaliselt pole käesoleva kirjatüki jaoks küsitud, otsustasime need tulevikutarbeks jätta. Aga fotot, kus isegi vanaisa karguga tagant lükkab, et sauna püsti saaks, olla siiski nähtud, seega küllap tal õigus on.

Kui Kaja sellest omajagu tihedast olemisest aega veel üle jääb, siis muuhulgas osaleb ta ka Kaitseliidu tegemistes, juba üsna hulk aastaid. Ja kiidab sealsete liikmete seltskonda ja ühist olemist sedavõrd, et endalgi tekib tahtmine... riigile kasulik olla. Ja värsket õhku nautida. Sest jahe õhk pidavat Kaja veendumuste kohaselt nii kehale kui vaimule väärikas seltskond olema. Hiljutisel sügisõppusel Põhjakonn õnnestus Kaja temaga jälle lähemalt mestida. Kes juba lahtise aknaga talvel on maganud, võib ju isegi kaaluda ehk?

Selline muhe lugu sai sedakorda. Loodetavasti nautisite lugemist sama palju, kui meie kirjutamist.

Lõpetuseks küsib Kaja, et kaua see hobiajakirjaniku maale tagasi kolimine ka aega veel võtab? Sest lisaks aktiivsele ettevõtjale on Kaja resümees ka Virumaa Koostöökogu juhatuse toolil üks paik ja sedakaudu on üks või teine infokild terasele naisterahvale vestlustes allakirjutanuga kõrva jäänud... Põiklevate vastuste peale, sest sedavõrd autoriteetsele inimesele on ju kuidagi ebamugav konkreetset lubada midagi, mille realiseerumise osas 100% kindlusega ajakava lauale ei ole panna, pööratab ta vastuseks: „Küll me selle sinu maja ka valmis ehitame, ära venita!” Nooh... meest sõnast, Kaja... majast?

Jätkuvat lusti ja mõnusaid matkasaapaid Virumaa Koostöökogu poolt!

Üks õunapuine kogukonnalugu

Lüganuse vallavalitsus

Facebook: Lüganuse vald

Projekt: Piirkonna koolide kogukonnaprojekt Kiviõli õunapuupargi muutmiseks avalikuks õpikeskkonnaks, 2019

Sisu: kogukond

Kõik ühel või teisel moel Kiviõlli sattunud teavad, et keset üsna kivist ja betoonist olemist asub päris Kiviõli südames kenakesti puine ala. Täpsemalt õunapuine. Kiviõli I Keskkooli kolleegid Kristiine Meister ja Helena Paist panid pead kokku, võtsid noored ja ümberkaudsed koolid-noortekeskused kampa ja tulid Virumaa Koostöökogu juurde mõnusa kogukonnafestivali ideega, mille tegevuste keskmeks linna üsna unarusse jäänud ja veidi räämas õunapuupargist võiks kujuneda mõnus roheline ja turvaline, omajagu ajalooühinguline oas, kaugemalt tulnuile üsna ajalootuna näivas põlevkivilinnakeses.

Virumaa Koostöökogu projektitaotluste hindamiskomisjon nägi mõttel jumet olevat ja nii peetigi maha kaks kogukonnafestivali, mille korraldamisel eeskätt noored suureks abiks olid. Helena Paist: „Kaks kogukonnafestivali korraldasime jah. Kõige suurem väärtus nende juures oli vast see, et noored olid planeerimise juures igal sammul kaasatud ja nägid, kui palju on ühe suurürituse korraldamise juures erinevaid nüansse; said ise osaleda kavandamisprotsessis, osalesid festivalipäevadel töötubade läbiviimises; koostasid ideekavandeid projekti väljundi jaoks jne.” Kristiine Meister lisab, et üks idee ajendeid oli teadmine, mis neil kogukonnaliikmel, kes on oma juured siinkandis maasse ajanud, et midagi saab igaüks oma elukeskkonna parendamiseks ja kogukonnaga seotuse tunnetamiseks ära teha, ükskõik kui väike või suur see tegu parajasti kellegi silmis on. Helena toob ka välja, et selliste ühisprojektide korraldamine, kus õpilased omandavad teadmisi läbi lõimitud ja praktilise tegevuse annab noortele laiapõhjalisema hariduse ja avardab nende maailmapilti ning toetab mõistmist iseendast ja oma võimetest olles seega toeks eneseteadlike ja laia silmaringiga noorte kasvatamisel.

Projekti laiem eesmärk oli projekti vedajate sõnul ka kakskeelse kogukonna lähendamine, mis õnnestus tagantjärei hinnates osaliselt, kuid rõõm on selle üle, et üks samm lähemale on mõlemalt poolt jällegi tehtud. „Eks on ka mõndagi, mida nüüd teeksimise teisi, kuid see oligi õppimisprotsess meie kõigi jaoks,” möönab Helena. Käegakatsutavate tulemuste osas on projekti väärtus pargi ühest

Foto - erakogu

küljest õpikeskkonnaks, teisest puhkekohaks muutmine – 25 Lüganeuse valla ajalugu, kultuuri ja pargi elusloodust kirjeldavat kolmes keeles (eesti, vene, inglise) infotahvlit ootavad veel paigaldamist.

Projekti käigus plaanitud pargi korrastustööd on kavalalt kavandatud – kuigi peaaesjalikult koolinoortele suunatud ettevõtmised, on siin-seal tegevuste käigus vaja ka piirkonna inimeste ja ettevõtjate panust laiemalt (infotahvlite ehitamine, pinkide kaunistamine jne), mis seob kogukonna ühtsemaks ja loob ka edaspidised eeldused tihedamaks koostööks. Ja boonuseks kohaliku kogukonna heaolu kõrval on projekti tulemused kindlasti põnevad ka läbisõitvatele külalistele, kes ehk Kiviõli kohta peale fakti, et see on eelmise sajandi alguse raudteeäärne tööstuslinn, muud ei oska arvata.

Helena ja Kristiine on veendunud, et sellisel moel õpilaste ja nende vanemate kaasamine ühisprojektidesse panustab perekondade ja eelkõige noorte seotusele kodukohaga. Noorte väljarännet piirkonnast tuleks nende sõnul pidurdada kasutades erinevaid meetodeid ja siis on ehk ka lootust, et kõrgkooliõpinguteks lahkunud noored hiljem tee tagasi koju leiavad.

Aitäh Helenale ja Kristiinele! Virumaa Koostöökogu kirjutab sellele soovile kahe käega alla ja ootab samuti noori kodukanti tagasi. Ja neid, kellel kodukandi heaolu südamel, kutsub üles oma ideedega meie poole pöörduma – ehk saame heale mõttele öla alla panna.

Prouad-preilid kogukonnapäevalised. Foto - erakogu

Maandav mustsõstramajandus

Mustersõstar OÜ

Facebook: Mustersõstar OÜ

*Projekt: OÜ Mustersõstar
ettevõtluse arendamine
põllumajandusseadmete soetamise
näol, 2019; OÜ Mustersõstar
ettevõtluse arendamine
põllumajandusseadmete
soetamise näol, 2020*

Sisu: seadmed

Kaks Virumaa taustaga meest, Aindri Lipp ja Erki Vinni on üllatusi ja lusti täis. Ja nende kalendrid on ka täis. Igapäevaselt müttab Erki omanimelise ettevõttega metsas, trotsib igasugust ilma ja osutab teenust metsaettevõtetele ja Aindri teab kõike õhksoojuspumpade hingeelust ehk igapäevast leiba teenib jahutustehnikuna. Mõlemad tunnistavad, et Mustersõstar OÜ võiks põhi-

mõtteliselt ikka ka kasumit teenida, mitte lihtsalt olla põhjus head sõbrad külla ja talgutele kutsuda (kuni nad veel eelnevatele kogemustele toetudes kõnedele vastavad ja taimi istutama ja kive korjama tulevad), aga rohkem on see nagu selline enese heaoluks sõpruskondlik pingete maandamise ettevõtmine. Mustersõstar OÜ tegeleb mustsõstra kasvatuse ja väärimamisega, on võtnud eesmärgiks toota kõrgekvaliteedilist mahedalt kasvatatud marju ja nendest tehtavaid tooteid.

Miks just mustsõstar?

Erki: Haa... Kasvab hästi. Tegelikult jooksid mõned asjad kokku – tuttav marjaistanduse omanik Lõuna-Eestis, ülikooliaegsed aiandusalased teadmised ja neist tekkinud ideed.

Aindri: Jah, eks me tulevikus ehk laiendame oma marjavalikut ka. Aga mustsõstar on selline lollikindel algajale.

Kuidas suvega rahul olete?

Erki – Oled näinud mõnda põllumeest, kes on kunagi rahul või?

No siiani otsin, omajagu on neid intervjuusid juba tehtud juba, aga...

Erki: No tuleb edasi otsida veel (*naerab südamest*). Aga tõsiselt rääkides, me ei nurise. Kui enne oli rõõm, et üldse midagi tuli, siis nüüd saime ikka juba 3 tonni marja kätte. Varem pidi vaatama, kuidas mari maha jääb, ei olnud võimalik tööjõudu kokku ajada lühikese ajaga käsikorjesse. Sel suvel vaatasime juba, kuidas marjad kombaini peal jooksevad.

Aindri: Jah. Ja sel suvel saime targemaks ka. Tahaks olla realistlikum – et kui

„Val-mii-iis!” Foto - erakogu

peakski tulema suured saagid, peaksid oma jahutuskambrid või külmaruumid olema.

Erki: See on jah ehk ka üks koostöökoht veel mõne kohaliku ettevõtjaga, kellel huvi võib olla. Sel suvel kasutasime Vendi talu koostööpartnerina ja oleme väga tänulikud, aga tulevikus mahtude suurenedes peab ilmselt ka teisi lahendusi leidma.

Aindri: Jutt klapib.

Räägite toodetest ka?

Erki: Marju müüsimine. Tooteid veel ei müü. Ema oleks laatadel käinud küll, aga laatasid ei olnud. Mahla ja moosi oma tarbeks ja sõpradele kingituseks tegime ikka ja Vendi talule müüdud toodang läks ka mingil määral ka ehk hoidisteks. Oleme ka mõelnud, et kunagi võiks mahlaköögiga laieneda, aga see on veel tulevikuplaan. Võimalik, et ka selle ettevõtmisega saame kellegagi kampa lüüa, jutuks on olnud.

Aga mis kõige mõnusam on selle sõstardega majandamise juures?

Aindri: Tead, see on oma päristööst kõrvale saades päris teraapiline. Istud kaheksa tundi traktoris, vaatad sirgeid ridasid ja tundubki päris mõnus tegevus olevat. Ei pea pea huugama otsas mingite muremõtetega, millega siin hommikust õhtuni muidu peab tegelema. Kardinaalselt teine teema noh.

Erki: Ongi selline mõnus vaba aja veetmine mingis mõttes, natuke nagu hobi. Käin Virumaal, toimetan kodu juures. Teen tööd vabal ajal enda tarbeks, natuke nagu puhkus.

„No... mis nüüd siis...?“ Foto - erakogu

Räägime Virumaa Koostöökogust ka?

Erki – Räägime. Teil oli just rahastusvoor. Ja no meil oleks vaja ju tulla ka, just selle jahutus- või külmutuspoolega, aga aeg sai otsa. Aga oleme ennast kurssi viinud ja uurimistööd teinud, et selleni jõuda ikka lähiajal.

Aindri: Aega võiks jah rohkem olla. Aga muidu jälle – jutt klapib.

Kaugemale tulevikule mõeldes mõlgutavad Erki ja Aindri mõtteid pakkuda koostööpartneritele taimede istutamisteenust ja ehk rentida saagikoristuseks kombainigi. Ja kui kogemusi ja teadmisi on juba rohkem, mõlgutavad nad enda eeskujul heaks näiteks olles tööteraapia juurutamist (NB! Virumaa Koostöökogu tõlgendus sellest, et mustsõstardega majandamine on pead puhastav pingevaba tegevus) ehk soovivad läbi viia ka marjakasvatajatele mõeldud koolitusi ning korraldada praktilisi õppepäevi.

Kuna Erki ja Aindriga läks intervjuu tänu moodsatele tehnikavidinatele õnneks alles teisel korral ja võhivõõrale avanemisvõimalusi oli mitu, ilmnes teise intervjuu käigus muuseas, et mõlemad mehed on lisaks kõigele ka veel muusikud. Kus ja mis pilli kumbki neist täpsemalt mängib ja kas neid ka pillidega pidusse kutsuda saab ja kas tuleb siis kahepeale kokku üks või kaks bändi, tuleb teil aga endal välja uurida. Väikse vihje anname ka – üks meestest on enda sõnul lihtne bassimees. Aga midagi peab avastamisrõõmuks ka jääma.

Head guugeldamist!

Nikolai Malinovski muudab meie elukeskkonna kvaliteetsemaks

FIE Nikolai Malinovski LM

Projekt: Kommunaalteenuste laiendamine, 2020; Teeäärte hooldusniitmise teenuse laiendamine, 2021

Sisu: teenused, seadmed

Foto - internet

Virumaa Koostöökoguni on jõudnud FIE Nikolai Malinovski LM Sondast, kes on 12 aastat pakkunud kohalikele omavalitsustele ja eramaaomanikele muru, teeäärte ning jäätmaade niitmisteenust ning külateede/platside korrastamisesilumise-parandamise teenust.

Tema teenuste nišš on lokaalsus ja paindlikkus. Nimelt on maaomanikud hakanud üha rohkem tähelepanu pöörama oma maade korrastamisele. Tihti soovitakse vana prahi koristust, lõhutud teede parandamist, teekallaste tasandamist, hooldusniitmist või täitmist. Sageli on sellisteks töödeks vaja tuua täitematerjali just väikestes kogustes.

Selliste teenuste sisse ostmine kaugemalt läheks kalliks juba ainuüksi vahemaade tõttu, mis kuluvad transpordile. Nikolai toimetab aga siinsamas lähedal (tema garaaž asub Sonda alevikus) ja suudab teenindada just Virumaa Koostöökogu piirkonda ja ka lähedalasuvat ümbruskonda, niipalju kui tööks ressursi jagub. Seda võib vaieldamatult pidada tema esimeseks tugevuseks.

Teine ja mitte vähem oluline on ettevõtte väiksus ja seega ka paindlikkus. Mis sest, et tellijateks võivad olla ka suured ettevõtted (RMK, Eesti Energia) – ka neil on mõnikord vaja just väikeste täitematerjali koguste vedamist kohtadesse, kuhu suurtransport ei pääse. Rääkimata eraisikutest maaomanikest ja

kohalikest elanikest, kes samuti vajavad enamasti väiketöid. Töö maht on küll väike, kuid kohalike elanike rahulolu oma elukeskkonnaga paraneb oluliselt.

Kindlasti on konkurentsieeliseks ka see, et Nikolai tööks vajaliku materjali kättesaadavus on mugav – karjäär pinnase ammutamiseks asub vaid paari kilomeetri kaugusel. See vähendab omakorda vahemaid transpordi osas ja võimaldab teenuse hinda tarbijale sobival tasemel hoida.

Ettevõtte teenuste laiendamise võtmes on Nikolai Malinovski hakanud maaomanike soovil tegelema ka vanade metsarohumaade taastamisega ning PRIA-s arvele võtmisega. Selle tegevuse käigus kasutab ta hiljuti soetatud mitmesugust tehnikat, mille soetamise taotlusega ta ka Virumaa Koostöökoguni jõudis. Et Nikolai ettevõtlusalaseks visiooniks on eduka investeeringu elluviimise kaudu kasvatada teenuste mitmekülgset ja tõsta teenuste kvaliteeti, plaanib ta lähiajal suurendada eeskätt teenuse tööviljakust ning kvaliteeti ning sealt edasi ka juba mahtu.

Tulevikuperspektiivis mõlgutab Nikolai mõtteid, et ette võiks võtta piirkonna reostunud maalappide korrastamise ja väiketeede renoveerimise teenuse pakkumise lisaks eraomanikele ka kohalikele omavalitsustele, RMK-le, Maanteeametile, Elektrilevi OÜ-le ja AS Eesti Raudteele. Vajadust tundub tema hinnangul igatahes olevat. Praegused pikaajalised hoolduslepingud seavad ilmselgelt piirid ka töömahtudele, kuid Nikolai tegusa toimetamise taustal on Virumaa Koostöökogul kindlus, et kõik investeeringud on suunatud õigesse auku ning elame tema ettevõtmistele hoolega kaasa.

Üsna tõenäoliselt ei juhtu paljud kohalikest seda esmapilgul märkama, aga kui Lüganuse ja Vinni kandis natuke põhjalikumalt maastikke ja rajatisi vaadelda, siis teadjale võib Nikolai Malinovski kätt näha olla nii selle eest hoolitsemas kui ka kujundamas.

Jaksu Nikolaile ja värvikaid väljakutseid!

Ajaloolised väärtused, kaasaegsed lahendused

Viru Maamajanduse OÜ

Projekt: Kastani tn 10 tootmishoone energiaaudit, 2018; Maidla viinavabriku tootmise taastamine, 2018; Nutikate energialahenduste kasutusele võtmine, 2019

Sisu: ehitus, nutikad energialahendused

Vaade viinavabrikule. Ammu. Foto - erakogu

Hardi Murula ütleb kohalikule kogukonnale nii mõndagi, Viru Maamajanduse OÜ ehk vähem. Aga selleks, et ütleks rohkem valisime sel korral LÉADER-loo kaudu kohalike ettevõtjate tutvustamiseks just selle koosluse ja toome teieni ühe tootmishoone loo, mis ilmestab kenasti mõtteviisi, kuidas tulevikku vaadates maapiirkondade väärtust säilitada. Seejuures rakendades loodust ja keskkonda säästvaid lähenemisi, tulevate põlvete hüvanguks.

Viru Maamajanduse OÜ on võtnud ette üsna ambitsioonika projekti – taastada Maidla külas Kastani tänaval tootmishoone, kus ajalooliselt on toimunud mõisaaegne piirituse- ja hiljem kolhoosiajal maltoosatootmine. Et tootmishooneid on pika ajaloo vältel oluliselt ümber ehitatud ning tänaseks on need üsna amortiseerunud, on enamus hoonetest tulnud lammutada ja muuhulgas likvideerida ka masuudihoidla jääkreostus. Kuigi Hardi mõonab, et nullist on üht tootmishoonet majanduslikult mõistlikum rajada nii ehitust kui majandamiskulu silmas pidades, tundub maapiirkondades paljude lagunevate hoonete kõrvale uute ehitamine ebamõistlik. Seega põhjuseid just seda teed minna on isegi kaks – üks väga pikalt kasutuseta olnud hoone saab korda ja koha ajalooline alkoholitootmise lugu on lisaväärtus hilisemates

turundustegevustes nii otseselt objektile kui piirkonnale laiemalt. Nimelt on plaanis hoonetele uue elu sisse puhumisel jätkata traditsiooni ja toota Kastani tänaval alkoholi, sealhulgas seda ka destilleerida.

Virumaa Koostöökoguni jõudis Murula läbimõeldult planeerides tootmistegevuse energiakasutuse optimeerimist lähtudes ringmajanduse põhimõtetest: „Ringmajandus, biomajandus, rohemajandus – ükskõik, kuidas me seda nimetame – on tulevik, sest meie ressursid on piiratud. Nii meie piirkonnas kui kogu Eestis on palju potentsiaali biomajanduse laiemaks rakendamiseks. Näiteks minu tootmistegevuse ainsateks jäätmeteks on puidutuhk ja orgaanilised jäätmed, mida ma saan kasutada põllumaaade viljakuse parendamiseks.” Et alkoholi tootmisprotsess vajab destillaadi kuumutamise järel kohe ka jahutamist on sellega kaasnev energiakulu ja -kadu väga suur ning energiakao optimeerimise ja jääksoojuse ära kasutamiseks sai teostatud põhjalik energiaaudit, et taastuvenergiat võimalikult efektiivselt kasutada. Murula: „Destillaati eelsoojendatakse pelletikatla küttevee abil ning destilleerimiseks kasutatakse paigaldatud päikesepaneelidest saadavat elektrienergiat, jahutamisel tekkiv jääksoojus kasutatakse aga ära hoone kütmisel. Lisaks on kogu protsess mugavalt nutiseadmest jälgitav ja juhitav.” Kapitalikulusid kokku arvates ei pruugi otsene kokkuhoid olla suur, kuid palju olulisemaks peab Hardi tootmistegevuses taastuvenergia ja jääksoojuse kasutust.

Neil, kes nutikaid lahendusi ka enda tootmises kaaluvad, soovitab Hardi kõigepealt sõnastada lahenduste kasutusele võtmise eesmärk – kas otseste kulude kokkuvõtte või energia kasutamise vähendamine, kuna need kaks võivad olla erinevalt saavutatavad. Ja seejärel alles peaks liikuma vajalike tegevuste planeerimiseni.

Tulevikule mõeldes ootavad Viru Maamajanduse OÜ-d viie aasta perspektiivis majandustegevuse mitmekesistamise projekti elluviimine ja kuivati chitus. „Eesmärk on välja arendada biomajanduse hoone, kus kohalikku toorainet võimalikult keskkonnasäästlikul moel väärindatakse,” võtab Hardi oma tegemised Maidla küla mõisakompleksi ajaloolise piiritusetootmise tuleviku kokku.

Virumaa Koostöökogu igatahes panustab nüüd hulgalet solaarenergiale. Eesmärgi nimel. Vaat nii.

2022 jõul. Kõige ilusam pilt

Lennujaamalugu No2 ehk pommiähvardus Ungari lennujaamas

Ungarlased on muuseas üks soome-ugri hõimudest ja ungari keel on eesti keelega distantilt kuulates üsna sarnane. No ainult selle vahega, et sõnad on teistsugused ja mitte midagi ei saa aru. Lihtsalt selline... ääremärkus. Ja kuna me ühesugused natuke uimased ugrilased ungarlastega oleme, siis ei ole kummalgi osapoolel kuigi palju vaja pingutada, et ekstreemseid elamusi pakkuda või neid kogeda. Ideaalselt sobib näiteks harjumuspärasest veidi teisem tegevus lennujaamas. Lennujaama

ees seisvast politseiautost ja lennujaama sees luusivatest politseikoertest ja nende saatjatest täiesti piisab. Esimene reaktsioon on sellise sebumise peale iseenesest mõistetavalt – pommiähvardus. Teine – varjume turvaliselt. Järgnes vestlus: „Kuule, lähme sinna politseiauto juurde, on kindlam, seal väljas seisis üks,” vastus: „Segi oled peast, politseiauto on esimene, mis õhku lastakse!” Ilmselgelt vaatavad mõned Virumaa Koostöökogu liikmed sagedamini traditsioonilist kogupere jõulufilmi „Die Hard” kui teised...

Põllumajandusest ja metallitööst

Projekt: Metallitöövahendite ja tõstuki ostmine, 2019

Sisu: seadmed

Õeldake, et seal kus on, sinna tuleb juurde. Seda sissejuhatavat lauset oleme me ühes oma loos juba kasutanud. Originaalsuse mõttes, oleks võinud ju millegi muuga alustada, aga kuna sel korral on selle tõdemuse nurk veidi teine, jääme selle juurde. Kui Purtse pisikeses ettevõtluskülas seab üks ettevõtte teise järel end aegamisi sisse, siis Virumaa Koostöökogu piirkonnas laiemalt on viimasel ajal tekkinud väikeettevõtjaid, kes metallitööd au sees hoiavad. Igal oma nišš, igal oma kliendid ja nagu selgus meie seekordsest vestlusest Kasela Metalli omaniku ja juhi Ermo Kaselaga, on klientidel ettevõtteid, kelle poole pöörduda, veel puudugi. Jätke see endale meelde, konkurents on edasiviiv jõud. Aga mida Ermo siis elust, tööst ja asjadest üleüldiselt arvab? Head lugemist!

Tegelikult on Ermo tegev kahes valdkonnas. Põllumajandus tundus talle pärast kooli perekonna eeskujul loogiline valik olevat. „No Tallinnas seda väga edukalt teha ei saavat. Küllap see koer sinna maetud on, et seda just Ida-Virumaal praktiseerin,” lisab ta muigamisi.

Aga metalliettevõtluseni jõudis ettevõtja kolm aastat tagasi vajadusest – talul oli vaja üht viihalli, mille ehitamise ostmine tundus ebamõistlikult kallis, ja kui endale juba tehtud, tekkis mõte ka teistele teha. „Mõtlesin, et kui ma juba endale sellise asja valmis sain, et väiksemaid on ju poole lihtsam teha. Aga nüüd olen aru saanud, et väiksemate eest saab ju ka poole vähem raha,” nendib Ermo. Edasi tekkis talul vajadus betoonkonstruktsioonide järele ja nende tootmine väljapoole on mõttetasandil peas tiirelnud, kuna huvi selle vastu on tuntud, aga sellega läheb veel pisut aega: „Põhietu hoiab sees praegu pigem ikka põllumajandus.”

Küsimusele, mis ettevõtluse juures keeruline, mis lihtne, nendib Ermo, et üks alustava ettevõtja jaoks on ikka rahavoog kõige keerulisem teema. Mistap ühel hetkel ka Virumaa Koostöökoguni jõuti, et hoogu juurde saada. Kiituseks koostöökogule toob ta välja, et kontakt hindajate ja kohaliku ettevõtja vahel on olemas, mis on suur plus ja mille osas on meie Leader tegevusgrupp eeskujuks ehk muudele piirkondadele Eestis. See on siis üks lihtne pool. Näiteks.

Isikliku mõõtme lisamiseks seekordsele kirjutisele küsisime Ermolt mõned küsimused (ja et tegemist oli kibekiire tööajaga, andsime talle võimaluse tähendusrikkalt vaikida, kui küsimus erakordselt rumal tundub). Siin on tulemused:

Ärka vara või hilja? – Vara. Kell 7 hommikul juba liigun.

Vabal ajal? – Jahil käin. Kui kinod lahti oleks, käiksin kinos ka.

Läheksid parem tantsupeole või diskole? – Kuule, see on nüüd see küsimus, mis on see rumal küsimus. Kas võib nii öelda? (*Võib, sai ju lubatud...*)

Ja viimasele küsimusele järgnenud mõlemapoolse naerupahvakuga see vestlus meil lõppeski.

Koogid, šnitslid, pirukad

Pairon OÜ

Koek OÜ

*Facebook: Varja Kohvik, Lorenzo
K5 kohvik*

*Projekt: Varja Kohviku köök, 2020;
Koek OÜ toidu tootmine, 2020;
Varja Kohviku uuendus, 2021*

Sisu: teenused, toitlustus

Missugune on mõnus hubane kohvik Kiviõli keskuses, kus saab nautida kohvi kõrvale maitsevaid kooke ja saiakesi? Ja kust need hõrgutised tulevad? Ja kust saab tööpäeviti soodsaid lõunapakkumisi? Ja kes need valmis teeb?

Virumaa Koostöökogu seekordne Leader-lugu sai kirja vestlusest Katrin Larensiga, kahe kohviku perenaisega, kes alanud talve veedaks parema meelega võimalusel ainult toas ja ainus kompromiss, mis ta talvega on nõus tegema on paratamatu füüsiline pingutus: „Lumelükkamine on tegevus, mis maandab, seda küll teen, aga see on ka kõik. Suusatama ei kipu.”

Palgatöö vahetas Katrin ettevõtluse vastu sel ajal, kui väikse lapsega koduseks jäi. Otsid perega Varja poe ja sujuvalt on tänaseks päevaks jõudnud ka Virumaa Koostöökoguni ettevõtete laienemise käigus. Katrin Larens: „Varjal on meil selline möödasõitjatele suunatud menüü, šnitsel on kõige populaarsem ikka, ja Kiviõli K5 keskuse kohvik on selline lõunapakkumiste söögikoht kohalikele.” Kooke, pirukaid ja kohvi saab vast ikka mõlemast, aga kliendid väljapoolt Virumaad, ja neid on Lorenzo brändi söögikohtadel nii pealinnast kui Pärnust, leiavad tee pigem Varjale. Tellimused tehakse ette, pannakse kokku ja sõbrad-tuttavad võtavad möödasõidul kaasa, kui endal Virumaale parasjagu asja ei ole ja neelud käivad leiva, ümarike lihapirukate või besee järele, mis Katrini ja tema abiliste käe all valmivad. Töötajaid on kahe kohviku peale kokku 8 – Kiviõli kohviku kollektiivil on privileeg hommikuti värskendav jalutuskäik ette võtta ja Varja kohviku oma jõuab tööpostile Kohtla-Järvelt bussiga. Nii need koogid, saiakesed ja šnitslid valmivad.

Kaugemad kliendid on Katrini sõnul leidnud neid üles ilmselt ka tänu reklaamsaatele „Roaldi reisid”, mis ühes saates Lorenzo kohvikuid tutvustas: „Ongi kohe tulnud ja ka öeldud, et nägime saadet ja tulime vaatama, kuidas siin toimetate.” Ja kaasa on aidanud kindlasti ka oma toidutelgiga laatadel osalemine.

Kooki? Foto - erakogu

Muuseas – kergelt eksootilise brändi-nime taga seisab karmi komisjoni otsus – üks pere on ikka kõige kangem kriitik. Kui aeg küps, oli Katrinil valmis mõeldud mitu enda meelest väga head nimevarianti, aga konsiliumi ette astudes selgus, et ükski ei kõlba. Lõpuks jõuti ühehäälselt Larenzoni. Varjal on muuseas kohe-kohe valmis saamas ka väike toidutootmine, kust Lorenzo toodang edaspidi kohvikutesse ja rändama hakkab ja mis tellimusi ootama jääb.

Ettevõtjaks olemise rõõmuks peab Katrin tohutute rahahunnikute (*irooniaga*) kõrval võimalust oma aega planeerida (*irooniata*). „Ise vaatad, millal tööd teed. Teed siis, kui tahad, aga tahad kogu aeg,” naerab Katrin. Ja siis kui tervis või pere ütlevad, et enam ei tee tööd, siis ei tee ka, puhkuseks aega võtta Katrin siiski oskab.

Põnev fakt Katrini ettevõtjakarjääri ajaloost: esimeseks ülesandeks oli tal oma ettevõttega majutuse ja toitlustuse organiseerimine AS Talter-i teetöölisele, kes ehitasid Jõhvi-Kukruse teelõiku.

Või leiba? Foto - erakogu

Maal on mõnus

Taker Trailers OÜ

Facebook: Taker Trailers

Projekt: Taker Trailers OÜ arendamine, 2020

Sisu: seadmed

Kes esimesena pildilt drooni leiab, saab... punkti kirja. Foto - erakogu

Seda, mis maal elamise mõnusaks teeb, lahkasime sel korral Kert Kärboga, pere-ettevõtte ühe omaniku Kert Kärboga, kes oma isaga juba 2018. aastast tegeleb põllumajandus- ja metsatehnika müügiga nii Eestis kui Baltimaades. Virumaa Koostöökoguni jõudis Kert 2020. aastal, et oma ettevõttele hoogu saada.

Kert on Ida-Virumaa taustaga ja 10 aastat elanud ka Tallinnas: „No imelik küll, aga eks ma sealt pealinnast nende ummikute tõttu pagesin. Ajavõit on praegu ikka tohutu. Muidu istusin ummikus, siis otsisin parkimiskohta ja õhtul istusin ummikus koju tagasi. Nüüd mängivad lapsed hoovis ja ise püüame võimalikult palju perega igal aastaajal looduses viibida. Üsna tublid matkajad oleme.” Linnaelust ja suurlinna tulede kiirest tuhmumisest toob Kert näiteks ka hiljutise pealinnakülastuse tütreaga, kes linnapanoraami silmapiirile kerkides oli elevil ja seisukohal, et linnas on ikka heledam ja ilusam kui maal; poole tunni möödudes päris rahutult foori taga, et miks auto kuhugi ei sõida; ja veel poole tunni möödudes avaldas pehmelt öeldes rahulolematult soovi kiiremas korras koju naasta.

Maale kolimist Kert tänaseni ei kahetse – lumelükkamishooaeg on hetkel küll paras väljakutse, aga just see enam oma aja peremees olemise tunne on miski, mis Kerdile väga imponeerib: „Maaelu üle ei virise jah. Eks ikka on mingeid väikseid nüansse, mis on vastukarva või mida tahaks muuta, aga väga häirivaid põhjuseid ei oska küll välja tuua.”

Vabal ajal on Kert varasemalt tegelenud üsna tihkelt rallisõiduga ja hiljuti tegi ka eelmisel aastal, aga pidi nentima, et töö ja pere nõuab oma aja ja nüüd jagab ta hobina tehnikamaailmas hoopis ühist kirge isaga koguda ja restaureerida vanatehnikat.

COVIDi kohta ütleb Kert, et kui eelmisel aastal ettevõtte veel mõjutusi ei tundnud, siis sel aastal nii metalli kui transpordihinnad, samuti põllumeeste sisendite hinnad alustades väetistest lõpetades rasketehnikaga, on kõvasti tõusnud, panevad klientide investeerimisplaanide muutused ka Taker Trailersis numbritele otsa vaatama. Eelmisel aastal seatud eesmärk käibenumbriga jõuda sinna, kuhu siht seatud sai, on küll käesoleva aasta kolmanda kvartaliga saavutatud, kuid kuidas edasi, on veel vara ennustada. „Uue aasta plaane seame me ühiselt aastalõpuistungil, kus me siis teeme oma pakkumised ja prognoosid, mida oodata ja kuhu tüürida,” võtab Kert teema kokku. Üldjoontes püüab ettevõtte viie aasta perspektiivis siiski kasvatada oma tehnikavalikut, lisada portfelli uusi tooteid ja juba praegu on näha, et on ka meeskonna laienemise vajadus. Aga teha plaanib Kert seda rahulikus võtmes.

Kuna Kert oli tehniliste viperuste tõttu samuti üks, kellel oli õnne kaks korda ühte intervjuud anda, siis teise vestluse temaga juhatasime sisse küsimusega, mis on olnud tema kõige suurem tööalane fopaa, mille tõttu tahaks pea liiva alla peita ja piinlikkusest tühjusse kaduda. Naerdes vastab Kert, et pea liiva alla pistmise tunne on iga päev, aga mitte selle pärast, et piinlik on, vaid selle pärast, et kõik ei suju alati nii, nagu vaja. Mõttekoht algajale ajakirjanikule. Aga viimase aja ikaldustest toob Kert välja ühe õnnetu haagise, mis olevat ilmselt „esmaspäeval” ehitatud, sest kipub iga liigutuse peale lagunema. Ja siis ta seda lapib ja rendib ja lapib ja rendib ja... Ja ütleb, et jääbki vist lappima. Et see on küll juba kliendi ees piinlik. Kas ka rentima, ei julge igaks juhuks lubada.

Maale kolimisega on Kerdi pere omaajagu meediatähelepanu saanud. Seetõttu esitas Virumaa Koostöökogu talle ka küsimuse, mis on kõige igavam, tottram või kummalisem küsimus, mille mõni ajakirjanik talle esitanud on. Andsime lahkelt ka loa seesama küsimus tiitli vääriliseks kuulutada, aga Kert valis hoopis ühe teleintervjuu, kus tal kaks korda tuli samale küsimusele vastata. Olles 5 minutit kirjeldanud üht tol hetkel nende tootevalikus olevat kõige innovaatilisemat haagist, mis heinapalle ise põllult kokku korjab, manuaalse inimjõuta, ikka detailselt (kujutage ise ette, kui detailselt on 5 minutit võimalik rääkida ühe treileri võimekusest). Ja olles jutu lõpetanud, esitas ajakirjanik talle uuesti sama küsimuse. Kert sattus kimbatusse, et kas peaks õige tähelepanu juhtima, et sama küsimus oli just esitatud ja ta oli just sellele ka põhjalikult vastanud, aga viisaka inimesena läks pärast pisukest kalkulatsooni seda teed, et esitas oma 5-minutilise monoloogi uuesti. Võttis kukalt kratsima küll. Hiljem oli see 2x5 minutit intervjuust välja lõigatud. Selline telekarjäär siis senini.

Selline rahulik ja asjalik lugu siis sedakorda. Kerdile jaksu ja kutsume ikka Virumaa Koostöökogusse ka, kui asja on.

Meelita ennast pitsaga. Sondas! Kuidas sinna saab? Rongiga!

Facebook: Sonda Kõrts, Kaire Tordid

Projekt: Pääkeselektrijaam, 2020

Sisu: toitlustus, seadmed, nutikad energialahendused

Soolast. Foto - erakogu

Sonda raudteejaamas asuv toidukoht, mis on tuntud ka kui legendaarne peopaik, ehk Sonda kõrts, on läbi ajaloo näinud erinevaid aegu. Legendaarseks on see nimelt saanud kunagi üheksakümnendatel katusele tõstetud maanteemuhi järgi. Enne seda aga oli kõrts keha kinnitamiseks meie tublidele kolhoosnikele. Kust need teadmised pärinevad? Mihhail Pollilt, Sonda Kõrtsi tegemiste eestvedajalt ja kohalikult toitlustajalt, kes kõrgkvaliteetse pitsakultuuri Lüganuse rahvale on koju kätte toonud.

Kümmekond aastat tagasi oli Sonda kõrtsi ampluaa olla populaarne tantsukoht ja kontserdipaik. Kohale on jõudnud nii Pearu Paulus, Genialistid kui Taukar. Igast ajastust ja igale maitsele midagi meelepärast.

Mihhail meenutab, et on näinud aastate jooksul kenakest tantsukultuuri arengut. Oli aegu, kui tantsiti vastassoo esindajaga paar tantsu ja naasti kindlalt oma kohtadele. Viimane mood enne suuremat COVIDi sulgumist oli aga see, et igaüks vehkis senikaua, kuni jaksu jätkus. Paarilisega või ilma. Muusikast ennast mitte segada lastes. Saab siis näha, mismoodi tantsima hakatakse, kui COVID taandub ja asutus end taas ka tantsulistele avada saab. Sest praegu on Mihhail abikaasa Kairega kõrtsis tegutsemas peaasjalikult *catering*’i valdkonnas ja avatud vaid ettetellimisel.

Kuigi COVID oma intensiivsete puhangutega, mis ei näi sugugi oma uute tüvedega, viimaste uudiste kohaselt siis omikroniga, lõppevat, ja ilmselt morjendab nii mõndagi ettevõtjat, siis tundub, et Mihhail ja Katre on kehva seisu parimal võimalikul moel oma ettevõtte püsima jäämiseks suutnud ära kasutada, ehk et piirkonda on tekkinud üks tõsiseltvõetav pitsakoht, mille tellimuste järjekorrad võivad ulatuda isegi nelja tunnini ja kus ei pakuta lihtsalt juustu ja jahutoote ristandit, vaid tooteid, mida võib soovitada Virumaa Koostöökogu hinnangul ka kõige nõudlikumale pealinna hipsterile. Mihhail Poll: „Eks inimesed oskavad juba arvestada ka ja planeerivad ja tellivadki oma pitsad pikemalt ette kindlaks kellaajaks. Eks meil on plaan oma efektiivsust kasvatada küll, aga sellest räägime pikemat siis, kui põhjust on,” jääb Mihhail tagasihoidlikuks. Et Elroni rongiühendus Sondaga on samuti testitult kvaliteetne, siis otse Balti jaamast Sondasse – miks mitte?

Ühe korraliku ja kogenud ettevõtjaperekonnana on pitsa muidugi vaid üks Sonda Kõrtsi trumpidest. Mitte vähem tuntud on kaubamärk Kaire Tordid,

mis tegeleb nii tordinduse kui ka soolasema kraami *catering*’iga. Neid mõlemaid võib muidugi tellida ja tellitaksegi nii lähedale kui kaugele. Aga hoopiski põnevam on koos perenaisega osaleda torditegemise töötoas. Võtke ühendust ja proovige järele!

COVIDist tulenevat vaikelu ära kasutades on Sonda Kõrts osalenud muuhulgas Leader-meetmes ka päikesepaneelidest kohaliku elektrijaama loomise projektiga. Arvestades hiljutisi arenguid elektriturul maastikul, on tegemist ühe äärmiselt targa valikuga ja soovime Virumaa Koostöökogu poolt ainult jaksu projektiga lõpule jõudmisel.

Ja tellige pitsat ja torti, päriselt. Garanteerime, et te ei kahetse.

Magusat. Foto - erakogu

Ja kõike toitvat. Foto - erakogu

Üks vimkaga lugu? Aga palun!

Projekt: Trumbi kinnistu tootmishoone katuse renoveerimine, 2020

Sisu: ehitus

Kusagil käesolevas artiklikogumikus leiате loo Peeter Tapnerist, kelle allakirjutanu tituleeris kõige konkreetsemaks intervjuueeritavaks, kellega Leaderlugu de raames vestelnud oleme. Selgus, et on veel konkreetsemaid mehi, auga. Nimelt õnnestus meil lähemat tutvust teha mehega, kelle konkreetsest ja napolisõnalisusest sündis ilmselt Virumaa Koostöökogu artiklite ajaloos kõige ajaliselst kõige lühema intervjuu rekord – 11 minutit. Aga olgem ausad – mõnikord polegi pikka juttu vaja ja kuna rääkimise hõbedast on väärtuslikumaidki lahendusi, toome teieni sel korral loo, kus liigselt suud ei pruugita, aga kõik vajalik saab öeldud ikkagi. Saagem tuttavaks – Heikko Kont, Virumaa ja pikaajalise puidutööstuse taustaga kohalik ettevõtja.

Virumaa Koostöökoguni jõudsite oma tootmishoone katuse renoveerimise projektiga. Kas katus veel vett peab?

Hetkel veel natuke peab jah, aga katusevahetus on plaanis küll. Materjal on juba tellitud, peaks tulema augusti kuus ja siis läheb tööks. Renoveerimistööd ootavad ees.

Ja kuidas ettevõttel muidu läheb? Kõige aktuaalsemad teemad hetkel?

Nooh... nii ja naa. Tööd on. Ja siis natuke... võibolla natuke tuleb tulemit ka. Ja õige natuke raha. Vot.

Ja aktuaalsed teemad?

Ah renoveerimise kõrval, jah? Aktuaalseid teemasid... No tööjõu probleem tekib väike. Ei oska öelda, kas selle hooaja probleem. Võiks mõned inimesed juurde võtta küll, aga pole praegu kedagi võtta. Proovime vana seltskonnaga hakkama saada. Töötajaid on meil kuus hetkel.

Kas Virumaal on hea ettevõtja olla? Kas on üldse vahet, kas oled ettevõtja Virumaal või mujal Eestis?

No ma arvan, et on sama, ega see ei sõltu. Võibolla siin on seda puidutööstuse tööd isegi rohkem, võibolla siin on siis selles mõttes parem olla. Aga üks ta igal pool on ikka üks enamvähem. Ei oska öelda, kas Lõuna-Eestis on paremad ajad või ei.

Viie aasta perspektiiv ettevõtjana? Millest unistate, mis on juba saavutatud, millega olete väga rahul?

No... Soov oleks laieneda natuke isegi. Seda puiduvärki väärindada, edasi arendada ja teenuseid laiendada. Et kui praegu on saematerjali tootmine põhiteema, siis viie aasta pärast tahaks juba sisevoodrilaudu toota, aga see eeldabki laienemist. Tehnikat ja pinda kuivatamiseks ja...

Unistused töö kontekstis?

(Alustuseks naerab pikalt ja mürinal) Ei tegele. Üldse ei tegele. Unistamisega. Aga rahul olen küll, et see asi mul ikka toimib. 15 aastat ja rohkemgi veel.

Mida siis teete, kui tööd ei tee?

Käin jahil. Kalal käin ka. Vabal ajal, jah. Ja kui jahile ja kalale ei jaksu minna, siis puhkan lihtsalt, aga tavaliselt seda aega ei ole.

Mõni vimkaga lugu palun. Kui ei ole vimkade sõber, siis... mõtleme midagi muud välja

Selle peale mõtlen. Kirjutan Teile ehk.

Ah ehk... Lubasime Virumaa Koostöökogu poolt küll vestluse lõpus üle päeva küsima hakata, et kas on juba meenunud mõni vahva lugu, aga suvine aeg tõmbas sellele plaanile veidi pidurit. Et sügisel olid Heikkol jälle kibekiired ajad, siis...

Lubasime pealkirjas vimkat ja siin ta on – vimkaga lugu ei tulnud ja tänase loo pealkiri... nagu ei klapiksi sisuga. Või... siiski? Vahel juhtub ajakirjanduses ka seda ☺

Jaksu Heikkole, järjepidevust allakirjutanule.

Lennujaamalugu No3 ehk olgu narkokoerad talle armulised

Neist vahemeenutustest võib jääda mulje, nagu traaviksid Virumaa Koostöökogu juhatuse liikmed arutult mööda maailma ringi ja satuksid ühte sekeldusse teise järel. Tegelikult on see aga üsna inimlik, sest ühest küljest amet kohustab ja teisest tegijal juhtub. Õppereisid piiri taha on osa kohalike strateegiate planeerimise protsessist, teadmussiirde eeldustest ja... Ja kui lennujaamas ka ei juhtu, kus siis veel. Nii juhtub ühel Virumaa Koostöökogu

pundi liikmel ikka ja jälle, et narkokoerad teda nuusutamas käivad. Paradoksaalsel kombel on tegemist kõige korrektsema, punktuaalsema ja seaduskuuleka ja -kartlikuma pundi liikmega, kes piiritagustel õppereisidel niiõelda karjajuhina on paraku kohustatud sageli esindusfunktsiooni eesmärgil kaasas käima. Ajapikku on hakanud tekkima kerge kahtlus, et ta lihtsalt lõhnab ääretult hästi ja teda on meeldiv nuusutada. Ja talle ÜLDSE ei meeldi lennata. ÜLDSE. Vaene väike...

Virumaalt Türi lillelaada kaudu ühemehe saeraamini

Riho Vilumetsa Nõmme Talu FIE

Projekt: Oma metsa puidu säästlikum kasutamine ja kõrgema lisandväärtuse andmine, 2019; Nõmme talu saeveski tootmismahu suurendamine, 2019

Sisu: seadmed

Tööprotsess. Foto - erakogu

Mõnikord läheb nii, et ühe Leader-loo valmimiseks on vaja kahe mehe rammu. Või õigemini – ühe mehe rammu töös ja ühe naise vilgast sulge e-postkastis. Riho Vilumetsa Nõmme taluga, asukohaga Ojamaal, läks nimelt nii, kuna kibekiirel tööajal oli telefoniintervjuu aja klapitamine üsna pingeline ja nii panime Nõmme talu peremehele ja perenaisele küsimused teele ning leidsime need kenasti hiljem oma postkastist. Virumaa Koostöökoguni on on Nõmme talu jõudnud kahel korral, aga millega Nõmme talu tegeleb? Ja kuidas nad oma tegevusvaldkonna leidsid?

Riho ja Heli Vilumetsa lugu meie järgmise loona Virumaa Koostöökogu lugude sarjast lugemiseks valmis.

Valdkonna valikust. Kas oli ka muid kaarte laual, enne kui puidutööstuseni jõudsite?

Enne puidu väärindamist pidasime loomi. Tootsime piima ja liha. 2002. a käisime Türi lillelaadal ja sattusime peale ühemehe saeraami esitlusele ning saime kohe aru, et peame võtma uue suuna ja hakkama puitu väärindama. See

oli meie esimene tööriist. Mõne aasta möödudes ostime juurde nelikanthöövli, mille alt tulevad voodri- ja põrandalauad, mitmesugused liistud ja meie enda sauna prussid on tehtud samuti selle abil. Lisaks kuivatame ja pakendame võrkudesse küttepuid.

Millega puiduvaldkonna kõrval teiselt veel tegelete?

Hoiame korras talu põllumaid ja vähesel määral kasvatame kartulit ja vilja (viimast enda kanadele toiduks).

Kuidas Virumaa Koostöökoguni jõudsite?

Kurtsime tuttavale, et meie ettevõtlusvorm, FIE, ei paigutu ühegi toetuse raamesse, et uusi seadmeid soetada laienemiseks. Ja läbi tuttava soovituse. Oleme teinud kaks toetuse taotlust ja mõlemad on meie rõõmuks saanud positiivse vastuse. Esimese toetusega soetasime halumasina ja traktori haagise, teine projekt ootab elluviimist, sellest võib hiljem rääkida.

Teenustest – millega kliendid teie poole pöörduda võivad?

Meilt tellitakse saagimis- ja hõõveldusteenust. Tihti tuleb ka puid metsast välja tuua.

Kuidas senini läinud on? Kas puidu väärindamine on tulus ettevõtmine?

Niivõrd väikses ettevõttes, nagu meil, ei saa olla kunagi väga suurt tulu. Kui, siis juhul, kui tehakse midagi väga-väga erilist, millega teised ei tegele. Aga tegevuse jätkamisel näeme mõtet küll.

Suurimad väljakutsed?

Väga suur probleem on meieni toov külatee. Oleme neile, kes on meid metsakülas üles leidnud ja ikka jätkuvalt meilt materjali käivad tellimas ja ostmas, väga tänulik. Tullakse vaatamata sellele, et tee on kruusakattega ja nõuab transpordi ajaks materjali kinni katmist, et see ei läheks tolmuks ega poriseks. Väikest viisi loodame, et kohalik omavalitsus kaalub selle 3,5 km tolmuvaba katte paigaldamist, kuna tee on küllaltki suure liiklusega.

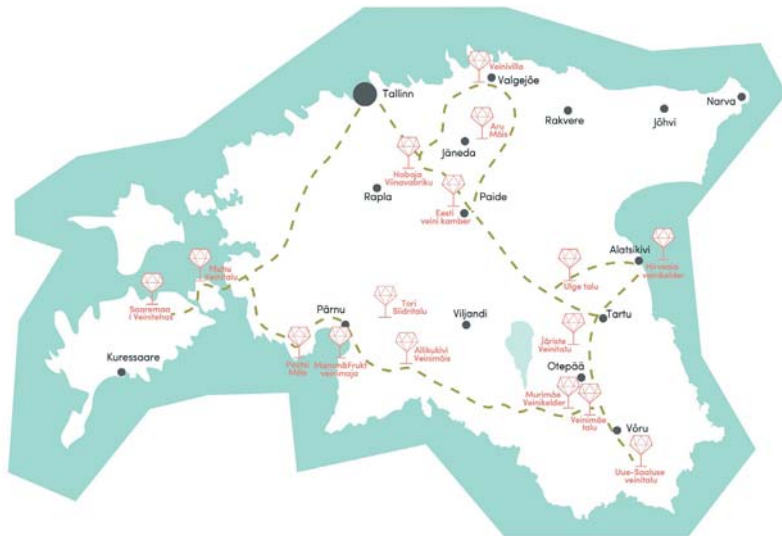
Ettevõtte tulevik viie aasta perspektiivis?

Viie aasta pärast on meil uus tootmishoone, milles on uuem ja suurem saeraam ning sellega tõuseb ka tootmismahht.

Kui tööd ei tee, millega siis tegelete?

Kodus töötades ei ole kunagi vaba aega, seda tuleb ise enda jaoks võtta. Lugeda meeldib vabal ajal küll.

Ida-Viru Eesti veinitee kaardile

Eesti veinitee. Foto - internet, www.veinitee.com

Kõlab ambitsioonikalt, aga tuleb tõdeda, et töös see plaan tõepoolest on. Virumaa Koostöökoguni jõudis Roland Tarum ideega rajada eesti õunapuudest istandus, mille viljadest ehedat Eesti päritolu siidrit tootma hakata. Lüganuse vallas, Moldova külas. Kuidas idee küpses ja kuhuni tänaseks jõutud on; mida veel tegema peab, et plaan realiseeruks, rääkisime Rolandiga talvel, kui kibekiire tööaeg mõneks ajaks vaiksemad tuurid oli võtnud.

„Suvega oleme niipalju edenenud, et aed on valmis. Puude istutamise lõukasime kevade peale. Nüüd ootangi mina kevadet ja 2000 istikut Lõuna-Eestis mind,” alustab Roland meie vestlust küsimuse peale, kus maal teel Eesti veinitee kaardile ollakse. Plaan ise sai alguse Maahommikust, sõbrast sommeljeest ja sõprade ühisest poolehoiust *calvados*’ele. „Nägin saatelõiku, milles rääkis üks tore naisterahvas nimega Kadri Karp ja tegin telepildist foto, otsisin ta üles ja läksime sõbraga tema jutule. Ta raius meie plaani kohe pooleks – mis *calvados*? Eesti asja tuleb ajada – võtke eesti õunad ja... Nii me siiani jõudsimegi.” Tolliaktsiisiladu sai kõige suuremaks takistuseks, kuna uksest sisse ja aknast välja voorivaid ametnikke Roland esialgu väga soojalt oodata ei osanud, aga tänaseks on ka see takistus ületatud.

Teine ja piirkonna turismi elavdav argument projektiga plaanitud tempos COVIDi kiuste edasi liikuda on asjaolu, et Eesti veinimarsruudilt (nagu neid on traditsioonilistes veinimaades nagu Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia) Euroopas leida on, oli ainsana Eesti maakondadest puudu Ida-Virumaa. Kui projekt

lõpule jõuab, on pilt aga hoopis teine: „Saksa turistid, kes näiteks suures osas ainult oma autokaravanidega Euroopas reisimas käivadki, leiavad kindlasti meie juurde seda kaudu tee.”

Roland on loodava tootmise eeskujudega tutvumas käinud ise Saksamaal Baierimaa kandis, kus tutvus muuhulgas tulusa lahendusega majandusliku toimimise perspektiivis, mille realiseerumist Eesti oludes ta hetkel küll võimalikuna ei näe, kuid ehk inspireerib see siiski mõnd meie lugejatest ja annab lootust ka Rolandile. Nimelt toimivad Saksamaal niiõelda ühistud, kes on oma organisatsioonile nii investorid, pangad kui vajadusel garantiikirjad. Kuidas see skeem sisuliselt töötab, on võimalik Rolandi enda käest huvi korral täpsemalt välja uurida. Mõte, et hulk mingi ühisuse liikmeid üksteise toimetulekut ja arengut ühise majandusliku vastutusega toetavad, on ju iseenesest igati loogiline ja edumeelne.

Isikliku elu plaanis on Rolandil suur heameel saabunud talve üle – sõidab sisse suusaradu ja jagab lastele elutarkust, milleni ettevõtluskarjääri jooksul jõudnud on. Suurima eduelamusena sõnastab Roland töö tõttu ette tulevate pikkade autosõitude mõtiskluste tulemuse: kui mingi enda rumaluse tõttu kõvasti vastu näppe saad, siis see ongi tegelikult kõige suurem edu võti – oskad tulevikus hoiduda ja oled saanud midagi väärtuslikku, mida muidu poleks kogenud. Ja jõuluvana! Roland sel aastal midagi erilist ei oota – detsember tundub talle olevat aeg, kus ootused kõigile on niigi suured, saagu jõuluvana siis sel aastal tema arvelt veidi kergemalt hakkama.

Et autokaravanipark Mereojal on meiekandi tublide ettevõtjate eestvedamisel juba olemas, mis siis muud, kui jääme ootama Rolandi siidritootmise arenguid ja loodame selle kaudu hoogustuvalle turismile piirkonnas, mis on kindlasti ka teistele meie ettevõtetele soodus võimalus.

Jõudu ja jaksu Rolandile ja peatseid degusteerimisvõimalusi ootama jäädes.

Põnevaid fakte Virumaa Koostöökogu ajaloost ja olemisest

- Virumaa Koostöökogu punt armastab võistlust ja võistelda saab sisuliselt kõiges. Ükskord ärplesid Sigrid ja Andrea selle üle, kes kiiremini suurema hulga vedelikku suudab ära tarbida. Lõpuks sai kõigil villand ja pandi raha vahele. Ja kuigi kogu töö tegid ära Sigrid ja Andrea siis raha sai endale kuidagi Kaja. Ja Hasartmängumaksu nõukogu ei saanud sentigi. Aga Gerri võistleb näiteks iseendaga. Tal on endale selline väljakutse, et iga kord, kui amet kohustab, tuleb taldrik tühjaks süüa. Ta ootab päeva, kui ta sellega hakkama ei saa. Senini pole koitnud. Sest kui kõhtu enam ei mahu, mahub jalavarjusesse. Näiteks mesi, mis meepotti liiga hoogsalt süia ja sinna poole kallutades, et väärt kraami päritolu sildilt ikka korralikult välja lugeda, tilgub kenasti saapasäärde. Koduteel... abiks ikka.
- Kadri ei ole saanud juba 9 aastat rahulikult uut aastat pidada. Sest alati ähvardab oht, et VIKO juhatus vajub talle kummalisel kombel 31. detsembril ukse taha. Sünnipäevale...
- Sünnipäevasid tähistame eeskujulikult – kõik saavad ühise sünnipäevameili ja üsna sageli on see ka luulevormis. Kadril on poetessigeeni, mis seal salata.
- Mõnele VIKO juhatuse liikmele on tulnud valusa praktika käigus teadmine, et garneeringuna lõunasöögi kõrval serveeritav wasabi-kreem ei ole teps mitte pistaatsiajäätis, pärit Disney multikast „Autod 2”. Vähemasti õppetund, mis ilmselt kunagi ei unune ja mida meenutades ehk tänagi silmad veekalkvele kisuvad...
- Kui Kadri kirjutab, et tee õppereisil pilte ka, on mida VIKO Facebooki panna, jäädvustame, teeme galerii jne. Ja siis lisab, et ära ainult seadmeid pildista, tee ikka selfisid ka, on vähe inimlikum, siis... On hea, et on olemas selliseid mehi, nagu Rene Metsla, kes higiste pihkudega algajale selfimeistrile selleteemalise tagasihoidliku lähenemiskatse ja palve peale naerdes müristavad: „Ah Kadri käskis... Kohe nii ütleski või? Oh sind, hea laps, tule teeme jah. Kui Kadri käskis, siis tuleb ju teha.” Nojah. Hea, et Rene poole kolmandana pöördutud sai – bussis oli 40 inimest ja pooled neist takka-pihta veel Kirderranniku Koostöökogust...
- Piiritagustel õppereisidel on Virumaa Koostöökogu pundil kambakesi kui üks mees olnud ühel korral lahke võimetus ka oma neerud, maks ja põrn lahti pöruda lasta. Nad küll loobusid sellest pakkumisest tagasihoidlikult pärast esimesest ettejuhtuvast autotöökojast kinnitust saamas käinuna, et sõiduki rattad ONGI kandilised ja tagastasid liikuri järgmisesse rendipunkti, aga mainimist vääriv fakt on see, et intsident leidis jällegi aset Ungaris, kuhu me käesoleva trükise üllitamise raames, mis valmib projektiga „Häid näiteid Ungarist ja Eestist”, veel tänu üleilmsele COVID-olukorrale jõudnud ei ole.

Rahulik, lihtne ja loodussõbralik minimalism – Sleepyfox

Sleepyfox OÜ

Veeb: <https://sleepyfoxkids.com/>

Facebook: Sleepy Fox

Instagram: Sleepyfoxkids

Projekt: OÜ SleepyFox tegevuse arendamise projekt, 2018

Sisu: teenused, tootmine

Sleepyfox. Foto - Marina Kraan

Rõivatootjatest oleme meie Leader-lugudes kirjutanud varemgi ja sel korral on põhjus piiluda sisse sama valdkonna ühe juba üsna pikka aega turul olnud kahe kohaliku tegija, Irina ja Jana ettevõttesse, mida Eestis ja kaugemalgi tuntakse Sleepyfoxi brändi järgi. Värvikad daamid on mõlemad Kiviõli päritolu ja siin kindlalt paigal. Jana ütleb naerdes, et siit minnakse tavaliselt ikka ära ja ehk tullakse kunagi tagasi ka, aga me pole isegi ära läinud, tõelised patrioodid oleme. Aga Millest Sleepyfox, kelle tooted võiksid eelkõige huvi pakkuda lapsevanemale, kes hindab lihtsust ja loodussõbralikkust, alguse sai, kuidas neil läheb ja kes on Jana ja Irina?

Ettevõtte alguslugu on üsna sarnane paljude teiste ettevõtjate omadega – esialgu tekkis vajadus, siis idee ja lõpuks tulem. Irina: „Sain emaks, lapsed oli väikesed ja mulle ei meeldinud hästi need lasterõivad, mis turul liikusid, karussellide ja karukestega. Ma olen selline minimalistlik, enda rõivavalikus ka, naturaalsed toonid on eelistus.” Esimene toode oli Sleepyfoxil aga hoopis magamiskott beebidele, millest jäi ka ettevõttele selline kergelt unemaiguline nimi, mille tooted tänaseks on jõudnud lisaks Eesti kauplustele ka üle piiri. Kui COVID päris pidureid ei tõmba, siis loodavad kaks tegusat naist, et saavad jätkata ka ekspordiga Saksamaale ja Šveitsi. Eestis leiab Sleepyfoxi tooteid Tartust Apraaditehasest poest Laste Maa ja Ilm ja Tallinnast Tallinna Kaubamajast. Ja muidugi Sleepyfoxi veebipoest.

Lisaks minimalismile hindab see tõeliselt särtsakate naiste tandem ka loodus- ja nahasõbralikke materjale ja mugavaid avaraid lõikeid, et marakrattidel ja piigadel oleks võimalikult mõnus. Ja kõige meeldivamaks hindavad nii Irina kui Jana oma töö juures seda, et tekitab elevust ja siirast rõõmu riiete disainimine, nende lastele selga proovimine ja pärast see tunne, kui vaatad oma kätetööd kodus ringi lehvimas. Jana: „Mina võin julgelt öelda, et õmblemine on minu elu kutsumus, kui ma lasterõivaid ei õmbleks, siis õmbleks midagi muud. Isegi minu viimane hobi on sarnase valdkonnaga seotud – nokitsen kodus nahkrihmasid teha.” Sujuvaks üleminekuks anname vihje, et peagi on Janal võimalik oma elu kutsumust ehk hoogsamalt jälle praktiseerida, sest tootearenduse käigus on Sleepyfoxil valminud lasterõivaste kollektsiooni kõrval ka naistele suunatud tooteid. Irina: „Meil on jah isegi nimi olemas juba naiste kollektsioonile ja paar mudelit on müügiks valmis. Logod ja kõik

on tellitud, Instagrami konto on isegi tehtud, aga pilte veel ei ole, ka veebipoes mitte.” Et Irina on ise suur fotograafiahuviline ja ütleb, et kui ta rõivastega ei tegeleks, siis järgmise valikuna täidaks tema tööseid tegemisi suures osas professionaalsel tasemel fotograafiamet. Aga nüüd on see selline mõnus kõrvalhobi, mis teenib ka Sleepyfoxi – enamus ettevõtte fotomaterjalist, millele veebipoes, Instagramis või Facebookis otsa vaatate, on Irina kaameraobjektiivi kaudu jäädvustatud.

Lõpetuseks küsisime daamide käest, kas alanud talv oli oodatud külaline või peaks suvi kiiremas korras naasma. Janalt saime vastuseks, et suusatama minna ei plaani ja üle 5-7 miinuskraadi pigem ei oota. Ammugi tuult või lund krae vahele, millest lapsepõlve kelgumäelt on senini eredad ja mitte just kõige soojemad mälestused. Ja Irina vastas diplomaatiliselt, et tal lemmik-aasta-aega ei ole, küll aga lemmik-kuu, mis on mai – pole veel päris suvi, aga... hakkab juba lootust andma ☺

Anname siis Irinale aega värskete fotode jaoks, küllap need peagi tulevad ja soovime Sleepyfoxile talutavat talve ja vähe tuult, et saaks järgnevaid kuid enne maid nautida ka.

Senikaua suuname teid sõbralikult Sleepyfoxi veebipoodi, Facebooki kontole ja Instagrami, et värskemate uudistega kursis olla ja igati stiilseid võimalusi mitte mööda lasta.

Sleepyfox. Foto - Marina Kraan

Epiloog

Ja jõudsitegi lõppu. Kes luges ainult lugu endast, käsi püsti ☺

Tegelikult me muidugi teid selles ei kahtlusta. Selle kogumiku valmimise jooksul oli selgesti tuntav, kui palju meie piirkonna ettevõtjatele lähevad korda naabri tegemised ja ikka selles võtmes, et hästi läheks. Aga üks taotlusvoor on vahepeal veel olnud, Kadri on nii mõnegi kirja kirjutanud, strateegiauuendus sai tehtud, Ott läks pensionile, juhatus vahetus kaks korda, võim vahetus mitu. Haldusreform käis ka korra või paar üle. Ja artikleid kogunes omajagu. Kadri küll juba mainis möödaminnes, et ega projektid otsa ei saa ja tuleb suled teravad hoida, aga uue koguni läheb ilmselt siiski veel aega. Senikaua lugege kohalikke lehti. Kui veab ja trükikunst kestab ja eelarve lubab, siis jõuame lisaks internetile tigupostkasti kaudu ehtsal paberil ka koju kätte.

.....

On oluline märkida, et Ungarisse pole me ikka veel jõudnud. Aga Virumaa Koostöökogu planeerib taas uut taotlusvoor. Elektri hind on nii kõrge, et kõikidel tasub mõelda, kas taastuvenergia meede „Nutikad energialahendused” oleks piirkonna ettevõtjatele kasulik. Igatahes oleme olemas ja olge teie ka kursis.

Et siis... järgmise korran!

Maskid maha. Aitab kah. Foto - erakogu

